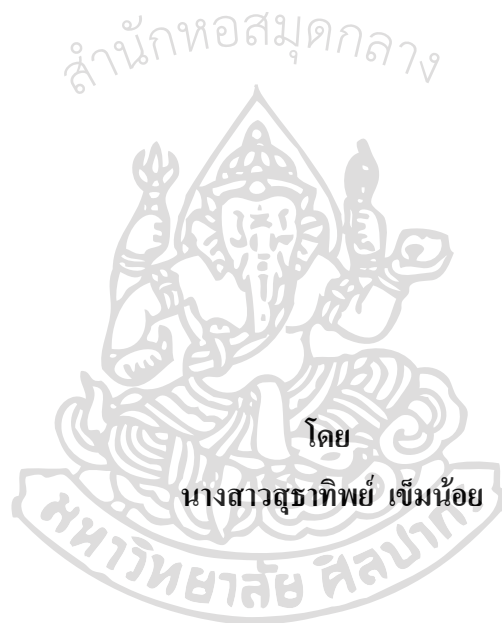

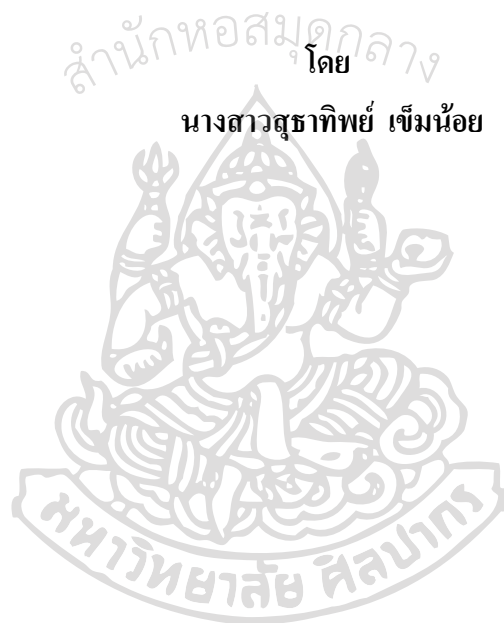

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน
กรณีศึกษา : ตลาดบางหลวง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม

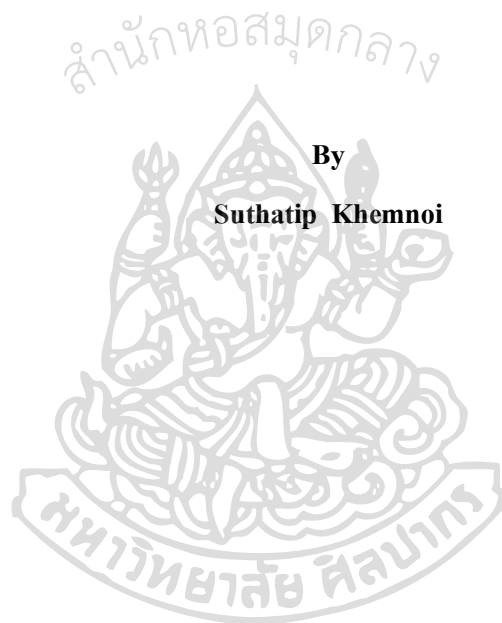
การค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
ปีการศึกษา 2554
ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน
กรณีศึกษา : ตลาดบางหลวง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม

การค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
ปีการศึกษา 2554
ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

**FACTORS AFFECTING PARTICIPATION IN THE MANAGEMENT OF
SUSTAINABLE TOURISM A CASE STUDY OF BANGLUNG MARKET,
AMPPHOE BANGLEN, NAKHON PATHOM PROVINCE**

An Independent Study Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for the Degree

MASTER OF ARTS

Program of Public and Private Management

Graduate School

SILPAKORN UNIVERSITY

2011

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร อนุมัติให้การค้นคว้าอิสระเรื่อง “ ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน กรณีศึกษา: ตลาดบางหลวง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม ” เสนอโดย นางสาวสุชาทิพย์ เข็มน้อย เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปานใจ ชารัทสนวงศ์)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

วันที่.....เดือน..... พ.ศ.....

อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ

รองศาสตราจารย์ประสพชัย พสุนนท์

คณะกรรมการตรวจสอบการค้นคว้าอิสระ

ประธานกรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิทักษ์ ศิริวงศ์)

กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ นภนันทน์ หอมสุต)

กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ประสพชัย พสุนนท์)

52601335: สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วม / การจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

สุรชาติพย์ เจ็มน้อย: ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน กรณีศึกษา: ตลาดบางหลวง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม. อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ: รศ. ประสพชัย พสุนนท์. 169 หน้า.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน และเพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของตลาดบางหลวง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม จากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 350 ราย ด้วยสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และใช้สถิติอนุมานเพื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตามด้วยการเปรียบเทียบความแตกต่าง t-test และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One – way Analysis of Variance) และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson’s Product Moment Correlation Coefficient)

ผลการวิจัยพบว่าปัจจัยสภาพแวดล้อมของชุมชน ความผูกพันต่อชุมชน และการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของชุมชนตลาดบางหลวง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม อยู่ในระดับปานกลาง การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่าแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ยกเว้นด้านระยะเวลาในการประกอบอาชีพ พบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของชุมชนตลาดบางหลวง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม กับปัจจัยสภาพแวดล้อมและความผูกพันต่อชุมชน พบว่ามีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยเป็นความสัมพันธ์ในระดับต่ำ

สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร ปีการศึกษา 2554

ลายมือชื่อนักศึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ.....

52601335: MAJOR: PUBLIC AND PRIVATE MANAGEMENT

KEY WORD: PARTICIPATION / MANAGEMENT OF SUSTAINABLE TOURISM

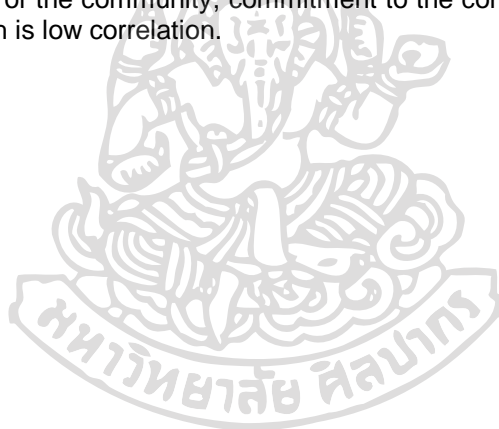
SUTHATIP KHEMNOI: FACTORS AFFECTING PARTICIPATION IN THE MANAGEMENT OF SUSTAINABLE TOURISM A CASE STUDY OF BANGLUNG MARKET, AMPHPOE BANGLEN, NAKHON PATHOM PROVINCE. INDEPENDENT STUDY ADVISOR : ASSOC.PROF. PRASOPCHAI PASUNON. 169 pp.

The objectives of this research were to study the levels of participation in the management of sustainable tourism and study factors affecting participation in the management of sustainable tourism of people in Banglung Market, Amphoe Banglen, Nakhonpathom Province. The questionnaires from 350 people belong to Banglung Market, Amphoe Banglen, Nakhonpathom Province. were analyzed with descriptive statistics which are frequency, percentage, mean and standard deviation. In addition, inductive statistics which are t – test, F –test (One – way Analysis of Variance) and Pearson’s Product Moment Correlation Coefficient were also used to analyze independent and dependent variables.

The results of the environment of the community, commitment to the community and participation in the management of sustainable tourism of people in Banglung Market, Amphoe Banglen, Nakhonpathom Province are in the middle range.

The result of comparison of the participation in the management of sustainable tourism by individual factor is found that these is contrast with no statistical significant. But for comparison of period of occupation is contrast with significance.

The result of relation in the participation in the management of sustainable tourism and the environment of the community, commitment to the community are in the same trend with significant, which is low correlation.

Program of Public and Private Management Graduate School, Silpakorn University Academic Year 2011

Student's signature .....

Independent Study Advisor's signature .....

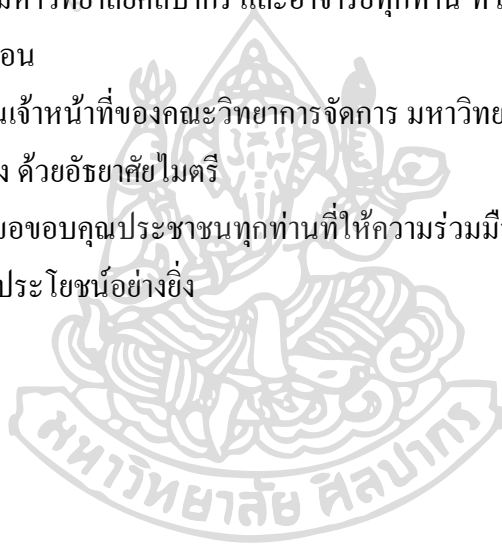
กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาวิจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของตลาดบางหลวง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม สัมฤทธิ์ผลได้ด้วยความกรุณาอย่างดียิ่งจากผู้ที่มิพระคุณหลายท่านที่กรุณาให้ความช่วยเหลือในการให้ข้อมูล ข้อเสนอแนะ และคำปรึกษา ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ประสพชัย พสุนนท์ ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำแนวคิดที่เป็นประโยชน์ และสละเวลาอันมีค่าในการตรวจสอบการค้นคว้าอิสระทุกขั้นตอน รวมทั้งผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิทักษ์ ศิริวงศ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ นภนันทน์ หอมสุต ที่กรุณาให้แนวคิด และเปิดมุมมอง จนการค้นคว้าอิสระฉบับนี้มีความสมบูรณ์

ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ทุกท่านของสาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร และอาจารย์ทุกท่าน ที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ และแนะนำอบรมสั่งสอน

ขอขอบคุณเจ้าหน้าที่ของคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากรที่ช่วยอำนวยความสะดวกอย่างเป็นกันเอง ด้วยอภัยยศย์ไมตรี

สุดท้ายนี้ ขอขอบคุณประชาชนทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม และให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่ง

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญตาราง	ฉ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการศึกษา.....	3
สมมติฐานของการศึกษา.....	3
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	3
ขอบเขตของการศึกษา.....	4
ขั้นตอนการศึกษา.....	4
นิยามคำศัพท์.....	5
กรอบแนวคิดในการศึกษา.....	8
2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	9
แนวคิดการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน.....	9
แนวคิดการท่องเที่ยวโดยชุมชน.....	17
แนวคิดการมีส่วนร่วมของชุมชน.....	25
แนวคิดและทฤษฎีความผูกพันต่อองค์กร.....	43
ข้อมูลพื้นที่ศึกษา.....	50
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	51
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	57
การดำเนินการวิจัย.....	57
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	58
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	59
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	61
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	61

บทที่	หน้า
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	63
ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม	65
ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยสภาพแวดล้อม.....	69
ตอนที่ 3 การวิเคราะห์ข้อมูลความผูกพันต่อชุมชน.....	74
ตอนที่ 4 การวิเคราะห์ข้อมูลการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยว อย่างยั่งยืน	78
ตอนที่ 5 การวิเคราะห์เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการจัดการการ ท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ที่มีปัจจัยส่วนบุคคลแตกต่างกัน	86
ตอนที่ 6 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในการจัดการ การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนกับปัจจัยสภาพแวดล้อม	99
ตอนที่ 7 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในการจัดการ การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนกับความผูกพันต่อชุมชน.....	107
5 สรุปผลการศึกษา อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	118
สรุปผลการศึกษา.....	120
การอภิปรายผลการศึกษา.....	128
ข้อเสนอแนะ.....	143
บรรณานุกรม	145
ภาคผนวก	150
ภาคผนวก ก แบบสอบถาม.....	151
ภาคผนวก ข ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม.....	163
ประวัติผู้วิจัย.....	169

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม	65
2	ข้อมูลปัจจัยสภาพแวดล้อม.....	69
3	ปัจจัยสภาพแวดล้อม แสดงรายละเอียดด้านเศรษฐกิจ.....	70
4	ปัจจัยสภาพแวดล้อม แสดงรายละเอียดด้านสังคม.....	71
5	ปัจจัยสภาพแวดล้อม แสดงรายละเอียดด้านวัฒนธรรม.....	72
6	ปัจจัยสภาพแวดล้อม แสดงรายละเอียดด้านสิ่งแวดล้อม.....	73
7	ข้อมูลความผูกพันต่อชุมชน	74
8	ความผูกพันต่อชุมชน ด้านความเชื่อมั่นและยอมรับเป้าหมายรวมถึงค่านิยม ของชุมชน	75
9	ความผูกพันต่อชุมชน ด้านความเต็มใจและใช้ความพยายามเต็มที่ในการ ปฏิบัติงานให้ชุมชน.....	76
10	ความผูกพันต่อชุมชน ด้านความต้องการที่จะรักษาความเป็นสมาชิกของ ชุมชน.....	77
11	การมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน.....	78
12	การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและประเด็นปัญหาร่วมกัน	79
13	การมีส่วนร่วมในการวางแผนร่วมกัน	80
14	การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานร่วมกัน	81
15	การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	82
16	การมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลร่วมกัน.....	83
17	การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์.....	84
18	เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน จำแนกตามเพศ.....	85
19	เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน จำแนกตามอายุ.....	86
20	เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน จำแนกตามสถานภาพสมรส.....	88
21	เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน จำแนก ตามระดับการศึกษา.....	89

ตารางที่		หน้า
22	เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน จำแนกตาม อาเซียน.....	92
23	เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน จำแนก ตามระยะเวลาที่ประกอบอาเซียน.....	93
24	เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ด้านการมี ส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและประเด็นปัญหาาร่วมกัน เป็นรายคู่ จำแนกตามระยะเวลาที่ประกอบอาเซียน โดยวิธีการของ LSD.....	95
25	เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ด้านการมีส่วนร่วม ในการติดตามประเมินผลร่วมกัน เป็นรายคู่ จำแนกตามระยะเวลาที่ ประกอบอาเซียน โดยวิธีการของ LSD.....	96
26	เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน จำแนกตาม รายได้ต่อเดือน	97
27	แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในการจัดการ การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน กับปัจจัยสภาพแวดล้อม ด้านเศรษฐกิจ.....	99
28	แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในการจัดการการ ท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน กับปัจจัยสภาพแวดล้อม ด้านสังคม.....	101
29	แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในการจัดการการ ท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน กับปัจจัยสภาพแวดล้อม ด้านวัฒนธรรม.....	103
30	แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในการจัดการการ ท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน กับปัจจัยสภาพแวดล้อม ด้าน สิ่งแวดล้อม.....	105
31	แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในการจัดการการ ท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนกับความผูกพันต่อชุมชน ด้านความเชื่อมั่นและ ยอมรับเป้าหมายรวมถึงค่านิยมของชุมชน.....	107
32	แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในการจัดการการ ท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนกับความผูกพันต่อชุมชน ด้านความเต็มใจและ ใช้ความพยายามเต็มที่ในการปฏิบัติงานให้ชุมชน.....	109

ตารางที่	หน้า
33	แสดงคำสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในการจัดการการ ท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน กับความผูกพันต่อชุมชน ด้านความต้องการที่จะ รักษาความเป็นสมาชิกของชุมชน..... 111
34	สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน..... 113

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การที่นักท่องเที่ยวระหว่างประเทศของไทยมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยมีอัตราการเพิ่มขึ้นเฉลี่ยปีละ 7.51% ซึ่งเป็นผลจากการเพิ่มขึ้นของจำนวนนักท่องเที่ยวโลก และความเข้มแข็งของปัจจัยพื้นฐานด้านการท่องเที่ยวของไทย เช่น การเปิดให้บริการของสนามบินสุวรรณภูมิ การมีสินค้าทางการท่องเที่ยวที่หลากหลาย เช่น แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ วัฒนธรรม นันทนาการ การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (บริการทางการแพทย์/สปา) เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีการจัดกิจกรรมระดับ World Event ที่สนับสนุนด้านการท่องเที่ยว เช่น มหกรรมพืชสวนโลก งานเทศกาลสงกรานต์ เป็นต้น ซึ่งทำให้ประเทศไทยได้รับรางวัลด้านการท่องเที่ยวระดับโลกหลายรายการเป็นประจำ เช่น รางวัล Best Tourist Country Best Country Brand for Value for Money เป็นต้น (กรมการท่องเที่ยว 2554)

การท่องเที่ยวจึงกลายเป็นเครื่องมือที่รัฐบาลให้ความสำคัญเนื่องจากมีความสำคัญต่อการสร้างรายได้ เพื่อพัฒนาประเทศอย่างมากและยังเป็นรายได้ที่เป็นอันดับต้นๆของประเทศ และการกระจายไปในหลายภาคอย่างค่อนข้างชัดเจน เช่น การเดินทาง ที่พัก การซื้อของที่ระลึก ภัตตาคาร ร้านค้าต่างๆ จึงมีการประกอบกิจการที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวทั้งโดยตรงและทางอ้อมขยายมากขึ้น เช่น การเพิ่มขึ้นของสถานที่พัก ทั้งโรงแรมขนาด 5 ดาว 4 ดาว ไปจนถึงที่พักแบบบ้านที่เรียกว่า โฮมสเตย์ การเพิ่มขึ้นของร้านอาหาร และแหล่งบริการอื่นๆ เพื่อดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวทั้งในและต่างประเทศ และการขยายตัวไปในแทบทุกภูมิภาคของไทย ก่อให้เกิดการตื่นตัวเพราะมองว่าเป็นเรื่องง่ายที่จะมีรายได้เพิ่มจากการท่องเที่ยว ที่เป็นผู้มาซื้อสินค้าถึงที่ไม่ว่าจะที่ใดก็ตาม แต่จากการที่ทรัพยากรการท่องเที่ยวมีจำกัดไม่ว่าจะเป็นทรัพยากรการท่องเที่ยวทางด้านธรรมชาติ วัฒนธรรม ประเพณีท้องถิ่น ซึ่งผู้ดูแลหรือเป็นเจ้าของก็คือประชาชนที่อยู่ ณ ชุมชนนั้นๆ จะมีการบริหารจัดการการท่องเที่ยวได้อย่างไร เพราะทรัพยากรทุกอย่างต้องมีข้อจำกัดในการใช้ทั้งสิ้น ซึ่งจากนโยบายการพัฒนาประเทศที่ผ่านมา โครงการพัฒนาหลายโครงการเป็นโครงการที่ดี แต่ไม่สามารถทำได้เนื่องจากมองที่โครงการเป็นตัวตั้งไม่ได้มองที่

ประชาชน ดังนั้นการให้บทบาทและความสำคัญของประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมและรู้สึกเป็นเจ้าของอันเป็นจุดเริ่มต้นของการพัฒนาที่ยั่งยืน (พจนานุกรม 2546: 178-179)

การท่องเที่ยวโดยชุมชนเป็นการท่องเที่ยวที่คำนึงถึงความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อม สังคม และวัฒนธรรม กำหนดทิศทางโดยชุมชน จัดการโดยชุมชนเพื่อชุมชน และชุมชนมีบทบาทเป็นเจ้าของมีสิทธิในการจัดการดูแลเพื่อให้เกิดการเรียนรู้แก่ผู้มาเยือน โดยมองว่าการท่องเที่ยวต้องทำงานครอบคลุม 5 ด้าน พร้อมกัน ทั้งการเมือง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม โดยมีชุมชนเป็นเจ้าของและมีส่วนในการจัดการ นอกจากนี้การท่องเที่ยวยังสามารถเป็นเครื่องมือในการพัฒนา โดยใช้การท่องเที่ยวเป็นเงื่อนไขและสร้าง โอกาสให้ชุมชนเข้ามามีบทบาทสำคัญในการวางแผนทิศทางการพัฒนาชุมชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในชุมชนที่มีแนวโน้มว่าการท่องเที่ยวจะรุกคืบเข้าไปถึง หรือต้องการเปิดเผยชุมชนของตนให้เป็นที่รู้จักในวงกว้าง ให้มีการสร้างให้เกิดกระบวนการเรียนรู้เกี่ยวกับการวางแผน การบริหารจัดการทรัพยากรและกระจายอำนาจการตัดสินใจโดยเน้นความสำคัญของการจัดการธรรมชาติแวดล้อมและใช้การท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือในการพัฒนาชุมชนไปพร้อมกัน

ตลาดร้อยปีบางหลวงเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม (Cultural Attraction) เป็นตลาดเก่าแก่ของชุมชนชาวไทยและชาวจีน ตั้งอยู่ที่ตำบลบางหลวง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม การสร้างตลาดบางหลวงในอดีต ได้เริ่มจากคนจีนโพ้นทะเล ที่อพยพมาตั้งถิ่นฐานที่บางหลวง จนกลายเป็นชุมชนที่ประกอบการค้า จึงสร้างเป็นตลาดเรือนไม้สองชั้น หันหน้าเข้าหากัน โดยสร้างตลาดบนก่อนเป็นตลาดแรก เมื่อตลาดมีความเจริญรุ่งเรืองชุมชนเริ่มขยาย ได้มีการสร้างตลาดล่างและตลาดกลางตามลำดับในชุมชน รวมทั้งประเพณีและวัฒนธรรม ที่ผสมกลมกลืนระหว่างวัฒนธรรมไทย-จีนที่สืบทอดกันมาเป็นเวลากว่า 100 ปี จึงทำให้ตลาดร้อยปีบางหลวงเป็นแหล่งท่องเที่ยวแห่งใหม่ที่กำลังเริ่มได้รับความนิยมจะเห็นได้จากจำนวนนักท่องเที่ยวที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องและจำนวนเม็ดเงินที่ไหลเวียนในระบบ (เทศบาลตำบลบางระจัน 2552) แม้ว่าการท่องเที่ยวจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชน แต่ก็พบว่าทำให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนในด้วยเช่นกัน ทั้งวิถีชีวิตและวัฒนธรรม รวมถึงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมด้วย ซึ่งเกิดจากการแสวงหารายได้จากการท่องเที่ยวของผู้ประกอบการและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ก่อให้เกิดปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมที่สำคัญ คือปัญหาขยะมูลฝอยที่เพิ่มมากขึ้นตามจำนวนนักท่องเที่ยว ปัญหาน้ำเสียและปัญหาความเสื่อมโทรมของแหล่งท่องเที่ยว เป็นต้น หากปล่อยให้สถานการณ์เป็นเช่นนี้ ประชาชนในท้องถิ่นอาจได้รับผลกระทบจากความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติมากขึ้น ซึ่งการแก้ปัญหานี้ แนวทางหนึ่งที่จะสามารถลดปัญหาที่เกิดขึ้นได้ คือการส่งเสริมให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมใน

การจัดการการท่องเที่ยว เพื่อให้ประชาชนเกิดความตื่นตัวและตระหนักถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมในการป้องกัน ดูแล วางแผน และจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมของชุมชน

ด้วยเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยจึงสนใจทำการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของตลาดบางหลวง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน และศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของตลาดบางหลวง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม เพื่อหาแนวทางในการป้องกันผลกระทบที่เกิดจากการท่องเที่ยวและการพัฒนาการท่องเที่ยวให้สอดคล้องกับความต้องการของนักท่องเที่ยว เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวตลาดร้อยปีบางหลวงให้เกิดประโยชน์แก่ชุมชน สร้างโอกาสทางเศรษฐกิจที่ส่งผลให้เกิดการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และวัฒนธรรมท้องถิ่นในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของตลาดบางหลวง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของตลาดบางหลวง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม

สมมติฐานของการศึกษา

1. ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ ระยะเวลาที่ประกอบอาชีพ และรายได้ต่อเดือน ที่แตกต่างกัน จะมีการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของตลาดบางหลวง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม แตกต่างกัน
2. ปัจจัยสภาพแวดล้อมมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของตลาดบางหลวง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม
3. ความผูกพันต่อชุมชนมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของตลาดบางหลวง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบถึงระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของตลาดบางหลวง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม

2. ทำให้ทราบถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของตลาดบางหลวง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม

ขอบเขตของการศึกษา

การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของตลาดบางหลวง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม มีขอบเขตของการศึกษาดังนี้

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

ศึกษาสภาพแวดล้อม การจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ความผูกพันต่อชุมชน และการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของตลาดบางหลวง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม

2. ขอบเขตด้านประชากร

การศึกษานี้ เป็นการศึกษาเฉพาะกรณี จังหวัดนครปฐม ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ ประชาชนในชุมชนตลาดร้อยปีบางหลวง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม

3. ขอบเขตด้านพื้นที่

พื้นที่ตลาดบางหลวง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม

4. ขอบเขตด้านเวลา

ช่วงที่ 1 ศึกษาข้อมูลความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา การศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ตั้งแต่เดือนมิถุนายน - ตุลาคม 2554

ช่วงที่ 2 เก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้แบบสอบถามในการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ใช้เวลาประมาณ 3 เดือน คือในช่วงเดือนมกราคม - เมษายน 2555

ช่วงที่ 3 วิเคราะห์ข้อมูล สรุปผลงานวิจัย นำเสนอผลงาน และทำรายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ ในช่วงเดือนเมษายน - พฤษภาคม 2555

ขั้นตอนของการศึกษา

1. เก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร หนังสือ รายงาน และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่อง การจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน และการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของชุมชนตลาดบางหลวง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม

2. เก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม โดยใช้แบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่าง

3. วิเคราะห์ข้อมูล โดยนำข้อมูลทั้งหมดมาจำแนกและจัดเก็บให้เป็นหมวดหมู่ จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์

4. สรุปและอภิปรายผล

5. การเสนอแนะ เพื่อเป็นแนวทางสำหรับผู้สนใจ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในการนำผลที่ได้ไปใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อไป

นियามคำศัพท์

1. การจัดการท่องเที่ยว หมายถึง การกระทำหรือการดำเนินงานใดๆที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ได้แก่ สิ่งอำนวยความสะดวก สิ่งแวดล้อม ประเพณี วัฒนธรรมเพื่อให้ตลาดร้อยละปีสามารถเอื้อประโยชน์ให้คนในชุมชนใช้ตลอดไป อีกทั้งยังเป็นที่ยึดมั่นนักท่องเที่ยว

2. การจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน หมายถึง การสร้างให้อุตสาหกรรมท่องเที่ยวให้มีจำนวนนักท่องเที่ยวและมูลค่าโดยรวมของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวมีอัตราการเติบโต และรักษาขนาดของมูลค่าให้ยืนยาวตลอดไป สามารถสร้างรายได้ และรักษาทรัพยากรธรรมชาติ โบราณสถาน สิ่งปลูกสร้างให้เป็นที่ยอมรับของนักท่องเที่ยวยาวนานในอนาคต

3. การมีส่วนร่วมของชุมชน หมายถึง กระบวนการที่สมาชิกของชุมชนมีการกระทำออกมาในลักษณะของการทำงานร่วมกัน ในการที่จะแสดงให้เป็นถึงความต้องการร่วม ความสนใจร่วม และการตัดสินใจร่วมกัน ในการเพิ่มอำนาจการต่อรองทางการเมืองและเศรษฐกิจ เพื่อปรับปรุงสภาพทางสังคมในชุมชน หรือเป็นกระบวนการที่ประชาชนมีส่วนร่วมมีร่วมกันในการระบุปัญหาที่ตนประสบอยู่และร่วมมือกันดำเนินกิจกรรมนั้นให้ลุล่วงไปเพื่อประโยชน์ของชุมชนและช่วยสร้างความรู้สึกภูมิใจและความเป็นเจ้าของให้เกิดกับประชาชน ทำให้การดำเนินโครงการต่างๆ ที่วางไว้ดำเนินไปสู่จุดหมายปลายทางได้ และมีผลให้ประชาชนสามารถช่วยตนเองได้ในระยะยาว โดยไม่ต้องคอยพึ่งพาความช่วยเหลือจากภาครัฐหรือภาคเอกชนต่อไป

3.1 การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและประเด็นปัญหาาร่วมกัน หมายถึง ขั้นตอนที่ประชาชนมีบทบาทในการระบุปัญหา และความต้องการ เพื่อให้โครงการที่วางออกมาตอบสนองความต้องการที่แท้จริงของประชาชน อีกทั้งประชาชนจะได้มองเห็นความสำคัญของกิจกรรมและการดำเนินกิจกรรม ดังนั้นการมีส่วนร่วมของประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการระบุปัญหา วิเคราะห์ปัญหาด้วยตนเอง โครงการที่วางไว้ก็จะสามารถดำเนินไปสู่จุดหมายโดยง่าย เพราะประชาชนจะเกิดความรู้สึกที่เป็นเจ้าของโครงการ ซึ่งสามารถตอบสนองความต้องการหรือแก้ปัญหาให้พวกเขาเอง

3.2 การมีส่วนร่วมในการวางแผนร่วมกัน หมายถึง การร่วมกันวางแผนโครงการดำเนินกิจกรรมเพื่อตอบสนองความต้องการหรือแก้ปัญหาของพวกเขาด้วยตัวของเขาเอง การที่ประชาชนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมแรงร่วมใจในการตัดสินใจหาแนวทางแก้ไขปัญหาและ

แนวทางดำเนินกิจกรรมนี้ จะมีผลทำให้พวกเขาเหล่านี้ มีความรู้สึกเป็นเจ้าของกิจกรรมนั้น และจะนำมาซึ่งความร่วมมือร่วมใจกันดำเนินกิจกรรมที่วางไว้

3.3 การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานร่วมกัน หมายถึง การมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมที่วางไว้และการมีส่วนร่วมในการลงทุน ในรูปของทรัพยากรธรรมชาติที่ประชาชนในชุมชนที่อยู่ตามกำลังความสามารถของประชาชน

3.4 การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ หมายถึง การกำหนดความต้องการและการจัดลำดับความสำคัญ ต่อจากนั้นก็เลือกนโยบายและประชาชนที่เกี่ยวข้อง การตัดสินใจนี้เป็นกระบวนการต่อเนื่องที่ต้องดำเนินการไปเรื่อยๆ ตั้งแต่การตัดสินใจในช่วงเริ่มต้น การตัดสินใจในช่วงดำเนินการวางแผน และการตัดสินใจในช่วงการปฏิบัติตามแผนที่วางไว้

3.5 การมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลร่วมกัน หมายถึง การประเมินว่าผลงานที่ตัวเองดำเนินไปนั้น ได้รับผลดีหรือได้รับผลประโยชน์มากน้อยเพียงไร และอุปสรรคต่างๆ ที่ได้รับการดำเนินงาน

3.6 การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ หมายถึง การรับผลประโยชน์ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์นั้น จากความสำคัญของผลประโยชน์ในเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพแล้ว ยังจะต้องพิจารณาถึงการกระจายผลประโยชน์ภายในกลุ่มด้วย รวมทั้งผลที่เป็นประโยชน์ในทางบวก และผลที่เกิดขึ้นในทางลบที่เป็นผลเสียของโครงการ ซึ่งอาจจะเป็นประโยชน์และเป็นโทษ

4. ความผูกพันต่อชุมชน หมายถึง ปัจจัยที่มีความสำคัญในการผลักดันให้ประชาชนมีความเต็มใจที่จะพยายามกระทำในสิ่งที่ดีให้กับชุมชนเพื่อประโยชน์ของชุมชน มีความปรารถนาอย่างแรงกล้าที่จะคงอยู่เป็นสมาชิกของชุมชนต่อไป และนำไปสู่การพัฒนาชุมชน ซึ่งผู้วิจัยใช้เกณฑ์การบ่งชี้ความผูกพันต่อชุมชนของ steers (1977) เป็นปัจจัยในการวัดความผูกพันต่อชุมชนใน 3 ด้าน

4.1 ด้านความเชื่อมั่นและยอมรับเป้าหมายรวมถึงค่านิยมของชุมชน หมายถึง ความรู้สึกยอมรับ และพร้อมที่จะปฏิบัติตามเป้าหมายและค่านิยมของชุมชน อีกทั้งรู้สึกว่าเป็นเป้าหมายและค่านิยมของตนคล้ายคลึงกับชุมชนที่กำหนดไว้

4.2 ด้านความเต็มใจและใช้ความพยายามเต็มที่ในการปฏิบัติงานให้ชุมชน หมายถึง การยอมเสียสละเวลา กำลังกาย กำลังความคิด และพร้อมที่จะใช้สติปัญญาทำงานอย่างเต็มที่ โดยมุ่งหวังให้งานที่ปฏิบัตินั้นประสบความสำเร็จอย่างมีคุณภาพภายในระยะเวลาที่กำหนด ซึ่งจะส่งผลถึงความสำเร็จและเป็นผลดีต่อชุมชนในภาพรวม

4.3 ด้านความต้องการที่จะรักษาความเป็นสมาชิกภาพของชุมชน หมายถึง การแสดงออกถึงความจงรักภักดี ซื่อสัตย์ต่อชุมชน ต้องการที่จะอยู่ปฏิบัติงานในฐานะที่เป็นสมาชิก คน

หนึ่งของชุมชนอย่างแน่วแน่ มีความภาคภูมิใจในการเป็นสมาชิกของชุมชน โดยพร้อมที่จะบอกกับคนอื่นได้ว่าตนเองเป็นสมาชิกของชุมชน มีความคิดอยากสร้างสรรค์ให้ชุมชนพัฒนาดียิ่งขึ้นไป

5. ปัจจัยสภาพแวดล้อม หมายถึง ปัจจัยต่างๆที่อยู่ล้อมรอบองค์การและสามารถส่งผลกระทบต่อการทำงานและการเข้าถึงทรัพยากรที่หายาก ได้แก่ วัตถุประสงค์ คนงานที่มีความเชี่ยวชาญ ข้อมูลข่าวสารที่ใช้ในการปรับปรุงเทคโนโลยี การสนับสนุนจากลูกค้าและผู้มีส่วนร่วม สถาบันการเงิน และคู่แข่ง เป็นต้น

5.1 ด้านเศรษฐกิจ หมายถึง การได้รับค่าตอบแทนจากการท่องเที่ยวในรูปแบบของตัวเงิน ประชาชนในชุมชนมีรายได้เพิ่มขึ้นชุมชนของท่านได้รับความสนใจจากนักลงทุน เข้ามาประกอบธุรกิจมากขึ้น เศรษฐกิจของชุมชนได้รับการพัฒนาในทางที่ดีขึ้น ประชาชนมีความเป็นอยู่และการดำรงชีวิตที่ดีขึ้น

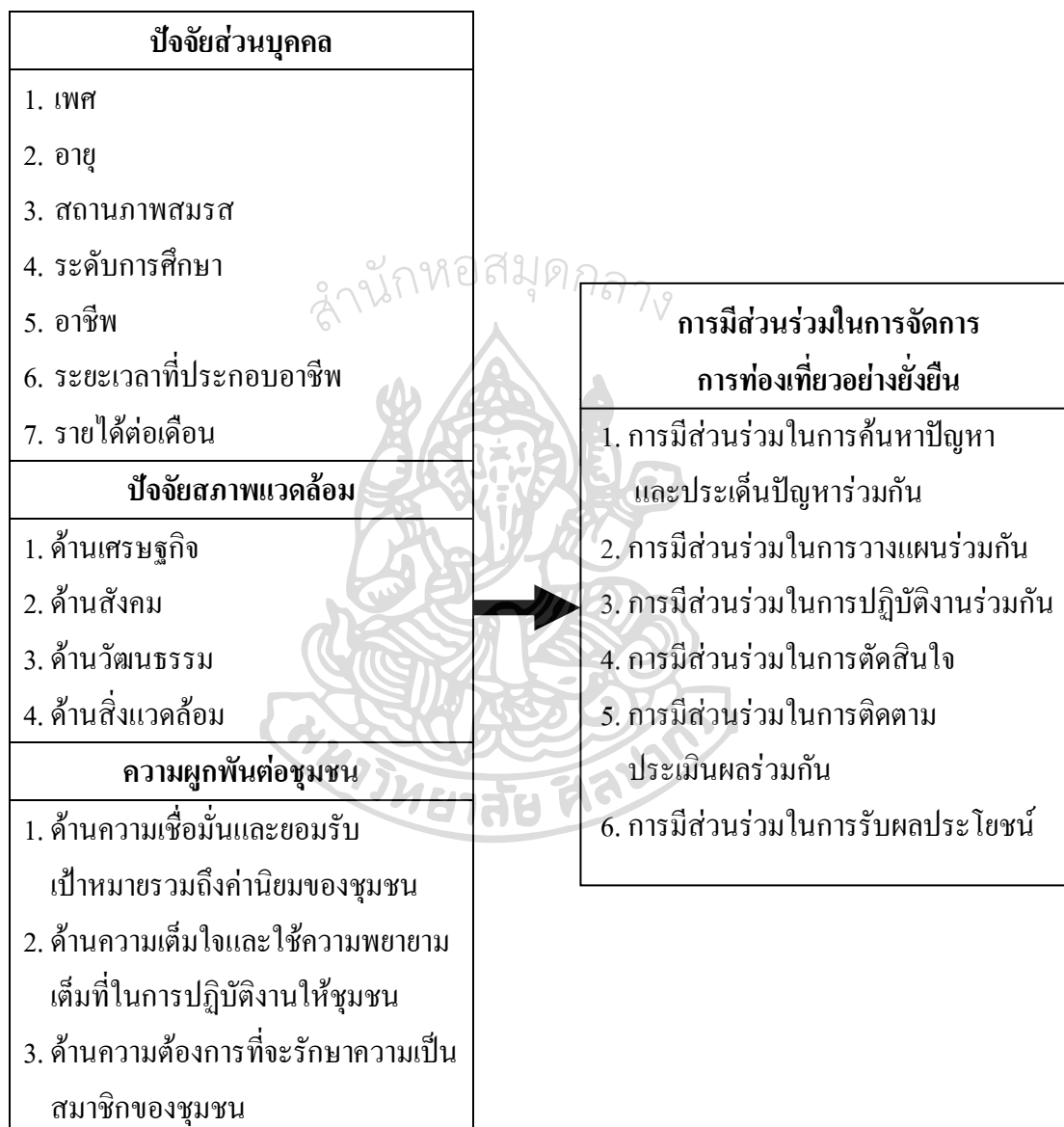
5.2 ด้านสังคม หมายถึง การประสานความร่วมมือระหว่างสมาชิกในชุมชนเพื่อแก้ไขปัญหาของชุมชน ประชาชนในชุมชนได้รับความรู้และวิทยาการใหม่ๆ จากการท่องเที่ยว พื้นที่ของชุมชนเป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยวมากขึ้น สภาพแวดล้อมของชุมชนได้รับการพัฒนา

5.3 ด้านวัฒนธรรม หมายถึง การร่วมลงมือพัฒนาให้พื้นที่ให้เป็นการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน การรณรงค์ให้มีการอนุรักษ์พื้นที่ท่องเที่ยว วิถีชีวิตและวัฒนธรรมในพื้นที่เปลี่ยนไป การอนุรักษ์วัฒนธรรม และชีวิตความเป็นอยู่ของชุมชน กิจกรรมการท่องเที่ยวมีความเหมาะสมกับสภาพวัฒนธรรมของพื้นที่

5.4 ด้านสิ่งแวดล้อม หมายถึง สิ่งแวดล้อมที่ประกอบกันขึ้นเป็นชุมชน โดยมีขนบธรรมเนียมประเพณี ระบบเศรษฐกิจและสังคมที่มนุษย์สร้างขึ้นและข้อจำกัดทางธรรมชาติเป็นกฎเกณฑ์และเป็นหลักสำหรับการอยู่ร่วมกันเป็นชุมชน เพื่อให้เกิดการดำรงชีวิตอย่างผาสุกและเสริมสร้างคุณภาพแห่งชีวิต

กรอบแนวคิดในการศึกษา

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สามารถกำหนดกรอบแนวคิดในการศึกษาได้ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการศึกษา

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของตลาดบางหลวง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาและทำความเข้าใจแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาวิเคราะห์ต่อไป ในบทนี้จึงนำเสนอ แนวทางความคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่สำคัญ โดยแบ่งประเด็นที่นำเสนอออกเป็นหัวข้อต่างๆ ดังนี้

1. แนวคิดการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน
2. แนวคิดการท่องเที่ยวโดยชุมชน
3. แนวคิดการมีส่วนร่วมของชุมชน
4. แนวคิดและทฤษฎีความผูกพันต่อองค์กร
5. ข้อมูลพื้นที่ศึกษา
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

1. ความหมายการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

การจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน หมายถึง การพัฒนาที่สามารถตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวและผู้เป็นเจ้าของถิ่นในปัจจุบัน โดยมีการปกป้องและสงวนรักษาโอกาสต่างๆ ของอนุชนรุ่นหลังด้วย รวมถึงการจัดการทรัพยากรเพื่อการตอบสนองความจำเป็นทางเศรษฐกิจ สังคม และความงามทางสุนทรียภาพ ในขณะที่สามารถรักษาเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมและระบบนิเวศด้วย เป็นการบริหารจัดการทรัพยากรทางการท่องเที่ยว เพื่อตอบสนองความจำเป็นทางเศรษฐกิจและสังคม โดยการใช้ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมอันมีคุณค่าอย่างรอบคอบและชาญฉลาด ก่อประโยชน์สูงสุดในระยะยาวนานที่สุด เกิดปัญหาผลกระทบน้อยที่สุดขณะเดียวกันคุณภาพของทรัพยากรจะต้องดีขึ้น แม้ว่านักท่องเที่ยวจะเพิ่มขึ้นก็ตาม (ராஹ்மான் கவுசுரிசை ம.ப.ப.) เป็นการกำหนดแนวทางการใช้ประโยชน์ และการพัฒนาทรัพยากรการท่องเที่ยวที่ตอบสนองความจำเป็นทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสุนทรียภาพแก่สมาชิกของสังคมในปัจจุบันและอนาคต โดย

ใช้ทรัพยากรอันทรงคุณค่าอย่างชาญฉลาด สามารถรักษาเอกลักษณ์ของธรรมชาติและวัฒนธรรมไว้นานที่สุด มีการปรับปรุงคุณภาพให้ได้ผลกำไรอย่างเป็นธรรม ในขณะที่เดียวกันชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมได้รับผลประโยชน์ตอบแทนอย่างเหมาะสมนักท่องเที่ยวมาเยี่ยมชมเยือนสม่ำเสมออย่างเพียงพอ แต่มีผลกระทบทางลบต่อสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุดอย่างยั่งยืน การท่องเที่ยวที่มีลักษณะสำคัญ 6 ประการ (บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา 2542) เน้นการปรับสภาพการจัดการเพื่อเข้าสู่ยุคใหม่ของกระแสโลกที่เปลี่ยนแปลงไป ขอบเขตการพัฒนาจึงครอบคลุมทุกส่วนของการท่องเที่ยว คือ กิจกรรมการท่องเที่ยวจะต้องดำรงอยู่ได้ นักท่องเที่ยวมาเยี่ยมชมเยือนอย่างสม่ำเสมอ ทรัพยากรการท่องเที่ยวยังคงรักษาความดึงดูดใจไว้ได้ไม่เสื่อมคลาย กิจกรรมบริการมีกำไร แม้ต้องมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงการให้บริการอยู่เสมอ และผลกระทบที่มีต่อสิ่งแวดล้อม ทั้งทางธรรมชาติ สังคมและวัฒนธรรมต้องไม่มีหรือมีน้อยที่สุด

การจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนจะเน้นความสำคัญของการควบคุมคุณภาพของแหล่งท่องเที่ยว การให้ความรู้เกี่ยวกับความสำคัญของแหล่งท่องเที่ยว การเอาใจใส่ดูแลจำนวนและพฤติกรรมของนักท่องเที่ยว และการให้บริการแก่นักท่องเที่ยว ลักษณะสำคัญ 6 ประการที่ประกอบขึ้นเป็นแนวคิดของการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

1. การจัดการการท่องเที่ยวในระดับท้องถิ่น และระดับภูมิภาค

ควรส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวภายในประเทศอย่างจริงจังก่อนการพัฒนาสู่การท่องเที่ยวระหว่างประเทศอย่างค่อยเป็นค่อยไป ทั้งนี้ เพื่อเป็นหลักประกันถึงความสัมพันธ์ที่เหมาะสมระหว่างจำนวนนักท่องเที่ยวกับระบบสาธารณูปโภคที่มีอยู่

2. การมีส่วนร่วมของคนในท้องถิ่น (Local Participation)

ควรส่งเสริมให้ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในโครงการต่างๆ ที่จะผลกระทบต่อวิถีชีวิตของคนส่วนใหญ่ในพื้นที่

3. ขอบเขตของการพัฒนาการท่องเที่ยว (Scale of Tourism Development)

ควรพิจารณาอย่างรอบคอบถึงขอบเขตที่เหมาะสมของการพัฒนา โดยให้ความสำคัญกับขีดความสามารถในการรองรับการพัฒนาการท่องเที่ยว (Carrying Capacity) ทั้งนี้ ควรพยายามผลักดันให้การท่องเที่ยวได้รวบรวมเข้าเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาเศรษฐกิจของพื้นที่นั้นๆ

4. การใช้วัสดุและผลผลิตจากท้องถิ่น (Local Product)

ควรสนับสนุนการใช้วัสดุที่หาได้ในท้องถิ่นในการก่อสร้าง ตลอดจนการใช้ประโยชน์จากผลผลิตต่างๆของคนในท้องถิ่น ซึ่งจะช่วยลดดุลการค้ากับต่างประเทศได้ทางหนึ่ง และเป็นการเพิ่มรายได้ให้กับคนในท้องถิ่นนั้นๆ ได้ด้วย

5. การกระจายรายได้ (Income Distribution)

การพัฒนาการท่องเที่ยวควรเป็นรูปแบบที่จะนำรายได้เข้าท้องถิ่นนั้นให้มากที่สุดเพื่อประโยชน์ระยะยาวของชุมชน

6. การจ้างงาน (Employment)

คุณภาพของงานสำหรับคนในท้องถิ่นควรเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน กล่าวคือ มุ่งเสริมรูปแบบของงานที่มีความน่าสนใจและได้รับผลตอบแทนสูง

อนูรักษ์ ปัญญาวัฒน์ (2539: 3) กล่าวว่าไว้ว่าการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเป็นคำศัพท์ของการพัฒนาที่เกิดขึ้นมาด้วยสาเหตุของความกดดันที่เกิดจากความไม่สมดุลระหว่างการเร่งรัดพัฒนาด้านเศรษฐกิจและการเร่งรัดการลงทุนและใช้วัสดุจากทรัพยากรธรรมชาติอย่างไร้ขอบเขตจึงเป็นผลให้ทรัพยากรธรรมชาติถูกทำลายอย่างรวดเร็ว สภาพสังคมเสื่อมโทรม ช่องว่างของรายได้ระหว่างคนจนกับคนรวยกว้างขึ้น คนยากจนเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ กับความเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ

ปรีชา มณีรัตน์ (2538: 90-109) ได้ให้ความหมายของการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน เป็นวิธีการที่เหมาะสมที่สุดในการผสมผสานลักษณะที่ทำให้เศรษฐกิจทั้งระบบผสมผสานกลมกลืนกันอย่างเหมาะสม เช่น ไม่นั่นเรื่องการขยายตัวทางเศรษฐกิจจนลืมเรื่องการรักษาสภาพแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติเป็นต้น

ภราเดช พยัฒวิเชียร (2539: 4-7) ได้กล่าวถึงการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนว่าจำเป็นต้องมีการพัฒนาทั้งในมิติด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ควบคู่กันไป โดยตลอดการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยความหมายทั่วไปนั้นหมายถึง การพัฒนาที่จะใช้ประโยชน์ในปัจจุบันโดยไม่กระทบกระเทือนผลประโยชน์ที่พึงมีในอนาคต หรือในอีกความหมายหนึ่งคือ การใช้ประโยชน์ในเชิงเศรษฐกิจ จากวัฒนธรรม หรือธรรมชาติในระดับที่ไว้วัฒนธรรมหรือธรรมชาติยังคงสภาพอยู่ได้อย่างถาวร

กล่าวโดยสรุป การจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนจึงเป็นการพัฒนาการท่องเที่ยวและพัฒนาสิ่งแวดล้อมควบคู่กันไป โดยใช้ประโยชน์จากสิ่งแวดล้อมอย่างถูกต้อง เหมาะสม ด้วยการศึกษ และวางแผนเพื่อส่งเสริมและสร้างสรรค์ให้เกิดประโยชน์แก่ส่วนรวมอย่างคุ้มค่าและยาวนานที่สุดในขณะเดียวกันต้องอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมให้คงอยู่ หรือเสื่อมสภาพน้อยที่สุด

การจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเพื่อสนองตอบความต้องการของนักท่องเที่ยวและชุมชนในแหล่งท่องเที่ยว โดยปกป้องและรักษาโอกาสให้กับคนในรุ่นต่อไปในอนาคต ซึ่งจะนำไปสู่การจัดการทรัพยากรทั้งหมดที่จะสนองความต้องการด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม

ในขณะที่จะสามารถธำรงรักษาเนื้อหาทางวัฒนธรรม กระบวนการทางนิเวศวิทยาที่จำเป็น ความหลากหลายทางชีวภาพ และระบบอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับการเกี่ยวพันและระบบต่าง ๆ ที่เกี่ยวพันชีวิต พืช สัตว์ และมนุษย์ทั้งหลาย ซึ่งจากกรอบแนวคิดดังกล่าวสามารถเป็นหลักการได้ 5 ข้อ คือ (World Tourism Organization 1998: 21-22)

1. ทรัพยากรทางธรรมชาติ ทรัพยากรทางประวัติศาสตร์ ทรัพยากรทางวัฒนธรรม และทรัพยากรอื่นๆ ในการท่องเที่ยว จะต้องได้รับการอนุรักษ์ไว้เพื่อให้สามารถใช้ประโยชน์ได้อย่างต่อเนื่องในอนาคต โดยจะยังสามารถอำนวยประโยชน์ให้แก่สังคมปัจจุบันได้

2. จะต้องมีการวางแผนและจัดการในการพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อป้องกันมิให้เกิดปัญหาทางสิ่งแวดล้อมและสังคม วัฒนธรรมในพื้นที่แห่งท่องเที่ยว

3. คุณภาพของสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยว โดยภาพรวมจะยังคงได้รับการรักษาไว้ได้และปรับปรุงให้ดีขึ้นได้ เมื่อจำเป็นที่จะต้องจัดทำ

4. จะต้องรักษาระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวเอาไว้เพื่อให้แหล่งท่องเที่ยว นั้นจะยังคงสามารถรักษาความเป็นที่นิยมอยู่ได้และสามารถทำการตลาดต่อไปได้

5. ผลประโยชน์ของการท่องเที่ยวจะต้องแผ่หรือกระจายไปในทุกภาคส่วนของสังคม

2. หลักการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

หลักการพื้นฐานของการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน มีดังนี้

1. มีการดำเนินการจัดการภายใต้ขีดความสามารถของระบบธรรมชาติ (Carrying Capacity) ในการทดแทนฟื้นฟูให้สามารถผลิตและให้บริการต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยไม่ถดถอย หรือเสื่อมโทรม ตระหนักถึงการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน (Local Participation)

2. มีการกระจายประโยชน์อย่างเป็นธรรมสู่ท้องถิ่น (Equity)

3. ให้ประสบการณ์ันทนาการที่มีคุณค่าแก่นักท่องเที่ยว (Quality of Experience)

4. ให้ผู้มาเยือนหรือนักท่องเที่ยวได้เรียนรู้และเข้าใจ กับพื้นที่ ทรัพยากร และวิถีชีวิต (Education and Understanding)

5. เน้นการออกแบบกลมกลืนกับสถาปัตยกรรมท้องถิ่น และใช้วัสดุในท้องถิ่น (Local Architecture and Local Material)

6. การผสมผสานการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนสู่แผนพัฒนาระดับท้องถิ่น ภูมิภาค และระดับประเทศ (Integration of sustainable tourism to local, and national plans)

7. เน้นข้อมูลพื้นฐานเพื่อเป็นฐานในการตัดสินใจและการติดตามตรวจสอบ (Information and monitoring)

หลักของการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนนั้น ประกอบด้วยหลักการที่สำคัญ 10 ประการดังนี้ (รำไพพรรณ แก้วสุริยะ 2547)

1. อนุรักษ์โดยใช้ทรัพยากรอย่างพอดี (using resource sustainable) หมายถึง การที่ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวและผู้ที่มิบทบาทด้านการท่องเที่ยว ต้องมีวิธีการจัดการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่เดิมทั้งมรดกทางธรรมชาติ และมรดกทางวัฒนธรรมที่มีอยู่อย่างเพียงพอหรือใช้อย่างมีประสิทธิภาพ อย่างประหยัด โดยคำนึงถึงต้นทุนอันเป็นคุณค่าคุณภาพของธรรมชาติ วัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น
2. ลดการบริโภคและใช้ทรัพยากรที่เกินความจำเป็นกับการลดของเสีย (reducing over-consumption and waste)
3. รักษาและส่งเสริมความหลากหลายของธรรมชาติ สังคมและวัฒนธรรม (maintain diversity)
4. ประสานการพัฒนาการท่องเที่ยว (integrating tourism into planning)
5. นำการท่องเที่ยวขยายฐานเศรษฐกิจในท้องถิ่น (supporting local economy)
6. การมีส่วนร่วม โดยการสร้างเครือข่ายพัฒนาการท่องเที่ยวกับท้องถิ่น (involving local communities)
7. มีการประชุมกับผู้เกี่ยวข้องที่มีผลประโยชน์ร่วมกัน (consulting stakeholders and the public)
8. การพัฒนาบุคลากร (training staff)
9. การจัดเตรียมข้อมูลคู่มือในการบริการข่าวสารการท่องเที่ยว (marketing tourism responsibly)
10. ประเมินผล ตรวจสอบและวิจัย (undertaking research)

การจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนมีแนวความคิดที่มุ่งเน้นให้อุตสาหกรรม การท่องเที่ยวโดยรวม ปรับสภาพการจัดการเพื่อเข้าสู่ยุคใหม่ของกระแสโลกที่เปลี่ยนไป (paradigm shift) ที่เปลี่ยนจากสังคมบริโภคนิยมสู่ยุคสมัยสังคมนิยม (สมัย อาภาภิรม 2538) ขอบเขตของการพัฒนาจึงครอบคลุมทุกองค์ประกอบทุกส่วนของการท่องเที่ยวหรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง คือ การพัฒนาการท่องเที่ยวทั้งหมดต้องมุ่งสู่ความยั่งยืน (สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย 2542) ดังนั้นการพัฒนาที่ยั่งยืนมีลักษณะที่เป็นบูรณาการ (integrated) คือ ทำให้เกิดเป็นองค์รวม (holistic) นั่นคือ องค์ประกอบทั้งหลายที่เกี่ยวข้องจะต้องมาประสานกันครบองค์และมีลักษณะอีกอย่างหนึ่ง คือ มีดุลยภาพ (balance) หรือพูดอีกนัยหนึ่ง คือ การทำให้กิจกรรมของมนุษย์สอดคล้องกับกฎเกณฑ์ของธรรมชาติ โดยการปลูกจิตสำนึกด้านสิ่งแวดล้อมให้เกิดขึ้นกับ

ประชาชนทุกคนในประเทศสามัญสำนึกเป็นจุดเริ่มต้นของการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งมีประโยชน์ต่อการท่องเที่ยวเป็นอย่างมาก

ความสำคัญด้านสิ่งแวดล้อมจะทำให้ทรัพยากรการท่องเที่ยวคงอยู่บนโลกได้อย่างยาวนาน เมื่อทรัพยากรการท่องเที่ยวไม่เกิดความเสื่อมโทรม และสามารถอำนวยความสะดวกต่อบุคคลทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวได้เป็นอย่างดีแล้ว การท่องเที่ยวก็จะเกิดความยั่งยืนในที่สุด นั่นคือ กิจกรรมการท่องเที่ยวจะต้องสามารถดำรงอยู่ได้ โดยมีนักท่องเที่ยวมาเยี่ยมชมอย่างสม่ำเสมอ อีกทั้งทรัพยากรการท่องเที่ยวยังคงสามารถรักษาความดึงดูดใจไว้ได้ไม่เสื่อมคลายตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวและผู้เป็นเจ้าของท้องถิ่นภายใต้ขีดความสามารถของธรรมชาติที่จะรองรับได้ และตระหนักถึงการมีส่วนร่วมของประชาชน ชุมชน ขนบธรรมเนียม ประเพณีที่มีต่อกระบวนการท่องเที่ยว อีกทั้งประชาชนทุกส่วนต้องได้รับผลประโยชน์ที่เกิดจากการท่องเที่ยวอย่างเสมอภาคกัน รวมถึงมีการจัดการทรัพยากรเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนทางด้านเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อม ในขณะที่ยังสามารถรักษาเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมและระบบนิเวศของท้องถิ่นไว้ได้ ทั้งนี้ ผลกระทบที่มีต่อสิ่งแวดล้อมทั้งทางธรรมชาติ สังคมและวัฒนธรรม จะต้องไม่มีหรือมีน้อยที่สุด ซึ่งมีเพียงการจัดการอย่างยั่งยืนเท่านั้นจึงจะสามารถคงความยั่งยืนของการท่องเที่ยวไว้ได้ (พจนานุกรม 2546)

อย่างไรก็ตามการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนครอบคลุมถึงวัฒนธรรม ประเพณี ความเป็นอยู่สิ่งแวดล้อมและธรรมชาติในชุมชน การจัดการท่องเที่ยวจึงมีการใช้คำเพื่อบ่งบอกให้เห็นว่าเป็นรูปแบบของการท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับธรรมชาติหรือวัฒนธรรมท้องถิ่น เช่น การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ การท่องเที่ยวเพื่อรักษาระบบนิเวศ นิเวศสัญจร เป็นต้น

3. ประเภทของแหล่งท่องเที่ยว

แหล่งท่องเที่ยวสามารถแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้ (มนัส สุวรรณ 2544)

3.1 การแบ่งแหล่งท่องเที่ยวตามการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย แบ่งเป็น 3 ประเภท คือ

3.1.1 ประเภทธรรมชาติ เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีความสวยงามและเกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ

3.1.2 ประเภทประวัติศาสตร์ โบราณวัตถุ โบราณสถาน และศาสนา เป็นแหล่งท่องเที่ยวหรือสถานที่ท่องเที่ยวที่มีความเกี่ยวข้องในฐานะที่เป็นหลักฐานสำคัญทางประวัติศาสตร์ โบราณคดี และศาสนา

3.1.3 ประเภทศิลปวัฒนธรรม ประเพณี และกิจกรรม เป็นแหล่งท่องเที่ยวหรือทรัพยากรท่องเที่ยวที่มีคุณค่าทางศิลปะ และขนบธรรมเนียมประเพณีที่บรรพบุรุษได้สร้างสมและถ่ายทอดเป็นมรดกสืบทอดกันมา

3.2 การแบ่งแหล่งท่องเที่ยวตามช่วงชั้น โอกาสเชิงนันทนาการ (Recreation Opportunity Spectrum--ROS) เป็นการแบ่งแหล่งท่องเที่ยวบนพื้นฐานและแนวความคิดของการวางแผน การจัดการ และการทำวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแหล่งท่องเที่ยว หลักการแบ่งลักษณะนี้ใช้ลักษณะทางกายภาพพื้นที่ (physical setting) ลักษณะทางสังคม (social setting) และลักษณะการจัดการพื้นที่ (managerial setting)

4. รูปแบบของระดับกิจกรรมการท่องเที่ยว

กิจกรรมการท่องเที่ยว ควรเป็นกิจกรรมที่มีผลกระทบน้อยที่สุดหรือเป็นผลกระทบที่สามารถป้องกันหรือแก้ไขได้ กิจกรรมการท่องเที่ยวอาจจำแนกเป็นกิจกรรมที่เน้นการพักผ่อนหย่อนใจ กิจกรรมที่เน้นการแสดงออกและกิจกรรมที่เน้นการศึกษาหาความรู้กิจกรรมต่าง ๆ อาจมีความเหลื่อมซ้อนหรือสามารถปฏิบัติร่วมกันได้ (McGregor 1996)

5. ผลกระทบทางการท่องเที่ยว

การกำหนดตำแหน่งผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยว (positioning) หรือจุดเด่นของการท่องเที่ยวในพื้นที่ต่าง ๆ นับเป็นการสร้างภาพลักษณ์ของผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวในสายตาของนักท่องเที่ยวได้ทางหนึ่ง บางครั้งนิยมใช้การกำหนดตราผลิตภัณฑ์ (branding) เพื่อสร้างการรับรู้และการยอมรับของนักท่องเที่ยวต่อพื้นที่ท่องเที่ยว ซึ่งสามารถดำเนินการได้หลายวิธีในการเลือกกำหนดตำแหน่งผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยว เช่น กำหนดตามคุณลักษณะเด่นของผลิตภัณฑ์หรือกำหนดให้แตกต่างจากคู่แข่ง โดยเน้นการให้บริการที่แตกต่าง ทำเลที่ตั้ง การตกแต่งสถานที่ รวมทั้งชื่อเสียงและภาพลักษณ์ของผลิตภัณฑ์เป็นต้น

6. การพัฒนาการท่องเที่ยว

การพัฒนาการท่องเที่ยวมีจุดมุ่งหมายการดำเนินงานที่จะให้การท่องเที่ยวเป็นไปในทิศทางที่จะก่อให้เกิดความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว พร้อมทั้งรักษาทรัพยากรให้คงความดึงดูดใจและพัฒนาให้เกิดการขยายตัวของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ซึ่งอาจแบ่งได้เป็นการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว การพัฒนาบริการการท่องเที่ยวและการส่งเสริมการท่องเที่ยวสถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย ได้กำหนดวัตถุประสงค์การพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อมุ่งเน้นให้การท่องเที่ยวเป็นฐานทางเศรษฐกิจในส่วนภูมิภาคที่จะกระตุ้นให้เกิดการลงทุนในอุตสาหกรรมและพาณิชยกรรมที่ต่อเนื่องเป็นแหล่งสร้างงาน กระจายรายได้ และความเจริญไปสู่ภูมิภาค ในขณะเดียวกัน ก็ได้ให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ เน้นการพัฒนา

ทรัพยากรการท่องเที่ยวควบคู่ไปกับการชักจูง แนะนำ และควบคุมพฤติกรรมนักท่องเที่ยวให้ประสานกลมกลืนกัน ทั้งนี้การพัฒนาการท่องเที่ยวอาจดำเนินการโดยอิสระแบบแก้ปัญหาเฉพาะหน้า แบบมีแผนเฉพาะตัวและแบบมีแผนผสมผสานเชื่อมโยงกันในระดับที่กว้างขึ้นได้ ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับขนาดและความสำคัญของแหล่งท่องเที่ยว ปริมาณและรูปแบบการท่องเที่ยว ลักษณะขององค์กรที่รับผิดชอบและผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อระบบสังคมสิ่งสำคัญที่จะประกันความสำเร็จของการพัฒนาการท่องเที่ยว คือ การประสานสอดคล้องกันในองค์ประกอบของการท่องเที่ยว ความเชื่อมโยงระหว่างพื้นที่ และการกระจายตัวของผลประโยชน์จากการพัฒนาที่เกิดขึ้น สรุปได้ว่า การท่องเที่ยวแบบยั่งยืน หมายถึง กระบวนการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วมของผู้ที่เกี่ยวข้อง การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างชาญฉลาดรักษาเอกลักษณ์ของธรรมชาติ และวัฒนธรรม เกิดประโยชน์สูงสุดในระยะยาวนานที่สุด คำนึงถึงความสามารถ ของธรรมชาติความตระหนักถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนและชุมชน ขนบธรรมเนียม ประเพณี และวิถีชีวิต ประชาชนได้รับผลประโยชน์อย่างเสมอภาคเท่าเทียมกัน การท่องเที่ยวแบบยั่งยืนเป็นระบบที่มีการบริหารจัดการอย่างมีคุณภาพการบริการการท่องเที่ยว ชุมชนท้องถิ่นมีรายได้เกิดขึ้น ช่วยยกระดับคุณภาพ ชีวิต และสังคม และสามารถพึ่งตนเองได้

หลักการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน มีหลักเกณฑ์ดังนี้ (เทิดชาย ช่วยบำรุง 2552)

1. การมีส่วนร่วมของชุมชน
2. ความร่วมมือของกลุ่มต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง
3. การสร้างโอกาสการจ้างงานที่มีคุณภาพ
4. การกระจายผลประโยชน์จากการท่องเที่ยว
5. การใช้ทรัพยากรอย่างมีคุณค่าเกิดประโยชน์สูงสุด
6. การวางแผนระยะยาว
7. ความสมดุลระหว่างวัตถุประสงค์ด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม
8. ความสอดคล้องกันระหว่างแผนการท่องเที่ยวและแผนพัฒนาด้านต่าง ๆ
9. ความร่วมมือระหว่างผู้กำหนดนโยบายกับผู้ปฏิบัติ
10. การประสานความร่วมมือระหว่างแหล่งท่องเที่ยวและผู้ประกอบการ
11. การประเมินผลกระทบจากการท่องเที่ยว
12. การสร้างหลักเกณฑ์การประเมินผลกระทบ
13. การเน้นผลประโยชน์ชุมชน คุณค่าสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติและวัฒนธรรม
14. การพัฒนาคน การศึกษาและหลักสูตรต่าง ๆ
15. การเสริมสร้างลักษณะเด่น อัตลักษณ์ของชุมชนและพื้นที่

16. การคำนึงถึงขีดความสามารถในการรองรับของทรัพยากร

17. การดำรงรักษาทรัพยากรมรดกทางธรรมชาติและวัฒนธรรมและ การทำการตลาดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

แนวคิดการท่องเที่ยวโดยชุมชน

พจนานุกรม (2546: 178-179) ได้ระบุว่าแนวคิดและต้นกำเนิดของคำว่า อีโคทัวร์ริซึม (ecotourism) มาจากประเทศตะวันตก มีการให้คำนิยามคำนี้หลากหลายขึ้นอยู่กับภูมิหลังของแต่ละคนหรือสังคมที่ผู้เขียนหรือนักวิชาการคลุกคลีอยู่ โดยส่วนใหญ่จะให้ความสำคัญในเรื่องการพัฒนาที่คู่ไปกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในบริบทสังคมไทยที่คนกับธรรมชาติมีความผูกพันใกล้ชิดกัน แนวคิดนี้จึงเน้นบทบาทของคนและชุมชนมากขึ้น

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) ได้ให้ความหมายการท่องเที่ยวเชิงนิเวศไว้ว่า “การท่องเที่ยวอย่างมีความรับผิดชอบในแหล่งธรรมชาติที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น และแหล่งวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศในพื้นที่ โดยมีกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของผู้ที่เกี่ยวข้องภายใต้การจัดการสิ่งแวดล้อม เป็นการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วมของท้องถิ่น เพื่อมุ่งเน้นให้เกิดจิตสำนึกต่อการรักษาระบบนิเวศอย่างยั่งยืน” ซึ่งมองว่าคนและชุมชนเข้าไปมีบทบาทในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในลักษณะของการเข้าไปมีส่วนร่วมกับส่วนต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยมีแหล่งธรรมชาติเป็นฐาน

จากบทเรียนของการพัฒนาประเทศ โครงการพัฒนาหลายโครงการเป็นโครงการที่ดีแต่ไม่สามารถทำได้เนื่องจากมองที่โครงการเป็นตัวตั้งไม่ได้มองที่ประชาชน ดังนั้น การให้บทบาทและความสำคัญของประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมและรู้สึกเป็นเจ้าของ เป็นจุดเริ่มต้นของการพัฒนาที่ยั่งยืน ในส่วนขององค์กรประชาชน และองค์กรพัฒนาเอกชน เห็นว่าหากจะให้การท่องเที่ยวเชิงนิเวศยั่งยืนต้องมองที่ชุมชนเป็นศูนย์กลาง จึงเกิดแนวคิดเรื่องการท่องเที่ยวโดยชุมชนขึ้น

การท่องเที่ยวโดยชุมชน (Community base sustainable tourism) คือการท่องเที่ยวที่คำนึงถึงความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อม สังคม และวัฒนธรรม กำหนดทิศทางโดยชุมชน จัดการโดยชุมชนเพื่อชุมชน และชุมชนมีบทบาทเป็นเจ้าของมีสิทธิในการจัดการดูแลเพื่อให้เกิดการเรียนรู้แก่ผู้มาเยือน โดยมองว่าการท่องเที่ยวต้องทำงานครอบคลุม 5 ด้าน พร้อมกัน ทั้งการเมือง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม โดยมีชุมชนเป็นเจ้าของและมีส่วนในการจัดการ

นอกจากนี้การท่องเที่ยวยังสามารถเป็นเครื่องมือในการพัฒนา โดยใช้การท่องเที่ยวเป็นเงื่อนไขและสร้างโอกาสให้องค์กรชุมชนเข้ามามีบทบาทสำคัญในการวางแผนทิศทางการพัฒนาชุมชนของคนในชุมชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในชุมชนที่มีแนวโน้มว่าการท่องเที่ยวจะรุกคืบเข้า

ไปถึง หรือต้องการเปิดเผยชุมชนของตนให้เป็นที่รู้จักในวงกว้าง ให้มีการสร้างให้เกิดกระบวนการเรียนรู้เกี่ยวกับการวางแผน การบริหารจัดการทรัพยากรและกระจายอำนาจการตัดสินใจโดยเน้นความสำคัญของการจัดการธรรมชาติแวดล้อมและใช้การท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือในการพัฒนาชุมชนไปพร้อมกัน

การท่องเที่ยวกลายเป็นเครื่องมือที่รัฐบาลให้ความสำคัญเนื่องจากมีความสำคัญต่อการสร้างรายได้ เพื่อพัฒนาประเทศอย่างมากและยังเป็นรายได้ที่เป็นอันดับต้นๆ ของประเทศ และมีการกระจายไปในหลายภาคอย่างค่อนข้างชัดเจน เช่นการเดินทาง ที่พัก การซื้อของที่ระลึก ภัตตาคาร ร้านค้าต่างๆ จึงมีการประกอบกิจการที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวทั้งโดยตรงและทางอ้อม ขยายมากขึ้น เช่นการเพิ่มขึ้นของสถานที่พัก ทั้งโรงแรมขนาด 5 ดาว 4 ดาว ไปจนถึงที่พักแบบพื้นบ้านที่เรียกว่า โฮมสเตย์ การเพิ่มขึ้นของร้านอาหาร และแหล่งบริการอื่นๆ เพื่อดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวทั้งในและต่างประเทศ และการขยายตัวไปในแทบทุกภูมิภาคของไทย ก่อให้เกิดการตื่นตัวเพราะมองว่าเป็นเรื่องง่ายที่จะมีรายได้เพิ่มจากการท่องเที่ยว ที่เป็นผู้มาซื้อสินค้าถึงที่ไม่ว่าจะที่ใดก็ตาม แต่จากการที่ทรัพยากรการท่องเที่ยวมีจำกัดไม่ว่าจะเป็นทรัพยากรการท่องเที่ยวทางด้านธรรมชาติ วัฒนธรรม ประเพณีท้องถิ่น ซึ่งผู้ดูแลหรือเป็นเจ้าของก็คือประชาชนที่อยู่ในชุมชนนั้นๆ ว่าจะมีการบริหารจัดการการท่องเที่ยวได้อย่างไร เพราะทรัพยากรทุกอย่างต้องมีข้อจำกัดในการใช้ทั้งสิ้น อย่างไรก็ตาม ใช้อย่างยั่งยืน และเป็นไปได้หรือไม่ที่จะดำเนินการตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงและควรทำอย่างไร เมื่อชุมชนกลายเป็นสินค้าหรือ เครื่องมือที่เป็นทั้งผู้กระทำ และผู้ถูกระทำ ในขณะเดียวกันเป็นสิ่งที่ทำลายและละเอียดอ่อนอย่างยิ่ง เหมือนกับการที่ต้องคำนึงถึงความรู้สึก ความยินดีของผู้เกี่ยวข้อง ทั้งยังเป็นผู้ที่ถูกกล่าวอ้างถึงอยู่ตลอดเวลาในการที่รัฐบาลจะดำเนินการพัฒนาใดๆ จึงต้องให้ความสำคัญต่อชุมชนในระดับต้นๆ และชุมชนต้องได้รับประโยชน์อยู่เสมอ

1. หลักการทำงานการท่องเที่ยวโดยชุมชน

จากแนวคิดการท่องเที่ยวโดยชุมชน ที่มองชุมชนเป็นศูนย์กลางหรือฐานเพื่อกำหนดทิศทาง แผนงาน แผนปฏิบัติการของตนเองโดยดำเนินการพร้อมกันทั้งด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมนั้น จึงทำให้กิจกรรมการท่องเที่ยวเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการพัฒนาแบบองค์รวมและเกี่ยวกับกลุ่มคนต่างๆ มากมาย เมื่อมองในบริบทของการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ต้องการให้ชุมชนมีส่วนร่วมและได้ประโยชน์จากการท่องเที่ยวจึงควรต้องมีหลักการร่วมกัน ดังนี้

1.1 การท่องเที่ยวโดยชุมชนต้องมาจากความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริง ชุมชนได้มีการวินิจฉัยวิเคราะห์สภาพปัญหา ผลกระทบการท่องเที่ยวอย่างรอบด้านแล้ว ชุมชนร่วมตัดสินใจลงมติที่จะดำเนินการตามแนวทางที่ชุมชนเห็นสมควร

1.2 สมาชิกในชุมชนต้องมีส่วนร่วมทั้งการคิดร่วม วางแผนร่วม ทำกิจกรรมร่วม ติดตามประเมินผลร่วมกัน เรียนรู้ร่วมกันและรับประโยชน์ร่วมกัน

1.3 ชุมชนต้องการรวมตัวกันเป็นกลุ่ม เป็นชมรม เป็นองค์กร หรือจะเป็นองค์กรชุมชนเดิมที่มีอยู่แล้วเช่นกัน องค์กรบริหารส่วนตำบล (อบต.) ก็ได้ เพื่อกลไกที่ทำหน้าที่แทนสมาชิกทั้งหมดในระดับหนึ่ง และดำเนินการด้านการกำหนดทิศทาง นโยบายการบริหาร การจัดการ การประสานงาน เพื่อให้การท่องเที่ยวโดยชุมชนเป็นไปตามเจตนารมณ์ของสมาชิกในชุมชนที่เห็นร่วมกัน

1.4 รูปแบบ เนื้อหา กิจกรรม ของการท่องเที่ยวโดยชุมชน ต้องคำนึงการอยู่ร่วมกันอย่างมีศักดิ์ศรี มีความเท่าเทียมกัน มีความเป็นธรรม และให้ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ การเมือง สังคม และวัฒนธรรมในเชิงสร้างสรรค์และลดผลกระทบในเชิงลบ

1.5 มีกฎ กติกาที่เห็นร่วมจากชุมชน สำหรับการจัดการท่องเที่ยวที่ชัดเจน และสามารถกำกับดูแลให้เป็นไปตามกติกาที่วางไว้

1.6 ชุมชนที่จัดการท่องเที่ยว สมาชิกในชุมชน ชาวบ้านทั่วไปและนักท่องเที่ยวควรมีกระบวนการเรียนรู้ระหว่างกันและกันอย่างต่อเนื่อง เพื่อก่อให้เกิดการพัฒนากระบวนการทำงานการท่องเที่ยวโดยชุมชนให้ถูกต้องเหมาะสม และมีความชัดเจน

1.7 การท่องเที่ยวโดยชุมชน จะต้องมีมาตรฐานที่มาจากข้อตกลงร่วมภายในชุมชนด้วย เช่น ความสะอาด ความปลอดภัย การกระจายรายได้ที่เป็นธรรมของผู้ที่เกี่ยวข้อง และพิจารณาร่วมกันถึงขีดความสามารถในการรองรับ

1.8 รายได้ที่ได้รับจากการท่องเที่ยว มีส่วนไปสนับสนุนการพัฒนาชุมชนและรักษาสิ่งแวดล้อม

1.9 การท่องเที่ยวจะไม่ใช่อาชีพหลักของชุมชน และชุมชนต้องดำรงอาชีพหลักของตนเองไว้ได้ ทั้งนี้หากอาชีพของชุมชนเปลี่ยนเป็นการจัดการท่องเที่ยว จะเป็นการทำลายชีวิตและจิตวิญญาณดั้งเดิมของชุมชนอย่างชัดเจน

1.10 องค์กรชุมชนมีความเข้มแข็งพอที่จะจัดการกับผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นได้และพร้อมจะหยุดเมื่อเกินความสามารถในการจัดการ ซึ่งสิ่งเหล่านี้หากมองในแง่ความพร้อมของชุมชนและประสิทธิภาพในการบริหารจัดการท่องเที่ยวในมิติของชุมชนแล้ว การท่องเที่ยวโดยชุมชนจะ

เป็นไปได้ด้วยดีนั้นยังต้องพิจารณาจากมตินอกชุมชนที่เข้ามาเกี่ยวข้องด้วยได้แก่ การตลาด นโยบายรัฐที่เข้ามาสนับสนุน และพฤติกรรมของนักท่องเที่ยว เป็นต้น

2. กระบวนการทำงานเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยว หากชุมชนมีความพร้อมมีปัจจัยเอื้ออำนวยต่อการเข้ามามีบทบาทจัดการการท่องเที่ยวแล้วนั้น ผู้นำชุมชนและแกนนำที่หลากหลาย ตัวแทนกลุ่มต่างๆ ในชุมชน เช่น กลุ่มเยาวชน กลุ่มสตรี กลุ่มออมทรัพย์ กลุ่มสหกรณ์การเกษตร ฯลฯ และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง เช่น องค์กรบริการส่วนตำบล เจ้าหน้าที่ป่าไม้ ครูอาจารย์ในโรงเรียน เป็นต้น ร่วมกันประชุมสัมมนาเพื่อสร้างวิสัยทัศน์ ร่วมกับการท่องเที่ยวโดยชุมชน ซึ่งเป็นการฝึกกำลังความคิดสร้างสรรค์ ประสานแนวคิดของทุกคนให้เห็นเป็นภาพเดียวกัน ในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน และนำวิสัยทัศน์ที่ได้มากำหนดเป็นเป้าหมาย เป็นทิศทางของการดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวโดยชุมชนในระยะต่อไป ดังที่พจนานวนศรี (2546: 185-188) ได้กล่าวไว้ว่า

วิสัยทัศน์ ชุมชนหลายแห่งตัดสินใจเปิดการท่องเที่ยวโดยชุมชนและเป็นฝ่ายจัดการเองนั้น มีรูปแบบการคิดตัดสินใจด้วยการมองวิสัยทัศน์ 3 รูปแบบด้วยกัน คือ

1. มองกิจกรรมการท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือหนึ่งในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารกับคนภายนอก ให้เกิดความรู้ความเข้าใจต่อสภาพปัญหาชุมชนที่ประสบอยู่ และหวังว่าจะได้เพื่อนที่เข้าใจร่วมแก้ไขปัญหาต่างๆ ร่วมกัน อันเป็นการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างคนต่างวัฒนธรรม เพื่อประสานการมีส่วนร่วมแก้ไขปัญหาของชุมชนนั้น

2. การท่องเที่ยวทำให้เกิดผลกระทบทางสังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม จำเป็นที่ชุมชนต้องรวมตัวกันเข้ามาจัดการให้นักท่องเที่ยวและผู้ที่เกี่ยวข้องให้ปฏิบัติอยู่ในกฎ กติกาของชุมชน การจัดระเบียบการแบ่งปันผลประโยชน์แก่ผู้คนที่เกี่ยวข้องและผลประโยชน์ในชุมชน การสร้างมาตรฐานต่างๆ ของการท่องเที่ยวโดยชุมชนเอง ทั้งเพื่อไม่ให้เกิดผลกระทบมากเกินไปจนขีดความสามารถที่ชุมชนจะจัดการได้

3. การท่องเที่ยวเป็นกระบวนการเรียนรู้ระหว่างคนกับธรรมชาติ เป็นการสร้างโอกาสในการฟื้นฟูวัฒนธรรม ภูมิปัญญา และสิ่งแวดล้อม โดยมองที่รายได้เป็นเพียงแค่ผลพลอยได้จากกระบวนการเรียนรู้ท่ามกลางการท่องเที่ยว

ซึ่งทั้ง 3 รูปแบบนี้มีพื้นฐานการคิดจากชุมชนเอง ที่มีความภูมิใจในวัฒนธรรม และภูมิปัญญาของตนเองที่พร้อมจะสื่อต่อคนภายนอก โดยใช้การท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือในการถ่ายทอดออกจากรุ่นแล้ว ชุมชนเองยังต้องการความเข้าใจ ความร่วมมือของนักท่องเที่ยวในการพบในกฎ กติกา ที่ชุมชนร่วมกันสร้างไว้เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกันของคนต่างวัฒนธรรม

วัตถุประสงค์ของการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน ซึ่งมาจากการกำหนดจากวิสัยทัศน์ที่จัดทำร่วมกันในชุมชน และนำมากำหนดเป็นวัตถุประสงค์ที่เป็นรูปธรรม ให้มีความชัดเจนขึ้น โดยชุมชนจะมีการกำหนดวัตถุประสงค์หลักอยู่ 4 ประการด้วยกัน คือ

1. เพื่อให้กิจกรรมการท่องเที่ยว เป็นกิจกรรมเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตที่เน้นคนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา เป็นกิจกรรมที่เชื่อมโยงกับกิจกรรมการพัฒนาชุมชนในรูปแบบอื่นๆ ที่ต้องเอื้ออำนวยการเรียนรู้ต่อกันและกันได้ เช่น การท่องเที่ยวโดยชุมชนที่ไปเยือนชุมชนชาวประมงพื้นบ้าน นักท่องเที่ยวควรเกิดการเรียนรู้บทบาทของประมงขนาดเล็กที่ทำหน้าที่อนุรักษ์ทรัพยากรชายฝั่งด้วย

2. เพื่อให้กิจกรรมการท่องเที่ยวเป็นตัวกระตุ้นส่งเสริมให้ชุมชน โดยเฉพาะคนหนุ่มสาวได้เข้าใจ ให้คุณค่า ขนบธรรมเนียม วัฒนธรรมประเพณีของชุมชนให้กลับฟื้นคืนสภาพได้ในระยะต่อไป

3. เพื่อก่อให้เกิดการรวมตัวกันของคนในชุมชน ที่เผชิญต่อผลกระทบทางการท่องเที่ยวแบบเดิม ให้เข้ามามีส่วนร่วมจัดการลดผลกระทบดังกล่าว และจัดระเบียบชุมชนให้เป็นระบบที่ทำให้ชุมชนอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

4. เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเผยแพร่ให้ข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องของวัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิตกับสาธารณชนภายนอก

จะเห็นได้ว่าในมิติของชุมชนไม่ได้มองเรื่องราวได้เป็นเรื่องหลัก ผิดกับในระดับนโยบายการท่องเที่ยวมักจะทำให้ความสำคัญเรื่องราวได้เป็นอันดับแรก หากเอาคุณค่า วิถีคิดที่เป็นพื้นฐานที่สำคัญในสังคมไทย อันได้แก่ การมีน้ำใจ ความเอื้ออารี ประกอบกับการมีวิถีชีวิตที่สัมพันธ์กับธรรมชาติ ความรักในศิลปวัฒนธรรม อันเป็นทุนทางสังคมของคนไทย ก็จะทำให้การริเริ่มและมองการท่องเที่ยวได้ถูกทิศทางยิ่งขึ้น

3. การประเมินความเป็นไปได้ของการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน

เนื่องจากการจัดการท่องเที่ยวของชุมชนเป็นสิ่งที่ต้องเกี่ยวข้องกับคนภายนอก ดังนั้น ทักษะ ความชัดเจน การจัดการให้เหมาะสม จึงเป็นเรื่องที่ชุมชนเองยังมีความกังวลอยู่พอสมควร แม้ว่าจะมีปัจจัยที่เอื้อ และการสนับสนุนจากภายนอกพอสมควร แต่ชุมชนเองต้องสามารถคาดการณ์ และประเมินว่า วิสัยทัศน์ วัตถุประสงค์ ของการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนนั้น ความเป็นไปได้มากน้อยเพียงไร โดยการร่วมกันอภิปราย ระดมความคิดเห็น จากชุมชนให้กว้างขวางจนสามารถสรุปด้วยมติของชุมชนเอง ซึ่งมีองค์ประกอบประเมินอยู่ 7 ประการด้วยกัน คือ

1. ผู้นำชุมชน และแกนนำชุมชน สามารถวิเคราะห์สถานการณ์ภายนอก และสภาพปัญหาชุมชนตลอดจนมองแนวทางแก้ไขปัญหาได้แบบชัดเจน และมองกิจกรรมการท่องเที่ยวนั้นเป็นกิจกรรมหนึ่ง หรือกิจกรรมร่วมเชื่อมต่อกับทิศทางแก้ไขปัญหามาโดยภาพรวมของชุมชนได้ แล้วจึงได้กำหนดเป็นวัตถุประสงค์เป้าหมายการทำกิจกรรมการท่องเที่ยวนั้น

2. การมีส่วนร่วมของชุมชนทั้งหมด เนื่องจากเป็นเรื่องที่ต้องเกี่ยวข้องกับสิทธิของชุมชน การจัดการทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม ขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรมชุมชนที่ชุมชนต้องมีการคิดไตร่ตรองวินิจฉัย และร่วมตัดสินใจจะเปิดหมู่บ้านรองรับอย่างไร ควรเป็นรูปแบบใด ใครบ้างที่เกี่ยวข้อง ใครมีบทบาทจัดการอย่างไร และภายหลังจากท่องเที่ยวกลับแล้วมีการลดผลกระทบอย่างไร ด้วยวิธีการใด ตลอดจนการแบ่งปันผลประโยชน์ภายในชุมชน

3. ชุมชนต้องมีส่วนร่วมในการจัดตั้งองค์กรภายในชุมชน เพื่อรับผิดชอบกิจกรรมนี้ หรือผลักดันให้องค์กรชุมชนอื่นที่พิจารณาแล้วว่า มีความพร้อมทำหน้าที่รับผิดชอบเป็นหน่วยงานหนึ่งขององค์กรนั้นๆ แต่ทั้งนี้การดำเนินการขององค์กรต้องเป็นไปด้วยความโปร่งใส เพราะมีผลประโยชน์ที่เข้ามาเกี่ยวข้อง

4. การพิจารณาเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น หรือของดีในชุมชนเพื่อจัดปรับเป็นกิจกรรมท่องเที่ยวนั้นให้สอดคล้องต่อชุมชน ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมให้น้อยที่สุดเท่าที่สามารถจะทำได้

5. ความพร้อมของผู้ที่สนใจจะเกี่ยวข้องกับกิจกรรมการท่องเที่ยวนั้น จะมีบทบาทหลากหลายมากขึ้น คือจะมีผู้ที่เกี่ยวข้องกับที่พัก อาหาร การดูแลความปลอดภัย การนำพานักท่องเที่ยว การสื่อความหมาย และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ต้องไม่ใช่กระจุกตัวอยู่เฉพาะกลุ่มแกนนำภายในชุมชนเท่านั้น ควรมีระบบกระจายที่ทั่วถึงและเป็นธรรม

6. การเสริมสร้างบรรยากาศการเรียนรู้จากประสบการณ์จริงที่รองรับนักท่องเที่ยว เพื่อสามารถจัดปรับกระบวนการให้เหมาะสม สอดคล้องยิ่งขึ้น และร่วมแก้ไขปัญหานั้นที่เกี่ยวข้องตลอดจนการลดผลกระทบของการท่องเที่ยวในครั้งต่อไป

7. ประสบการณ์ทักษะในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนที่ต้องบูรณาการความต้องการความพึงพอใจ ความตื่นตัวและการเรียนรู้ให้เป็น โปรแกรมและกิจกรรมการท่องเที่ยวนั้นที่เหมาะสมของแต่ละพื้นที่

4. การเตรียมความพร้อมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยว

การท่องเที่ยวเป็นเสมือนงานพัฒนาชุมชนอย่างหนึ่ง เป็นสิ่งที่ดูเหมือนง่ายแต่ทำยาก ที่ว่ายากนั้นก็เพราะการท่องเที่ยวเป็นการพัฒนาที่ตอบสนองกระแสบริโภคนิยม การท่องเที่ยวทำให้ชุมชนหลุดออกจากฐานการผลิตเดิมในภาคการเกษตร สู่อุตสาหกรรมบริการ กำลังซื้อที่สูงกว่า

ของนักท่องเที่ยวจึงสามารถกำหนด “สินค้า” และ “บริการ” ได้ตามความต้องการ ทำให้สภาพทางสังคมและวัฒนธรรมในแหล่งท่องเที่ยวมักถูกรอบงำจากวัฒนธรรมภายนอกที่เข้ามาพร้อมกับนักท่องเที่ยว เป็นคาบสองคมและมีความเสี่ยงอย่างยิ่งในการนำไปใช้ในการพัฒนา

อย่างไรก็ตามก่อนที่จะเปิดหมู่บ้านต้อนรับนักท่องเที่ยวชุมชนควรจะต้อง “รู้ตัว” เข้าใจและตระหนักต่อการท่องเที่ยวที่ตลอดจนการสร้างภูมิคุ้มกัน โดยการเตรียมความพร้อมชุมชนซึ่งผู้ดำเนินการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนควรมีกระบวนการทำงาน ตามที่พจนานวนศรี (2546: 189-190) ได้กล่าวไว้ว่าดังนี้

ขั้นที่ 1 ให้ข้อมูลด้านการท่องเที่ยวให้ชุมชนในการพิจารณาทั้งด้านบวกและลบของการท่องเที่ยว ซึ่งในขั้นตอนนี้อาจจะมีเฉพาะผู้นำหรือกลุ่มสนใจ

ขั้นที่ 2 สร้างการมีส่วนร่วม เป็นการดึงเอาคนที่สนใจการท่องเที่ยวโดยชุมชนและกลุ่มองค์กรต่างๆ ในชุมชน เช่น กลุ่มเยาวชน กลุ่มสตรี กลุ่มออมทรัพย์ และผู้นำที่เป็นทางการและผู้นำทางธรรมชาติมาพูดคุยเรื่องผลดี-ผลเสีย อีกครั้ง เพื่อให้เขาเหล่านั้นได้ร่วมกันตัดสินใจเรื่องนี้ร่วมกัน

ขั้นที่ 3 ศึกษาชุมชนร่วมกับชาวบ้าน โดยการทำงานร่วมกับชาวบ้านเพื่อศึกษาในหัวข้อดังนี้

1. การสำรวจทางกายภาพ

1.1 ทำแผนที่รอบนอก (แสดงแหล่งทรัพยากรธรรมชาติและที่ดินทำกิน)

1.2 แผนที่รอบในหมู่บ้าน (แสดงที่ตั้งของบ้านเรือน ทรัพยากรคนสร้างและทรัพยากรธรรมชาติ)

2. ศึกษาประวัติศาสตร์ชุมชน ภูมิปัญญา วัฒนธรรม ประเพณีของชุมชน

3. ศึกษาความสัมพันธ์ของชุมชนกับการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ และทรัพยากรเพื่อการท่องเที่ยว

4. ศึกษากลุ่มต่างๆ ในชุมชน

ซึ่งผลการศึกษานี้จะทำให้เห็นศักยภาพ-ข้อจำกัดของชุมชน และปัญหาของชุมชนร่วมกัน

ขั้นที่ 4 วิเคราะห์ข้อมูลร่วมกัน ทั้งในด้านศักยภาพ-ข้อจำกัด โอกาสและความเสี่ยงในขั้นตอนนี้จะทำให้ชุมชนได้มองเห็นได้ด้วยตนเอง และสามารถเชื่อมโยงเรื่องท่องเที่ยวกับการพัฒนาชุมชนได้ การวิเคราะห์ข้อมูลในครั้งนี้จะทำให้เกิดการจัดลำดับความสำคัญของปัญหา และอาจพบว่าเพื่อแก้ปัญหาให้ตรงจุด อาจจะไม่จำเป็นต้องใช้เรื่องการท่องเที่ยวเลยก็ได้

ขั้นที่ 5 ร่วมกันพัฒนาศักยภาพและแก้ไขจุดอ่อน อาทิ

1. รวบรวมองค์ความรู้ ซึ่งแต่ละชุมชนจะแตกต่างกันออกไปมีเอกลักษณ์เฉพาะชุมชน เช่น บางชุมชนเด่นด้านการพัฒนาชุมชน บางชุมชนเด่นระบบการจัดการนิเวศที่ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นได้เหมาะสม เป็นต้น ซึ่งชุมชนต้องร่วมกันดึงเอกลักษณ์ให้เห็นร่วมกันก่อนนำสู่การเผยแพร่ออกไป

2. ปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวให้เหมาะสม สอดคล้อง ปลอดภัย ไม่ทำลายระบบนิเวศเดิมมากนัก เช่น การปรับทางเดินในป่าเขา เป็นต้น

3. ปรับปรุงบ้านพักและความสะอาดภายในชุมชนให้เป็นมาตรฐานของชุมชนแต่ละแห่งที่ตกลงร่วมกัน โดยมีคณะกรรมการของชุมชน ตรวจสอบอย่างสม่ำเสมอ

4. ฝึกอบรมบุคลากรด้านการท่องเที่ยวในชุมชน เช่น นักสื่อความหมาย การสร้างเวทีเรียนรู้กับนักท่องเที่ยว เป็นต้น ซึ่งในขั้นตอนนี้จะเห็นความสามารถของชุมชน ในการรองรับการท่องเที่ยวทั้งความพร้อมจำนวนบุคลากร และขีดความสามารถในการรองรับทั้งพื้นที่ทางธรรมชาติ และรูปแบบกิจกรรมที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของชุมชน

ขั้นที่ 6 วางรูปแบบการบริหารจัดการ ในขั้นตอนนี้จะเป็นการจัดตั้งองค์กรขึ้นมาทำงาน หรืออาจใช้องค์กรที่ชุมชนมีอยู่เดิมแต่เพิ่มเติมบทบาทหน้าที่ มีการกำหนดวัตถุประสงค์ให้ชัดเจน กำหนดรูปแบบของการท่องเที่ยว โปรแกรมและราคาการจัดสรรผลประโยชน์ ผู้ชาวบ้านและชุมชน และมาตรการในการป้องกันผลกระทบ โดยอาจจะเป็นการสร้างกฎ-กติกา เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติทั้งชาวบ้านและนักท่องเที่ยว

ขั้นที่ 7 ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้รับรู้และช่วยให้ข้อมูลแก่ผู้ที่เกี่ยวข้อง

ขั้นที่ 8 ทดลองดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยว ในขั้นตอนนี้อาจมีการจัดท่องเที่ยวนำร่อง เพื่อทดสอบความพร้อมของชุมชน โดยการเชิญบุคคลหรือหน่วยงานภายนอกที่มีประสบการณ์หรือเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว โดยชุมชนเข้าร่วมกิจกรรม ให้แสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ เพื่อเป็นทิศทางต่อไปในอนาคต

ขั้นที่ 9 ประเมินผล ในขั้นตอนนี้ประเมินผล อาจแยกออกมาเป็น 2 ส่วน คือ การประเมินผลและสรุปบทเรียนหลังเสร็จกิจกรรมทุกครั้ง และการประเมินผลเป็นช่วงๆ ทุกๆ 3-6 เดือน เป็นต้น ซึ่งการประเมินผลจะช่วยให้เกิดการทบทวนตนเอง และแก้ไขข้อบกพร่อง

ขั้นที่ 10 พัฒนาองค์กร

1. การฝึกอบรม เช่น การบริหารจัดการ การสร้างการมีส่วนร่วม การสื่อความหมาย เป็นต้น

2. การศึกษาดูงาน สำหรับแกนนำองค์กรชุมชนเพื่อจัดการท่องเที่ยว เพื่อเสริมโลกทัศน์พัฒนาทักษะการบริหาร การจัดการในชุมชนอื่นๆ ที่มีลักษณะคล้ายๆ กัน เพื่อเป็นตัวอย่างนำไปประยุกต์ หรือเป็นบทเรียนที่ชุมชนต้องพึงระวังผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นได้ และวางมาตรการป้องกันไว้แต่เริ่มแรก

กระบวนการทั้ง 10 ขั้นตอนนั้นจะเหมือนการทำงานพัฒนาปกติตนเอง แต่สิ่งที่ยากก็คือเรื่องท่องเที่ยวเป็นเรื่องที่ชาวบ้านไม่คุ้นเคยมาก่อน และไม่มั่นใจว่าตนเองจะทำได้ แต่ละคำถามในแต่ละขั้นตอนในกระบวนการเตรียมชุมชน จะต้องเป็นการปลุกกระดมสำนึกของท้องถิ่นให้คนท้องถิ่นอยากรู้จักตนเอง และเกิดความภาคภูมิใจในตนเอง การท่องเที่ยวก็จะเกิดความชัดเจนมากขึ้นว่า เป็นการเข้ามาเพื่อให้ชุมชนได้นำเสนอตัวอย่างต่อสาธารณะ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้เป็นหัวใจสำคัญของการท่องเที่ยว นอกจากปลุกสำนึกของชุมชนแล้วยังเป็นการสร้างจิตสำนึกของนักท่องเที่ยวต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และการเห็นคุณค่าทางวัฒนธรรมของชุมชนที่ได้เข้ามาเยี่ยมชม

แนวคิดการมีส่วนร่วมของชุมชน

1. ความหมายของการมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วม เป็นคำหลักคำหนึ่งที่นักวิชาการมักกล่าวอ้างถึง กลุ่มเป้าหมายและชุมชนในกิจกรรมนั้นๆ ไพรัตน์ เดชะรินทร์ กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนอาจจะตีกรอบได้แตกต่างกัน แต่เดิมรัฐมองในแง่ของการเน้นการมีส่วนร่วมในการร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมทำงาน และร่วมบำรุงรักษามากกว่าร่วมสมทบด้านวัตถุ และเงิน ซึ่งอาจมีความจำเป็นอย่างยิ่งก็ตาม โดยภาพรวมแล้วการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนานั้นจะต้องเกี่ยวกับเรื่องต่อไปนี้

1. ร่วมศึกษาปัญหา สาเหตุของปัญหาและความต้องการของชุมชน
2. ร่วมคิดสร้างรูปแบบการพัฒนาเพื่อแก้ไขปัญหาและสนองความต้องการของชุมชน
3. ร่วมกำหนดทิศทาง แผนงาน โครงการ หรือกิจกรรม
4. ร่วมตัดสินใจในการใช้ทรัพยากรที่มีจำกัด ให้ได้ประโยชน์สูงสุดต่อส่วนรวม
5. ร่วมบริหารงานพัฒนาทั้งสติปัญญา แรงงาน และซ่อมบำรุงรักษาผลที่เกิดจากการกระทำกิจกรรมนั้นๆ

องค์การอนามัยโลกได้เสนอรูปแบบการมีส่วนร่วมที่ว่ารูปแบบที่แท้จริง หรือสมบูรณ์นั้นจะต้องประกอบด้วยกระบวนการ 4 ขั้นตอน คือ

1. การวางแผน ประชาชนจะต้องมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ปัญหา จัดลำดับความสำคัญ ตั้งเป้าหมายกำหนดการใช้ทรัพยากร กำหนดวิธีการติดตามและประเมินผล และประการสำคัญคือ การตัดสินใจด้วย

2. การดำเนินกิจกรรม ประชาชนจะต้องมีส่วนร่วมในการจัดสรรควบคุมทางการเงิน และการบริหาร

3. การใช้ประโยชน์ ประชาชนจะต้องมีความสามารถในการนำเอากิจกรรมมาใช้ให้เกิดประโยชน์ได้ ซึ่งเป็นการเพิ่มระดับของการพึ่งตนเอง และการควบคุมทางสังคม

4. การได้รับประโยชน์ ประชาชนจะต้องได้รับการแจกจ่ายผลประโยชน์จากชุมชนในพื้นที่ที่เท่ากัน ซึ่งอาจเป็นผลประโยชน์ส่วนตัว สังคม หรือวัตถุประสงค์ได้

นอกจากนี้ เจมส์ คีค ปีนทอง ได้แยกแยะขั้นตอนที่ประชาชนควรมีส่วนร่วมไว้เป็น 4 ขั้นตอน คือ

1. การมีส่วนร่วมในการค้นปัญหาและสาเหตุของปัญหาของชาวชนบท
2. การมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินกิจกรรม
3. การมีส่วนร่วมในการลงทุนและปฏิบัติตาม
4. การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลงาน

การมีส่วนร่วม (Participation) สามารถอธิบายความหมายในเชิงจิตวิทยาได้ว่า เป็นการเกี่ยวข้องทางด้านจิตใจและอารมณ์ของบุคคลหนึ่งในสถานการณ์กลุ่ม (Group situation) ซึ่งผลของการเกี่ยวข้องดังกล่าวเป็นเหตุเร้าใจให้กระทำการให้ (contribution) บรรลุจุดมุ่งหมายของกลุ่มนั้น กับทั้งทำให้เกิดความรู้สึกร่วมรับผิดชอบกับกลุ่มดังกล่าวด้วย ดังรายละเอียดที่ให้คำอธิบายเพิ่มเติม คือ

1. การเกี่ยวข้องทางด้านจิตใจและอารมณ์ เป็นการเกี่ยวข้องทั้งตัว (self) ไม่ใช่เฉพาะเพียงแต่เกี่ยวข้องด้านกำลังกายหรือทักษะ กล่าวคือ ผู้มีส่วนร่วมจะมีส่วนเกี่ยวข้องทางจิต (ego - involved) ไม่เพียงพอบนเฉพาะด้านการทำงาน (task - involved)

2. การกระทำการให้ (contribution) เมื่อผู้มีส่วนร่วมได้บังเกิดความเกี่ยวข้องด้านจิตใจและอารมณ์แล้วก็เท่ากับเปิดโอกาสให้เขาได้แสดงความคิดริเริ่มสร้างสรรค์กระทำการเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของกลุ่ม โดยเหตุนี้การมีส่วนร่วมจึงเป็นการยินยอม (consent) มากกว่าที่จะกระทำตามคำสั่งซึ่งเป็นการกระทำโดยปราศจากการยินยอมพร้อมใจ และความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ การมีส่วนร่วมจึงเป็นความสัมพันธ์ทางอารมณ์และจิตใจแบบ “ยุควิถี” คือมีการติดต่อสื่อสารทั้งไปและกลับระหว่างบุคคลนั้นและกลุ่ม

3. การร่วมรับผิดชอบ (participation and responsibility) เมื่อเกิดการเกี่ยวข้องกับด้านจิตใจ อารมณ์ และได้กระทำการให้แก่สถานการณ์กลุ่มนั้นแล้วผู้มีส่วนร่วมจะเกิดความรู้สึกร่วมรับผิดชอบกับกลุ่มนั้นด้วย เพราะการมีส่วนร่วมจึงเป็นกระบวนการทางสังคมที่บุคคลเข้าไปเกี่ยวข้องกับ (self - involved) กับกลุ่มและต้องการเห็นผลสำเร็จของการทำงานนั้นด้วย จึงเกิดความรู้สึกร่วมรับผิดชอบกับกลุ่ม

ไพโรจน์ สุขสัมฤทธิ์ (2541: 241) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชนว่าเป็นกระบวนการ การดำเนินงาน รวมพลังประชาชนกับองค์กรภาครัฐ หรือองค์กรเอกชน เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาหรือแก้ไขปัญหาของชุมชน โดยยึดหลักการว่าสมาชิกในชุมชนนั้นๆ จะต้องร่วมมือกันวางแผนและปฏิบัติงานเพื่อตอบสนองความต้องการ หรือแก้ไขปัญหาของประชาชนในชุมชน นอกจากนี้การมีส่วนร่วมของประชาชน ครอบคลุมการมีส่วนร่วมของประชาชน ตั้งแต่เริ่มต้นของการวางแผน ไปจนถึงการลงมือปฏิบัติตามแผนและประเมินผลนั้น หมายความว่า การวางโครงการใดก็ตามจะต้องเริ่มต้นด้วยการปรึกษาหารือกัน เพื่อวิเคราะห์หรือชี้ชัด (Identity) ตัวปัญหาให้ได้และประชาชนจะต้องมาร่วมกันจัดลำดับความสำคัญของปัญหาและหาวิธีแก้ปัญหาที่เขาเห็นว่าเป็นไปไม่ได้ ไปจนถึงการลงมือปฏิบัติ การประเมินผลแล้วเสร็จก็เริ่มชี้ชัดปัญหา และวางโครงการใหม่ เป็นวงจรอย่างนี้เรื่อยไป การที่ประชาชนจะกระทำสิ่งนี้ได้ เขาต้องได้รับรู้หรือเข้าถึงโครงการ

วันรักษ์ มิ่งมณีนาอิน (2538: 11-15) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยทั่วไปหมายถึง การเข้าร่วมอย่างแข็งขันและอย่างเต็มที่ของกลุ่มบุคคลผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในทุกขั้นตอนของโครงการหรืองานพัฒนา โดยเฉพาะอย่างยิ่งการมีส่วนในอำนาจการตัดสินใจและหน้าที่ความรับผิดชอบ การมีส่วนร่วมจะเป็นเครื่องประกันว่าสิ่งที่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต้องการมากที่สุดนั้น จักต้องได้รับการตอบสนองและทำให้มีความเป็นไปได้มากขึ้นว่าสิ่งที่ทำไปนั้นจะตรงกับความต้องการแท้จริง และมั่นใจมากขึ้นว่าผู้เข้าร่วมทุกคนจะได้รับผลประโยชน์เสมอหน้ากัน โดยได้ระบุถึงกระบวนการพัฒนาชนบทว่ามี 5 ขั้นตอนคือ

1. การมีส่วนร่วมในการศึกษาและวิเคราะห์ชุมชน เพื่อนำไปสู่การค้นหาปัญหาและความต้องการที่แท้จริงของชุมชน ตลอดจนการจัดลำดับของปัญหาและการคัดเลือกปัญหาที่จะแก้ไขตามลำดับก่อนหรือหลัง ชาวบ้านต้องรู้ถึงปัญหาของตนเอง มิใช่ให้คนภายนอกมาชี้ปัญหา
2. การมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา
3. การมีส่วนร่วมในการเลือกวิธีและวางแผนในการแก้ปัญหา
4. การมีส่วนร่วมดำเนินการตามแผน เช่น การสละแรงงานและทรัพยากรต่าง ๆ
5. การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล

การมีส่วนร่วมของประชาชน ยูวัฒน์ วุฒิเมธี (2546: 42) ได้ให้ความหมายว่าเป็น การให้ประชาชนคิดริเริ่มในกิจกรรมต่างๆของชุมชน การพิจารณาตัดสินใจ การรวมปฏิบัติและร่วม รับผิดชอบในเรื่องต่างๆ อันมีผลกระทบต่อถึงตัวประชาชน การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นแนวคิด ทางยุทธศาสตร์ของหลักการพัฒนาชุมชนที่จะนำประชาชนให้เกิดความศรัทธาในตัวเอง เชื่อมั่นใน การดำเนินงานตาม โครงการพัฒนาต่างๆในชุมชน ซึ่งจะนำไปสู่ประสิทธิภาพในการปกครอง ตนเองตามระบอบประชาธิปไตยของประชาชน

การมีส่วนร่วมของประชาชนในทัศนะของไพรัตน์ เตชะรินทร์ (2540: 21) ได้ กล่าวว่าเป็นการมีส่วนร่วมในแง่การสมทบแรงงาน วัสดุ เงิน ร่วมคิด วางแผน ร่วมกันทำ แต่การมี ส่วนร่วมในปัจจุบันและอนาคตจะเน้นเรื่องการมีส่วนร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมทำ และร่วม บำรุงรักษามากกว่าการร่วมสมทบในรูปแบบอื่นๆ

การมีส่วนร่วมเกิดจากแนวความคิดสำคัญ 3 ประการ ที่สากล สถิติวิทยานันท์ (2542: 38) ได้เสนอไว้ดังนี้

1. ความสนใจและความหวังใจกังวลร่วมกัน ซึ่งเกิดความสนใจและความหวง กังวลส่วนบุคคลที่บังเอิญพ้องต้องกัน กลายเป็นความสนใจและความหวังกังวลร่วมกันของ ส่วนรวม
2. ความเดือดร้อนและความไม่พอใจร่วมกัน ที่มีอยู่ต่อสถานการณ์ที่เป็นอยู่นั้น ผลักดันให้พุ่งไปสู่การรวมกลุ่ม วางแผนและลงมือกระทำร่วมกัน
3. การตกลงใจร่วมกันที่จะเปลี่ยนแปลงกลุ่มหรือชุมชนให้ไปในทิศทางที่พึงปรารถนา การตัดสินใจร่วมกันนี้จะต้องรุนแรงมากพอที่จะทำให้เกิดความริเริ่มกระทำ การที่ตอบสนองความเห็นชอบของตนส่วนใหญ่ที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมนั้น

ดังนั้นการมีส่วนร่วมของประชาชนจึงเป็นกระบวนการที่สมาชิกของชุมชนมีการ กระทำร่วมกันในการแสดงให้เห็นถึงความต้องการเข้าร่วม ความสนใจเข้าร่วม และการดำเนินการ ร่วมกันในการปรับปรุง พัฒนาสภาพในชุมชน และเพิ่มอำนาจในการต่อรองทั้งทางการเมืองและ เศรษฐกิจ

สำหรับการมีส่วนร่วมของประชาชน (people participation) นั้น นำชัย ทนุผล (2542: 117) ได้สรุปความหมายว่า เป็นกระบวนการที่สมาชิกของชุมชนมีการกระทำออกมาใน ลักษณะของการทำงานร่วมกัน ในการที่จะแสดงให้เป็นถึงความต้องการร่วม ความสนใจร่วม และ การดำเนินการร่วมกัน ในการเพิ่มอำนาจการต่อรองทางการเมืองและเศรษฐกิจ เพื่อปรับปรุงสภาพ ทางสังคมในชุมชน หรือเป็นกระบวนการที่ประชาชนมีส่วนร่วมมือร่วมใจกันในการระบุ ปัญหาที่ตนประสบอยู่และร่วมมือกันดำเนินกิจกรรมนั้นให้ลุล่วงไปเพื่อประโยชน์ของชุมชนและ

ช่วยสร้างความรู้สึกรับผิดชอบและความเป็นเจ้าของให้เกิดขึ้นกับประชาชน ทำให้การดำเนินโครงการต่างๆ ที่วางไว้ดำเนินไปสู่จุดหมายปลายทางได้ และมีผลให้ประชาชนสามารถช่วยตนเองได้ในระยะยาว โดยไม่ต้องคอยพึ่งพาความช่วยเหลือจากภาครัฐหรือภาคเอกชนต่อไป

2. แนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชน

2.1 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการระบุปัญหาและสาเหตุของปัญหา ขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนที่สำคัญที่สุด เพราะถ้าประชาชนไม่มีบทบาทในการระบุปัญหา และความต้องการของเขาแล้ว โครงการต่างๆ ที่วางออกมาก็จะไร้ประโยชน์ เพราะโครงการที่วางออกมามีได้ตอบสนองความต้องการที่แท้จริงของประชาชน อีกทั้งประชาชนจะมองไม่เห็นความสำคัญของกิจกรรมและการดำเนินกิจกรรมก็จะไม่ประสบความสำเร็จบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ ดังนั้นการมีส่วนร่วมของประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการระบุปัญหา วิเคราะห์ปัญหาคด้วยตนเอง โครงการที่วางไว้ก็จะสามารถดำเนินไปสู่จุดหมายโดยง่าย เพราะประชาชนจะเกิดความรู้สึกที่เป็นเจ้าของโครงการ ซึ่งสามารถตอบสนองความต้องการหรือแก้ปัญหาให้พวกเขาเอง

2.2 การมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินกิจกรรม เมื่อประชาชนในชุมชนได้มีส่วนร่วมเข้ามามีบทบาทในการระบุปัญหาแล้ว ขั้นตอนต่อไปคือ การร่วมกันวางแผนโครงการดำเนินกิจกรรมเพื่อตอบสนองความต้องการหรือแก้ปัญหาของพวกเขาด้วยตัวของเขาเอง แต่อย่างไรก็ตาม นักพัฒนาหรือผู้มีความรู้ในการวางแผนควรมีส่วนเข้าไปในการวางแผนด้วย เพื่อคอยให้คำแนะนำประชาชนในการวางแผนกำหนดทางเลือกในการแก้ไขปัญหา แต่มีใช้ว่านักพัฒนาเหล่านี้จะไปเป็นผู้วางแผนกำหนดแนวทางแก้ปัญหาเสียเอง เพราะผลเสียที่จะติดตามมากก็คือประชาชนจะไม่สามารถดำเนินการช่วยตนเองได้ในโอกาสต่อไป การที่ประชาชนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมแรงร่วมใจในการตัดสินใจหาแนวทางแก้ไขปัญหาและแนวทางดำเนินกิจกรรมนี้ จะมีผลทำให้พวกเขาเหล่านี้ มีความรู้สึกเป็นเจ้าของ (sense of belonging) กิจกรรมนั้นและจะนำมาซึ่งความร่วมมือร่วมใจกันดำเนินกิจกรรมที่วางไว้

2.3 การมีส่วนร่วมในการลงทุนและปฏิบัติงาน ดังที่กล่าวมาแล้วว่าเมื่อประชาชนมีความรู้สึกเป็นเจ้าของกิจกรรมแล้ว ผลที่ตามมาก็คือ การมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมที่วางไว้ นอกจากนั้นแล้วนักพัฒนาควรกระตุ้นให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการลงทุนในรูปของทรัพยากรธรรมชาติที่ประชาชนในชุมชนที่อยู่ตามกำลังความสามารถของประชาชน แทนที่จะใช้ทรัพยากรหรือปัจจัยภายนอกของชุมชนเสียทั้งหมด การดำเนินกิจกรรมร่วมกันนั้นจะเป็นการเสริมสร้างให้ประชาชนรู้จักการทำงานร่วมกัน

2.4 การมีส่วนร่วมในการติดตาม และประเมินผล การมีส่วนร่วมของประชาชนในขั้นนี้จะทำให้ประชาชนได้มีการประเมินว่า ผลงานที่ตัวเองดำเนินไปนั้น ได้รับผลดีหรือได้รับ

ผลประโยชน์เล็กน้อยเพียงไร และอุปสรรคต่างๆที่ได้รับจากการดำเนินงานนั้น การที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการประเมินผลนี้ จะทำให้ประชาชนรู้แจ้งเห็นจริงว่า กิจกรรมที่พวกเขาทำไปนั้น ดีหรือไม่อย่างไร ซึ่งพวกเขาจะนำไปใช้วางแผนทางแก้ไขในโอกาสต่อไปได้

สำหรับแนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชนในขั้นตอน การมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินกิจกรรมนั้น มักจะประสบปัญหาในเรื่องระดับการมีส่วนร่วมในการวางแผนของประชาชนที่มีสาเหตุมาจากตัวประชาชนเองที่ขาดความรู้ความเข้าใจในวิธีการวางแผน จึงมอบความรับผิดชอบในการวางแผนให้นักพัฒนาเป็นผู้ดำเนินงานในขั้นตอนนี้ อย่างไรก็ตามในแนวคิดและทฤษฎีการมีส่วนร่วมของประชาชนนั้น ให้ความสำคัญกับขั้นตอนการมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินกิจกรรมของประชาชนมากเนื่องจากจะมีผลให้ประชาชนมีความรู้สึกเป็นเจ้าของในกิจกรรมนั้นและจะนำมาซึ่งความร่วมมือร่วมใจในที่สุด ดังนั้นการศึกษาถึงรูปแบบของการมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินกิจกรรมได้

อกิน ระพีพัฒน์ (2527) ได้กล่าวถึงลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชนว่าอย่างน้อยก็ต้องมีลักษณะ 2 อย่างคือ

1. เหตุผลของการมีส่วนร่วม แยกเป็น
  - 1.1 เข้าร่วมเพราะเกรงใจ
  - 1.2 เข้าร่วมเพราะถูกบังคับ
  - 1.3 เข้าร่วมเพราะมีสิ่งจูงใจเฉพาะหน้า
  - 1.4 เข้าร่วมเพราะเข้าใจวัตถุประสงค์ของการเข้าร่วมดี
  - 1.5 เข้าร่วมเพราะเห็นว่าจะก่อประโยชน์ระยะยาวต่อตนเองและชุมชน
2. ขั้นตอนของการเข้าร่วมของประชาชนในชุมชน แบ่งเป็น
  - 2.1 การค้นหาปัญหา สาเหตุของปัญหา ตลอดจนแนวทางแก้ไข
  - 2.2 การตัดสินใจเลือกแนวทางและวางแผนพัฒนาแก้ไขปัญหา
  - 2.3 การปฏิบัติงานในกิจกรรมการพัฒนาตามแผน และ
  - 2.4 การประเมินผลงานกิจกรรมการพัฒนา

การที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการในด้านต่างๆ ได้ให้ความเห็นว่าต้องอาศัยมาตรการหลายด้านควบคู่กันไปได้แก่

1. การใช้มาตรการทางกฎหมาย เช่น กฎระเบียบต่างๆ
2. การใช้แรงจูงใจต่างๆ เช่น ภาษี สิ่งตอบแทน เป็นต้น
3. การให้ความรู้และข้อมูล
4. การให้ทุนโดยตรง

สากล สถิติวิทยานันท์ กล่าวว่า การที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนานั้น เกิดจากแนวคิด 3 ประการ คือ ประการแรก เกิดจากความสนใจและความห่วงกังวลร่วมกัน โดยเกิดจากปัจเจกบุคคลแล้วพร้อมต้องกันกลายเป็นส่วนรวม ประการที่สอง เกิดจากความเดือดร้อนและความไม่พึงพอใจร่วมกันที่มีผลต่อสถานการณ์ที่เป็นอยู่นั้น ผลักดันให้มุ่งไปสู่การรวมกลุ่มวางแผน แล้วลงมือกระทำร่วมกัน และประการสุดท้าย เกิดจากการตกลงใจร่วมกันที่จะเปลี่ยนแปลงกลุ่มหรือชุมชนไปในทิศทางที่ปรารถนา การตัดสินใจร่วมกันนี้จะต้องรุนแรงมากพอที่จะเกิดความริเริ่มกระทำการ ที่ตอบสนองความชอบของคนส่วนใหญ่ที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมนั้น

จากการศึกษาแนวคิดการมีส่วนร่วมของประชาชน สามารถสรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนหมายถึง การที่ประชาชนและชุมชนสามารถพัฒนาขีดความสามารถของชุมชนในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติเพื่อประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตของประชาชนและชุมชน ในการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนใน 4 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา ขั้นตอนการวางแผนแก้ไขปัญหา ขั้นตอนการปฏิบัติงานตามแผน และขั้นตอนการติดตามประเมินผล และในการศึกษารุ่นนี้ได้ใช้แนวความคิดการมีส่วนร่วมของประชาชน มากำหนดเป็นตัวแปรตามของการศึกษาโดยกำหนดขั้นตอนของการมีส่วนร่วมที่ใช้ในการศึกษาใน 4 ขั้นตอนคือ ขั้นตอนการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา ขั้นตอนการวางแผนแก้ไขปัญหา ขั้นตอนการปฏิบัติตามแผน และขั้นตอนการติดตามประเมินผล

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยและสถาบันวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย (2540 : 21) ได้กล่าวถึงการมีส่วนร่วมว่าแนวคิดของการมีส่วนร่วมเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนท้องถิ่นเป็นหลัก โดยได้รวมถึงการมีส่วนร่วมกับทุกองค์กรทั้งภาครัฐ และเอกชนที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้กระบวนการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ มีเป้าหมายและทิศทางเดียวกัน

การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นประเด็นปัญหาใหญ่ที่ไม่สามารถเกิดขึ้นได้ง่ายนักในภาวะสังคมปัจจุบัน ปัจจุบันการมีส่วนร่วมยังอยู่ในวงจำกัด และขาดความสมดุล เช่นความร่วมมือระหว่างอุทยานแห่งชาติกับองค์กรปกครองท้องถิ่นในการพัฒนาการท่องเที่ยวในเขตอนุรักษ์การร่วมมือระหว่างประชาชนในพื้นที่กับผู้ควบคุมดูแลทรัพยากรและการประสานงานระหว่างผู้ประกอบการกับส่วนราชการ เป็นต้น

รูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชน ยังคงเป็นลักษณะของการมีกิจกรรมที่มีรายได้เสริมจากการท่องเที่ยว เป็นการค้าขายในธุรกิจท่องเที่ยวมากกว่ามีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาการท่องเที่ยว มีเพียงองค์กรบริหารส่วนท้องถิ่นบางแห่งเท่านั้นที่มีโอกาสในการจัดการบางพื้นที่ที่ประชาชนได้จัดตั้งกลุ่มและดำเนินการจัดการท่องเที่ยวเอง โดยเสนอการเขียนพื้นที่เกษตรกรรมของชุมชนและพื้นที่อนุรักษ์ใกล้เคียงในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับนโยบายและกลยุทธ์ใน

การพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อรักษาระบบนิเวศน์ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยและสถาบันวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย (2540:34-35) ได้เสนอเป็นแนวทางในการส่งเสริมและพัฒนาไว้ดังนี้

1. พัฒนาแบบแผนการมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่น ตลอดจนรวมถึงการมีส่วนร่วมขององค์กรท้องถิ่น เอกชนและประชาชนทั่วไปในด้านการลงทุน การผลิตสินค้าและบริการทั้งนี้ต้องมีความเสมอภาค เป็นธรรมในกรอบที่เหมาะสม สอดคล้องกับการพัฒนาด้านอื่นๆ และมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด

2. สนับสนุนการจัดตั้งขบวนการร่วมมือในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในรูปแบบองค์กรหรือคณะกรรมการระดับชาติ ภูมิภาค และท้องถิ่น โดยมีเครือข่ายครอบคลุมผู้เกี่ยวข้องทุกส่วนและทุกระดับ โดยให้องค์กรมีขอบเขตความสามารถในการตัดสินใจ และดำเนินการอย่างอิสระภายใต้กรอบที่ตอบสนองความจำเป็นในการจัดการแต่ละระดับ

3. เปิด โอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการวางแผนตัดสินใจ และติดตามประเมินผลการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ รวมทั้งปรับทัศนคติและปรับปรุงขีดความสามารถของหน่วยงานของรัฐให้สามารถร่วมมือและเกื้อหนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนมากขึ้น

4. ส่งเสริมการจัดตั้งองค์กรพัฒนาเอกชนและองค์กรประชาชน ทั้งที่เป็นนิติบุคคล และไม่เป็นนิติบุคคล

5. พัฒนากฎหมายและระบบงบประมาณของภาครัฐ ทำให้สามารถส่งเสริม และเอื้ออำนวยต่อการประสานงานความร่วมมือของหน่วยงานปฏิบัติทุกระดับกับประชาชนท้องถิ่น ตลอดจน กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ ในการให้ชุมชนมีโอกาสควบคุม กำกับ ดูแล และจัดการทรัพยากรด้วยตนเอง

6. สนับสนุนพัฒนาศักยภาพของคน โดยการเพิ่มความรู้และทักษะในด้านการจัดการพัฒนาการดำเนินธุรกิจท่องเที่ยว การอนุรักษ์ ฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สำหรับชุมชนให้กว้างขวางมากขึ้น

7. สนับสนุนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้เข้มแข็งมีประสิทธิภาพในด้านการจัดการ พัฒนาท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ อย่างมีอิสระและสามารถเก็บรายได้เพื่อการอนุรักษ์ ฟื้นฟูการท่องเที่ยวได้ด้วยตนเอง โดยให้มีการพัฒนาทักษะการจัดการที่ถูกต้อง

8. สนับสนุนองค์กรพัฒนาเอกชนที่มีวัตถุประสงค์ในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ การอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม และการพัฒนาทางสังคมให้มีโอกาสในการเข้าช่วยเหลือ และยกระดับการมีส่วนร่วมจนการจัดตั้งองค์กรชุมชนของประชาชนอย่างสร้างสรรค์

แนวความคิดการพัฒนาประเทศที่เปลี่ยนจากการเน้นการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจมาเป็นการพัฒนาคนหรือให้คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา ที่ปรากฏชัดเจนในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติตั้งแต่ฉบับที่ 8 เป็นต้นมา นอกจากนี้ยังเป็นหน้าที่ที่รัฐจะต้องให้การส่งเสริมและสนับสนุน ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศมากขึ้น ทั้งในรูปส่วนบุคคล กลุ่มชน ชุมชน สมาคมมูลนิธิ และองค์กรอาสาสมัครรูปแบบต่างๆ (ไพรัตน์ เตชะรินทร์ 2540)

กิจกรรมที่มีการเข้าร่วมของประชาชนในการคิดแก้ไขปัญหาการดำเนินงานของชุมชนนี้สามารถกระทำได้โดยตรงโดยการวางแผนโครงการ ร่วมปฏิบัติงานในลักษณะของการเสียดสแรงงาน บริจาคเงิน วัสดุสิ่งของ และร่วมแสดงความคิดเห็น ร่วมแบ่งปันผลประโยชน์ และร่วมติดตามประเมินผลงานด้วยความสมัครใจ ตลอดจนร่วมในการบำรุงรักษาสาธารณประโยชน์ในชุมชน หรืออาจร่วมโดยผ่านตัวแทน เช่น ผู้นำชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรการบริหารส่วนท้องถิ่น ได้แก่ องค์กรบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล องค์กรบริหารส่วนตำบล หรือองค์กรอื่นๆ ที่จะนำไปสู่ความเข้มแข็งของชุมชน ความจำเป็นในการสร้างชุมชนให้เข้มแข็งยังมีความเร่งด่วนมากขึ้นเมื่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยได้ให้ความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในหลายด้าน

3. การจำแนกขั้นตอนการมีส่วนร่วม

การจำแนกการมีส่วนร่วมตามขั้นตอนการมีส่วนร่วม สามารถจำแนกขั้นตอนหรือประเภทของการมีส่วนร่วมแบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอน (ธีระพงษ์ แก้วหาญ 2543: 149 - 163) ดังนี้

ขั้นที่ 1 การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ในกระบวนการของการตัดสินใจ ประการแรกที่สุดที่จะต้องกระทำก็คือ การกำหนดความต้องการและการจัดลำดับความสำคัญ ต่อจากนั้นก็เลือกนโยบายและประชาชนที่เกี่ยวข้อง การตัดสินใจนี้เป็นกระบวนการต่อเนื่องที่ต้องดำเนินการไปเรื่อยๆตั้งแต่การตัดสินใจในช่วงเริ่มต้น การตัดสินใจในช่วงดำเนินการวางแผนและการตัดสินใจในช่วงการปฏิบัติตามแผนที่วางไว้

ขั้นที่ 2 การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ได้มาจากคำถามที่ว่าใครจะทำประโยชน์ให้โครงการได้บ้างและทำประโยชน์ได้โดยวิธีใด เช่นการช่วยเหลือด้านทรัพยากร การบริหารงานและประสานงาน การให้ความช่วยเหลือด้านแรงงานหรือข้อมูล เป็นต้น

ขั้นที่ 3 การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ในส่วนที่เกี่ยวกับผลประโยชน์นั้น จากความสำคัญของผลประโยชน์ในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพแล้ว จะต้องพิจารณาถึงการกระจายผลประโยชน์ภายในกลุ่มด้วย รวมทั้งผลที่เป็นประโยชน์ในทางบวกและผลที่เกิดขึ้นในทางลบที่เป็นผลเสียของโครงการ ซึ่งอาจจะเป็นประโยชน์และเป็นโทษต่อบุคคลและสังคม

ขั้นที่ 4 การมีส่วนร่วมในการประเมินผล การมีส่วนร่วมในการประเมินผลนั้นเป็นสิ่งสำคัญที่จะต้องสังเกต ก็คือ ความเห็น (Views) ความชอบ (Preferences) และความคาดหวัง (Expectations) ซึ่งจะมีอิทธิพลสามารถแปรเปลี่ยนพฤติกรรมของบุคคลในกลุ่มต่างๆ ได้

นอกจากการจำแนกขั้นตอนของการมีส่วนร่วมตามแนวดังกล่าวการมีส่วนร่วมที่แท้จริงนั้นน่าจะมี 4 ขั้นตอน คือ

ขั้นที่ 1 การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา ขั้นตอนนี้เป็นส่วนแรกที่สำคัญที่สุด เพราะถ้าชาวบ้านยังไม่สามารถเข้าใจปัญหาและค้นหาสาเหตุของปัญหาด้วยตนเองได้ กิจกรรมที่ตามมาก็ไร้ประโยชน์ เพราะจะขาดความเข้าใจและมองไม่เห็นความสำคัญของกิจกรรมนั้น แต่อาจมองปัญหาไม่ได้เด่นชัด เจ้าหน้าที่หรือนักพัฒนาจึงเสมือนกระเจกเงาผู้คอยสะท้อนภาพให้ชุมชนมองเห็นและวิเคราะห์ปัญหาได้

ขั้นที่ 2 การมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินกิจกรรม เป็นขั้นตอนที่ขาดไม่ได้ หากเจ้าหน้าที่หรือนักพัฒนาต้องการแต่ผลงานการพัฒนาให้เสร็จสิ้นโดยฉับไว ก็จะดำเนินการวางแผนงานด้วยตนเอง การมีส่วนร่วมของชุมชนในการวางแผน จะช่วยให้ชุมชนเข้าใจปัญหาพัฒนาประสิทธิภาพของตนเองและสามารถวางแผนได้ด้วยตนเองในที่สุด

ขั้นที่ 3 การมีส่วนร่วมในการลงทุนและการปฏิบัติงาน การที่ชุมชนมีทรัพยากรที่สามารถลงทุนและปฏิบัติงานได้ เพราะจากประสิทธิภาพการทำงานในชนบท อย่างน้อยก็มีแรงงานของตนเองเป็นขั้นต่ำสุดที่จะเข้าร่วมได้ และในหลายๆ แห่งก็สามารถที่จะร่วมลงทุนในกิจกรรมหลายๆ ประเภทได้ การร่วมลงทุนและปฏิบัติงานจะทำให้ชุมชนรู้จักคิดต้นทุนให้กับตนเองในการดำเนินงานและจะระมัดระวังรักษากิจกรรมที่สร้างขึ้นเพราะจะมีความรู้สึกร่วมเป็นเจ้าของซึ่งต่างไปจาก สภาพที่การลงทุนและการปฏิบัติงานทั้งหมดมาจากปัจจัยภายนอก และการบำรุงรักษาที่จะไม่เกิดขึ้นเพราะรู้สึกว่าจะไม่ใช่ชุมชน นอกจากนั้นการร่วมปฏิบัติงานด้วยตนเอง ทำให้ได้เรียนรู้การดำเนินกิจกรรมอย่างใกล้ชิด และเมื่อเห็นประโยชน์ก็สามารถจะดำเนินกิจกรรมชนิดนั้นด้วยตนเองต่อไปได้

ขั้นที่ 4 การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลงาน ขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนสุดท้ายที่สำคัญเป็นอย่างยิ่งอีกเหมือนกัน เพราะถ้าหากการติดตามและการประเมินผลงานขาดการมีส่วนร่วมของชุมชนแต่เป็นการดำเนินการโดยบุคคลภายนอก ชุมชนก็ไม่สามารถทราบว่าจะทำไปนั้นได้รับผลดี ได้รับประโยชน์อย่างไรหรือไม่ ถึงแม้ว่าจะมีผู้โต้แย้งว่าการประเมินที่เที่ยงธรรมที่สุดน่าจะมาจากบุคคลภายนอกที่ไม่ได้ยุ่งเกี่ยวกับกิจกรรม แต่ถ้าคิดถึงจุดมุ่งหมายของการพัฒนาที่มุ่งจะพัฒนาคน การคำนึงถึงความเที่ยงธรรมอาจไร้ประโยชน์ การผสมผสานระหว่างคนภายนอก

กับชุมชนน่าจะเกิดประโยชน์ตามวัตถุประสงค์มากกว่า เพราะนอกจากจะเป็นการประเมินแล้ว ยังแลกเปลี่ยนความรู้ความเข้าใจในกระบวนการประเมินและเป็นการเผยแพร่กิจกรรมไปสู่ชุมชนอื่นๆ

แนวคิดเกี่ยวกับขั้นตอนต่างๆ ของการมีส่วนร่วมในการพัฒนาที่น่าเสนอข้างต้น นั้นจะเห็นว่าแนวคิดของ โกลเฮน และอ็พฮอฟเป็นแนวคิดที่เป็นระบบมากที่สุด ส่วนแนวคิดของ อคิน รพีพัฒน์ นั้น เป็นแนวคิดที่ได้จากประสบการณ์ภาคปฏิบัติในประเทศไทย และมีความสอดคล้องกับบริบททางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมของไทย

ดังนั้น เมื่อผสมผสานแนวคิดเชิงทฤษฎีของ โกลเฮน และอ็พฮอฟ เข้ากับแนวคิดภาคปฏิบัติของ อคิน รพีพัฒน์ (2547: 49) แล้วสามารถจำแนกประเภทการมีส่วนร่วมตามขั้นตอนในการพัฒนาเป็น 5 ขั้นตอน คือ

ขั้นที่ 1 การมีส่วนร่วมในขั้นริเริ่มในขั้นริเริ่มโครงการ เป็นขั้นที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกรค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหาภายในชุมชน ตลอดจนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ กำหนดความต้องการของชุมชน และมีส่วนในการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการนั้นๆ

ขั้นที่ 2 การมีส่วนร่วมในขั้นวางแผน โครงการพัฒนา เป็นขั้นที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย และวัตถุประสงค์ของโครงการ กำหนดวิธีการและแนวทางการดำเนินงาน กำหนดทรัพยากรและแหล่งของทรัพยากรที่จะใช้ในโครงการ เป็นต้น

ขั้นที่ 3 การมีส่วนร่วมในขั้นดำเนินโครงการ เป็นขั้นที่ประชาชนเข้ามามีส่วนในการทำประโยชน์ให้แก่โครงการร่วมช่วยเหลือด้านทุนทรัพย์วัสดุอุปกรณ์และแรงงาน หรือโดยการบริหารงานและประสานงาน ตลอดจนการดำเนินการขอความช่วยเหลือจากภายนอก เป็นต้น

ขั้นที่ 4 การมีส่วนร่วมในขั้นรับผลที่เกิดจาก โครงการพัฒนา เป็นขั้นที่ประชาชนเข้ามา ส่วนในกรรับผลประโยชน์ที่พึงได้รับจาก โครงการ หรือมีส่วนในการรับผลเสียที่อาจเกิดจากโครงการซึ่งผลประโยชน์หรือผลเสียนี้อาจเป็นด้านกายภาพหรือด้านจิตใจที่มีผลต่อสังคมหรือบุคคลก็ได้

ขั้นที่ 5 การมีส่วนร่วมในขั้นประเมินผลโครงการพัฒนา เป็นขั้นที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินว่า โครงการพัฒนาที่พวกเขาดำเนินการนั้นบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่การประเมินผลนี้อาจเป็นการประเมินผลย่อย (Formative evaluation) เป็นการประเมินผลความก้าวหน้าของโครงการที่กระทำกันเป็นระยะหรือการประเมินผลรวม (Summative evaluation) ซึ่งเป็นการประเมินผลสรุปรวมยอดของโครงการทั้งหมด

4. ระดับของการมีส่วนร่วม

การแบ่งระดับของการมีส่วนร่วมสามารถแยกได้ตามระดับความเข้มของการมีส่วนร่วมตามแนวคิดสมาคมสาธารณสุขของอเมริกา ได้กล่าวไว้ว่า การมีส่วนร่วมนั้น ไม่ได้มีความ

แปรเปลี่ยนเฉพาะชนิด (Kinds) และปริมาณของกิจกรรมที่กระทำเท่านั้น แต่ยังคงมีความแปรเปลี่ยนในระดับความเข้ม (Degree) ในการเข้าไปมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการริเริ่มและวางแผนกิจกรรม ดังนั้นพิสัยของการมีส่วนร่วม อาจจะมีตั้งแต่ระดับการยอมรับบริการที่จัดไว้ให้แล้วไปจนถึงการรวมกลุ่มเพื่อตัดสินใจและริเริ่มโครงการพัฒนาเอง ซึ่งระดับความเข้มของการมีส่วนร่วม หรือระดับการมีส่วนร่วมตามแนวคิดของสมาคมสาธารณสุขของอเมริกัน อาจจำแนกได้ 3 ระดับ คือ

4.1 ระดับการตัดสินใจ (Decision making) ในระดับนี้ประชาชนจะเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผน และจัดการกับกิจกรรมการพัฒนาด้วยตัวของเขาเอง (Level of responsibility by themselves)

4.2 ระดับการร่วมมือ (Cooperation) ในระดับนี้ประชาชนจะให้ความร่วมมือต่อแผนงานที่ริเริ่ม โดยหน่วยงานภายนอก ซึ่งอาจต้องการความเสถียรจากประชาชน ในด้านเวลา ทรัพยากร และแรงงาน เพื่อช่วยให้โครงการประสบผลสำเร็จ การมีส่วนร่วมในระดับนี้ถือว่าเป็นการมีส่วนร่วมในระดับที่ยอมรับได้ (Acceptable level of participation)

4.3 ระดับการใช้ประโยชน์ (Utilization) ในระดับนี้ประชาชนจะยอมรับและใช้ประโยชน์จากบริการที่ได้วางโครงการไว้ให้เป็นการมีส่วนร่วมในระดับการยอมรับบริการเท่านั้น

แนวคิดการมีส่วนร่วมของอาร์นสไตน์ มองความเข้มของการมีส่วนร่วมในแง่ของการมีอำนาจในการตัดสินใจของประชาชน ซึ่งมีพิสัยของความเข้มตั้งแต่การไม่มีอำนาจในการตัดสินใจเลยไปจนถึงการมีอำนาจในการตัดสินใจอย่างเต็มที่ แนวคิดการมีส่วนร่วมที่แสดงให้เห็นความเข้มของการมีส่วนร่วมที่สำคัญอีกแนวหนึ่ง คือการมีส่วนร่วมที่แบ่งออกเป็น 4 ประเภท ตามลักษณะของการปฏิบัติการ ลักษณะทั้ง 4 ประเภทนี้ไม่ได้เป็นอิสระจากกัน ยังมีความคาบเกี่ยวและต่อเนื่องกัน การจำแนกลักษณะนี้ทั้ง 4 ประเภท ได้แก่

ประเภทที่ 1 การมีส่วนร่วมแบบถูกกระทำ (Passive participation) ทั้งนี้เป็นขั้นเริ่มแรก ซึ่งถือว่าการมีส่วนร่วมนั้นเป็นการยอมรับ (Accepting) หรือการเพิ่ม (Gaining) การเข้าถึงผลประโยชน์ที่เป็นรูปธรรมหรือการช่วยเหลือปัจจัยการดำรงชีวิตเฉพาะหน้าบางประการ สำหรับผู้ที่เข้าไปเกี่ยวข้องกับโครงการพัฒนาซึ่งอาจจะหมายถึงบริการหรือสิ่งอำนวยความสะดวกเฉพาะซึ่งไม่เคยมีมาก่อนหรือหมายถึงการปรับปรุงหรือการแนะนำรูปแบบการผลิตตามแนวทางเศรษฐกิจใหม่

ประเภทที่ 2 การมีส่วนร่วมแบบสะท้อนการถูกกระทำ (Passive / reflective participation) การมีส่วนร่วมประเภทนี้เป็นส่วนต่อเนื่องจากประเภทที่หนึ่ง ถือว่าการมีส่วนร่วมเป็นกิจกรรมทางการศึกษาบางประการที่สามารถช่วยให้ประชาชนเข้าใจสาเหตุของสภาพการณ์ต่างๆ เช่น การค่อยพัฒนา และเข้าใจปัญหา ซึ่งจะต้องแก้ไขโดยการจัดทำโครงการพัฒนา

ประเภทที่ 3 การมีส่วนร่วมแบบกระตือรือร้น (Active participation) การมีส่วนร่วมในขั้นที่ 3 นี้เป็นกิจกรรมที่เกี่ยวกับองค์กรหรือบุคคลระดับพื้นฐาน (Grass roots) ซึ่งเป็นผู้รับผลประโยชน์ จากโครงการ หรือทำการกระตุ้นการมีส่วนร่วมของประชาชนในระดับกว้างๆ จากกลุ่มอื่นๆ ทั่วๆ ไปที่มีอยู่ในส่วนต่างๆ ของสังคม นอกเหนือไปจากกลุ่มผลประโยชน์เอง โดยปกติแล้วการมีส่วนร่วมในมิตินี้รวมไปถึงองค์กรในท้องถิ่นที่มีอยู่แล้วและมีขอบข่ายที่ขยายความครอบคลุมไปถึงกลุ่มอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องหรือได้รับผลกระทบด้วย

ประเภทที่ 4 การมีส่วนร่วมแบบสะท้อนความกระตือรือร้น (Active / reflective participation) ขั้นนี้เสริมต่อจากการมีส่วนร่วมอย่างกระตือรือร้นเป็นการสะท้อนหรือการประเมินเกี่ยวกับข้อจำกัด และทางเลือกต่างๆ ของโครงการภายใต้บริบทระดับชาติ ภายใต้เงื่อนไขเดิมของโครงการที่มีอยู่ โดยปกติจะรวมถึงการออกแบบการก่อรูปหรือการประเมินเกี่ยวกับยุทธศาสตร์ทางเลือกของโครงการพัฒนา ซึ่งเกี่ยวข้องกับลักษณะความจำเพาะของโครงการ และลักษณะทั่วไปของสังคมที่ต้องการเข้ามามีส่วนร่วมโดยเน้นการเข้าร่วมตั้งแต่การศึกษา ตัดสินใจไปจนถึงการประเมินและควบคุมจะเห็นว่าแนวคิดการมีส่วนร่วมนี้ มองความเข้มของการมีส่วนร่วมว่ามีพิสัยตั้งแต่การมีส่วนร่วมแบบเป็นฝ่ายถูกระงับ ไปจนถึงการเป็นผู้กระทำโดยตนเอง

แนวคิดเกี่ยวกับระดับความเข้มของการมีส่วนร่วมที่เสนอมาทิ้งหมดนี้ จะเห็นว่าการมีส่วนร่วมเป็นกระบวนการที่บุคคลกลุ่มหนึ่งหรือสองกลุ่มขึ้นไปมีอิทธิพลต่อกันและกันในการจัดทำแผน การกำหนดนโยบาย และการตัดสินใจ โดยในการวัดความเข้มของการมีส่วนร่วมสามารถวัดได้จากปริมาณของอิทธิพลของกลุ่มบุคคลผู้เข้าไปร่วมกิจกรรมที่มีต่อบุคคลอื่น และแนวคิดที่มองการมีส่วนร่วมในลักษณะปริมาณอิทธิพลที่บุคคล มีต่อการตัดสินใจนั้นเป็นลักษณะการมีส่วนร่วมในมิติเชิงคุณภาพในการวัดการมีส่วนร่วมในมิติเชิงคุณภาพเกี่ยวกับระดับความเข้มของการมีส่วนร่วมหรือ ปริมาณอิทธิพลที่บุคคลมีต่อบุคคลอื่นนี้ มีการจำแนกหลายแบบ แบบที่จำแนกประเภทละเอียด เช่น แบบของอาร์นสไตน์ วัดได้ครอบคลุมแต่ทำได้ยากในทางปฏิบัติ เนื่องจากการมีส่วนร่วมในแต่ละระดับคาบเกี่ยวกัน เพื่อให้ผลในทางปฏิบัติ ควรกำหนดกรอบระดับความเข้มของการมีส่วนร่วมกว้าง ๆ เป็น 3 ระดับ (บัญญัติ แก้วส่อง 2539: 112)

ระดับที่ 1 ระดับการมีส่วนร่วมเทียม (Pseudo-participation) หรือการมีส่วนร่วมแบบถูกกระทำ (Passive participation) การมีส่วนร่วมในระดับนี้ผู้เข้าร่วมไม่มีอำนาจใดๆ ในการตัดสินใจแต่เป็นฝ่ายกระทำตามการตัดสินใจของบุคคลอื่นเท่านั้น

ระดับที่ 2 ระดับการมีส่วนร่วมบางส่วน (Partial participation) การมีส่วนร่วมในระดับนี้ ผู้เข้าร่วมมีส่วนในการเสนอความคิดเห็น แต่อำนาจในการตัดสินใจอยู่ที่บุคคลอื่น

ระดับที่ 3 ระดับการมีส่วนร่วมที่แท้จริง (Genuine participation) การมีส่วนร่วมในระดับนี้ความคิดเห็นของบุคคลที่เข้าร่วมได้รับการรับฟัง และยอมรับเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าอำนาจ การตัดสินใจอยู่ที่ผู้เข้าร่วมนั่นเอง

ซึ่งคล้ายคลึงกับปาริชาติ วัลยเสถียร (2543:26) ที่ได้เสนอรูปแบบของกระบวนการมีส่วนร่วมไว้ 4 ขั้นตอนคือ

1. การวางแผน ซึ่งประกอบด้วยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการวิเคราะห์ปัญหา จัดลำดับความสำคัญของปัญหา กำหนดการใช้ทรัพยากร การติดตามและประเมินผล
2. การดำเนินกิจกรรม ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารทรัพยากร มีความรับผิดชอบในการจัดสรรและควบคุมทางการเงิน
3. การใช้ประโยชน์ โดยประชาชนต้องมีความสามารถในการนำกิจกรรมมาใช้ให้เกิดประโยชน์ได้
4. การได้รับประโยชน์ โดยประชาชนต้องได้รับแจกจ่ายผลประโยชน์จากชุมชนในพื้นที่เท่าเทียมกัน

อุคม ชิคมณี (2540: 18-22) ได้เสนอขั้นตอนการมีส่วนร่วมไว้ 7 ขั้นตอน คือการสำรวจขั้นต้นการศึกษาเพื่อจัดลำดับความสำคัญของปัญหา การแสวงหาแนวทางแก้ไขปัญหา การกำหนดแนวทางการแก้ไขปัญหา การปฏิบัติตามโครงการ การประเมินผลโครงการ และการพิจารณาทบทวนโครงการที่ทำลงไปแล้ว

จากแนวคิดเกี่ยวกับขั้นตอนการมีส่วนร่วมดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่าส่วนใหญ่จะมีขั้นตอนที่ไม่แตกต่างกันมากนัก โดยมีลักษณะที่สำคัญคือ ประชาชนต้องมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในทุกขั้นตอน เป็นที่น่าสังเกตว่าส่วนใหญ่จะกล่าวถึงเฉพาะการร่วมรับผลประโยชน์ ซึ่งในทางปฏิบัติควรร่วมรับทั้งผลประโยชน์ และความผิดพลาดที่จะเกิดขึ้นด้วย

5. ปัจจัยและเงื่อนไขการมีส่วนร่วม

นิรันดร์ จงวุฒิเวศน์ (2547: 12) กล่าวถึงเงื่อนไขด้านประชาชนในการมีส่วนร่วมอย่างน้อย 3 ประการคือ ประชาชนต้องมีอิสรภาพที่จะมีส่วนร่วม ประชาชนต้องสามารถที่จะมีส่วนร่วมประชาชนต้องเต็มใจที่จะมีส่วนร่วม นอกจากนี้ความสำเร็จของการมีส่วนร่วมยังขึ้นกับเงื่อนไขดังต่อไปนี้ ประชาชนต้องมีเวลาที่จะมีส่วนร่วมกิจกรรม ประชาชนต้องไม่เสียเงินค่าใช้จ่ายในการมีส่วนร่วมมากกว่าที่เขาประเมินผลตอบแทนที่จะได้รับ ประชาชนต้องมีความสนใจที่สัมพันธ์สอดคล้องกับการมีส่วนร่วมนั้น ประชาชนต้องสามารถสื่อสารรู้เรื่องทั้งสองฝ่าย และประชาชนต้องไม่รู้สึกกระทบกระเทือนต่อตำแหน่งหน้าที่ หรือสถานภาพทางสังคมหากจะมีส่วนร่วม

ชัยชนะ สุทธิวรชัย (2538: 31) ได้เสนอเงื่อนไขการมีส่วนร่วมที่จะก่อให้เกิดการพัฒนา 3 ประการคือ

1. ความช่วยเหลือจากภายนอก ซึ่งอาจเป็นองค์การพัฒนาของรัฐ องค์กรเอกชน นักวิชาการ และนักพัฒนาในรูปของการช่วยเหลือด้านการเงิน การเมืองและความรู้
2. ความพร้อมภายใน เช่น ผู้นำ สภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจและกายภาพ โอกาสเข้าร่วมวัฒนธรรมและประเพณีท้องถิ่น
3. การบำรุงรักษา เช่น ในรูปของสิ่งของจิตใจ การบริหารและการจัดการองค์กร และกิจกรรม ตลอดจนการแทรกแซงจากภายนอก

ปาริชาติ วลัยเสถียร (2543: 28) ได้กล่าวถึงปัจจัยส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนใน 3 ด้าน คือ

1. ปัจจัยด้านภาครัฐ กลไกของภาครัฐทั้งในระดับนโยบาย มาตรฐานและระดับการปฏิบัติต้องเอื้ออำนวยให้เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชน
2. ปัจจัยด้านประชาชน ประชาชนต้องมีสำนึกต่อปัญหา มีสำนึกต่อความสามารถ และภูมิปัญญาในการจัดการปัญหาซึ่งเป็นผลประโยชน์จากประสบการณ์และการเรียนรู้ รวมทั้งมีการสร้างพลังเชื่อมโยงในรูปกลุ่ม องค์กร เครือข่าย และประชาคม
3. ปัจจัยด้านนักพัฒนาและองค์กรพัฒนา ต้องมีบทบาทกระตุ้น ส่งเสริมเอื้ออำนวยกระบวนการพัฒนา สนับสนุนข้อมูลข่าวสาร และทรัพยากร ตลอดจนร่วมเรียนรู้จากชุมชนด้วย

6. กลยุทธ์การสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่น

การมีส่วนร่วมของประชาชนท้องถิ่นเป็นเป้าหมายสำคัญ ได้รับการเน้นให้มีในกระบวนการท่องเที่ยวแนวใหม่ ถือได้ว่าเป็นพื้นฐานของการพัฒนาที่ยั่งยืนในองค์กรรวมของระบบสำหรับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศได้ให้ความสำคัญ โดยจัดเป็นหนึ่งในองค์ประกอบหลักของการท่องเที่ยวรูปแบบนี้ กลยุทธ์การมีส่วนร่วมของประชาชนท้องถิ่นครอบคลุมการมีส่วนร่วมขององค์กรอื่นๆ ด้วยแต่ได้เน้นการให้ความสำคัญแก่ประชาชนท้องถิ่นในอันที่จะมีบทบาทในการดูแลและควบคุมการท่องเที่ยวได้มากขึ้น และสามารถดำเนินชีวิตอยู่ได้อย่างมีศักดิ์ศรี

ประชาชนในชุมชนพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว มีบทบาทสำคัญต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างมาก เนื่องจากประชาชนเป็นเจ้าของท้องถิ่นสามารถเป็นศูนย์กลางเชื่อมโยงระหว่างหน่วยงานของรัฐกับชุมชนเอง และระหว่างชุมชนกับเอกชนที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยในส่วนที่เชื่อมโยงระหว่างชุมชนกับหน่วยงานของรัฐจะอยู่ในฐานะเป็นส่วนหนึ่งของฐานรองรับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่จัดขึ้น โดยเอกชนหรือบริษัทท่องเที่ยว เช่น ร่วมพัฒนาจุดขายต่างๆ ได้แก่ ที่พัก

อาศัย ภัตตาคาร การนำเสนอลูกค้านักด้านวัฒนธรรม ศิลปะและประเพณีต่างๆ ที่ดึงดูดนักท่องเที่ยว เป็นต้น

กลยุทธ์การสร้างการมีส่วนร่วม เป็นเรื่องที่ต้องได้รับความร่วมมือและความเข้าใจ จากทุกส่วนที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งองค์กรของรัฐ และเจ้าของหรือผู้มีอำนาจหน้าที่ดูแลพื้นที่ รวมทั้งผู้ประกอบการอย่างเป็นทางการอย่างเป็นธรรมชาติกับประชาชนในพื้นที่

6.1 วัตถุประสงค์และเป้าหมาย

เพื่อให้ประชาชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมตัดสินใจอย่างมีระบบ ในกระบวนการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ พัฒนาให้เกิดความรัก ความหวงแหน ดูแลทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ใช้ประโยชน์ในการดำเนินชีวิต เพิ่มพูนรายได้จากระบบ และเรียนรู้ เข้าใจ ปฏิบัติได้ ในกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง และสามารถมีสัมพันธภาพเชิงธุรกิจในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

6.2 เป้าหมายของการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนท้องถิ่น

6.2.1 ประชาชนในชุมชนท้องถิ่นร่วมเป็นส่วนหนึ่งในการเรียนรู้ และตัดสินใจ ในกระบวนการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และให้มีส่วนรับรู้แผนระดับชาติ แผนระดับท้องถิ่น ระบบปฏิบัติการ โครงการและกิจกรรมต่างๆ โดยให้มีวิสัยทัศน์กว้างไกล มีความรู้ ความเข้าใจ ปฏิบัติได้ในการจัดการและดำเนินการเชิงธุรกิจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

6.2.2 ประชาชนชุมชนท้องถิ่นมีความรัก ความหวงแหน มีการดูแลรักษาและใช้ประโยชน์ทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี และวิถีชีวิตได้อย่างเหมาะสมโดยมีส่วนร่วมในการประเมินผลและกำหนดนโยบาย

6.2.3 ประชาชนท้องถิ่นรวมกลุ่ม หรือจัดตั้งองค์กรเพื่อเป็นศูนย์เชื่อมโยงกับองค์กรภายนอก ทั้งที่เป็นองค์กรของรัฐ เอกชน นิติบุคคลหรือเอกชนที่ดำเนินการเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

7. อุปสรรคของการมีส่วนร่วม

สมบูรณ์ อำพนพนรัตน์ (2542 :30) ได้กล่าวถึงอุปสรรคของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาสามารถจำแนกได้ 3 ระดับคือ

7.1 อุปสรรคที่เกิดจากหน่วยงานของรัฐ ซึ่งเป็นแหล่งรวมศูนย์อำนาจไม่ว่าจะเป็นด้านนโยบายที่ส่งผลกระทบต่อประชาชนให้ไม่มีโอกาสรับรู้ขั้นตอนและกระบวนการในการวางแผนตัดสินใจ จนไม่สามารถพัฒนาทักษะได้เมื่อถูกนำไปมีส่วนร่วมในการพัฒนา อนึ่งทัศนคติค่านิยมและทักษะของตนแล้วตีความว่าประชาชนต้องเข้าใจและการประเมินผลของเจ้าหน้าที่แต่ละบุคคล โดยองค์กรของรัฐมีฐานความคิดว่าตัวโครงการหรือกิจกรรมต้องบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ โดยไม่คำนึงถึงการพัฒนาคนในชุมชนและเปิดโอกาสให้ประชาชนรับรู้หรือ

เกี่ยวข้องแต่อย่างใด ส่วนการสับเปลี่ยนโยกย้ายตำแหน่งและประสิทธิภาพความรับผิดชอบต่องานพัฒนาของเจ้าหน้าที่รัฐก็ส่งผลกระทบต่อชุมชนโดยตรง

7.2 อุปสรรคที่เกิดจากชุมชนยังขาดความพร้อมและมีข้อบกพร่องในหลายประการ เช่น การขาดองค์กรท้องถิ่นที่เหมาะสมจึงขาดผู้อุทิศตนและเวลาแก่งานชุมชนอย่างเต็มที่ จนขาดทักษะการงานและขาดการติดต่อสื่อสารที่ดี นับเป็นอุปสรรคประการหนึ่งที่ทำให้ประชาชนได้รับความรู้ไม่เพียงพอ ก่อให้เกิดปัญหาการสื่อความหมาย การทำความเข้าใจ การขอความคิดเห็นและความคิดริเริ่มใหม่ๆ ก่อให้เกิดความไม่เข้าใจกันและทำให้กลุ่มแตกแยกในที่สุด อนึ่ง ความแตกต่างกันในกลุ่มชนและผลทางเศรษฐกิจในชุมชนก่อให้เกิดความแตกแยกทางความคิดค่อนข้างมาก ซึ่งนับว่าเป็นความลำบากในการกำหนดความต้องการลำดับความสำคัญและการแบ่งสรรทรัพยากรในชุมชน ส่วนการทุจริตและความยากจน นับเป็นอุปสรรคทำให้ประชาชนขาดโอกาสการเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ และการไม่ได้รับผลตอบแทนอย่างชัดเจน

7.3 อุปสรรคที่เกิดจากสังคม จะเกิดขึ้นในระดับความสัมพันธ์ของสังคม ซึ่งพิจารณาได้ใน 3 ทางคือ ด้านการเมือง ด้านกฎหมาย และระบบราชการซึ่งผลจากอุปสรรคทั้ง 3 ด้าน จะก่อผลให้เกิดกิจกรรมมีส่วนร่วมของประชาชน ไม่ได้เป็นส่วนหนึ่งของแผนกิจกรรมทางราชการ

สรุปแนวคิดเกี่ยวกับปัจจัยและเงื่อนไขของการมีส่วนร่วม คือ ประชาชนต้องมีอิสระโดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายมาก ประชาชนต้องได้รับความสนับสนุนจากหลายฝ่าย เช่น หน่วยงานราชการ องค์กรเอกชน และนักพัฒนาในท้องถิ่น และประชาชนต้องมีความสนใจในการมีส่วนร่วมนั้น สามารถสื่อสารรู้เรื่องในกิจกรรมต่างๆ ได้อย่างดี

การศึกษาแนวคิดการมีส่วนร่วมของชุมชน เป็นการศึกษาเพื่อเป็นประโยชน์ในการวิเคราะห์ สรุปผล จากข้อมูลที่ได้รับ เป็นการศึกษาในภาคเอกสารเพื่อเก็บข้อมูลเบื้องต้นของผู้วิจัย ทำให้ทราบถึงความหมาย หลักการ ปัจจัยเงื่อนไข และอุปสรรคของการมีส่วนร่วม เป็นทิศทางในการศึกษา และเป็นประเด็นหลักที่เกี่ยวข้องกับ การสร้างความเข้มแข็งโดยชุมชนมีส่วนร่วม การมีส่วนร่วมของประชาชน จึงเป็นกระบวนการที่สมาชิกของชุมชนมีการกระทำร่วมกันในการแสดงให้เห็นถึงความต้องการเข้าร่วม ความสนใจเข้าร่วม และการดำเนินการร่วมกันในการปรับปรุง พัฒนาสภาพในชุมชน และเป็นชุมชนที่มีความเข้มแข็งได้อย่างยั่งยืน

8. การพัฒนาของประเทศยุคอุตสาหกรรม การอยู่ร่วมกัน

ท้องถิ่นวิวัฒน์ในกระแสโลกาภิวัตน์ หลักที่จะทำให้การพัฒนาประสบความสำเร็จคือการบูรณาการ หมายถึงการร่วมมือกันทุกภาคส่วนอย่างเป็นระบบ เปรียบเสมือนร่างกายของเราที่มีอวัยวะแต่ละอย่างที่ทำหน้าที่ทำงานเป็นอิสระต่อกัน แต่ทั้งหมดเชื่อมโยงสัมพันธ์กัน เพื่อให้เกิดความ

สมดุล อวัยวะชิ้นหนึ่งจะใหญ่โตแข็งแรงไปตามลำพัง ในขณะที่อวัยวะอื่นๆ บกพร่องเสื่อมโทรม ร่างกายก็ดำรงอยู่ไม่ได้เช่นเดียวกัน หากจะพัฒนาประเทศในด้านเดียว แม้จะทำเต็มที่ แต่เมื่อขาดความสมดุลแล้วก็ไม่สามารถประสบความสำเร็จได้ ดังนั้นจุดสำคัญก็คือ การบูรณาการทั้งหมดให้เป็นระบบ (ประเวศ วะสี 2540)

9. จุดยุทธศาสตร์ของการพัฒนาประเทศ

ต้องมีรากฐานแข็งแรงคือชุมชนท้องถิ่น ต้องส่งเสริมความเข้มแข็งให้แก่ชุมชนในทุกๆ ด้าน ทั้งเศรษฐกิจ การเมือง การศึกษาฯ เปรียบได้กับการสร้างเจดีย์ที่ต้องมีฐาน ที่มั่นคงรองรับ แต่การพัฒนาประเทศที่ผ่านมา เราเริ่มจากยอดในทุกๆ เรื่อง จึงทำให้ล้มเหลวมาโดยตลอด ทั้งด้านเศรษฐศาสตร์ การศึกษา รวมทั้งการเมืองที่เริ่มต้นจากการเมืองระดับชาติ เป็นผลให้ประชาธิปไตยของเราล้มลุกคลุกคลานตลอดมาเพราะปราศจากประชาธิปไตยท้องถิ่นหากเรามองดูประเทศที่ประสบความสำเร็จ เช่น สหรัฐอเมริกา แนวความคิดในการพัฒนาประเทศคือการรวมตัวของท้องถิ่น จึงทำให้เขาเจริญอย่างรวดเร็ว เพราะมีท้องถิ่นเป็นฐานในทุกๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นเศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม การเมือง สังคม วัฒนธรรม ฯ หากประเทศเราสามารถรวมตัวกันได้สำเร็จภายใน 5-10 ปีนี้ เราเจริญรุ่งเรืองได้แน่นอน เพราะประเทศไทยมีทรัพยากรเหลือเฟือ เราสามารถผลิตอาหารได้เหลือกิน ซึ่งเป็นจุดแข็งของเราผมเชื่อว่า ต่อไปแม้เศรษฐกิจโลกจะผันผวนการเมืองจะวิกฤติ หรืออากาศจะเปลี่ยนแปลงอย่างไร เราก็อยู่ได้ ถ้าเรารักษาฐานด้านการเกษตรนี้ไว้ได้ เพียงแต่เราต้องมีความร่วมมือกันของทุกภาคส่วน โดยไม่แบ่งพวกแบ่งฝ่าย สิ่งเหล่านั้นล้วนเป็นมายาคติหากเรารวมตัวกันในฐานะที่เป็นคนไทยด้วยกัน ที่ต้องการเห็นประเทศของเราพัฒนาเราจะสร้างความอยู่เย็นเป็นสุขได้โดยไม่ยากเลย ลองนึกภาพดูว่าหากเราทำให้หมู่บ้านชุมชนต่างๆ หายจนได้อำนาจซื้อของชุมชนก็จะมามาก เศรษฐกิจของชาติหากวางอยู่บนเศรษฐกิจชุมชนที่มั่นคง และมีความเชื่อมโยงกัน ก็จะมีความมั่นคงมาก แต่ทุกวันนี้เศรษฐกิจของเราไปอิงอยู่กับต่างประเทศ เมื่อเศรษฐกิจต่างชาติเกิดวิกฤติเราก็ล้มสลายตามไปด้วย ดังนั้นยุทธศาสตร์ของประเทศคือ ส่งเสริมให้ชุมชนท้องถิ่นเข้มแข็งทุกด้านทั้งเศรษฐกิจ สังคม จิตใจ สิ่งแวดล้อม สุขภาพ การมีส่วนร่วมทางการเมืองฯ และทุกระบบของชาติต้องเชื่อมโยงกับชุมชนท้องถิ่นทั้งระบบ การศึกษาธุรกิจการสื่อสารฯ

แนวคิดและทฤษฎีความผูกพันต่อองค์กร

1. ความหมายความผูกพันต่อองค์กร

นักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายความผูกพันต่อองค์กร สรุปไว้ดังนี้

บาซเซอร์ (Bacher 1960: 35) ให้ความหมายว่า ความผูกพันเป็นสภาพของปัจเจกบุคคลที่นำตนเองไปเกี่ยวข้องกับสัมพันธ์กับการกระทำ หรือพฤติกรรมบางอย่าง อันเนื่องมาจากเขาได้ลงทุนและพลังงานไปกับสิ่งนั้น เช่น การลงทุนด้านการศึกษา ด้านการปฏิบัติงาน เป็นต้น ซึ่งในที่สุดแล้วบุคคลก็หวังผลตอบแทนจากองค์กร ดังนั้นระดับความผูกพันจะขึ้นอยู่กับความเข้มข้นและคุณภาพของสิ่งที่บุคคลนั้นลงทุนไป

เชลดอน (Sheldon 1971: 153) ให้ความหมายความผูกพันต่อองค์กรว่าเป็นทัศนคติหรือความรู้สึกที่สมาชิกมีต่อองค์กรเป็นการประเมินองค์การในทางบวก ซึ่งก่อให้เกิดความรู้สึกผูกพันระหว่างบุคคลนั้นกับองค์กรและเป็นความตั้งใจที่จะทำงานให้องค์การบรรลุเป้าหมาย

เฮียบิเนียดและอัลโต (Hrebiniak and Alutto 1972: 556) ได้พิจารณาว่าความผูกพันต่อองค์กรเป็นปรากฏการณ์อันเป็นผลจากความสัมพันธ์หรือปฏิกริยา ระหว่างบุคคลกับองค์กร ในรูปของการลงทุนทางกาย และกำลังสติปัญญาในช่วงระยะเวลาหนึ่ง ซึ่งก่อให้เกิดความรู้สึกไม่เต็มใจที่จะออกจากองค์กร ถึงแม้จะได้รับข้อเสนอจากองค์กรอื่นๆ ในรูปของค่าจ้าง สถานภาพ และมิตรภาพ ซึ่งสูงกว่าที่เป็นอยู่ก็ตาม

บุชานัน (Buchanan 1974 : 533) ได้กล่าวว่าความผูกพันต่อองค์กร หมายถึงพันธะของผู้บริหารที่มีต่อองค์กร และความผูกพันต่อองค์กร เป็นทัศนคติที่ค่อนข้างจะซับซ้อน มีองค์ประกอบทางจิตวิทยาที่เกี่ยวข้องด้วย สำหรับนิยามความผูกพันต่อองค์กร หมายถึง ความเป็นพวกเดียวกัน ยึดมั่นต่อเป้าหมายและค่านิยมขององค์กรมีส่วนร่วมต่อบทบาทในทางสร้างสรรค์ที่มีประโยชน์ต่อเป้าหมาย และคุณค่าขององค์กร และรวมไปถึงชื่อเสียงขององค์กร โดยรวม ตลอดจนความภักดีต่อองค์กร

พอร์เตอร์ (Porter 1974: 603) มีทัศนะว่าความผูกพันต่อองค์กรเป็นระดับของความเป็นอันหนึ่ง อันเดียวกันของสมาชิกกับองค์กร ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความเกี่ยวพันกันอย่างเหนียวแน่นของสมาชิกที่มีต่อองค์กร ซึ่งแสดงออกมาในรูปของ

1. ความปรารถนาอย่างแรงกล้าที่จะยังคงเป็นสมาชิกขององค์กรนั้นต่อไป
2. ความเต็มใจที่จะใช้พลังอย่างเต็มที่ในการปฏิบัติให้องค์การ
3. มีความเชื่อมั่นอย่างแน่อน และมีการยอมรับค่านิยมและเป้าหมายขององค์กร

แฟรงก์ลิน (Franklin 1975: 153) ให้ความหมายว่า ความผูกพันต่อองค์กรเป็น ความตั้งใจที่จะปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ขององค์กร และเต็มใจที่จะอยู่ในองค์กร

สตีเยร์ (Steers 1977: 46) มีความเห็นว่า ความผูกพันต่อองค์กร เป็นความสัมพันธ์ ที่เหนียวแน่นของความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของสมาชิกในการเข้าร่วมกิจกรรมขององค์กรซึ่ง สามารถแสดงให้เห็นถึง

1. ความเชื่อถืออย่างแรงกล้า และการยอมรับเป้าหมายและค่านิยมขององค์กร
2. ความคาดหวังที่จะใช้ความพยายามเพื่อประโยชน์ต่อองค์กร
3. ความปรารถนาที่จะดำรงรักษาการเป็นสมาชิกขององค์กร

มาวเดย์, สตีเยร์ และพอร์ทเตอร์ (Mowday, Steers and Porter 1982: 27) ระบุว่า ความหมายของความผูกพันต่อองค์กร เป็นการแสดงออกที่มากกว่าความจงรักภักดีที่เกิดขึ้น ตามปกติเพราะจะเป็นความสัมพันธ์ที่แน่นหนา และผลักดันให้บุคคลเต็มใจที่จะอุทิศตัวเองเพื่อการ สร้างสรรค์ให้องค์กรอยู่ในสภาพที่ดีขึ้น

ภรณ์ กิริติบุตร (2539: 97) กล่าวว่าความรู้สึกรู้สึกผูกพันจะนำไปสู่ผลที่สัมพันธ์กับ ความมีประสิทธิภาพขององค์กรดังนี้

1. พนักงานซึ่งมีความรู้สึกรู้สึกผูกพันอย่างแท้จริงต่อเป้าหมาย และค่านิยมของ องค์กรมีแนวโน้มที่จะมีส่วนร่วมในกิจกรรมขององค์กรอยู่ในระดับสูง
2. พนักงานซึ่งมีความรู้สึกรู้สึกผูกพันอย่างสูงมักมีความปรารถนาอย่างแรงกล้าที่จะคง อยู่กับองค์กรต่อไป เพื่อทำงานขององค์กรให้บรรลุเป้าหมายซึ่งตนเองเลื่อมใสศรัทธา
3. โดยเหตุผลที่บุคคลมีความผูกพันต่อองค์กร และเลื่อมใสศรัทธาในเป้าหมาย ขององค์กร บุคคลซึ่งมีความผูกพันดังกล่าวมักมีความผูกพันอย่างมากต่องาน เพราะเห็นว่างานคือ หนทางที่ตนจะสามารถทำประโยชน์กับองค์กรให้บรรลุเป้าหมายได้สำเร็จ
4. บุคคลซึ่งมีความรู้สึกรู้สึกผูกพันสูงจะเต็มใจที่จะใช้ความพยายามมากพอสมควรใน การทำงานให้กับองค์กร มีผลทำให้มีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับดีกว่าคนอื่น

Streets and Porter (1983: 444) ได้สรุปความผูกพันต่อองค์กรด้วยทฤษฎีการ แลกเปลี่ยน (Theory of Exchange) ว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความผูกพันในองค์กร คือ ธรรมชาติของ มนุษย์ประกอบด้วย ความต้องการ ความปรารถนา ทักษะความรู้ มีความคาดหวังที่จะทำงาน หาก องค์กรสามารถตอบสนองความต้องการของบุคคลได้ บุคคลนั้นก็จะสามารถทำงานเพื่อองค์กร อย่างเต็มที่ และบุคคลก็จะเกิดความผูกพันต่อองค์กร ซึ่งในเรื่องของการศึกษาความผูกพันต่อ องค์กรนั้นจะมีนักวิชาการหลายท่านพยายามศึกษาถึงปัจจัยต่างๆที่มีอิทธิพลต่อระดับความผูกพัน ของบุคลากรในองค์กร แต่ก็ยังมิได้มีการสรุปที่ชัดเจนว่าปัจจัยใดบ้างที่มีผลต่อระดับความผูกพัน

ของบุคลากรในองค์กร ดังนั้นความผูกพันต่อองค์กรจึงเป็นเรื่องที่น่าศึกษาเป็นอย่างยิ่ง เพราะ การศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความผูกพันของบุคลากรในองค์กรเป็นส่วนหนึ่งที่จะทำให้องค์กร บรรลุเป้าหมายและประสบความสำเร็จในการบริหารงานในองค์กร

สรุปได้ว่าความผูกพันต่อองค์กรเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญในการผลักดันให้ พนักงานมีความเต็มใจที่จะพยายามกระทำในสิ่งที่ดีให้กับองค์กร เพื่อประโยชน์ขององค์กร และ มีความปรารถนาอย่างแรงกล้าที่จะคงอยู่เป็นสมาชิกขององค์กรต่อไปเพื่อทำงานอย่างมี ประสิทธิภาพ และนำไปสู่ความมีประสิทธิภาพขององค์กร

2. ปัจจัยที่มีผลต่อความผูกพันต่อองค์กร

จากการสำรวจเอกสารและงานวิจัย พบว่า ตัวแปรต่างๆ ที่ถูกนำมาใช้ศึกษานั้น น่าสนใจและสามารถอธิบายความรู้สึกผูกพันต่อองค์กรได้เป็นอย่างดี ซึ่งตัวแปรที่ถูกนำมาใช้ในการหาความสัมพันธ์กับความผูกพันต่อองค์กรนั้นจะแตกต่างกันไปตามความสนใจของนักวิชาการแต่ละคน

พอร์เตอร์ และสตีแยร์ (Porter and Steers 1974: 151 - 176) ศึกษาถึงสาเหตุของความผูกพัน ซึ่งปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของพนักงานในองค์กร ประกอบด้วย

1. ปัจจัยด้านองค์กร เช่น อัตราค่าจ้าง การเลื่อนตำแหน่ง ขนาดขององค์กร
2. ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมในการทำงาน เช่น รูปแบบของภาวะผู้นำรูปแบบ ความสัมพันธ์ในกลุ่มเพื่อน

3. ปัจจัยด้านเนื้อหาของงาน เช่น ความซ้ำซากของงาน ความมีอิสระ ความชัดเจน

4. ปัจจัยส่วนตัว เช่น อายุ อายุการทำงาน บุคลิกภาพ ความสนใจในด้านวิชาชีพ

บารอน (Baron 1986: 162 - 163) ให้ทัศนะว่าความผูกพันต่อองค์กรเป็นทัศนคติที่มีต่อองค์กร ซึ่งแตกต่างจากความพึงพอใจในงาน กล่าวคือความพึงพอใจในงานสามารถเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ตามสภาพการทำงาน แต่ความผูกพันต่อองค์กรเป็นทัศนคติที่มีความมั่นคงมากกว่านั้นคือ เป็นทัศนคติที่คงอยู่ในช่วงเวลานานแต่ความผูกพันต่อองค์กรก็เกิดจากปัจจัยต่างๆ ที่คล้ายคลึงกับความพึงพอใจในการทำงาน 4 ปัจจัยดังนี้

1. เกิดจากลักษณะงาน เช่น การได้รับความรับผิดชอบอย่างมาก ความเป็นอิสระ ส่วนตัวอย่างมากในงานที่ได้รับ ความน่าสนใจ และความหลากหลายในงาน สิ่งเหล่านี้จะเกิดความรู้สึกผูกพันต่อองค์กรในระดับสูง ส่วนความกดดันและความคลุมเครือในบทบาทที่เกี่ยวกับงานของตนเอง จะทำให้ความรู้สึกผูกพันต่อองค์กรในระดับสูง ส่วนความกดดัน และความคลุมเครือในบทบาทที่เกี่ยวกับงานของตนเอง จะทำให้รู้สึกผูกพันต่อองค์กรในระดับต่ำ

2. เกิดจากโอกาสในการหางานใหม่ การได้รับโอกาสอย่างมากในการหางานใหม่ และมีทางเลือก จะทำให้บุคคลมีแนวโน้มที่จะมีความผูกพันต่อองค์กรในระดับต่ำ

3. เกิดจากลักษณะส่วนบุคคล โดยเฉพาะอย่างยิ่งบุคคลที่มีอายุมาก ซึ่งมีระยะเวลาในการทำงานนาน และมีตำแหน่งในระดับสูงๆ และคนที่มีความพึงพอใจในผลการปฏิบัติงานของตนเองมีแนวโน้มมีความผูกพันต่อองค์กรในระดับสูง

4. เกิดจากสภาพการทำงานบุคคลที่มีความพึงพอใจในผู้บังคับบัญชาของตนเอง พึงพอใจในความยุติธรรมของการประเมินผลการปฏิบัติงานและรู้สึกว่างค์การเอาใจใส่สวัสดิการของพนักงานจะเป็นบุคคลที่มีความผูกพันต่อองค์กรในระดับสูง

จากความหมายของความผูกพันต่อองค์กรที่รวบรวมมาทำให้สามารถสรุปได้ว่า ความผูกพันเป็นสภาพของปัจเจกบุคคลที่นำตนเองไปเกี่ยวข้องกับสัมพันธ์กับการกระทำ หรือพฤติกรรมบางอย่าง เป็นความตั้งใจที่จะปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ขององค์กรและเต็มใจที่จะอยู่ในองค์กรเป็นทัศนคติหรือความรู้สึกที่สมาชิกมีต่อองค์กรเป็นการประเมินองค์กรในทางบวก เป็นปรากฏการณ์อันเป็นผลจากความสัมพันธ์หรือปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับองค์กร เป็นระดับของความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของสมาชิกกับองค์กร พันธะของผู้บริหารที่มีต่อองค์กรและความผูกพันต่อองค์กร เป็นทัศนคติที่ค่อนข้างจะซับซ้อน เป็นลักษณะความตั้งใจของพนักงานที่จะใช้ความพยายามอย่างเต็มที่ที่จะทำประโยชน์ เป็นความสัมพันธ์ที่เหนียวแน่นของความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของสมาชิก ความผูกพันต่อองค์กรเป็นตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในงาน ทำให้สมาชิกรู้สึกเกี่ยวข้องกับงานเป็นทัศนคติหรือพฤติกรรมที่อาจไม่มีการแสดงออก แต่ผลที่ตามมาทางอ้อมสำคัญยิ่งต่อองค์กร

3. แนวคิดความผูกพันของสตีร์

แนวคิดของสตีร์ (Steers 1977: 46-56) ซึ่งได้ศึกษาปัจจัยเบื้องต้นของความผูกพันต่อองค์กร โดยแบ่งออกเป็น 3 ประเภทใหญ่ๆ คือ

1. ลักษณะส่วนบุคคล (Personal Characteristics) ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา ระยะเวลาในการปฏิบัติงานในองค์กร และระดับตำแหน่ง

อายุ เป็นสิ่งที่แสดงถึงวุฒิภาวะของบุคคล บุคคลที่มีอายุมากขึ้นจะมีความคิด มีความรอบคอบในการตัดสินใจมากกว่าบุคคลที่มีอายุน้อย บุคคลที่มีอายุมากทำงานอยู่กับองค์กรมา ระยะหนึ่งแล้วจะเกิดความคุ้นเคยกับสิ่งแวดล้อมขององค์กร การที่จะเปลี่ยนงานเขาก็ไม่แน่ใจว่าตนเองจะมีความสามารถเหมาะสมกับงานใหม่ องค์กรส่วนใหญ่จึงมีความจำกัดในเรื่องอายุ การรับบุคลากรใหม่โดยเริ่มจากอายุน้อยและจะไม่รับผู้ที่มีอายุมาก ดังนั้นบุคคลที่มีอายุมากจึงเลือกที่จะอยู่กับองค์กรเดิมต่อไป

ระดับการศึกษา บุคคลที่มีโอกาสศึกษาในระดับสูงมีประสบการณ์ชีวิตจะมีข้อมูลต่างๆ ในการประกอบการตัดสินใจและมีวุฒิการศึกษาเป็นข้อต่อรองมากกว่า ดังนั้นผู้ที่มีการศึกษาสูงจึงมีโอกาสเลือกที่ทำงานและมีโอกาสย้ายงานจากองค์กรหนึ่งไปยังอีกองค์กรหนึ่ง

ระยะเวลาในการปฏิบัติงานในองค์กร ระยะเวลาที่ปฏิบัติงานของสมาชิกในองค์กรนั้นเป็นระยะเวลาที่สมาชิกเสียสละกำลังกาย กำลังสติปัญญา สะสมประสบการณ์ สะสมทักษะความชำนาญในงานตามระยะเวลาที่เพิ่มมากขึ้น ดังนั้นเมื่อสมาชิกในองค์กรปฏิบัติงานนานเท่าใดก็必将มีความยึดมั่นผูกพันต่อองค์กรมากขึ้นเท่านั้น

ระดับตำแหน่งจะเป็นตัวแสดงสถานภาพทางสังคมประการหนึ่ง เพราะเมื่อบุคคลนั้นมีตำแหน่งหน้าที่สูงมากขึ้นเท่าไร การได้รับการยกย่อง ยอมรับ และสิทธิประโยชน์ต่าง เช่น อำนาจการตัดสินใจ ตลอดจนสิทธิการบังคับบัญชาที่จะมีมากขึ้นตามไปด้วย

2. ลักษณะงานที่ปฏิบัติ (Working Characteristics) ได้แก่ ความมีอิสระในงาน งานที่มีโอกาสปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น การมีส่วนร่วมในการบริหารงาน ความหลากหลายในงาน

ความมีอิสระในงาน จะเห็นได้ว่ากฎระเบียบภายในองค์กรจะเป็นตัวกำหนดหน้าที่ ของบุคคลในองค์กร หากเข้มงวดเกินไปก็จะทำให้เกิดผลเสียกับองค์กร กล่าวคือ จะเป็นตัวบิดเบือนเป้าหมายขององค์กร เพราะจะกลายเป็นว่าพฤติกรรมที่ดีคือการยึดติดอยู่กับกฎระเบียบเท่านั้น โดยไม่คำนึงถึงวัตถุประสงค์ขององค์กรที่แท้จริง นอกจากนี้ยังจะทำให้สมาชิกในองค์กรขาดความผูกพันกับงาน เนื่องจากขาดแรงจูงใจในการทำงาน ซึ่งจะทำให้สมาชิกในองค์กรรู้สึกไม่ เป็นอิสระในการทำงาน และจะไม่เกิดความคิดสร้างสรรค์สิ่งที่จะเป็นประโยชน์ต่อองค์กร ทำให้เขาเบื่อหน่ายและไม่รู้สึกเกี่ยวข้องหรือผูกพันต่อองค์กร

งานที่มีโอกาสปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น การที่สมาชิกในองค์กรมีโอกาสที่จะติดต่อกับผู้อื่น การได้เข้าสังคมทำให้มีโอกาสแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับคนอื่น ก่อให้เกิดความคิดหลากหลายในการพัฒนาตนเอง พัฒนางาน เมื่อมีสัมพันธ์ภาพกับบุคคลอื่นก็จะกระตุ้นให้เกิดความรู้สึกว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งขององค์กร เป็นเจ้าของและจะรู้สึกผูกพันกับองค์กร

การมีส่วนร่วมในการบริหารงาน เป็นปัจจัยหนึ่งที่มีความสัมพันธ์ต่อความผูกพันต่อองค์กร กล่าวคือ การที่ผู้บริหารเปิดโอกาสให้สมาชิกในองค์กรมีส่วนร่วมในการตัดสินใจทั้งในระดับนโยบายและปฏิบัติ มีการกระจายการตัดสินใจให้แก่ผู้ปฏิบัติงาน แม้จะไม่ใช้อำนาจหน้าที่มากเกินไป จะเป็นปัจจัยให้สมาชิกมีความผูกพันต่อองค์กรได้เป็นอย่างดี

ความหลากหลายของงาน จะมีอิทธิพลต่อระดับความผูกพันต่อองค์กร โดยสมาชิกในองค์กรที่มีความรู้สึกว่าเขาได้รับผิดชอบและต้องเอาชนะปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นในงานมากเท่าใดก็必将ยิ่งทำให้เขามีความรู้สึกผูกพันต่อองค์กรมากขึ้นเท่านั้น

3. ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน (Working Experience) หมายถึง ความรู้สึกของผู้ปฏิบัติงานแต่ละคนว่ามีความรู้ต่อการทำงานในองค์กรที่ผ่านมาอย่างไร โดยกำหนดไว้ 4 ลักษณะ คือ ความรู้สึกว่าตนมีความสำคัญต่อองค์กร ความน่าเชื่อถือและพึ่งพาได้ขององค์กร ทัศนคติของเพื่อนร่วมงานต่อองค์กร และความคาดหวังที่จะได้รับการตอบสนองจากองค์กร

ความรู้สึกว่าตนมีความสำคัญต่อองค์กร กล่าวคือเมื่อพนักงานเข้าไปปฏิบัติงานในองค์กรก็ต้องการเป็นส่วนหนึ่งขององค์กร ถ้าผู้บริหารให้ความสำคัญแก่บุคลากร โดยการให้เกียรติ ให้ความวางใจให้มีส่วนร่วมในการบริหาร มอบหมายอำนาจหน้าที่ให้ตรงกับความสามารถ บุคลากรจะรู้สึกว่าคุณค่าตนเองมีความสำคัญต่อองค์กรเขาจะเกิดความจงรักภักดี และคิดว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งขององค์กรทำให้เกิดความรู้สึกผูกพันต่อองค์กร

ความน่าเชื่อถือและพึ่งพาได้ขององค์กร เป็นสิ่งที่ทำให้สมาชิกในองค์กรมีความมั่นใจว่าจะปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ เมื่อเขารู้สึกว่าองค์กรเป็นที่พึ่งพาของเขาได้ก็จะรู้สึกผูกพันต่อองค์กรมากขึ้น ถ้าองค์กรไม่สามารถสร้างความรู้สึกมั่นคงในการทำงานก็จะเป็นสาเหตุทำให้เขาไม่ยอมทำงานซึ่งอาจจะลาออก และโอนย้ายไปจากองค์กรเดิม

ทัศนคติต่อเพื่อนร่วมงาน ความเกี่ยวพันทางสังคมกับเพื่อนร่วมงาน เช่น การมีโอกาสเข้าสังคม พบปะพูดคุยกับเพื่อนร่วมงาน รวมทั้งผู้บังคับบัญชาจะเป็นปัจจัยกำหนดความรู้สึกผูกพันต่อองค์กร ซึ่งความไว้วางใจระหว่างบุคคลมีความสำคัญต่อโครงสร้างของระบบสังคมและทัศนคติ พฤติกรรมของผู้ร่วมอยู่ในสังคม และการที่บุคคลมองเห็นว่าสภาพแวดล้อมทางสังคมในองค์กรมีลักษณะของความร่วมมือเป็นมิตรจะทำให้ผู้ปฏิบัติงานมีความรู้สึกผูกพันต่อองค์กร และมีทัศนคติที่ดีต่อเพื่อนร่วมงาน ผู้บังคับบัญชา และมีความสัมพันธ์กับความผูกพันต่อองค์กร

ความคาดหวังที่จะได้รับการตอบสนองจากองค์กร ผลตอบแทนหรือรางวัลที่ได้รับจากการทำงานเป็นสิ่งจูงใจทำให้สมาชิกมีพลังในการทำงาน เมื่อสมาชิกลงทุนกับองค์กรแล้วเขาก็คาดหวังจะได้รับผลตอบแทนอย่างเพียงพอและยุติธรรม เช่น ค่าตอบแทน ระบบการพิจารณาความดีความชอบ เมื่อองค์กรตอบสนองความคาดหวังของสมาชิกได้ จะทำให้เกิดความรู้สึกผูกพันต่อองค์กร

4. แนวคิดด้านวัฒนธรรมองค์กร

ฮอฟสเต็ด (Hofstede 1997: 23-26) กล่าวว่าแต่ละลักษณะได้กำหนดปัจจัยบ่งชี้ไว้อย่างละเอียด และครอบคลุมลักษณะต่างๆ ภายในองค์กรอย่างทั่วถึง ดังจะเห็นได้จาก ลักษณะความเหลื่อมล้ำของอำนาจ แสดงถึงลักษณะการทำงาน การมีส่วนร่วม ความสัมพันธ์ระหว่างผู้บังคับบัญชาและผู้ใต้บังคับบัญชา รวมทั้งความแตกต่างของผลตอบแทนและสิทธิพิเศษต่างๆ ระหว่างบุคคลที่มีอำนาจต่างกัน ลักษณะความเป็นปัจเจกนิยมและกลุ่มนิยม แสดงถึงพฤติกรรมใน

การทำงาน เช่น การทำงานเดี่ยว การทำงานเป็นทีม บรรยากาศในการทำงานและการใช้ชีวิต ลักษณะความเป็นเพศชาย และเพศหญิง แสดงถึงบทบาทและค่านิยมในการทำงานของแต่ละองค์กร ลักษณะการหลีกเลี่ยงความไม่แน่นอน แสดงถึงลักษณะการทำงาน กว้างเบียดต่างๆ และบรรยากาศในการทำงานและลักษณะการมุ่งเน้นระยะยาว แสดงถึงนโยบาย และแนวทางในการทำงาน

5. ทฤษฎีความต้องการตามลำดับขั้น (Need Hierarchy Theory)

ทฤษฎีความต้องการตามลำดับขั้นให้ความสำคัญกับแหล่งที่มาของแรงจูงใจ เช่น ความต้องการด้านชีววิทยาหรือสรีรศาสตร์ อะไรคือสาเหตุให้คนประพฤติตัวตามความพึงพอใจของตนเอง ซึ่งความต้องการอย่างหนึ่งไม่ได้ส่งผลต่อพฤติกรรมในระยะยาว และความต้องการอื่นก็จะเข้ามาแทนที่ คนเรามักจะเสาะหาสิ่งต่าง ๆ เพื่อสนองความต้องการ เพราะความต้องการที่จะสมหวังย่อมไม่มีที่สิ้นสุด โดยได้เสนอความต้องการเป็น 5 ชั้น ได้แก่

5.1 ความต้องการทางกายภาพ (Physiological needs) เป็นความต้องการขั้นพื้นฐานที่สุด เพื่อความมีชีวิตอยู่รอด ได้แก่ อาหาร อากาศ น้ำ การนอน และแรงขับทางเพศ เป็นต้น

5.2 ความต้องการความปลอดภัย (Safety needs) เป็นความต้องการแสวงหาความปลอดภัยทางด้านที่พักอาศัยและความมั่นคง

5.3 ความต้องการความรักและการยอมรับ (Belonging and love needs) เป็นความต้องการที่ต้องการการยอมรับทางสังคมในด้านความรัก มิตรภาพ บทบาทหน้าที่ และการมีส่วนร่วม

5.4 ความต้องการได้รับการยกย่องนับถือ (Self-esteem needs) เป็นความต้องการทางด้านความคิดภายใน เช่น เป็นที่ชื่นชมและได้รับการยกย่องนับถือจากผู้อื่น

5.5 ความต้องการความสำเร็จในชีวิต (Self-actualization) เป็นความต้องการสูงสุดในชีวิตของคน เป็นการเข้าใจและตระหนักในความสามารถของตน จึงต้องการจะใช้ความสามารถนั้นตอบสนองความต้องการของตน โดยไม่สนใจว่าจะต้องได้รับผลตอบแทน

ทฤษฎีนี้แสดงให้เห็นว่าแรงจูงใจเกิดจากความต้องการของมนุษย์ที่ต้องการความสำเร็จ มาสโลว์ได้ตั้งข้อสังเกตเกี่ยวกับความต้องการตามลำดับขั้นไว้ ดังนี้

1. การกระทำเป็นสิ่งสำคัญที่เกิดจากความต้องการที่ยังไม่บรรลุความสำเร็จ ทุกคนต้องการความสำเร็จไม่ว่าจะมีแรงจูงใจหรือไม่ก็ตาม

2. คนจะจัดระบบเพื่อตอบสนองความต้องการ โดยเริ่มจากสิ่งที่เป็นพื้นฐานที่สุดและพัฒนาเป็นลำดับขั้นขึ้นตอนความสำคัญ เมื่อความต้องการระดับต่ำได้รับการตอบสนองแล้วบุคคลก็จะให้ความสนใจกับความต้องการระดับสูงต่อไป โดยไม่มีวันสิ้นสุด

3. ความต้องการพื้นฐานต้องมาก่อนความต้องการอื่น

ข้อมูลพื้นที่ศึกษา

1. ประวัติเทศบาลตำบลบางหลวง

ยังไม่มีหลักฐานการค้นคว้าที่แน่ชัดว่ามีความเป็นมาอย่างไรแต่มีข้อสันนิษฐานจากหลักฐานหลายอย่างว่าบริเวณนี้เคยเป็นเมืองเก่าแก่เมืองหนึ่ง เพราะมีพวกลูกเศรษฐีเมืองดินเผาอยู่ทั่วไปและมีมูลดินเป็นลักษณะคูเมืองในสมัยที่เมืองอุทองเป็นราชธานีแห่งหนึ่งในลุ่มแม่น้ำท่าจีน เจ้าเมืองอุทองได้อพยพหนีโรคห่ามาตั้งเมืองชั่วคราวที่ตำบลบางหลวงในปัจจุบันจึงมอบหมายให้พระมหาล่วงกุมาราชบุตรคูเมืองด้านหนึ่ง จากการขุดเมืองทำให้เกิดคลองขึ้นคลองนี้เรียกว่าคลองบางหลวงและพระมหาล่วงกุมาราชบุตรคูเมืองเรียกว่าคลองบางน้อย แต่การสร้างเมืองไม่เสร็จพอโรคห่าหายก็ทรงอพยพราชบุตรไปสร้างเมืองที่อื่นคนรุ่นหลังๆต่อมาเข้าใจว่าบริเวณนี้เป็นเมืองหลวงเก่า จนกระทั่งถึงสมัยรัชกาลที่ 5 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์มีการตั้งเป็นมณฑล อำเภอ และตำบล บริเวณนี้จึงได้ชื่อว่าเป็นตำบลบางหลวง

ตลาดบางหลวง ร.ศ.122 ได้รับการเรียกขานอีกชื่อหนึ่งว่าบ้านเก่า เหล่าตั้งไม้ ซึ่งเป็นชุมชนเก่าแก่ชุมชนหนึ่ง ตั้งอยู่บริเวณริมแม่น้ำท่าจีน (หรือแม่น้ำสุพรรณบุรี) ส่วนใหญ่เป็นชาวไทยเชื้อสายจีน อายุกว่า 100 ปี โดยเริ่มก่อตั้งชุมชนประมาณ ร.ศ.122 สภาพของตลาดเป็นสถาปัตยกรรมสมัยรัชกาลที่ 5 คือ เป็นห้องแถวไม้สองชั้น หันหน้าเข้าหากัน มีความยาวโดยนับจากท่ารถโดยสารประจำทางลึกเข้าไปถึงแม่น้ำท่าจีนมีจำนวน 130 ห้อง ปัจจุบันยังคงสภาพความงดงามและบรรยากาศตลาดเก่าไว้อย่างสมบูรณ์ รวมทั้งรูปแบบวิถีชีวิตที่เรียบง่ายของผู้คนชนบทตลอดจนประเพณีและวัฒนธรรมประจำถิ่น

2. ลักษณะที่ตั้ง

เทศบาลตำบลบางหลวง เป็นชุมชนที่ตั้งอยู่บริเวณริมฝั่งแม่น้ำท่าจีน อยู่ในเขตอำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐมมีพื้นที่ทั้งหมด 1.5 ตารางกิโลเมตร ครอบคลุมพื้นที่ 2 ตำบลคือ ตำบลบางหลวงประกอบด้วยหมู่ที่ 1,2,3,6 (บางส่วน), 13 (บางส่วน) และหมู่ 6 ตำบลหินมูล (บางส่วน) ตั้งอยู่ห่างจากจังหวัดนครปฐมประมาณ 56 กิโลเมตรและห่างจากอำเภอบางเลนประมาณ 14 กิโลเมตรห่างจากกรุงเทพมหานคร 90 กิโลเมตร

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ	อบต. บางหลวง
ทิศใต้	ติดต่อกับ	อบต. บางหลวง
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ	อบต. หินมูล
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ	อบต. บางหลวง

ระดับสูง เพราะเป็นขั้นตอนที่ประชาชนที่มีส่วนร่วมได้รับผลประโยชน์จากการพัฒนาอยู่ในระดับสูง เพราะเป็นขั้นตอนที่ประชาชนที่มีส่วนร่วมได้รับผลประโยชน์จากการพัฒนาทางด้านวัตถุและด้านจิตใจและก่อเกิดการสร้างงานสร้างอาชีพของประชาชนระดับสูงสุด ศึกษาการมีส่วนร่วมของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ที่ต่างกันมีส่วนร่วมในการพัฒนาพื้นที่สีเขียวให้เป็นตลาดน้ำไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ข้อเสนอแนะการวิจัย การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาพื้นที่สีเขียวให้เป็นตลาดน้ำบางน้ำผึ้ง อบต.ควรจัดให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการเสนอแนะข้อคิดเห็น และด้านวางแผนพัฒนา มีการประชาสัมพันธ์ตลาดน้ำบางน้ำผึ้งให้เป็นที่รู้จักมากขึ้น และระบบการบริหารภายใน อบต. ให้ใช้ระบบคุณธรรม เพื่อการพัฒนาพื้นที่ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวใหม่และการสร้างงาน สร้างอาชีพของชุมชนโดยใช้กระบวนการพัฒนาแบบบูรณาการ

เกรียงไกร จิรจิรังชัย (2548) ได้ศึกษารูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ เพื่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ที่อุทยานแห่งชาติเขาสก อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการดูแลทรัพยากรป่าไม้ เพื่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ที่อุทยานแห่งชาติเขาสก อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ เมื่อพิจารณาโดยรวม มีปัญหาในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายข้อ ปัญหาการมีส่วนร่วมด้านการประชุมที่เกี่ยวกับการวิเคราะห์ปัญหาด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ เป็นปัญหาอันดับสูงสุด ซึ่งเป็นปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง รองลงมาได้แก่ ปัญหาการมีส่วนร่วมด้านการวางแผน ที่เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ซึ่งเป็นปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนอันดับต่ำสุดได้แก่ ปัญหาการมีส่วนร่วมด้านการติดตามและประเมินผล การปรับปรุงผลที่เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ซึ่งเป็นปัญหาอยู่ในระดับน้อย

ปิยะพร ธาวิกุล (2544) ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน กรณีศึกษา บ้านไหล่หิน ตำบลไหล่หิน อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง การศึกษาวิจัยครั้งนี้มุ่งที่จะศึกษาความต้องการและรูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการจัดการให้วัดไหล่หิน เป็นแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน วิธีการศึกษาใช้การสังเกต และการสัมภาษณ์อย่างเข้าไปมีส่วนร่วมในการสนทนากลุ่ม ในเขตพื้นที่หมู่บ้านไหล่หิน อำเภอไหล่หิน อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง โดยกลุ่มเป้าหมายคือ กลุ่มชาวบ้านกลุ่มที่เป็นทางการ กลุ่มที่ให้ข้อมูลสำคัญ ผลการศึกษาพบว่า

1. ความต้องการของประชาชนในการมีส่วนร่วม ในการจัดการให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนนั้น จะมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับความถนัดของชาวบ้าน และขนาดของงานว่าทางวัดต้องการให้ชาวบ้านเข้าไปช่วยเหลือมากหรือน้อย

2. รูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชน ในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนนั้น มุ่งประเด็นเป็น 5 ด้านดังนี้

2.1 การพัฒนาเส้นทาง ควรจะมีการปรับปรุงถนน โดยการขยายตัวถนน เนื่องจากถนนที่ใช้ในการสัญจรนั้นแคบ เกรงว่าจะเป็นอันตรายและควรจะมีการทำป้ายบอกทาง เป็นระยะ เพื่อไม่ให้หนักท่องเที่ยวเกิดความสับสน

2.2 ร้านค้าและของที่ระลึก ควรจะมีการจัดร้านค้าในรูปแบบของสหกรณ์ และควรจะต้องอยู่นอกบริเวณวัด เพราะไม่เป็นการสร้างปัญหาให้กับทางวัด ส่วนของที่ระลึกนั้นก็จะเป็นงานฝีมือพื้นบ้านที่ทำกันอยู่เป็นประจำอยู่แล้วมาคิดเปลี่ยนแปลงเป็นของที่ระลึก เช่น ผ้าทอ ทอตุ่ง ขนมอบเลี้ยว เป็นต้น

2.3 ประชาสัมพันธ์ ควรจะเกิดจากความร่วมมือจากทางภาครัฐ เอกชน และชุมชน โดยการจัดให้มีการประเพณีสำคัญ ๆ ขึ้นที่วัด แจกจุลสาร มีการท่องเที่ยวเชิงสัญจร เป็นต้น สำหรับการประชาสัมพันธ์ของชาวบ้าน ก็จะใช้รูปแบบของการบอกปากต่อปาก

2.4 ความปลอดภัย ควรจะมีคนดูแลอยู่ประจำที่วัด และจัดทำกล้องสายตรวจ เพื่อให้ตำรวจเฝ้าเวียนมาดูแล ความปลอดภัย สม่่าเสมอ

2.5 การอนุรักษ์ทรัพยากรท่องเที่ยว ควรจะมีการอบรมให้ความรู้ ความเข้าใจแก่ชุมชน โดยอาจจะเชิญเจ้าหน้าที่ ที่เกี่ยวข้องมาบรรยาย หรือส่งตัวแทนไปอบรม เพื่อกลับมาให้ความรู้แก่ชาวบ้านอีกต่อ

วิไล บุญบรรจง (2543) ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวบริเวณชายฝั่งทะเลเมืองระยอง อำเภอเมือง จังหวัดระยอง โดยใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามและวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพรรณนา สถิติวิเคราะห์ ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวบริเวณชายฝั่งทะเลเมืองระยองอยู่ในระดับต่ำ ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวบริเวณชายฝั่งทะเลเมืองระยองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติคือ ความตระหนักถึงปัญหาความเสื่อมโทรมของแหล่งท่องเที่ยว และความต้องการเกียรติยศ โดยมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว

พิกุล สิทธิประเสริฐกุล (2543) ได้ศึกษาเรื่องการจัดการการท่องเที่ยวเพื่อการอนุรักษ์ของอำเภอปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน = Conservation tourism management of Amphoe Pangmapha, Mae Hong Son province โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อแสวงหารูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเพื่อการอนุรักษ์ โดยใช้แนวคิดนิเวศวิทยาการเมือง ช่วยในการอธิบายบริบทของการท่องเที่ยวที่เปลี่ยนแปลงไป และอธิบายการปฏิสัมพันธ์กันระหว่างภาคีต่างๆ ที่เกี่ยวข้องในการ

จัดการการท่องเที่ยว ทำการศึกษาโดยการรวบรวมข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง การสังเกตแบบมีส่วนร่วม และการสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการ ซึ่งดำเนินการในระหว่างเดือนมกราคม-มีนาคม พ.ศ. 2542 ที่อำเภอปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน

ผลการศึกษาพบว่า พัฒนาการการท่องเที่ยวในอำเภอปางมะผ้า ได้รับอิทธิพลจากการขยายตัวของการท่องเที่ยวเดินป่าในภาคเหนือของไทย และการส่งเสริมการท่องเที่ยวในปริมณฑล ส่งเสริมการท่องเที่ยวไทย พ.ศ. 2530 ส่วนการเข้ามาสัมพันธ์กับการท่องเที่ยวของประชาชนนั้น เป็นผลจากการปรับตัว ปรับแบบแผนการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรภายใต้อิทธิพลของนโยบายความมั่นคง ซึ่งพยายามควบคุมและยุติการเคลื่อนย้ายของชาวไทยภูเขา เมื่อปัญหาความมั่นคงลด ความรุนแรงลง นโยบายปราบฝิ่นและส่งเสริมพืชทดแทนได้เข้ามามีบทบาทแทน โดยระบบการเกษตรยังชีพถูกแทนที่ด้วยการเกษตรเพื่อขาย ทำให้ชาวอำเภอปางมะผ้าต้องตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของระบบตลาดอย่างสิ้นเชิง ขณะเดียวกันนโยบายการอนุรักษ์ที่เริ่มมีอิทธิพลมากขึ้น เนื่องจากปัญหาความเสื่อมโทรมและร่อยหรอของทรัพยากร ชาวอำเภอปางมะผ้าในวันนี้จึงอยู่ในภาวะที่ต้องต่อสู้เอาตัวรอดในระบบเกษตรเพื่อขาย พร้อมไปกับการช่วงชิงพื้นที่ในการอธิบายแบบแผนการใช้ทรัพยากรอย่างอนุรักษ์เพื่อความชอบธรรมในการดำรงอยู่ในพื้นที่และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรต่อไป

พันธศักดิ์ ชูทอง (2541) ได้ศึกษาเรื่องการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในธรรมชาติของประชาชนบ้านสะโง๊ะ ตำบลศรีดอนมูล อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจและสังคมของประชาชนบ้านสะโง๊ะ ธรรมชาติของประชาชนบ้านสะโง๊ะเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ปัญหาและอุปสรรคถ้าจะมีการพัฒนาให้ชุมชนสะโง๊ะเป็นส่วนสถานที่ท่องเที่ยวที่มีศักยภาพอย่างยั่งยืนผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้คือประชาชนบ้านสะโง๊ะ ตำบลศรีดอนมูล จำนวน 187 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบมีระบบ เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลครั้งนี้คือ แบบสอบถามเพื่อการสัมภาษณ์ และวิเคราะห์ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์

ผลการวิจัยเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจและสังคมพบว่าผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ไม่ได้รับการศึกษาระดับประถมศึกษา มีอายุเฉลี่ย 36 ปี ส่วนมากสมรสแล้ว มีรายได้เฉลี่ย 14,042 บาทต่อปี มีจำนวนสมาชิกในครอบครัวเฉลี่ย 5 คน และเป็นแรงงานเกษตรกรเฉลี่ย 2 คน มีพื้นที่ทำการเกษตรเฉลี่ย 5 ไร่ ส่วนมากประกอบอาชีพการเกษตร โดยเลือกปลูกข้าวไร่บนที่สูงและเลี้ยงไก่มากที่สุด อาชีพเสริมที่นิยมทำคืออาชีพรับจ้าง ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ได้รับข่าวสารด้านการเกษตร การเมืองและการท่องเที่ยวจากรายการโทรทัศน์มากที่สุด ทัศนคติของประชาชนบ้านสะโง๊ะเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์นั้น ผลการวิจัยพบว่าผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่มีทัศนคติ

ในระดับที่ตีความต่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ โดยมีทรศนะต่อกิจกรรมทางการท่องเที่ยวที่ประสานสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบทั้ง 4 องค์ประกอบ คือการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ การอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม ประโยชน์ของชุมชน และการศึกษาสิ่งแวดล้อม ซึ่งประชาชนมีทรศนะเกี่ยวกับแนวคิดด้านการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ที่ถูกต้องและเป็นไปในทางที่ยั่งยืน

นาคม ชีรสุวรรณจกร (2541) ได้ศึกษาเรื่องความคิดเห็นของประชาชนท้องถิ่นต่อการมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ กรณีศึกษา : อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นของประชาชนท้องถิ่นต่อการมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ปัจจัยที่มีผลต่อความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ รวมถึงปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ศึกษา คือ หัวหน้าครัวเรือนหรือตัวแทนครัวเรือน ซึ่งอาศัยอยู่ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี ไม่น้อยกว่า 1 ปี โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ คือ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นด้วยกับการมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในระดับปานกลางสำหรับผลการวิเคราะห์การผันแปรทางเดียว พบว่า อายุ ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในท้องถิ่น เป็นปัจจัยที่มีผลต่อความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและการให้คุณค่าต่อทรัพยากรธรรมชาติเป็นปัจจัยที่มีผลต่อความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001

อโนทัย เพียรคงชล (2540) ได้ศึกษาเรื่องความต้องการในการมีส่วนร่วมของประชาชนท้องถิ่นต่อกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของพื้นที่อุทยานแห่งชาติแจ้ซ้อน อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง โดยมีวัตถุประสงค์ในการศึกษาเพื่อทราบถึงลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคมของประชาชนที่อาศัยอยู่ในบริเวณพื้นที่อุทยานแห่งชาติแจ้ซ้อน จังหวัดลำปาง ศึกษาถึงความต้องการในการมีส่วนร่วมของประชาชนท้องถิ่นต่อกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของพื้นที่อุทยานแห่งชาติแจ้ซ้อน จังหวัดลำปาง และระบุถึงข้อเสนอแนะของประชาชนท้องถิ่นเกี่ยวกับการจัดการอุทยานแห่งชาติให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้คือ หัวหน้าครอบครัวจากตำบลแจ้ซ้อน และตำบลหัวเมือง จำนวน 90 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งกลุ่ม (cluster random sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ คือ แบบสอบถามเพื่อการสัมภาษณ์ และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสถิติสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์

ผลการวิจัยเกี่ยวกับความต้องการในการมีส่วนร่วมของประชาชนท้องถิ่นต่อกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ พบว่าผู้ให้ข้อมูลส่วนมากต้องการมีส่วนร่วมใน 4 กิจกรรม ได้แก่ การจัดบริการด้านที่พัก การเป็นมัคคุเทศก์นำเที่ยวธรรมชาติ การจัดบริการด้านการแสดงประเพณี

วัฒนธรรมท้องถิ่น การจัดบริการด้านพาหนะรับ – ส่ง ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ต้องการมีส่วนร่วมใน 2 กิจกรรม คือ การจัดบริการด้านการจำหน่ายของที่ระลึก และการจัดบริการด้านอาหารและเครื่องดื่ม ส่วนผลการวิจัยเกี่ยวกับข้อเสนอแนะของผู้ให้ข้อมูลในการจัดการอุทยานแห่งชาติให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ พบว่าผู้ให้ข้อมูลส่วนมากได้ให้ข้อเสนอแนะว่า กรมป่าไม้ควรเพิ่มอัตราค่าล้างของเจ้าหน้าที่พิทักษ์อุทยานแห่งชาติ เพื่อป้องกันการบุกรุกทำลายป่าไม้ และลักลอบล่าสัตว์ป่า ตลอดจนรักษาความปลอดภัยให้นักท่องเที่ยว และให้ประชาชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการจัดการอุทยานแห่งชาติให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ โดยเชิญผู้แทนประชาชนท้องถิ่นเข้าร่วมประชุมให้ความรู้ ร่วมวางแผน และร่วมดำเนินงาน

นพพร นิลณรงค์ (2535) ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน หมู่บ้านไม้ตะเคียน ตำบลตะเคียนปม กิ่งอำเภอบึงสามพัน จังหวัดลำพูน ใช้วิธีวิจัยโดยการสังเกต การสัมภาษณ์ทั้งแบบมีโครงสร้างและไม่มีโครงสร้าง ซึ่งผลการวิจัยพบว่า ลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชนมี 3 ลักษณะ คือ ก) การมีส่วนร่วมโดยตรง ในกิจกรรมภายในที่เกี่ยวข้องกับการแก้ปัญหาภายในที่คนในชุมชนร่วมกันจัดขึ้น ข) การมีส่วนร่วมโดยอ้อมเป็นกิจกรรมที่มาจากภายนอกชุมชน ซึ่งชาวบ้านประเมินว่าตนเองมีส่วนควบคุมและตัดสินใจน้อย ค) การเข้าร่วมโดยมีกลุ่มแกนกลางและวงแหวนภายนอก (Cove and Periphem) ผลัดเปลี่ยนกันเข้ามาร่วมคิดและลงมือทำตามความสนใจในปัญหา ระดับการมีส่วนร่วมจะมีมากเมื่อสมาชิกประเมินแล้วว่าสามารถเข้าไปควบคุมและตัดสินใจได้ และเป็นกิจกรรมที่เกิดขึ้นเพื่อแก้ปัญหาภายในชุมชน การมีส่วนร่วมจะน้อยหากเป็นโครงการหรือกิจกรรมที่คิดขึ้นจากภายนอกชุมชน ส่วนปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมมีปัจจัยทางเศรษฐกิจ การเมืองและสังคมวัฒนธรรมทั้งนี้ขึ้นกับลักษณะโครงการหรือกิจกรรมที่จะเข้าร่วมพบว่าปัจจัยทางสังคมวัฒนธรรมมีผลต่อการมีส่วนร่วมมากที่สุด

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของตลาดบางหลวง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม ในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ซึ่งทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล โดยศึกษาจากแนวคิด ทฤษฎี และการวิจัยที่เกี่ยวข้อง และมีขั้นตอนการดำเนินการดังนี้

การดำเนินการวิจัย

เพื่อเป็นแนวทางในการวิจัยให้บรรลุวัตถุประสงค์ และเพื่อให้การดำเนินการวิจัยเป็นไปอย่างมีระเบียบแบบแผน ผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนการวิจัยออกเป็น 5 ขั้นตอน

ขั้นตอนที่ 1 จัดเตรียมและค้นหาข้อมูลจากหนังสือ เอกสาร รายงาน สถิติ ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ความผูกพันต่อชุมชน และการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

ขั้นตอนที่ 2 เขียนโครงร่างการวิจัยเสนอต่อคณะกรรมการพิจารณาหัวข้อการค้นคว้าอิสระที่บัณฑิตวิทยาลัยแต่งตั้ง และรับข้อเสนอแนะจากคณะกรรมการมาปรับปรุง แก้ไข

ขั้นตอนที่ 3 สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย โดยให้อาจารย์ที่ปรึกษา ตรวจสอบความเที่ยงตรงทางด้านเนื้อหา และนำไปทดสอบโดยทดลองใช้กับประชาชนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในพื้นที่เป้าหมายจำนวน 30 ชุด เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงและนำมาปรับปรุง แก้ไข แล้วนำเครื่องมือไปเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง

ขั้นตอนที่ 4 นำข้อมูลทั้งหมดมาตรวจสอบความถูกต้อง วิเคราะห์ผลข้อมูลทางสถิติ แล้วสรุปผลการวิจัย

ขั้นตอนที่ 5 รายงานผลทางการวิจัย ซึ่งประกอบด้วย การเขียนรายงานการวิจัยฉบับร่าง เสนออาจารย์ผู้ควบคุมการค้นคว้าอิสระ ตรวจสอบ ปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่อง จัดพิมพ์เสนออาจารย์ผู้ควบคุมการค้นคว้าอิสระ จัดพิมพ์ฉบับสมบูรณ์

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร

ผู้ที่พักอาศัยอยู่ในเขตชุมชนตลาดเก่า อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม มีครอบครัวที่มีพื้นที่ 2 ตำบล คือตำบลบางหลวง และหมู่ 6 ตำบลหินมูล (บางส่วน) มีประชาชนทั้งชายและหญิงที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปี ขึ้นไป ในชุมชนตลาดร้อยปีบางหลวง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม ประชากรรวม 2,341 คน (กลุ่มงานข้อมูลสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานจังหวัดนครปฐม 2552)

2. กลุ่มตัวอย่าง

การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างการวิจัยในครั้งนี้ ใช้วิธีการคำนวณจากสูตรของ Taro Yamane จากจำนวนประชากร 2,341 คน นำมาคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยกำหนดระดับความเชื่อมั่น 95 % คำนวณตามสูตรดังนี้

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

โดย

n = จำนวนของกลุ่มตัวอย่าง

N = จำนวนรวมทั้งหมดของประชากรที่ใช้ในการศึกษา

e = ความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่างซึ่งในที่นี้กำหนดให้เท่ากับ 5%

แทนค่า

$$\begin{aligned} n &= \frac{2,341}{1 + 2,341(0.05)^2} \\ &= 341.62 \end{aligned}$$

ดังนั้นจึงได้กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาจำนวน 350 คน

3. การหากกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 350 คน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบไม่อาศัยความน่าจะเป็น (Non-Probability Sampling) โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) สำหรับเลือกพื้นที่เก็บรวบรวมข้อมูล บริเวณชุมชนพื้นที่ 2 ตำบลคือ ตำบลบางหลวง และหมู่ 6 ตำบลหินมูล (บางส่วน) โดยกำหนดจำนวนกลุ่มตัวอย่างแบบโควตา (Quota) คือเก็บข้อมูลตามชุมชนต่างๆทั้งนี้ โดยการเก็บข้อมูลแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) จนได้หน่วยตัวอย่างครบตามที่กำหนดไว้ คือ 350 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถาม (Questionnaires) เป็นเครื่องมือสำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูลกับประชาชนในชุมชนตลาดบางหลวง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม ซึ่งดำเนินการสร้างแบบสอบถามสรุปได้ดังนี้

1. ขั้นตอนการพัฒนาเครื่องมือการวิจัย

1.1 ศึกษาค้นคว้าจากตำรา เอกสาร ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

1.2 เขียนแบบสอบถามฉบับร่างที่มีความตรงตัวแปรในกรอบและแนวคิดที่ศึกษา โดยเรียบเรียงและปรับปรุงภาษาให้ชัดเจนและถูกต้อง

1.3 จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับร่าง เสนอต่ออาจารย์ผู้ควบคุมการค้นคว้าอิสระ เพื่อตรวจสอบขอคำแนะนำ และพิจารณาความเที่ยงตรงในเนื้อหาของแบบสอบถามว่าครอบคลุม ตัวแปรต่าง ๆ เป็นไปตามกรอบแนวความคิดหรือไม่เพื่อปรับปรุงแก้ไข

1.4 ผู้ศึกษาจัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ แล้วนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการสร้างเครื่องมือวิจัยตรวจสอบจำนวน 3 คน เพื่อปรับปรุงแก้ไขให้มีความเที่ยงตรงยิ่งขึ้น

2. ลักษณะของแบบสอบถาม

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถาม (Questionnaires) การสร้างเครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยการศึกษาเอกสาร ตำราวิชาการ และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยแบ่งออกเป็น 4 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เพื่อสอบถามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ ระยะเวลาที่ประกอบอาชีพ และรายได้ต่อเดือน ลักษณะคำถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) จำนวน 7 ข้อ

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามข้อมูลปัจจัยสภาพแวดล้อม ลักษณะคำถามเป็นแบบมาตรประเมินค่า ตามแบบของลิเคิร์ต (Likert Rating Scale) 5 ระดับ จำนวน 20 ข้อ

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามข้อมูลความผูกพันต่อชุมชน ลักษณะคำถามเป็นแบบมาตรประเมินค่า ตามแบบของลิเคิร์ต (Likert Rating Scale) 5 ระดับ จำนวน 15 ข้อ

ส่วนที่ 4 แบบสอบถามข้อมูลการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ลักษณะคำถามเป็นแบบมาตรประเมินค่า ตามแบบของลิเคิร์ต (Likert Rating Scale) 5 ระดับ จำนวน 35 ข้อ

3. เกณฑ์การให้คะแนน

ลักษณะแบบสอบถามแบบ Rating scale 5 ระดับ ดังนี้ น้อยที่สุด น้อย ปานกลาง มาก มากที่สุด โดยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนในแต่ละระดับ ดังนี้

คะแนน	ระดับคะแนน
1	น้อยที่สุด
2	น้อย
3	ปานกลาง
4	มาก
5	มากที่สุด

เมื่อรวบรวมข้อมูลแล้วจะใช้คะแนนเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่าง โดยแบ่งเกณฑ์ระดับความคิดเห็นออกเป็น 5 ระดับ คือ น้อยที่สุด น้อย ปานกลาง มาก มากที่สุด โดยใช้สูตรภาคพื้นจากเกณฑ์แปลความหมาย (แวนทิพย์ หนูทอง 2553: 76) ได้ดังนี้

ค่าเฉลี่ย	ระดับคะแนน
1.00 – 1.49	น้อยที่สุด
1.50 – 2.49	น้อย
2.50 – 3.49	ปานกลาง
3.50 – 4.49	มาก
4.50 – 5.00	มากที่สุด

4. การหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

4.1 คุณภาพด้านความเที่ยงตรง (Validity) โดยนำแบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ ให้อาจารย์ที่ปรึกษาพิจารณาความสอดคล้องกันระหว่างข้อคำถามกับเนื้อหาของงานวิจัย คุณภาพของเครื่องมือวัดที่ได้ถูกต้องตรงตามเนื้อเรื่องที่ต้องการ ความสอดคล้องตามวัตถุประสงค์การวิจัย และการใช้เครื่องมือวิจัยสามารถวัดได้ครอบคลุมเนื้อหาทั้งหมด จากนั้นให้ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาความสอดคล้อง ความครอบคลุมของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย คำนิยามศัพท์ ความเหมาะสมทางด้านภาษาของข้อคำถาม แล้วนำมาหาค่า IOC (Item-Objective Congruence Index)

4.2 คุณภาพด้านความเชื่อมั่น (Reliability) โดยนำไปทดลองใช้ (Pre-Test) กับกลุ่มประชาชนพื้นที่อื่นที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยจึงเลือกประชาชนในเขตตลาดน้ำลำพญา ตำบลลำพญา อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม เนื่องจากเป็นพื้นที่ใกล้เคียงกัน โดยใช้แบบสอบถามจำนวน 30 ชุด จากนั้นทำการหาค่าความเชื่อมั่นด้วยวิธีวัดความคงที่ภายใน (The Measure of

Internal Consistency) ด้วยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์ของความเชื่อมั่น (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach 1970: 161) ได้ค่าสัมประสิทธิ์ของความเชื่อมั่น ดังนี้

1. ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นของแบบสอบถามข้อมูลปัจจัยสภาพแวดล้อม มีค่าเท่ากับ 0.777
2. ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นของแบบสอบถามข้อมูลความผูกพันต่อชุมชน มีค่าเท่ากับ 0.804
3. ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นของแบบสอบถามข้อมูลการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน มีค่าเท่ากับ 0.738

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาวิจัยการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน กรณีศึกษาตลาดบางหลวง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม มีแหล่งในการรวบรวมข้อมูลด้วยกัน 2 แหล่ง ดังนี้

1. แหล่งข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary data) เป็นข้อมูลที่ได้มาจากการศึกษาค้นคว้า และรวบรวมข้อมูลต่างๆ คือ หนังสือทางวิชาการ วิทยานิพนธ์ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต
2. แหล่งข้อมูลปฐมภูมิ (Primary data) เป็นข้อมูลที่ได้มาจากการใช้แบบสอบถามเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 350 คน โดยขั้นตอนการดำเนินงานมีดังนี้
  - 2.1 ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามเพื่อให้ได้ข้อมูลครบถ้วนถูกต้องตามที่กำหนดกลุ่มตัวอย่าง
  - 2.2 นำแบบสอบถามซึ่งมีเนื้อหาสมบูรณ์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ไปขอความร่วมมือจากชุมชนตลาดบางหลวง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม โดยผู้วิจัยได้ชี้แจงให้กลุ่มตัวอย่างเข้าใจถึงวัตถุประสงค์ วิธีการตอบแบบสอบถามให้กับกลุ่มตัวอย่างก่อนที่จะเริ่มตอบแบบสอบถามและเก็บรวบรวมแบบสอบถามด้วยตนเอง

การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อเก็บรวบรวมแบบสอบถามเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. การวิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistic) เพื่อใช้อธิบายลักษณะข้อมูลส่วนบุคคล ด้วยสถิติค่าร้อยละ (Percentage) และการแจกแจงความถี่ (Frequency)
2. การวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยสภาพแวดล้อมใช้สถิติค่าเฉลี่ย (mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยใช้เกณฑ์การแปลผล (แวกทิพย์ หนูทอง 2553: 76) ดังนี้

- ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.49 หมายถึง มีความคิดเห็นตามความเป็นจริง ในระดับน้อยที่สุด
- ค่าเฉลี่ย 1.50 – 2.49 หมายถึง มีความคิดเห็นตามความเป็นจริง ในระดับน้อย
- ค่าเฉลี่ย 2.50 – 3.49 หมายถึง มีความคิดเห็นตามความเป็นจริง ในระดับปานกลาง
- ค่าเฉลี่ย 3.50 – 4.49 หมายถึง มีความคิดเห็นตามความเป็นจริง ในระดับมาก
- ค่าเฉลี่ย 4.50 – 5.00 หมายถึง มีความคิดเห็นตามความเป็นจริง ในระดับมากที่สุด

3. การวิเคราะห์ข้อมูลความผูกพันต่อชุมชน ใช้สถิติค่าเฉลี่ย (mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยใช้เกณฑ์การแปลผล (เวททิพย์ หนูทอง 2553: 76) ดังนี้

- ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.49 หมายถึง มีความคิดเห็นตามความเป็นจริง ในระดับน้อยที่สุด
- ค่าเฉลี่ย 1.50 – 2.49 หมายถึง มีความคิดเห็นตามความเป็นจริง ในระดับน้อย
- ค่าเฉลี่ย 2.50 – 3.49 หมายถึง มีความคิดเห็นตามความเป็นจริง ในระดับปานกลาง
- ค่าเฉลี่ย 3.50 – 4.49 หมายถึง มีความคิดเห็นตามความเป็นจริง ในระดับมาก
- ค่าเฉลี่ย 4.50 – 5.00 หมายถึง มีความคิดเห็นตามความเป็นจริง ในระดับมากที่สุด

4. การวิเคราะห์ข้อมูลการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ใช้สถิติค่าเฉลี่ย (mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยใช้เกณฑ์การแปลผล (เวททิพย์ หนูทอง 2553 :76) ดังนี้

- ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.49 หมายถึง มีความคิดเห็นตามความเป็นจริง ในระดับน้อยที่สุด
- ค่าเฉลี่ย 1.50 – 2.49 หมายถึง มีความคิดเห็นตามความเป็นจริง ในระดับน้อย
- ค่าเฉลี่ย 2.50 – 3.49 หมายถึง มีความคิดเห็นตามความเป็นจริง ในระดับปานกลาง
- ค่าเฉลี่ย 3.50 – 4.49 หมายถึง มีความคิดเห็นตามความเป็นจริง ในระดับมาก
- ค่าเฉลี่ย 4.50 – 5.00 หมายถึง มีความคิดเห็นตามความเป็นจริง ในระดับมากที่สุด

5. การเปรียบเทียบความแตกต่างของปัจจัยส่วนบุคคลกับการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ใช้ค่าสถิติการทดสอบ t-test ในการเปรียบเทียบจำแนกตามเพศ และใช้สถิติในการวิเคราะห์ (Analysis of variance: ANOVA) ในการเปรียบเทียบความแตกต่าง จำแนกตามอายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ ระยะเวลาที่ประกอบอาชีพ และรายได้ต่อเดือน

6. การหาความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนกับความผูกพันต่อชุมชน ด้วยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Product - Moment Correlation Coefficient)

7. การหาความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนกับปัจจัยสภาพแวดล้อม ด้วยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Product - Moment Correlation Coefficient)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของตลาดบางหลวง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม ผู้วิจัยนำผลการวิเคราะห์โดยใช้ตารางประกอบการบรรยายตามลำดับ การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของตลาดบางหลวง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม และเพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของตลาดบางหลวง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistic) เพื่อใช้อธิบายลักษณะข้อมูลส่วนบุคคล ด้วยสถิติค่าร้อยละ (Percentage) และการแจกแจงความถี่ (Frequency)

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยสภาพแวดล้อม โดยใช้สถิติ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์ข้อมูลความผูกพันต่อชุมชน โดยใช้สถิติ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ตอนที่ 4 การวิเคราะห์ข้อมูลการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน โดยใช้สถิติ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ตอนที่ 5 การวิเคราะห์เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ที่มีปัจจัยส่วนบุคคลแตกต่างกัน โดยใช้สถิติการทดสอบที (t-test) ในการเปรียบเทียบความแตกต่างจำแนกตามเพศ ใช้สถิติในการวิเคราะห์ (Analysis of variance: ANOVA) ในการเปรียบเทียบความแตกต่างจำแนกตามอายุ สถานภาพการสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ ระยะเวลาที่ประกอบอาชีพ และรายได้ต่อเดือน

ตอนที่ 6 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนกับปัจจัยสภาพแวดล้อม ด้วยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Product - Moment Correlation Coefficient)

ตอนที่ 7 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนกับความผูกพันต่อชุมชน ด้วยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Product - Moment Correlation Coefficient)

การวิเคราะห์ข้อมูล และแปลความหมายของการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยกำหนดใช้สัญลักษณ์ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อให้เกิดความเข้าใจ และความเห็นตรงกัน ดังนี้

- y หมายถึง การมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน
- x_1 หมายถึง ด้านเศรษฐกิจ ประกอบด้วยตัวแปรย่อย ได้แก่ $x_{11}, x_{12}, x_{13}, x_{14}, x_{15}$
- x_2 หมายถึง ด้านสังคม ประกอบด้วยตัวแปรย่อย ได้แก่ $x_{21}, x_{22}, x_{23}, x_{24}, x_{25}$
- x_3 หมายถึง ด้านวัฒนธรรม ประกอบด้วยตัวแปรย่อย ได้แก่ $x_{31}, x_{32}, x_{33}, x_{34}, x_{35}$
- x_4 หมายถึง ด้านสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วยตัวแปรย่อย ได้แก่ $x_{41}, x_{42}, x_{43}, x_{44}, x_{45}$
- x_5 หมายถึง ด้านความเชื่อมั่นและยอมรับเป้าหมายรวมถึงค่านิยมของชุมชน
ประกอบด้วยตัวแปรย่อย ได้แก่ $x_{51}, x_{52}, x_{53}, x_{54}, x_{55}$
- x_6 หมายถึง ด้านความเต็มใจและใช้ความพยายามเต็มที่ในการปฏิบัติงานให้ชุมชน
ประกอบด้วยตัวแปรย่อย ได้แก่ $x_{61}, x_{62}, x_{63}, x_{64}, x_{65}$
- x_7 หมายถึง ด้านความต้องการที่จะรักษาความเป็นสมาชิกภาพของชุมชน
ประกอบด้วยตัวแปรย่อย ได้แก่ $x_{71}, x_{72}, x_{73}, x_{74}, x_{75}$
- n หมายถึง จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
- $\bar{x}$ หมายถึง ค่าเฉลี่ย (mean)
- S.D. หมายถึง ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
- F หมายถึง ค่าสถิติที่ใช้ในการพิจารณาใน F – distribution
- r หมายถึง ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Correlation Coefficient)
- df หมายถึง องศาอิสระ (Degree of freedom)
- SS หมายถึง ผลรวมของกำลังสองของค่าเบี่ยงเบน (Sum of Square)
- MS หมายถึง ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานกำลังสอง (Mean Square)
- Sig หมายถึง ระดับนัยสำคัญทางสถิติ
- * หมายถึง ค่าระดับนัยสำคัญของสถิติทดสอบ (Significance) (0.05)
- ** หมายถึง ค่าระดับนัยสำคัญของสถิติทดสอบ (Significance) (0.01)

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

การวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ที่เป็นตัวแทนประชาชน ชุมชนตลาดบางหลวง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม จำนวน 350 คน จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพการสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ ระยะเวลาที่ประกอบอาชีพ และรายได้ ต่อเดือน โดยใช้สถิติค่าร้อยละ (Percentage) และการแจกแจงความถี่ (Frequency) แสดงผลดังนี้

ตารางที่ 1 ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลส่วนบุคคล	ความถี่	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	124	35.43
หญิง	226	64.57
รวม	350	100.00
อายุ		
น้อยกว่า 21 ปี	11	3.14
21-30 ปี	66	18.86
31-40 ปี	135	38.57
41-50 ปี	68	19.43
51-60 ปี	54	15.43
มากกว่า 60 ปี	16	4.57
รวม	350	100.00
สถานภาพการสมรส		
โสด	32	9.14
สมรส	271	77.43
แยกกันอยู่	17	4.86
หย่า	9	2.57
หม้าย	21	6.00
รวม	350	100.00

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ข้อมูลส่วนบุคคล	ความถี่	ร้อยละ
ระดับการศึกษา		
ไม่ได้ศึกษา	2	0.57
ประถมศึกษา	261	74.57
มัธยมศึกษาตอนต้นหรือเทียบเท่า	43	12.29
มัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า	30	8.57
ปริญญาตรี	6	1.71
สูงปริญญาตรี	8	2.29
รวม	350	100.00
อาชีพ		
รับราชการ/ รัฐวิสาหกิจ/ หน่วยงานของรัฐ	21	6.00
ครู/ อาจารย์/ นักวิชาการ/ ผู้ทรงคุณวุฒิ	11	3.14
พนักงาน/ ลูกจ้าง/ รับจ้างทั่วไป	71	20.29
ผู้ประกอบการด้านธุรกิจบริการ/ ค้าขาย	177	50.57
ผู้ประกอบการด้านธุรกิจส่วนตัว	18	5.14
ผู้ประกอบการด้านการเกษตร	35	10.00
นักเรียน/ นิสิต/ นักศึกษา	15	4.29
ไม่ได้ทำงาน/ ว่างาน	2	0.57
รวม	350	100.00
ระยะเวลาที่ประกอบอาชีพ		
น้อยกว่า 1 ปี	36	10.29
1 – 10 ปี	155	44.28
11 – 20 ปี	98	28.00
21 – 30 ปี	33	9.43
30 ปีขึ้นไป	28	8.00
รวม	350	100.00

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ข้อมูลส่วนบุคคล	ความถี่	ร้อยละ
รายได้ต่อเดือน		
น้อยกว่า 5,000 บาท	32	9.14
5,001 - 10,000 บาท	139	39.72
10,001 - 15,000 บาท	76	21.71
15,001 - 20,000 บาท	61	17.43
มากกว่า 20,000 บาท	42	12.00
รวม	350	100.00

จากตารางที่ 2 ผลการศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 350 คน มีดังนี้
เพศ พบว่า กลุ่มตัวอย่างเป็นเพศหญิงจำนวน 226 คน คิดเป็นร้อยละ 64.57 และเป็น
เพศชายจำนวน 124 คน คิดเป็นร้อยละ 35.43

อายุ พบว่า ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 31-40 ปี จำนวน 135 คน คิดเป็นร้อยละ 38.57
รองลงมามีอายุระหว่าง 41-50 ปี จำนวน 68 คน คิดเป็นร้อยละ 19.43 21-30 ปี จำนวน 66 คน คิด
เป็นร้อยละ 18.86 อายุ 51-60 ปี จำนวน 54 คน คิดเป็นร้อยละ 15.43 อายุมากกว่า 60 ปี จำนวน 16
คน คิดเป็นร้อยละ 4.57 และอายุน้อยกว่า 21 ปี จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 3.14 ตามลำดับ

สถานภาพการสมรส พบว่า ส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรส จำนวน 271 คน คิดเป็นร้อย
ละ 77.43 รองลงมามีสถานภาพโสด จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 9.14 สถานภาพหม้าย จำนวน 21
คน คิดเป็นร้อยละ 6.00 สถานภาพแยกกันอยู่ จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 4.86 และสถานภาพหย่า
จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 2.57 ตามลำดับ

ระดับการศึกษา พบว่า ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับประถมศึกษา จำนวน 261 คน คิด
เป็นร้อยละ 74.57 รองลงมาจบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นหรือเทียบเท่า จำนวน 43 คน คิด
เป็นร้อยละ 12.29 จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า จำนวน 30 คน คิดเป็น
ร้อยละ 8.57 จบการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 1.71 จบการศึกษาระดับสูง
กว่าปริญญาตรี จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 2.29 และไม่ได้ศึกษา จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 0.57
ตามลำดับ

อาชีพ พบว่าส่วนใหญ่ประกอบอาชีพผู้ประกอบการด้านธุรกิจบริการ/ค้าขาย จำนวน 177 คน คิดเป็นร้อยละ 50.57 รองลงมาประกอบอาชีพพนักงาน/ ลูกจ้าง/ รับจ้างทั่วไป จำนวน 71 คน คิดเป็นร้อยละ 20.29 อาชีพผู้ประกอบการด้านการเกษตร จำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 10.00 อาชีพรับราชการ/ รัฐวิสาหกิจ/ หน่วยงานของรัฐ จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 6.00 อาชีพผู้ประกอบการด้านธุรกิจส่วนตัว จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 5.14 เป็นนักเรียน/ นิสิต/ นักศึกษา จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 4.29 อาชีพครู/ อาจารย์/ นักวิชาการ/ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 3.14 และไม่ได้ทำงาน/ว่างงาน จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 0.57 ตามลำดับ

ระยะเวลาที่ประกอบอาชีพ พบว่า ส่วนใหญ่มีระยะเวลาที่ประกอบอาชีพ 1-10 ปี จำนวน 155 คน คิดเป็นร้อยละ 44.28 รองลงมามีระยะเวลาที่ประกอบอาชีพ 11-20 ปี จำนวน 98 คน คิดเป็นร้อยละ 28.00 ระยะเวลาที่ประกอบอาชีพน้อยกว่า 1 ปี จำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 10.29 ระยะเวลาที่ประกอบอาชีพ 21-30 ปี จำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 9.43 และระยะเวลาที่ประกอบอาชีพ 30 ปีขึ้นไป จำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 8.00 ตามลำดับ

รายได้ต่อเดือน พบว่า ส่วนใหญ่มีรายได้ต่อเดือน 5,001 - 10,000 บาท จำนวน 139 คน คิดเป็นร้อยละ 39.72 รองลงมาคือระดับ 10,001 - 15,000 บาท จำนวน 76 คน คิดเป็นร้อยละ 21.71 ระดับ 15,001 - 20,000 บาท จำนวน 61 คน คิดเป็นร้อยละ 17.43 ระดับมากกว่า 20,000 บาทขึ้นไป จำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 12.00 และระดับน้อยกว่า 5,000 บาท จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 9.14 ตามลำดับ

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยสภาพแวดล้อม

การวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยสภาพแวดล้อมของตัวแทนประชาชนในชุมชนตลาดบางหลวง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม ได้แก่ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านวัฒนธรรม และด้านสิ่งแวดล้อม โดยใช้สถิติค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) แสดงผลดังนี้

ตารางที่ 2 ข้อมูลปัจจัยสภาพแวดล้อม

ปัจจัยสภาพแวดล้อม	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับ
1. ด้านเศรษฐกิจ	3.43	0.64	ปานกลาง	2
2. ด้านสังคม	3.51	0.62	มาก	1
3. ด้านวัฒนธรรม	3.24	0.63	ปานกลาง	4
4. ด้านสิ่งแวดล้อม	3.25	0.75	ปานกลาง	3
รวม	3.36	0.56	ปานกลาง	

จากตารางที่ 2 ภาพรวมของค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัจจัยสภาพแวดล้อม ของชุมชนตลาดบางหลวง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม ได้แก่ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านวัฒนธรรม และด้านสิ่งแวดล้อม พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.36 โดยค่าเฉลี่ยของปัจจัยสภาพแวดล้อมสูงที่สุดคือ ด้านสังคม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.51 รองลงมาคือ ด้านเศรษฐกิจ อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.43 ด้านสิ่งแวดล้อม อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.25 และด้านวัฒนธรรม อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.24 ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ตารางที่ 3 ปัจจัยสภาพแวดล้อม แสดงรายละเอียดด้านเศรษฐกิจ

ด้านเศรษฐกิจ	ระดับความคิดเห็น ความถี่ n = 350 ร้อยละ					$\bar{X}$ S.D.	ระดับ
	5	4	3	2	1		
1. ได้รับค่าตอบแทนจากการท่องเที่ยว ในรูปแบบของตัวเงิน	33 9.4	148 42.3	147 42.0	18 5.1	4 1.1	3.54 0.78	มาก
2. ประชาชนในชุมชนมีรายได้เพิ่มขึ้น	19 5.4	130 37.1	158 45.1	42 12.0	1 0.3	3.35 0.77	ปานกลาง
3. ชุมชนได้รับความสนใจจากนัก ลงทุน เข้ามาประกอบธุรกิจมากขึ้น	22 6.3	134 38.3	151 43.1	40 11.4	3 0.9	3.38 0.80	ปานกลาง
4. เศรษฐกิจของชุมชนได้รับการ พัฒนาในทางที่ดีขึ้น	30 8.6	118 33.7	159 45.4	37 10.6	6 1.7	3.37 0.84	ปานกลาง
5. ประชาชนมีความเป็นอยู่และการ ดำรงชีวิตที่ดีขึ้น	37 10.6	141 40.3	150 42.9	20 5.7	2 0.6	3.55 0.78	มาก
รวม						3.43 0.64	ปานกลาง

จากตารางที่ 3 พบว่าปัจจัยสภาพแวดล้อมของชุมชนตลาดบางหลวง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม ด้านเศรษฐกิจ อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.43 เมื่อพิจารณาโดยค่าเฉลี่ยของด้านเศรษฐกิจสูงที่สุด ได้แก่ ประชาชนมีความเป็นอยู่และการดำรงชีวิตที่ดีขึ้น อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.55 รองลงมาคือ ได้รับค่าตอบแทนจากการท่องเที่ยวในรูปแบบของตัวเงิน อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.54 และค่าเฉลี่ยของด้านเศรษฐกิจน้อยที่สุดคือ ประชาชนในชุมชนมีรายได้เพิ่มขึ้น อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.35

ตารางที่ 4 ปัจจัยสภาพแวดล้อม แสดงรายละเอียดด้านสังคม

ด้านสังคม	ระดับความคิดเห็น ความถี่ n = 350 ร้อยละ					$\bar{X}$ S.D.	ระดับ
	5	4	3	2	1		
1. มีการประสานความร่วมมือระหว่างสมาชิกในชุมชน	25 7.1	135 38.6	160 45.7	28 8.0	2 0.6	3.44 0.76	ปานกลาง
2. ชุมชนได้รับความรู้และวิทยาการใหม่ๆ จากการท่องเที่ยว	83 23.7	164 46.9	86 24.6	14 4.0	3 0.9	3.89 0.84	มาก
3. พื้นที่ของชุมชนเป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยวมากขึ้น	25 7.1	126 36.0	170 48.6	27 7.7	2 0.6	3.41 0.75	ปานกลาง
4. สภาพแวดล้อมของชุมชนได้รับการพัฒนา	21 6.0	103 29.4	166 47.4	53 15.1	7 2.0	3.22 0.84	ปานกลาง
5. มีการร่วมมือกันเพื่อแก้ไขปัญหาของชุมชน	48 13.7	149 42.6	121 34.6	27 7.7	5 1.4	3.59 0.87	มาก
รวม						3.51 0.62	มาก

จากตารางที่ 4 พบว่าปัจจัยสภาพแวดล้อมของชุมชนตลาดบางหลวง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม ด้านสังคม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.51 เมื่อพิจารณาโดยค่าเฉลี่ยของด้านสังคมสูงที่สุด ได้แก่ ประชาชนในชุมชนได้รับความรู้และวิทยาการใหม่ๆ จากการท่องเที่ยว อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.89 รองลงมาคือ มีการร่วมมือกันเพื่อแก้ไขปัญหาของชุมชน อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.59 และค่าเฉลี่ยของด้านสังคมน้อยที่สุดคือ สภาพแวดล้อมของชุมชนได้รับการพัฒนา อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.22

ตารางที่ 5 ปัจจัยสภาพแวดล้อม แสดงรายละเอียดด้านวัฒนธรรม

ด้านวัฒนธรรม	ระดับความคิดเห็น ความถี่ n = 350 ร้อยละ					$\bar{X}$ S.D.	ระดับ
	5	4	3	2	1		
1. มีการรณรงค์ให้มีการอนุรักษ์พื้นที่ ท่องเที่ยว	14 4.0	110 31.4	177 50.6	44 12.6	5 1.4	3.74 0.79	มาก
2. มีการร่วมมือพัฒนาพื้นที่ให้เป็นการ ท่องเที่ยวแบบยั่งยืน	56 16.0	166 47.4	111 31.7	15 4.3	2 0.6	3.24 0.77	ปานกลาง
3. วิถีชีวิตและวัฒนธรรมในพื้นที่ เปลี่ยนไป	10 2.9	75 21.4	140 40.0	95 27.1	30 8.6	3.21 0.77	ปานกลาง
4. มีการอนุรักษ์วัฒนธรรมและชีวิต ความเป็นอยู่ของชุมชน	19 5.4	87 24.9	199 56.9	40 11.4	5 1.4	2.83 0.95	ปานกลาง
5. กิจกรรมการท่องเที่ยวมีความ เหมาะสมกับวัฒนธรรมของพื้นที่	23 6.6	109 31.1	143 40.9	62 17.7	13 3.7	3.19 0.93	ปานกลาง
รวม						3.24 0.63	ปานกลาง

จากตารางที่ 5 พบว่าปัจจัยสภาพแวดล้อมของชุมชนตลาดบางหลวง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม ด้านวัฒนธรรม อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.24 เมื่อพิจารณาโดยค่าเฉลี่ยของด้านวัฒนธรรมสูงสุด ได้แก่ มีการรณรงค์ให้มีการอนุรักษ์พื้นที่ท่องเที่ยว อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.74 รองลงมาคือ กิจกรรมการท่องเที่ยวมีความเหมาะสมกับสภาพวัฒนธรรมของพื้นที่ อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.19 และค่าเฉลี่ยของด้านวัฒนธรรมน้อยที่สุดคือ มีการอนุรักษ์วัฒนธรรมและชีวิตความเป็นอยู่ของชุมชน อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.83

ตารางที่ 6 ปัจจัยสภาพแวดล้อม แสดงรายละเอียดด้านสิ่งแวดล้อม

ด้านสิ่งแวดล้อม	ระดับความคิดเห็น ความถี่ n = 350 ร้อยละ					$\bar{X}$ S.D.	ระดับ
	5	4	3	2	1		
1. สิ่งแวดล้อมและสภาพภูมิทัศน์ในพื้นที่ที่ถูกทำลายโดยนักท่องเที่ยว	20 5.7	134 38.3	144 41.1	40 11.4	12 3.4	3.31 0.87	ปานกลาง
2. เกิดปัญหาความเสื่อมโทรมของแหล่งท่องเที่ยว	22 6.3	125 35.7	146 41.7	42 12.0	15 4.3	3.28 0.90	ปานกลาง
3. ขาดการบริหารจัดการเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในพื้นที่	15 4.3	126 36.0	144 41.1	52 14.9	13 3.7	3.22 0.88	ปานกลาง
4. ขาดการปรับปรุงสภาพพื้นที่ให้เหมาะสม เช่น สภาพถนน ทางเดิน	24 6.9	96 27.4	169 48.3	51 14.6	10 2.9	3.21 0.87	ปานกลาง
5. มีปัญหาเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชน	19 5.4	107 30.6	169 48.3	45 12.9	10 2.9	3.23 0.84	ปานกลาง
รวม						3.25 0.75	ปานกลาง

จากตารางที่ 6 พบว่าปัจจัยสภาพแวดล้อมของชุมชนตลาดบางหลวง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม ด้านสิ่งแวดล้อม อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.25 เมื่อพิจารณาโดยค่าเฉลี่ยของ ด้านสิ่งแวดล้อมสูงสุด ได้แก่ สิ่งแวดล้อมและสภาพภูมิทัศน์ในพื้นที่ที่ถูกทำลายโดยนักท่องเที่ยว อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.31 รองลงมาคือ เกิดปัญหาความเสื่อมโทรมของแหล่งท่องเที่ยว อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.28 และค่าเฉลี่ยของด้านสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุดคือ ขาดการปรับปรุงสภาพพื้นที่ให้เหมาะสม เช่น สภาพถนน ทางเดิน ทางเท้า อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.21

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์ข้อมูลความผูกพันต่อชุมชน

การวิเคราะห์ข้อมูลความผูกพันต่อชุมชนของตัวแทนประชาชนในชุมชนตลาดบางหลวง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม ได้แก่ ด้านความเชื่อมั่นและยอมรับเป้าหมายรวมถึงค่านิยมของชุมชน ด้านความเต็มใจและใช้ความพยายามเต็มที่ในการปฏิบัติงานให้ชุมชน และด้านความต้องการที่จะรักษาความเป็นสมาชิกของชุมชน โดยใช้สถิติค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) แสดงผลดังนี้

ตารางที่ 7 ข้อมูลความผูกพันต่อชุมชน

ความผูกพันต่อชุมชน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับ
1. ด้านความเชื่อมั่นและยอมรับเป้าหมายรวมถึงค่านิยมของชุมชน	3.24	0.68	ปานกลาง	3
2. ด้านความเต็มใจและใช้ความพยายามเต็มที่ในการปฏิบัติงานให้ชุมชน	3.50	0.57	มาก	1
3. ด้านความต้องการที่จะรักษาความเป็นสมาชิกของชุมชน	3.28	0.61	ปานกลาง	2
รวม	3.34	0.52	ปานกลาง	

จากตารางที่ 7 ภาพรวมของค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความผูกพันต่อชุมชนของประชาชนในชุมชนตลาดบางหลวง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม ได้แก่ ด้านความเชื่อมั่นและยอมรับเป้าหมายรวมถึงค่านิยมของชุมชน ด้านความเต็มใจและใช้ความพยายามเต็มที่ในการปฏิบัติงานให้ชุมชน และด้านความต้องการที่จะรักษาความเป็นสมาชิกของชุมชน พบว่าอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.34 เมื่อพิจารณาโดยค่าเฉลี่ยของความผูกพันต่อชุมชนสูงที่สุด ได้แก่ ด้านความเต็มใจและใช้ความพยายามเต็มที่ในการปฏิบัติงานให้ชุมชน อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.50 รองลงมาคือ ด้านความต้องการที่จะรักษาความเป็นสมาชิกของชุมชน อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.28 และค่าเฉลี่ยของความผูกพันต่อชุมชนน้อยที่สุดคือ ด้านความเชื่อมั่นและยอมรับเป้าหมายรวมถึงค่านิยมของชุมชน อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.24 ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ตารางที่ 8 ความผูกพันต่อชุมชน ด้านความเชื่อมั่นและยอมรับเป้าหมายรวมถึงค่านิยมของชุมชน

ด้านความเชื่อมั่นและยอมรับเป้าหมาย รวมถึงค่านิยมของชุมชน	ระดับความคิดเห็น ความถี่ n = 350 ร้อยละ					$\bar{X}$ S.D.	ระดับ
	5	4	3	2	1		
1. ภูมิใจและยินดีที่จะบอกผู้อื่นว่าเป็นสมาชิกของชุมชนที่อาศัยอยู่	28 8.0	110 31.4	148 42.3	53 15.1	11 3.1	3.26 0.92	ปานกลาง
2. เข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ที่ชุมชนจัดขึ้นด้วยความเต็มใจเสมอ	17 4.9	96 27.4	186 53.1	49 14.0	2 0.6	3.22 0.76	ปานกลาง
3. รู้สึกมั่นคงเมื่อได้เป็นสมาชิกของชุมชนนี้	21 6.0	119 34.0	163 46.6	41 11.7	6 1.7	3.31 0.82	ปานกลาง
4. เต็มใจที่จะปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายสูงสุดของชุมชน	18 5.1	100 28.6	175 50.0	52 14.9	5 1.4	3.21 0.80	ปานกลาง
5. เป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ในการทำงานสอดคล้องกับชุมชน	20 5.7	100 28.6	177 50.6	43 12.3	10 2.9	3.22 0.84	ปานกลาง
รวม						3.24 0.68	ปานกลาง

จากตารางที่ 8 พบว่าความผูกพันต่อชุมชน ด้านความเชื่อมั่นและยอมรับเป้าหมาย รวมถึงค่านิยมของชุมชนตลาดบางหลวง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.24 เมื่อพิจารณาโดยค่าเฉลี่ยของด้านความเชื่อมั่นและยอมรับเป้าหมายรวมถึงค่านิยมของชุมชนสูงที่สุด ได้แก่ ความรู้สึกมั่นคงเมื่อได้เป็นสมาชิกของชุมชนนี้อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.31 รองลงมาคือ ภูมิใจและยินดีที่จะบอกผู้อื่นว่าเป็นสมาชิกของชุมชนที่อาศัยอยู่ อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.26 และค่าเฉลี่ยของด้านความเชื่อมั่นและยอมรับเป้าหมายรวมถึงค่านิยมของชุมชนน้อยที่สุดคือ เต็มใจที่จะปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายสูงสุดของชุมชน อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.21

ตารางที่ 9 ความผูกพันต่อชุมชน ด้านความเต็มใจและใช้ความพยายามเต็มที่ในการปฏิบัติงานให้ชุมชน

ด้านความเต็มใจและใช้ความพยายามเต็มที่ในการปฏิบัติงานให้ชุมชน	ระดับความคิดเห็น ความถี่ n = 350 ร้อยละ					$\bar{X}$ S.D.	ระดับ
	5	4	3	2	1		
1. เมื่อได้รับมอบหมายงาน จะทุ่มเทให้กับงานนั้นอย่างเต็มที่	16 4.6	150 42.9	167 47.7	13 3.7	4 1.1	3.46 0.69	ปานกลาง
2. ปฏิบัติงานทุกอย่างโดยคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดที่ชุมชนจะได้รับ	45 12.9	178 50.9	117 33.4	8 2.3	2 0.6	3.73 0.73	มาก
3. มีความพร้อมที่จะทำเพื่อการพัฒนาและความก้าวหน้าของชุมชน	41 11.7	176 50.3	117 33.4	15 4.3	1 0.3	3.69 0.74	มาก
4.หน้าที่ที่ปฏิบัติอยู่นั้น มีผลต่อความสำเร็จของชุมชน	24 6.9	172 49.1	136 38.9	15 4.3	3 0.9	3.57 0.72	มาก
5. ทุ่มเทและเสียสละในการทำงานให้กับชุมชนอย่างเต็มความสามารถ	13 3.7	76 21.7	202 57.7	51 14.6	8 2.3	3.10 0.77	ปานกลาง
รวม						3.50 0.57	มาก

จากตารางที่ 9 พบว่าความผูกพันต่อชุมชน ด้านความเต็มใจและใช้ความพยายามเต็มที่ในการปฏิบัติงานให้ชุมชนของตลาดบางหลวง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.50 เมื่อพิจารณาโดยค่าเฉลี่ยของด้านความเต็มใจและใช้ความพยายามเต็มที่ในการปฏิบัติงานให้ชุมชนสูงสุด ได้แก่ การปฏิบัติงานทุกอย่างโดยคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดที่ชุมชนจะได้รับ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.73 รองลงมาคือ มีความพร้อมอยู่เสมอที่จะทำทุกอย่างเพื่อการพัฒนาและความก้าวหน้าของชุมชน อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.69 และค่าเฉลี่ยของด้านความเต็มใจและใช้ความพยายามเต็มที่ในการปฏิบัติงานให้ชุมชนน้อยที่สุด คือความทุ่มเทและเสียสละในการทำงานให้กับชุมชนอย่างเต็มความสามารถ อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.10

ตารางที่ 10 ความผูกพันต่อชุมชน ด้านความต้องการที่จะรักษาความเป็นสมาชิกของชุมชน

ด้านความต้องการที่จะรักษา ความเป็นสมาชิกของชุมชน	ระดับความคิดเห็น ความถี่ n = 350 ร้อยละ					$\bar{X}$ S.D.	ระดับ
	5	4	3	2	1		
1. มีความผูกพันต่อชุมชนที่ท่านอาศัย อยู่	10 2.9	89 25.4	184 52.6	55 15.7	12 3.4	3.09 0.81	ปานกลาง
2. จะอาศัยอยู่ในชุมชนนี้ ตราบเท่าที่ ชุมชนยังดำรงอยู่	9 2.6	108 30.9	170 48.6	54 15.4	9 2.6	3.15 0.80	ปานกลาง
3. ตั้งใจจะทำงานให้กับชุมชน เพื่อ ประโยชน์ส่วนรวมของชุมชน	14 4.0	102 29.1	181 51.7	43 12.3	10 2.9	3.19 0.80	ปานกลาง
4. ไม่ต้องการที่จะย้ายออกไปทำงานที่ ได้ค่าตอบแทนหรือรายได้ที่ดีกว่า	23 6.6	155 44.3	156 44.6	14 4.0	2 0.6	3.52 0.70	มาก
5. คิดว่าชุมชนที่อาศัยอยู่ เป็นชุมชนที่ดี ที่สุด	22 6.3	140 40.0	164 46.9	21 6.0	3 0.9	3.45 0.73	ปานกลาง
รวม						3.28 0.61	ปานกลาง

จากตารางที่ 10 พบว่าความผูกพันต่อชุมชน ด้านความต้องการที่จะรักษาความเป็นสมาชิกของชุมชนตลาดบางหลวง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.28 เมื่อพิจารณาโดยค่าเฉลี่ยของด้านความต้องการที่จะรักษาความเป็นสมาชิกของชุมชนสูงที่สุด ได้แก่ ไม่ต้องการที่จะย้ายออกไปทำงานที่อื่น ที่ได้ค่าตอบแทนหรือรายได้ที่ดีกว่า อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.52 รองลงมาคือ คิดว่าชุมชนที่อาศัยอยู่ เป็นชุมชนที่ดีที่สุด อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.45 และค่าเฉลี่ยของด้านความต้องการที่จะรักษาความเป็นสมาชิกของชุมชนน้อยที่สุดคือมีความผูกพันต่อชุมชนที่ท่านอาศัยอยู่ อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.09

ตอนที่ 4 การวิเคราะห์ข้อมูลการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

การวิเคราะห์ข้อมูลการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของชุมชนตลาดบางหลวง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและประเด็นปัญหาร่วมกัน การมีส่วนร่วมในการวางแผนร่วมกัน การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานร่วมกัน การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลร่วมกัน และการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ โดยใช้สถิติค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) แสดงผลดังนี้

ตารางที่ 11 การมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

การมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับ
1. การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและประเด็นปัญหาร่วมกัน	3.41	0.59	ปานกลาง	3
2. การมีส่วนร่วมในการวางแผนร่วมกัน	3.37	0.51	ปานกลาง	4
3. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานร่วมกัน	3.07	0.42	ปานกลาง	6
4. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	3.63	0.58	มาก	2
5. การมีส่วนร่วมในการติดตาม ประเมินผลร่วมกัน	3.84	0.58	มาก	1
6. การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์	3.09	0.40	ปานกลาง	5
รวม	3.40	0.29	ปานกลาง	

จากตารางที่ 11 ภาพรวมของค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของชุมชนตลาดบางหลวง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและประเด็นปัญหาร่วมกัน การมีส่วนร่วมในการวางแผนร่วมกัน การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานร่วมกัน การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลร่วมกัน และการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ พบว่าอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.40 เมื่อพิจารณาโดยค่าเฉลี่ยของการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนสูงสุด ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการติดตาม ประเมินผลร่วมกัน อยู่ในระดับมาก มี

ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.84 รองลงมาคือ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.63 และค่าเฉลี่ยของการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนน้อยที่สุดคือ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานร่วมกัน อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.07 ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ตารางที่ 12 การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและประเด็นปัญหาร่วมกัน

การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหา และประเด็นปัญหาร่วมกัน	ระดับความคิดเห็น ความถี่ n = 350 ร้อยละ					$\bar{X}$ S.D.	ระดับ
	5	4	3	2	1		
1. มีส่วนร่วมในการสำรวจเก็บข้อมูล ของชุมชน	3 0.9	18 5.1	178 50.9	133 38.0	18 5.1	3.41 0.70	ปานกลาง
2. มีส่วนร่วมในการศึกษาสาเหตุของ ปัญหาชุมชน	2 0.6	20 5.7	152 43.4	157 44.9	19 5.4	3.49 0.71	ปานกลาง
3. วิเคราะห์ปัญหาและกำหนดประเด็น ปัญหาขึ้น	2 0.6	20 5.7	154 44.0	159 45.4	15 4.3	3.47 0.69	ปานกลาง
4. ช่วยอำนวยความสะดวกในการ ค้นหาปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน	4 1.1	24 6.9	171 48.9	134 38.3	17 4.9	3.39 0.73	ปานกลาง
5. มีส่วนร่วมประสานงานในการ ดำเนินการค้นหาปัญหาของชุมชน	3 0.9	25 7.1	161 46.0	146 41.7	15 4.3	3.41 0.72	ปานกลาง
6. ร่วมประเมินความเป็นไปได้ในการ ดำเนินการต่างๆของชุมชน	5 1.4	30 8.6	176 50.3	124 35.4	15 4.3	3.33 0.75	ปานกลาง
รวม						3.41 0.59	ปานกลาง

จากตารางที่ 12 พบว่าการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของชุมชน ตลาตบางหลวง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม ด้านการมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและประเด็นปัญหาร่วมกัน อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.41 เมื่อพิจารณาโดยค่าเฉลี่ยของ

การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและประเด็นปัญหาร่วมกัน สูงที่สุด ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการศึกษาสาเหตุของปัญหาชุมชน อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.49 รองลงมาคือ การวิเคราะห์ปัญหาและกำหนดประเด็นปัญหาขึ้น อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.47 และค่าเฉลี่ยของการมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและประเด็นปัญหาร่วมกันน้อยที่สุดคือ ร่วมประเมินความเป็นไปได้ในการดำเนินการต่างๆของชุมชน อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.33

ตารางที่ 13 การมีส่วนร่วมในการวางแผนร่วมกัน

การมีส่วนร่วมในการวางแผนร่วมกัน	ระดับความคิดเห็น					$\bar{X}$ S.D.	ระดับ
	5	4	3	2	1		
1. ร่วมวางกฎระเบียบของแต่ละกิจกรรมในชุมชน	4 1.1	39 11.1	188 53.7	102 29.1	17 4.9	3.25 0.76	ปานกลาง
2. ช่วยอำนวยความสะดวกในการวางแผนกิจกรรมต่างๆ	10 2.9	52 14.9	183 52.3	96 27.4	9 2.6	3.12 0.70	ปานกลาง
3. ช่วยสนับสนุนด้านวัสดุอุปกรณ์ต่างๆในการวางแผนของชุมชน	7 2.0	33 9.4	183 52.3	108 30.9	19 5.4	3.28 0.78	ปานกลาง
4. มีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นในการวางแผน	9 2.6	42 12.0	187 53.4	95 27.1	17 4.9	3.20 0.80	ปานกลาง
5. ช่วยประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการวางแผน	6 1.7	12 3.4	103 29.4	182 52.0	47 13.4	3.72 0.80	มาก
6. มีส่วนร่วมในการเขียนและจัดทำแผนกิจกรรม ต่างๆ	5 1.4	14 4.0	118 33.7	173 49.4	40 11.4	3.65 0.78	มาก
รวม						3.37 0.51	ปานกลาง

จากตารางที่ 13 พบว่าการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของชุมชนตลาดบางหลวง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผนร่วมกัน อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.37 เมื่อพิจารณาโดยค่าเฉลี่ยของการมีส่วนร่วมในการวางแผนร่วมกันสูงที่สุด ได้แก่ ช่วยประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการวางแผนชุมชน อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.72 รองลงมาคือ มีส่วนร่วมในการเขียนและจัดทำแผนกิจกรรมต่างๆ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.65 และค่าเฉลี่ยของการมีส่วนร่วมในการวางแผนร่วมกันน้อยที่สุดคือ ช่วยอำนวยความสะดวกในการวางแผนกิจกรรมต่างๆ อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.12

ตารางที่ 14 การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานร่วมกัน

การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานร่วมกัน	ระดับความคิดเห็น ความถี่ n = 350 (ร้อยละ)					$\bar{X}$ S.D.	ระดับ
	5	4	3	2	1		
1. การปฏิบัติตามแผนหรือกิจกรรมของชุมชน	5 1.4	30 8.6	152 43.4	139 39.7	24 6.9	3.42 0.80	ปานกลาง
2. ช่วยชักชวนผู้อื่นให้เข้าร่วมกิจกรรมชุมชน	28 8.0	135 38.6	126 36.0	55 15.7	6 1.7	2.65 0.89	ปานกลาง
3. ช่วยอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติกิจกรรม	5 1.4	23 6.6	118 33.7	164 46.9	40 11.4	3.60 0.82	มาก
4. ช่วยประสานงานกับหน่วยงานต่างๆ ในการดำเนินกิจกรรมของชุมชน	53 15.1	101 28.9	131 37.4	52 14.9	13 3.7	2.63 1.02	ปานกลาง
5. การสนับสนุนงบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ต่างๆกับชุมชน	53 15.1	87 24.9	109 31.1	82 23.4	19 5.4	2.79 1.12	ปานกลาง
6. ช่วยจัดหางบประมาณในการปฏิบัติงานชุมชน	6 1.7	38 10.9	167 47.7	108 30.9	31 8.9	3.34 0.85	ปานกลาง
รวม						3.07 0.42	ปานกลาง

จากตารางที่ 14 พบว่าการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของชุมชน ตลาดบางหลวง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานร่วมกัน อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.07 เมื่อพิจารณาโดยค่าเฉลี่ยของการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานร่วมกันสูงสุด ได้แก่ ช่วยอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติกิจกรรม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.60 รองลงมาคือ การปฏิบัติตามแผนหรือกิจกรรมของชุมชน อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.42 และค่าเฉลี่ยของการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานร่วมกันน้อยที่สุดคือ ช่วยประสานงานกับหน่วยงานต่างๆ ในการดำเนินกิจกรรมของชุมชน อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.63

ตารางที่ 15 การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	ระดับความคิดเห็น ความถี่ n = 350 (ร้อยละ)					$\bar{X}$ S.D.	ระดับ
	5	4	3	2	1		
1. ร่วมตัดสินใจในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน	13 3.7	69 19.7	162 46.3	83 23.7	23 6.6	3.10 0.91	ปานกลาง
2. ร่วมกำหนดแผนงาน หรือ โครงการ ส่งเสริมการท่องเที่ยวของชุมชน	46 13.1	72 20.6	138 39.4	75 21.4	19 5.4	2.85 1.07	ปานกลาง
3. ร่วมเลือกกิจกรรมในการส่งเสริมการท่องเที่ยว	2 0.6	25 7.1	107 30.6	169 48.3	47 13.4	3.67 0.81	มาก
4. ร่วมกำหนด คัดเลือก บุคลากรในการปฏิบัติกิจกรรมของชุมชน	3 0.9	34 9.7	121 34.6	134 38.3	58 16.6	3.60 0.90	มาก
5. ร่วมตัดสินใจวางกฎระเบียบของกิจกรรมต่างๆ	2 0.6	3 0.9	35 10.0	105 30.0	205 58.6	4.45 0.75	มาก
6. ตัดสินใจในการสรุปผลการดำเนินงานของชุมชน	2 0.6	12 3.4	62 17.7	143 40.9	131 37.4	4.11 0.85	มาก
รวม						3.63 0.58	มาก

จากตารางที่ 15 พบว่าการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของชุมชน ตลาดบางหลวง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.63 เมื่อพิจารณาโดยค่าเฉลี่ยของการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจสูงที่สุด ได้แก่ ร่วมตัดสินใจวางกฎระเบียบของกิจกรรมต่างๆ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.45 รองลงมาคือ ตัดสินใจในการสรุปผลการดำเนินงานของชุมชน อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.11 และค่าเฉลี่ยของการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจน้อยที่สุดคือ ร่วมกำหนดแผนงานหรือโครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวของชุมชน อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.85

ตารางที่ 16 การมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลร่วมกัน

การมีส่วนร่วมในการติดตาม ประเมินผลร่วมกัน	ระดับความคิดเห็น ความถี่ n = 350 (ร้อยละ)					$\bar{X}$ S.D.	ระดับ
	5	4	3	2	1		
1. ร่วมประเมินผลกิจกรรมของชุมชน	8 2.3	35 10.0	126 36.0	162 46.3	19 5.4	3.43 0.83	ปานกลาง
2. ร่วมติดตามและหาแนวทางในการ ปรับปรุงการดำเนินงานของชุมชน	2 0.6	3 0.9	33 9.4	212 60.6	100 28.6	4.16 0.66	มาก
3. มีส่วนร่วมประเมินผลการปฏิบัติงาน ตามแผนในรอบปีที่ผ่านมา	3 0.9	2 0.6	59 16.9	199 56.9	87 24.9	4.04 0.71	มาก
4. มีส่วนร่วมวิเคราะห์ปัญหาอุปสรรค ในการดำเนินงานของชุมชน	2 0.6	4 1.1	63 18.0	203 58.0	78 22.3	4.00 0.70	มาก
5. มีส่วนร่วมอำนวยความสะดวกและ ให้การสนับสนุนการประเมินผล	4 1.1	23 6.6	116 33.1	147 42.0	60 17.1	3.67 0.87	มาก
6. มีส่วนร่วมควบคุมกฎเกณฑ์และ มาตรการด้านการท่องเที่ยว	5 1.4	12 3.4	98 28.0	188 53.7	47 13.4	3.74 0.78	มาก
รวม						3.84 0.58	มาก

จากตารางที่ 16 พบว่าการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของชุมชน ตลาตบางหลวง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล ร่วมกัน อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.84 เมื่อพิจารณาโดยค่าเฉลี่ยของการมีส่วนร่วมในการ ติดตามประเมินผลร่วมกันสูงสุด ได้แก่ ร่วมติดตามและหาแนวทางในการปรับปรุงการดำเนินงาน ของชุมชน อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.16 รองลงมาคือมีส่วนร่วมในการประเมินผลการ ปฏิบัติงานตามแผนในรอบปีที่ผ่านมา อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.04 และค่าเฉลี่ยของการมี ส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลร่วมกันน้อยที่สุดคือ ร่วมประเมินผลกิจกรรมของชุมชน อยู่ใน ระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.43

ตารางที่ 17 การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์

การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์	ระดับความคิดเห็น ความถี่ n = 350 (ร้อยละ)					$\bar{X}$ S.D.	ระดับ
	5	4	3	2	1		
1. ได้รับประโยชน์จากการพัฒนาการ บริการและสิ่งอำนวยความสะดวก	3 0.9	14 4.0	42 12.0	156 44.6	135 38.6	4.16 0.84	มาก
2. ได้รับประโยชน์จากการยกระดับ โครงสร้างพื้นฐาน	8 2.3	24 6.9	113 32.3	164 46.9	41 11.7	3.59 0.86	มาก
3. ได้เรียนรู้คุณค่าของแหล่งท่องเที่ยว ทางวัฒนธรรมและธรรมชาติ	97 27.7	143 40.9	62 17.7	36 10.3	12 3.4	2.21 1.06	น้อย
4. กระตุ้นให้เกิดความภาคภูมิใจใน มรดกของท้องถิ่นและของชาติ	3 0.9	40 11.4	151 43.1	134 38.3	22 6.3	3.38 0.80	ปานกลาง
5. ผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจในระยะ ยาว	101 28.9	158 45.1	46 13.1	35 10.0	10 2.9	2.13 1.03	น้อย
รวม						3.09 0.40	ปานกลาง

จากตารางที่ 17 พบว่าการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของชุมชน ตลาตบางหลวง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ อยู่ใน ระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.09 เมื่อพิจารณาโดยค่าเฉลี่ยของการมีส่วนร่วมในการรับ ผลประโยชน์สูงสุด ได้แก่ ได้รับประโยชน์จากการพัฒนาการบริการและสิ่งอำนวยความสะดวก ทางการท่องเที่ยว อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.16 รองลงมาคือได้รับประโยชน์จากการ ยกกระตือรือร้นโครงสร้างพื้นฐาน การปรับปรุงระบบ สาธารณสุขและการขนส่ง อยู่ในระดับมาก มี ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.59 และค่าเฉลี่ยของการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์น้อยที่สุดคือ ผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจในระยะยาว คือส่งเสริมให้การท่องเที่ยวเป็นรายได้เสริมของชุมชน อยู่ ในระดับน้อย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.13

ตอนที่ 5 การวิเคราะห์เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน
ที่มีปัจจัยส่วนบุคคลแตกต่างกัน

5.1 การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและประเด็นปัญหาร่วมกัน การมีส่วนร่วมในการวางแผนร่วมกัน การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานร่วมกัน การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลร่วมกัน และการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ จำแนกตามเพศ โดยใช้สถิติการทดสอบที (t-test) แสดงผลในตารางที่ 18 ดังนี้

ตารางที่ 18 เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน จำแนกตามเพศ

การมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน	เพศ	$\bar{X}$	S.D.	t	sig
1. การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและประเด็นปัญหาร่วมกัน	ชาย	3.45	0.59	0.86	0.75
	หญิง	3.39	0.59		
2. การมีส่วนร่วมในการวางแผนร่วมกัน	ชาย	3.44	0.53	1.96	0.25
	หญิง	3.33	0.50		
3. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานร่วมกัน	ชาย	3.07	0.40	0.18	0.15
	หญิง	3.06	0.44		
4. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	ชาย	3.63	0.56	2.62	0.52
	หญิง	3.63	0.59		
5. การมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลร่วมกัน	ชาย	3.94	0.54	2.55	0.90
	หญิง	3.78	0.59		
6. การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์	ชาย	3.13	0.41	1.35	0.71
	หญิง	3.07	0.39		
รวม	ชาย	3.44	0.27	2.06	0.52
	หญิง	3.38	0.30		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 18 การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและประเด็นปัญหาร่วมกัน การมีส่วนร่วมในการวางแผนร่วมกัน การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานร่วมกัน การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลร่วมกัน และการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ จำแนกตามเพศ พบว่าการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของตลาดบางหลวง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม ทั้งโดยภาพรวมและเป็นรายด้าน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

5.2 การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและประเด็นปัญหาร่วมกัน การมีส่วนร่วมในการวางแผนร่วมกัน การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานร่วมกัน การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลร่วมกัน และการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ จำแนกตามอายุ โดยใช้สถิติการวิเคราะห์ความแปรปรวน (Analysis of variance: ANOVA) แสดงผลในตารางที่ 19 ดังนี้

ตารางที่ 19 เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน จำแนกตามอายุ

การมีส่วนร่วมในการจัดการ การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน	แหล่งความ แปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig
1. การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหา และประเด็นปัญหาร่วมกัน	ระหว่างกลุ่ม	1.45	3	0.48	1.37	0.25
	ภายในกลุ่ม	122.25	346	0.35		
	รวม	123.70	349			
2. การมีส่วนร่วมในการวางแผน ร่วมกัน	ระหว่างกลุ่ม	0.89	3	0.29	1.10	0.34
	ภายในกลุ่ม	93.32	346	0.27		
	รวม	94.21	349			
3. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน ร่วมกัน	ระหว่างกลุ่ม	0.48	3	0.16	0.87	0.45
	ภายในกลุ่ม	63.18	346	0.18		
	รวม	63.66	349			
4. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	ระหว่างกลุ่ม	0.43	3	0.14	0.42	0.73
	ภายในกลุ่ม	118.65	346	0.34		
	รวม	119.09	349			

ตารางที่ 19 (ต่อ)

การมีส่วนร่วมในการจัดการ การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน	แหล่งความ แปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig
5. การมีส่วนร่วมในการติดตาม ประเมินผลร่วมกัน	ระหว่างกลุ่ม	2.28	3	0.76	2.26	0.08
	ภายในกลุ่ม	116.25	346	0.33		
	รวม	118.53	349			
6. การมีส่วนร่วมในการรับ ผลประโยชน์	ระหว่างกลุ่ม	0.10	3	0.03	0.21	0.88
	ภายในกลุ่ม	57.45	346	0.16		
	รวม	57.56	349			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	0.365	3	0.12	1.40	0.24
	ภายในกลุ่ม	30.044	346	0.08		
	รวม	30.409	349			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 19 การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและประเด็นปัญหาร่วมกัน การมีส่วนร่วมในการวางแผนร่วมกัน การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานร่วมกัน การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลร่วมกัน และการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ จำแนกตามอายุ พบว่าการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของตลาดบางหลวง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม ทั้งโดยภาพรวมและเป็นรายด้าน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

5.3 การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและประเด็นปัญหาร่วมกัน การมีส่วนร่วมในการวางแผนร่วมกัน การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานร่วมกัน การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลร่วมกัน และการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ จำแนกตามสถานภาพสมรส โดยใช้สถิติการวิเคราะห์ความแปรปรวน (Analysis of variance: ANOVA) แสดงผลในตารางที่ 20 ดังนี้

ตารางที่ 20 เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน จำแนกตาม
สถานภาพสมรส

การมีส่วนร่วมในการจัดการ การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน	แหล่งความ แปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig
1. การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหา และประเด็นปัญหาาร่วมกัน	ระหว่างกลุ่ม	3.45	4	.86	2.47	.44
	ภายในกลุ่ม	120.25	345	.34		
	รวม	123.70	349			
2. การมีส่วนร่วมในการวางแผน ร่วมกัน	ระหว่างกลุ่ม	1.36	4	.34	1.26	.28
	ภายในกลุ่ม	92.85	345	.26		
	รวม	94.21	349			
3. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน ร่วมกัน	ระหว่างกลุ่ม	1.91	4	.48	2.68	.32
	ภายในกลุ่ม	61.74	345	.17		
	รวม	63.66	349			
4. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	ระหว่างกลุ่ม	.77	4	.19	.56	.68
	ภายในกลุ่ม	118.31	345	.34		
	รวม	119.09	349			
5. การมีส่วนร่วมในการติดตาม ประเมินผลร่วมกัน	ระหว่างกลุ่ม	.17	4	.04	.12	.97
	ภายในกลุ่ม	118.36	345	.34		
	รวม	118.53	349			
6. การมีส่วนร่วมในการรับ ผลประโยชน์	ระหว่างกลุ่ม	.82	4	.20	1.25	.28
	ภายในกลุ่ม	56.73	345	.16		
	รวม	57.56	349			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	.24	4	.06	.68	.60
	ภายในกลุ่ม	30.16	345	.08		
	รวม	30.40	349			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 20 การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและประเด็นปัญหาร่วมกัน การมีส่วนร่วมในการวางแผนร่วมกัน การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานร่วมกัน การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลร่วมกัน และการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ จำแนกตามสถานภาพสมรส พบว่าการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของตลาดบางหลวง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม ทั้งโดยภาพรวมและเป็นรายด้าน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

5.4 การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและประเด็นปัญหาร่วมกัน การมีส่วนร่วมในการวางแผนร่วมกัน การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานร่วมกัน การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลร่วมกัน และการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ จำแนกตามระดับการศึกษา โดยใช้สถิติการวิเคราะห์ความแปรปรวน (Analysis of variance: ANOVA) แสดงผลในตารางที่ 20 ดังนี้

ตารางที่ 21 เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน จำแนกตามระดับการศึกษา

การมีส่วนร่วมในการจัดการ การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน	แหล่งความ แปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig
1. การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหา และประเด็นปัญหาร่วมกัน	ระหว่างกลุ่ม	0.93	5	0.18	0.52	0.76
	ภายในกลุ่ม	122.77	344	0.35		
	รวม	123.70	349			
2. การมีส่วนร่วมในการวางแผน ร่วมกัน	ระหว่างกลุ่ม	1.71	5	0.34	1.27	0.27
	ภายในกลุ่ม	92.50	344	0.26		
	รวม	94.21	349			
3. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน ร่วมกัน	ระหว่างกลุ่ม	1.01	5	0.20	1.11	0.35
	ภายในกลุ่ม	62.64	344	0.18		
	รวม	63.66	349			
4. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	ระหว่างกลุ่ม	1.55	5	0.31	0.91	0.47
	ภายในกลุ่ม	117.53	344	0.34		
	รวม	119.09	349			

ตารางที่ 21 (ต่อ)

การมีส่วนร่วมในการจัดการ การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน	แหล่งความ แปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig
5. การมีส่วนร่วมในการติดตาม ประเมินผลร่วมกัน	ระหว่างกลุ่ม	1.42	5	0.28	0.83	0.52
	ภายในกลุ่ม	117.11	344	0.34		
	รวม	118.53	349			
6. การมีส่วนร่วมในการรับ ผลประโยชน์	ระหว่างกลุ่ม	0.96	5	0.19	1.17	0.32
	ภายในกลุ่ม	56.59	344	0.16		
	รวม	57.56	349			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	0.29	5	0.05	0.66	0.64
	ภายในกลุ่ม	30.11	344	0.08		
	รวม	30.40	349			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 20 การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและประเด็นปัญหาร่วมกัน การมีส่วนร่วมในการวางแผนร่วมกัน การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานร่วมกัน การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลร่วมกัน และการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่าการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของตลาดบางหลวง อำเภอ บางเลน จังหวัดนครปฐม ทั้งโดยภาพรวมและเป็นรายด้าน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

5.5 การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและประเด็นปัญหาร่วมกัน การมีส่วนร่วมในการวางแผนร่วมกัน การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานร่วมกัน การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลร่วมกัน และการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ จำแนกตามอาชีพ โดยใช้สถิติการวิเคราะห์ความแปรปรวน (Analysis of variance: ANOVA) แสดงผลในตารางที่ 21 ดังนี้

ตารางที่ 22 เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน จำแนกตามอาชีพ

การมีส่วนร่วมในการจัดการ การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน	แหล่งความ แปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig
1. การมีส่วนร่วมในการค้นหา ปัญหาและประเด็นปัญหาร่วมกัน	ระหว่างกลุ่ม	2.16	7	0.30	0.86	0.53
	ภายในกลุ่ม	121.54	342	0.35		
	รวม	123.70	349			
2. การมีส่วนร่วมในการวางแผน ร่วมกัน	ระหว่างกลุ่ม	1.70	7	0.24	0.89	0.58
	ภายในกลุ่ม	92.51	342	0.27		
	รวม	94.21	349			
3. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน ร่วมกัน	ระหว่างกลุ่ม	2.25	7	0.32	1.79	0.08
	ภายในกลุ่ม	61.41	342	0.18		
	รวม	63.66	349			
4. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	ระหว่างกลุ่ม	3.27	7	0.46	1.38	0.21
	ภายในกลุ่ม	115.81	342	0.33		
	รวม	119.09	349			
5. การมีส่วนร่วมในการติดตาม ประเมินผลร่วมกัน	ระหว่างกลุ่ม	2.85	7	0.40	1.20	0.29
	ภายในกลุ่ม	115.68	342	0.33		
	รวม	118.53	349			
6. การมีส่วนร่วมในการรับ ผลประโยชน์	ระหว่างกลุ่ม	0.33	7	0.04	0.28	0.96
	ภายในกลุ่ม	57.22	342	0.16		
	รวม	57.56	349			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	1.08	7	0.15	1.80	0.08
	ภายในกลุ่ม	29.32	342	0.08		
	รวม	30.40	349			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 22 การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและประเด็นปัญหาร่วมกัน การมีส่วนร่วมในการวางแผนร่วมกัน การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานร่วมกัน การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลร่วมกัน และการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ จำแนกตามอาชีพ พบว่าการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของตลาดบางหลวง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม ทั้งโดยภาพรวมและเป็นรายด้าน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

5.6 การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและประเด็นปัญหาร่วมกัน การมีส่วนร่วมในการวางแผนร่วมกัน การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานร่วมกัน การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลร่วมกัน และการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ จำแนกตามระยะเวลาที่ประกอบอาชีพ โดยใช้สถิติการวิเคราะห์ความแปรปรวน (Analysis of variance: ANOVA) แสดงผลในตารางที่ 23 ดังนี้

ตารางที่ 23 เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน จำแนกตามระยะเวลาที่ประกอบอาชีพ

การมีส่วนร่วมในการจัดการ การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน	แหล่งความ แปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig
1. การมีส่วนร่วมในการค้นหา ปัญหาและประเด็นปัญหาร่วมกัน	ระหว่างกลุ่ม	3.89	4	0.97	2.80	0.02*
	ภายในกลุ่ม	119.81	345	0.34		
	รวม	123.70	349			
2. การมีส่วนร่วมในการวางแผน ร่วมกัน	ระหว่างกลุ่ม	1.87	4	0.46	1.75	0.13
	ภายในกลุ่ม	92.34	345	0.26		
	รวม	94.21	349			
3. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน ร่วมกัน	ระหว่างกลุ่ม	1.17	4	0.29	1.61	0.17
	ภายในกลุ่ม	62.49	345	0.18		
	รวม	63.66	349			

ตารางที่ 23 (ต่อ)

การมีส่วนร่วมในการจัดการ การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน	แหล่งความ แปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig
4. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	ระหว่างกลุ่ม	2.48	4	0.62	1.83	0.12
	ภายในกลุ่ม	116.61	345	0.33		
	รวม	119.09	349			
5. การมีส่วนร่วมในการติดตาม ประเมินผลร่วมกัน	ระหว่างกลุ่ม	4.22	4	1.05	3.18	0.01*
	ภายในกลุ่ม	114.31	345	0.33		
	รวม	118.53	349			
6. การมีส่วนร่วมในการรับ ผลประโยชน์	ระหว่างกลุ่ม	0.64	4	0.16	0.97	0.42
	ภายในกลุ่ม	56.91	345	0.16		
	รวม	57.56	349			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	0.31	4	0.07	0.90	0.46
	ภายในกลุ่ม	30.09	345	0.08		
	รวม	30.40	349			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 23 การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและประเด็นปัญหาาร่วมกัน การมีส่วนร่วมในการวางแผนร่วมกัน การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานร่วมกัน การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลร่วมกัน และการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ จำแนกตามระยะเวลาที่ประกอบอาชีพ

พบว่าการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของตลาดบางหลวง อำเภอ บางเลน จังหวัดนครปฐม โดยภาพรวม แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผนร่วมกัน การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานร่วมกัน การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์มีความแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ด้านการมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและประเด็นปัญหา

ร่วมกัน และการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลร่วมกัน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ดังนั้นจึงทำการทดสอบค่าเฉลี่ยรายคู่ การมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของตลาดบางหลวง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม ด้านการมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและประเด็นปัญหาาร่วมกัน และการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลร่วมกัน จำแนกตามระยะเวลาที่ประกอบอาชีพ โดยวิธีการของ LSD ได้ผลการวิเคราะห์ตามตารางที่ 24-25

ตารางที่ 24 เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ด้านการมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและประเด็นปัญหาาร่วมกัน เป็นรายคู่ จำแนกตามระยะเวลาที่ประกอบอาชีพ โดยวิธีการของ LSD

การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและประเด็นปัญหาาร่วมกัน	น้อยกว่า 1 ปี	1 – 10 ปี	11 – 20 ปี	21 – 30 ปี	30 ปีขึ้นไป
น้อยกว่า 1 ปี					
1 – 10 ปี	0.031				
11 – 20 ปี	0.130	0.098			
21 – 30 ปี	0.013	0.018	0.116		
30 ปีขึ้นไป	0.337*	0.369*	0.467*	0.351*	

จากตารางที่ 24 พบว่าการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ด้านการมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและประเด็นปัญหาาร่วมกัน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จำนวน 4 คู่ คือ

ประชาชนในตลาดบางหลวง ที่มีระยะเวลาที่ประกอบอาชีพ 30 ปีขึ้นไป กับระยะเวลาที่ประกอบอาชีพน้อยกว่า 1 ปี มีการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ด้านการมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและประเด็นปัญหาาร่วมกันแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ประชาชนในตลาดบางหลวง ที่มีระยะเวลาที่ประกอบอาชีพ 30 ปีขึ้นไป กับระยะเวลาที่ประกอบอาชีพ 1-10 ปี มีการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ด้านการมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและประเด็นปัญหาาร่วมกันแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ประชาชนในตลาดบางหลวง ที่มีระยะเวลาที่ประกอบอาชีพ 30 ปีขึ้นไป กับระยะเวลาที่ประกอบอาชีพ 11–20 ปี มีการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ด้านการมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและประเด็นปัญหาร่วมกันแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ประชาชนในตลาดบางหลวง ที่มีระยะเวลาที่ประกอบอาชีพ 30 ปีขึ้นไป กับระยะเวลาที่ประกอบอาชีพ 21–30 ปี มีการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ด้านการมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและประเด็นปัญหาร่วมกันแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ตารางที่ 25 เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลร่วมกัน เป็นรายคู่ จำแนกตามระยะเวลาที่ประกอบอาชีพ โดยวิธีการของ LSD

การมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลร่วมกัน	น้อยกว่า 1 ปี	1 – 10 ปี	11 – 20 ปี	21 – 30 ปี	30 ปีขึ้นไป
น้อยกว่า 1 ปี					
1 – 10 ปี	0.234*				
11 – 20 ปี	0.056	0.177			
21 – 30 ปี	0.089	0.144	0.033		
30 ปีขึ้นไป	0.099	0.333*	0.155	0.188	

จากตารางที่ 25 พบว่าการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลร่วมกัน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จำนวน 2 คู่ คือ

ประชาชนในตลาดบางหลวง ที่มีระยะเวลาที่ประกอบอาชีพน้อยกว่า 1 ปี กับระยะเวลาที่ประกอบอาชีพ 1–10 ปี มีการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลร่วมกัน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ประชาชนในตลาดบางหลวง ที่มีระยะเวลาที่ประกอบอาชีพ 30 ปีขึ้นไป กับระยะเวลาที่ประกอบอาชีพ 1–10 ปี มีการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลร่วมกัน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

5.7 การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและประเด็นปัญหาร่วมกัน การมีส่วนร่วมในการวางแผนร่วมกัน การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานร่วมกัน การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลร่วมกัน และการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ จำแนกตามรายได้ต่อเดือน โดยใช้สถิติการวิเคราะห์ความแปรปรวน (Analysis of variance: ANOVA) แสดงผลในตารางที่ 26 ดังนี้

ตารางที่ 26 เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน จำแนกตามรายได้ต่อเดือน

การมีส่วนร่วมในการจัดการ การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน	แหล่งความ แปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig
1. การมีส่วนร่วมในการค้นหา ปัญหาและประเด็นปัญหาร่วมกัน	ระหว่างกลุ่ม	0.73	4	0.18	0.51	0.72
	ภายในกลุ่ม	122.96	345	0.35		
	รวม	123.70	349			
2. การมีส่วนร่วมในการวางแผน ร่วมกัน	ระหว่างกลุ่ม	0.80	4	0.20	0.74	0.56
	ภายในกลุ่ม	93.41	345	0.27		
	รวม	94.21	349			
3. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน ร่วมกัน	ระหว่างกลุ่ม	1.35	4	0.33	1.87	0.11
	ภายในกลุ่ม	62.31	345	0.18		
	รวม	63.66	349			
4. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	ระหว่างกลุ่ม	3.44	4	0.86	2.56	0.38
	ภายในกลุ่ม	115.65	345	0.33		
	รวม	119.09	349			
5. การมีส่วนร่วมในการติดตาม ประเมินผลร่วมกัน	ระหว่างกลุ่ม	3.44	4	0.86	2.58	0.37
	ภายในกลุ่ม	115.09	345	0.33		
	รวม	118.53	349			
6. การมีส่วนร่วมในการรับ ผลประโยชน์	ระหว่างกลุ่ม	.87	4	.21	1.32	0.26
	ภายในกลุ่ม	56.69	345	.16		
	รวม	57.56	349			

ตารางที่ 26 (ต่อ)

การมีส่วนร่วมในการจัดการ การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน	แหล่งความ แปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig
รวม	ระหว่างกลุ่ม	.49	4	.12	1.42	0.22
	ภายในกลุ่ม	29.91	345	.08		
	รวม	30.40	349			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 26 การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและประเด็นปัญหาาร่วมกัน การมีส่วนร่วมในการวางแผนร่วมกัน การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานร่วมกัน การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลร่วมกัน และการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ จำแนกตามรายได้ต่อเดือน พบว่าการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของตลาดบางหลวง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม ทั้งโดยภาพรวมและเป็นรายด้าน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตอนที่ 6 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน กับปัจจัยสภาพแวดล้อม

การหาความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของตลาดบางหลวง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม กับปัจจัยสภาพแวดล้อม ได้แก่ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านวัฒนธรรม และด้านสิ่งแวดล้อม โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Product - Moment Correlation Coefficient) ในการวิเคราะห์ มีรายละเอียดดังนี้

6.1 การหาความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนกับปัจจัยสภาพแวดล้อม ด้านเศรษฐกิจ โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Product - Moment Correlation Coefficient) ในการวิเคราะห์ ได้ผลดังตารางที่ 27

ตารางที่ 27 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน กับปัจจัยสภาพแวดล้อม ด้านเศรษฐกิจ

ตัวแปร	ปัจจัยสภาพแวดล้อม ด้านเศรษฐกิจ						
	y	X ₁₁	X ₁₂	X ₁₃	X ₁₄	X ₁₅	X ₁
y							
X ₁₁	.334**						
X ₁₂	.246**	.567**					
X ₁₃	.317**	.559**	.603**				
X ₁₄	.350**	.591**	.513**	.625**			
X ₁₅	.328**	.533**	.463**	.595**	.686**		
X ₁	.389**	.798**	.771**	.834**	.847**	.807**	

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01, * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 27 แสดงให้เห็นว่า เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของตลาดบางหลวง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม กับปัจจัยสภาพแวดล้อม ด้านเศรษฐกิจ พบว่ามีความสัมพันธ์กัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยค่า

สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) มีค่าเท่ากับ 0.389 ซึ่งมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันในระดับต่ำ และเมื่อพิจารณารายชื่อของปัจจัยสภาพแวดล้อม ด้านเศรษฐกิจ ได้แก่

1. การได้รับคำตอบแทนจากการท่องเที่ยวในรูปแบบของตัวเงิน พบว่ามีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของตลาดบางหลวง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) มีค่าเท่ากับ 0.334 ซึ่งมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันในระดับต่ำ กล่าวคือถ้าประชาชนในตลาดบางหลวง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม ได้รับคำตอบแทนจากการท่องเที่ยวในรูปแบบของตัวเงินมากขึ้น จะทำให้การมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน เพิ่มขึ้นในระดับต่ำ

2. ประชาชนในชุมชนมีรายได้เพิ่มขึ้น พบว่ามีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของตลาดบางหลวง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) มีค่าเท่ากับ 0.246 ซึ่งมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันในระดับต่ำ กล่าวคือถ้าประชาชนในชุมชนมีรายได้เพิ่มขึ้น ทำให้การมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน เพิ่มขึ้นในระดับต่ำ

3. ชุมชนได้รับความสนใจจากนักลงทุนเข้ามาประกอบธุรกิจมากขึ้น พบว่ามีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของตลาดบางหลวง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) มีค่าเท่ากับ 0.317 ซึ่งมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันในระดับต่ำ กล่าวคือถ้าชุมชนได้รับความสนใจจากนักลงทุนเข้ามาประกอบธุรกิจมากขึ้น จะทำให้การมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน เพิ่มขึ้นในระดับต่ำ

4. เศรษฐกิจของชุมชนได้รับการพัฒนาในทางที่ดีขึ้น พบว่ามีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของตลาดบางหลวง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) มีค่าเท่ากับ 0.350 ซึ่งมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันในระดับต่ำ กล่าวคือถ้าเศรษฐกิจของชุมชน ได้รับการพัฒนาในทางที่ดีขึ้น จะทำให้การมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน เพิ่มขึ้นในระดับต่ำ

5. ประชาชนมีความเป็นอยู่และการดำรงชีวิตที่ดีขึ้น พบว่ามีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของตลาดบางหลวง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) มีค่าเท่ากับ 0.328 ซึ่งมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันในระดับต่ำ กล่าวคือถ้าประชาชนในตลาดบางหลวง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม มีความเป็นอยู่และการดำรงชีวิตที่ดีขึ้น จะทำให้การมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน เพิ่มขึ้นในระดับต่ำ

6.2 การหาความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน กับปัจจัยสภาพแวดล้อม ด้านสังคม โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Product - Moment Correlation Coefficient) ในการวิเคราะห์ ได้ผลดังตารางที่ 28

ตารางที่ 28 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน กับปัจจัยสภาพแวดล้อม ด้านสังคม

ตัวแปร	ปัจจัยสภาพแวดล้อม ด้านสังคม						
	y	X ₂₁	X ₂₂	X ₂₃	X ₂₄	X ₂₅	X ₂
y							
X ₂₁	.317**						
X ₂₂	.269**	.523**					
X ₂₃	.245**	.522**	.424**				
X ₂₄	.307**	.517**	.401**	.507**			
X ₂₅	.265**	.461**	.496**	.420**	.527**		
X ₂	.367**	.782**	.749**	.740**	.777**	.771**	

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01, * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 28 แสดงให้เห็นว่า เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของตลาดบางหลวง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม กับปัจจัยสภาพแวดล้อม ด้านสังคม พบว่ามีความสัมพันธ์กัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) มีค่าเท่ากับ 0.367 ซึ่งมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันในระดับต่ำ และเมื่อพิจารณารายชื่อของปัจจัยสภาพแวดล้อม ด้านสังคม ได้แก่

1. การประสานความร่วมมือระหว่างสมาชิกในชุมชน พบว่ามีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของตลาดบางหลวง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) มีค่าเท่ากับ 0.371 ซึ่งมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันในระดับต่ำ กล่าวคือถ้าประชาชนในตลาดบางหลวง อำเภอบางเลน

จังหวัดนครปฐม มีการประสานความร่วมมือระหว่างสมาชิกในชุมชนมากขึ้น จะทำให้การมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน เพิ่มขึ้นในระดับต่ำ

2. ประชาชนในชุมชนได้รับความรู้และวิทยาการใหม่ๆ จากการท่องเที่ยว พบว่ามีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของตลาดบางหลวง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) มีค่าเท่ากับ 0.269 ซึ่งมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันในระดับต่ำ กล่าวคือถ้าประชาชนในตลาดบางหลวง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม ได้รับความรู้และวิทยาการใหม่ๆ จากการท่องเที่ยวมากขึ้น จะทำให้การมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน เพิ่มขึ้นในระดับต่ำ

3. พื้นที่ของชุมชนเป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยวมากขึ้น พบว่ามีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของตลาดบางหลวง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) มีค่าเท่ากับ 0.245 ซึ่งมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันในระดับต่ำ กล่าวคือถ้าพื้นที่ของชุมชนตลาดบางหลวง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม เป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยวมากขึ้น จะทำให้การมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน เพิ่มขึ้นในระดับต่ำ

4. สภาพแวดล้อมของชุมชนได้รับการพัฒนา พบว่ามีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของตลาดบางหลวง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) มีค่าเท่ากับ 0.307 ซึ่งมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันในระดับต่ำ กล่าวคือถ้าสภาพแวดล้อมของชุมชนตลาดบางหลวง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม ได้รับการพัฒนามากขึ้น จะทำให้การมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน เพิ่มขึ้นในระดับต่ำ

5. การร่วมมือกันเพื่อแก้ไขปัญหาของชุมชน พบว่ามีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของตลาดบางหลวง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) มีค่าเท่ากับ 0.265 ซึ่งมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันในระดับต่ำ กล่าวคือถ้าประชาชนในตลาดบางหลวง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม มีการร่วมมือกันเพื่อแก้ไขปัญหาของชุมชนมากขึ้น จะทำให้การมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน เพิ่มขึ้นในระดับต่ำ

6.3 การหาความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน กับปัจจัยสภาพแวดล้อม ด้านวัฒนธรรม โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Product - Moment Correlation Coefficient) ในการวิเคราะห์ ได้ผลดังตารางที่ 29

ตารางที่ 29 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน กับปัจจัยสภาพแวดล้อม ด้านวัฒนธรรม

ตัวแปร	ปัจจัยสภาพแวดล้อม ด้านวัฒนธรรม						
	y	X ₃₁	X ₃₂	X ₃₃	X ₃₄	X ₃₅	X ₃
y							
X ₃₁	.275**						
X ₃₂	.263**	.510**					
X ₃₃	.198**	.521**	.585**				
X ₃₄	.165**	.310**	.519**	.497**			
X ₃₅	.206**	.319**	.389**	.418**	.420**		
X ₃	.293**	.693**	.790**	.794**	.755**	.701**	

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01, * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 29 แสดงให้เห็นว่า เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของตลาดบางหลวง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม กับปัจจัยสภาพแวดล้อม ด้านวัฒนธรรม พบว่ามีความสัมพันธ์กัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) มีค่าเท่ากับ 0.293 ซึ่งมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันในระดับต่ำ และเมื่อพิจารณารายชื่อของปัจจัยสภาพแวดล้อม ด้านสังคม ได้แก่

1. การรณรงค์ให้มีการอนุรักษ์พื้นที่ท่องเที่ยว พบว่ามีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของตลาดบางหลวง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) มีค่าเท่ากับ 0.275 ซึ่งมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันในระดับต่ำ กล่าวคือถ้าชุมชนตลาดบางหลวง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม มี

การรณรงค์ให้มีการอนุรักษ์พื้นที่ท่องเที่ยวมากขึ้น จะทำให้การมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน เพิ่มขึ้นในระดับต่ำ

2. การร่วมมือพัฒนาพื้นที่ให้เป็นการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน พบว่ามีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของตลาดบางหลวง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) มีค่าเท่ากับ 0.263 ซึ่งมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันในระดับต่ำ กล่าวคือถ้าชุมชนตลาดบางหลวง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม มีการร่วมมือพัฒนาพื้นที่ให้เป็นการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนมากขึ้น จะทำให้การมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน เพิ่มขึ้นในระดับต่ำ

3. วิถีชีวิตและวัฒนธรรมในพื้นที่เปลี่ยนไป พบว่ามีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของตลาดบางหลวง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) มีค่าเท่ากับ 0.198 ซึ่งมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันในระดับต่ำ กล่าวคือถ้าชุมชนตลาดบางหลวง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม มีวิถีชีวิตและวัฒนธรรมในพื้นที่เปลี่ยนไปมากขึ้น จะทำให้การมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน เพิ่มขึ้นในระดับต่ำ

4. การอนุรักษ์วัฒนธรรมและชีวิตความเป็นอยู่ของชุมชน พบว่ามีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของตลาดบางหลวง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) มีค่าเท่ากับ 0.165 ซึ่งมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันในระดับต่ำ กล่าวคือถ้าประชาชนในตลาดบางหลวง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม มีการอนุรักษ์วัฒนธรรมและชีวิตความเป็นอยู่ของชุมชนมากขึ้น จะทำให้การมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน เพิ่มขึ้นในระดับต่ำ

5. กิจกรรมการท่องเที่ยวมีความเหมาะสมกับสภาพวัฒนธรรมของพื้นที่ พบว่ามีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของตลาดบางหลวง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) มีค่าเท่ากับ 0.206 ซึ่งมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันในระดับต่ำ กล่าวคือถ้าประชาชนในตลาดบางหลวง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม มีกิจกรรมการท่องเที่ยวมีความเหมาะสมกับสภาพวัฒนธรรมของพื้นที่มากขึ้น จะทำให้การมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน เพิ่มขึ้นในระดับต่ำ

6.4 การหาความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน กับปัจจัยสภาพแวดล้อม ด้านสิ่งแวดล้อม โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Product - Moment Correlation Coefficient) ในการวิเคราะห์ ได้ผลดังตารางที่ 30

ตารางที่ 30 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน กับปัจจัยสภาพแวดล้อม ด้านสิ่งแวดล้อม

ตัวแปร	ปัจจัยสภาพแวดล้อม ด้านสิ่งแวดล้อม						
	y	X ₄₁	X ₄₂	X ₄₃	X ₄₄	X ₄₅	X ₄
y							
X ₄₁	.275**						
X ₄₂	.192**	.643**					
X ₄₃	.262**	.694**	.665**				
X ₄₄	.254**	.654**	.662**	.669**			
X ₄₅	.262**	.661**	.641**	.625**	.732**		
X ₄	.291**	.854**	.847**	.855**	.868**	.852**	

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01, * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 30 แสดงให้เห็นว่า เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของตลาดบางหลวง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม กับปัจจัยสภาพแวดล้อม ด้านสิ่งแวดล้อม พบว่ามีความสัมพันธ์กัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) มีค่าเท่ากับ 0.291 ซึ่งมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันในระดับต่ำ และเมื่อพิจารณารายชื่อของปัจจัยสภาพแวดล้อม ด้านสิ่งแวดล้อม ได้แก่

1. สิ่งแวดล้อมและสภาพภูมิทัศน์ในพื้นที่ถูกทำลายโดยนักท่องเที่ยว พบว่ามีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของตลาดบางหลวง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) มีค่าเท่ากับ 0.275 ซึ่งมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันในระดับต่ำ กล่าวคือถ้าสิ่งแวดล้อมและสภาพภูมิทัศน์

ในพื้นที่ชุมชนตลาดบางหลวง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม ถูกทำลายโดยนักท่องเที่ยวมากขึ้น จะทำให้การมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน เพิ่มขึ้นในระดับต่ำ

2. เกิดปัญหาความเสื่อมโทรมของแหล่งท่องเที่ยว พบว่ามีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของตลาดบางหลวง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) มีค่าเท่ากับ 0.192 ซึ่งมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันในระดับต่ำ กล่าวคือถ้าชุมชนตลาดบางหลวง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม เกิดปัญหาความเสื่อมโทรมของแหล่งท่องเที่ยวมากขึ้น จะทำให้การมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน เพิ่มขึ้นในระดับต่ำ

3. ชุมชนขาดการบริหารจัดการเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในพื้นที่ พบว่ามีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของตลาดบางหลวง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) มีค่าเท่ากับ 0.262 ซึ่งมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันในระดับต่ำ กล่าวคือถ้าชุมชนตลาดบางหลวง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม ขาดการบริหารจัดการเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในพื้นที่มากขึ้น จะทำให้การมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน เพิ่มขึ้นในระดับต่ำ

4. ขาดการปรับปรุงสภาพพื้นที่ให้เหมาะสม เช่น สภาพถนน ทางเดิน ทางเท้า พบว่ามีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของตลาดบางหลวง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) มีค่าเท่ากับ 0.254 ซึ่งมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันในระดับต่ำ กล่าวคือถ้าชุมชนตลาดบางหลวง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม ขาดการปรับปรุงสภาพพื้นที่ให้เหมาะสมมากขึ้น จะทำให้การมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน เพิ่มขึ้นในระดับต่ำ

5. ปัญหาเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชน พบว่ามีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของตลาดบางหลวง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) มีค่าเท่ากับ 0.262 ซึ่งมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันในระดับต่ำ กล่าวคือถ้ามีปัญหาเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชนตลาดบางหลวง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐมมากขึ้น จะทำให้การมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน เพิ่มขึ้นในระดับต่ำ

ตอนที่ 7 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน กับความผูกพันต่อชุมชน

การหาความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของตลาดบางหลวง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม กับความผูกพันต่อชุมชน ได้แก่ ด้านความเชื่อมั่นและยอมรับเป้าหมายรวมถึงค่านิยมของชุมชน ด้านความเต็มใจและใช้ความพยายามเต็มที่ในการปฏิบัติงานให้ชุมชน และด้านความต้องการที่จะรักษาความเป็นสมาชิกของชุมชน โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Product - Moment Correlation Coefficient) ในการวิเคราะห์ มีรายละเอียดดังนี้

7.1 การหาความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนกับความผูกพันต่อชุมชน ด้านความเชื่อมั่นและยอมรับเป้าหมายรวมถึงค่านิยมของชุมชน โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Product - Moment Correlation Coefficient) ในการวิเคราะห์ ได้ผลดังตารางที่ 31

ตารางที่ 31 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน กับความผูกพันต่อชุมชน ด้านความเชื่อมั่นและยอมรับเป้าหมายรวมถึงค่านิยมของชุมชน

ตัวแปร	ด้านความเชื่อมั่นและยอมรับเป้าหมายรวมถึงค่านิยมของชุมชน						
	y	X ₅₁	X ₅₂	X ₅₃	X ₅₄	X ₅₅	X ₅
y							
X ₅₁	.230**						
X ₅₂	.268**	.452**					
X ₅₃	.294**	.493**	.627**				
X ₅₄	.262**	.496**	.624**	.731**			
X ₅₅	.320**	.564**	.594**	.659**	.678**		
X ₅	.335**	.748**	.793**	.852**	.856**	.853**	

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01, * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 31 แสดงให้เห็นว่า เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของตลาดบางหลวง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม กับความผูกพันต่อชุมชน ด้านความเชื่อมั่นและยอมรับเป้าหมาย รวมถึงค่านิยมของชุมชน พบว่ามีความสัมพันธ์กัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) มีค่าเท่ากับ 0.335 ซึ่งมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันในระดับต่ำ และเมื่อพิจารณารายชื่อของความผูกพันต่อชุมชน ด้านความเชื่อมั่นและยอมรับเป้าหมายรวมถึงค่านิยมของชุมชน ได้แก่

1. ภูมิใจและยินดีที่จะบอกผู้อื่นว่าเป็นสมาชิกของชุมชนที่อาศัยอยู่ พบว่ามีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของตลาดบางหลวง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) มีค่าเท่ากับ 0.230 ซึ่งมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันในระดับต่ำ กล่าวคือถ้าประชาชนในตลาดบางหลวง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม ภูมิใจและยินดีที่จะบอกผู้อื่นว่าเป็นสมาชิกของชุมชนที่อาศัยอยู่มากขึ้น จะทำให้การมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน เพิ่มขึ้นในระดับต่ำ

2. การเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ที่ชุมชนจัดขึ้นด้วยความเต็มใจเสมอ พบว่ามีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของตลาดบางหลวง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) มีค่าเท่ากับ 0.268 ซึ่งมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันในระดับต่ำ กล่าวคือถ้าประชาชนในตลาดบางหลวง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม เข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ที่ชุมชนจัดขึ้นด้วยความเต็มใจเสมอมากขึ้น จะทำให้การมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน เพิ่มขึ้นในระดับต่ำ

3. รู้สึกมั่นคงเมื่อได้เป็นสมาชิกของชุมชนนี้ พบว่ามีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของตลาดบางหลวง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) มีค่าเท่ากับ 0.294 ซึ่งมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันในระดับต่ำ กล่าวคือถ้าประชาชนในตลาดบางหลวง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม รู้สึกมั่นคงเมื่อได้เป็นสมาชิกของชุมชนนี้มากขึ้น จะทำให้การมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน เพิ่มขึ้นในระดับต่ำ

4. เต็มใจที่จะปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายสูงสุดของชุมชน พบว่ามีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของตลาดบางหลวง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) มีค่าเท่ากับ 0.262 ซึ่งมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันในระดับต่ำ กล่าวคือถ้าประชาชนในตลาดบางหลวง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม เต็มใจที่จะปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายสูงสุดของชุมชน มากขึ้น จะทำให้การมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน เพิ่มขึ้นในระดับต่ำ

5. เป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ในการทำงานสอดคล้องกับชุมชน พบว่ามีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของตลาดบางหลวง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) มีค่าเท่ากับ 0.320 ซึ่งมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันในระดับต่ำ กล่าวคือถ้าประชาชนในตลาดบางหลวง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม มีเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ในการทำงานสอดคล้องกับชุมชนมากขึ้น จะทำให้การมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน เพิ่มขึ้นในระดับต่ำ

7.2 การหาความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนกับความผูกพันต่อชุมชน ด้านความเต็มใจและใช้ความพยายามเต็มที่ในการปฏิบัติงานให้ชุมชน โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Product - Moment Correlation Coefficient) ในการวิเคราะห์ ได้ผลดังตารางที่ 32

ตารางที่ 32 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน กับความผูกพันต่อชุมชน ด้านความเต็มใจและใช้ความพยายามเต็มที่ในการปฏิบัติงานให้ชุมชน

ตัวแปร	ด้านความเต็มใจและใช้ความพยายามเต็มที่ในการปฏิบัติงานให้ชุมชน						
	y	X ₆₁	X ₆₂	X ₆₃	X ₆₄	X ₆₅	X ₆₆
y							
X ₆₁	.370**						
X ₆₂	.382**	.553**					
X ₆₃	.319**	.471**	.662**				
X ₆₄	.281**	.499**	.621**	.683**			
X ₆₅	.359**	.443**	.408**	.364**	.417**		
X ₆₆	.438**	.753**	.830**	.815**	.823**	.682**	

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01, * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 32 แสดงให้เห็นว่า เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของตลาดบางหลวง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม กับความผูกพันต่อชุมชน ด้านความเต็มใจและใช้ความพยายามเต็มที่ในการปฏิบัติงานให้ชุมชน พบว่ามีความสัมพันธ์กัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) มีค่าเท่ากับ 0.438 ซึ่งมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันในระดับต่ำ และเมื่อพิจารณารายชื่อของความผูกพันต่อชุมชน ด้านความเต็มใจและใช้ความพยายามเต็มที่ในการปฏิบัติงานให้ชุมชน ได้แก่

1. เมื่อได้รับมอบหมายงานอย่างใดอย่างหนึ่ง จะทุ่มเทให้กับงานนั้นอย่างเต็มที่ พบว่ามีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของตลาดบางหลวง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) มีค่าเท่ากับ 0.370 ซึ่งมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันในระดับต่ำ กล่าวคือถ้าประชาชนในตลาดบางหลวง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม ได้รับมอบหมายงานอย่างใดอย่างหนึ่ง จะทุ่มเทให้กับงานนั้นอย่างเต็มที่ มากขึ้น จะทำให้การมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน เพิ่มขึ้นในระดับต่ำ

2. ปฏิบัติงานทุกอย่างโดยคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดที่ชุมชนจะได้รับ พบว่ามีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของตลาดบางหลวง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) มีค่าเท่ากับ 0.382 ซึ่งมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันในระดับต่ำ กล่าวคือถ้าประชาชนในตลาดบางหลวง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม ปฏิบัติงานทุกอย่างโดยคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดที่ชุมชนจะได้รับมากขึ้น จะทำให้การมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน เพิ่มขึ้นในระดับต่ำ

3. มีความพร้อมอยู่เสมอที่จะทำทุกอย่างเพื่อการพัฒนาและความก้าวหน้าของชุมชน พบว่ามีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของตลาดบางหลวง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) มีค่าเท่ากับ 0.319 ซึ่งมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันในระดับต่ำ กล่าวคือถ้าประชาชนในตลาดบางหลวง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม มีความพร้อมอยู่เสมอที่จะทำทุกอย่างเพื่อการพัฒนาและความก้าวหน้าของชุมชนมากขึ้น จะทำให้การมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน เพิ่มขึ้นในระดับต่ำ

4. หน้าที่ที่ปฏิบัติอยู่นั้นมีผลต่อความสำเร็จของชุมชน พบว่ามีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของตลาดบางหลวง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) มีค่าเท่ากับ 0.281 ซึ่งมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันในระดับต่ำ กล่าวคือถ้าหน้าที่ของประชาชนในตลาดบางหลวง

อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐมที่ปฏิบัติอยู่นั้นมีผลต่อความสำเร็จของชุมชนมากขึ้น จะทำให้การมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน เพิ่มขึ้นในระดับต่ำ

5. ทุ่มเตและเสียดละในการทำงานให้กับชุมชนอย่างเต็มความสามารถ พบว่ามีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของตลาดบางหลวง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) มีค่าเท่ากับ 0.359 ซึ่งมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันในระดับต่ำ กล่าวคือถ้าประชาชนในตลาดบางหลวง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม ทุ่มเตและเสียดละในการทำงานให้กับชุมชนมากขึ้น จะทำให้การมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน เพิ่มขึ้นในระดับต่ำ

7.3 การหาความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน กับความผูกพันต่อชุมชน ด้านความต้องการที่จะรักษาความเป็นสมาชิกของชุมชน โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Product - Moment Correlation Coefficient) ในการวิเคราะห์ ได้ผลดังตารางที่ 33

ตารางที่ 33 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน กับความผูกพันต่อชุมชน ด้านความต้องการที่จะรักษาความเป็นสมาชิกของชุมชน

ตัวแปร	ด้านความต้องการที่จะรักษาความเป็นสมาชิกของชุมชน						
	y	X ₇₁	X ₇₂	X ₇₃	X ₇₄	X ₇₅	X ₇
y							
X ₇₁	.367**						
X ₇₂	.408**	.744**					
X ₇₃	.381**	.630**	.712**				
X ₇₄	.334**	.378**	.459**	.508**			
X ₇₅	.427**	.404**	.452**	.498**	.583**		
X ₇	.482**	.807**	.858**	.851**	.721**	.729**	

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01, * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 33 แสดงให้เห็นว่า เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของตลาดบางหลวง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม กับความผูกพันต่อชุมชน ด้านความต้องการที่จะรักษาความเป็นสมาชิกของชุมชน พบว่ามีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) มีค่าเท่ากับ 0.482 ซึ่งมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันในระดับต่ำ และเมื่อพิจารณารายชื่อของความผูกพันต่อชุมชน ด้านความต้องการที่จะรักษาความเป็นสมาชิกของชุมชน ได้แก่

1. ความผูกพันต่อชุมชนที่อาศัยอยู่ พบว่ามีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของตลาดบางหลวง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) มีค่าเท่ากับ 0.367 ซึ่งมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันในระดับต่ำ กล่าวคือถ้าประชาชนในตลาดบางหลวง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม มีความผูกพันต่อชุมชนที่อาศัยอยู่มากขึ้น จะทำให้การมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน เพิ่มขึ้นในระดับต่ำ

2. อาศัยอยู่ในชุมชนนี้ トラบเท่าที่ชุมชนยังดำรงอยู่ พบว่ามีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของตลาดบางหลวง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) มีค่าเท่ากับ 0.408 ซึ่งมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันในระดับต่ำ กล่าวคือถ้าประชาชนในตลาดบางหลวง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม อาศัยอยู่ในชุมชนนี้ トラบเท่าที่ชุมชนยังดำรงอยู่ มากขึ้น จะทำให้การมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน เพิ่มขึ้นในระดับต่ำ

3. การตั้งใจจะทำงานให้กับชุมชน เพื่อประโยชน์ส่วนรวมของชุมชน พบว่ามีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของตลาดบางหลวง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) มีค่าเท่ากับ 0.381 ซึ่งมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันในระดับต่ำ กล่าวคือถ้าประชาชนในตลาดบางหลวง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม ตั้งใจจะทำงานให้กับชุมชน เพื่อประโยชน์ส่วนรวมของชุมชนมากขึ้น จะทำให้การมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน เพิ่มขึ้นในระดับต่ำ

4. ไม่ต้องการที่จะย้ายออกไปทำงานที่อื่น ที่ได้ค่าตอบแทนหรือรายได้ที่ดีกว่า พบว่ามีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของตลาดบางหลวง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) มีค่าเท่ากับ 0.334 ซึ่งมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันในระดับต่ำ กล่าวคือถ้าประชาชนในตลาดบางหลวง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม ไม่ต้องการที่จะย้ายออกไปทำงานที่อื่นที่ได้ค่าตอบแทนหรือรายได้ที่ดีกว่ามากขึ้นทำให้การมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน เพิ่มขึ้นในระดับต่ำ

5. คิดว่าชุมชนที่อาศัยอยู่ เป็นชุมชนที่ดีที่สุด พบว่ามีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของตลาดบางหลวง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) มีค่าเท่ากับ 0.427 ซึ่งมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันในระดับต่ำ กล่าวคือถ้าประชาชนในตลาดบางหลวง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม คิดว่าชุมชนที่อาศัยอยู่ เป็นชุมชนที่ดีที่สุดมากขึ้น จะทำให้การมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน เพิ่มขึ้นในระดับต่ำ

ตารางที่ 34 สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน

ตัวแปรอิสระ	การมีส่วนร่วมในการจัดการ การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน	การทดสอบ สมมติฐาน	ผลการทดสอบ สมมติฐาน
เพศ	การค้นหาปัญหาาร่วมกัน	ไม่ sig	ไม่สอดคล้อง
	การวางแผนร่วมกัน	ไม่ sig	ไม่สอดคล้อง
	การปฏิบัติงานร่วมกัน	ไม่ sig	ไม่สอดคล้อง
	การตัดสินใจร่วมกัน	ไม่ sig	ไม่สอดคล้อง
	การติดตามประเมินผลร่วมกัน	ไม่ sig	ไม่สอดคล้อง
	การรับผลประโยชน์ร่วมกัน	ไม่ sig	ไม่สอดคล้อง
	การมีส่วนร่วมโดยรวม	ไม่ sig	ไม่สอดคล้อง
อายุ	การค้นหาปัญหาาร่วมกัน	ไม่ sig	ไม่สอดคล้อง
	การวางแผนร่วมกัน	ไม่ sig	ไม่สอดคล้อง
	การปฏิบัติงานร่วมกัน	ไม่ sig	ไม่สอดคล้อง
	การตัดสินใจร่วมกัน	ไม่ sig	ไม่สอดคล้อง
	การติดตามประเมินผลร่วมกัน	ไม่ sig	ไม่สอดคล้อง
	การรับผลประโยชน์ร่วมกัน	ไม่ sig	ไม่สอดคล้อง
	การมีส่วนร่วมโดยรวม	ไม่ sig	ไม่สอดคล้อง

ตารางที่ 34 (ต่อ)

ตัวแปรอิสระ	การมีส่วนร่วมในการจัดการ การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน	การทดสอบ สมมติฐาน	ผลการทดสอบ สมมติฐาน
ด้านสังคม	การค้นหาปัญหาร่วมกัน	sig	สอดคล้อง
	การวางแผนร่วมกัน	sig	สอดคล้อง
	การปฏิบัติงานร่วมกัน	sig	สอดคล้อง
	การตัดสินใจร่วมกัน	sig	สอดคล้อง
	การติดตามประเมินผลร่วมกัน	sig	สอดคล้อง
	การรับผลประโยชน์ร่วมกัน	sig	สอดคล้อง
	การมีส่วนร่วมโดยรวม	sig	สอดคล้อง
ด้านวัฒนธรรม	การค้นหาปัญหาร่วมกัน	sig	สอดคล้อง
	การวางแผนร่วมกัน	sig	สอดคล้อง
	การปฏิบัติงานร่วมกัน	sig	สอดคล้อง
	การตัดสินใจร่วมกัน	sig	สอดคล้อง
	การติดตามประเมินผลร่วมกัน	sig	สอดคล้อง
	การรับผลประโยชน์ร่วมกัน	sig	สอดคล้อง
	การมีส่วนร่วมโดยรวม	sig	สอดคล้อง
ด้านสิ่งแวดล้อม	การค้นหาปัญหาร่วมกัน	sig	สอดคล้อง
	การวางแผนร่วมกัน	sig	สอดคล้อง
	การปฏิบัติงานร่วมกัน	sig	สอดคล้อง
	การตัดสินใจร่วมกัน	sig	สอดคล้อง
	การติดตามประเมินผลร่วมกัน	sig	สอดคล้อง
	การรับผลประโยชน์ร่วมกัน	sig	สอดคล้อง
	การมีส่วนร่วมโดยรวม	sig	สอดคล้อง

ตารางที่ 34 (ต่อ)

ตัวแปรอิสระ	การมีส่วนร่วมในการจัดการ การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน	การทดสอบ สมมติฐาน	ผลการทดสอบ สมมติฐาน
ด้านความเชื่อมั่นและ ยอมรับเป้าหมาย รวมถึงค่านิยมของชุมชน	การค้นหาปัญหาร่วมกัน	sig	สอดคล้อง
	การวางแผนร่วมกัน	sig	สอดคล้อง
	การปฏิบัติงานร่วมกัน	sig	สอดคล้อง
	การตัดสินใจร่วมกัน	sig	สอดคล้อง
	การติดตามประเมินผลร่วมกัน	sig	สอดคล้อง
	การรับผลประโยชน์ร่วมกัน	sig	สอดคล้อง
	การมีส่วนร่วมโดยรวม	sig	สอดคล้อง
ด้านความเต็มใจและ ใช้ความพยายามเต็มที่ ในการปฏิบัติงานให้ชุมชน	การค้นหาปัญหาร่วมกัน	sig	สอดคล้อง
	การวางแผนร่วมกัน	sig	สอดคล้อง
	การปฏิบัติงานร่วมกัน	sig	สอดคล้อง
	การตัดสินใจร่วมกัน	sig	สอดคล้อง
	การติดตามประเมินผลร่วมกัน	sig	สอดคล้อง
	การรับผลประโยชน์ร่วมกัน	sig	สอดคล้อง
	การมีส่วนร่วมโดยรวม	sig	สอดคล้อง
ด้านความต้องการที่จะรักษา ความเป็นสมาชิกของชุมชน	การค้นหาปัญหาร่วมกัน	sig	สอดคล้อง
	การวางแผนร่วมกัน	sig	สอดคล้อง
	การปฏิบัติงานร่วมกัน	sig	สอดคล้อง
	การตัดสินใจร่วมกัน	sig	สอดคล้อง
	การติดตามประเมินผลร่วมกัน	sig	สอดคล้อง
	การรับผลประโยชน์ร่วมกัน	sig	สอดคล้อง
	การมีส่วนร่วมโดยรวม	sig	สอดคล้อง

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของตลาดบางหลวง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม ผู้วิจัยนำผลการวิเคราะห์โดยใช้ตารางประกอบการบรรยายตามลำดับ มีวัตถุประสงค์ คือ

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของตลาดบางหลวง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม

2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของตลาดบางหลวง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ คือผู้ที่พักอาศัยอยู่ในเขตชุมชนตลาดเก่า อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม มีครอบครัวพื้นที่ 2 ตำบลคือ ตำบลบางหลวงและหมู่ 6 ตำบลหินมูล (บางส่วน) มีประชาชนทั้งชายและหญิงที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปี ขึ้นไป ในชุมชนตลาดร้อยปีบางหลวง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม ประชากรรวม 2,341 คน

การสุ่มตัวอย่างสำหรับงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยใช้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 350 คน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบไม่อาศัยความน่าจะเป็น (Non-Probability Sampling) โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) สำหรับเลือกพื้นที่เก็บรวบรวมข้อมูล บริเวณชุมชนพื้นที่ 2 ตำบลคือ ตำบลบางหลวง และหมู่ 6 ตำบลหินมูล (บางส่วน) โดยกำหนดจำนวนกลุ่มตัวอย่างแบบโควตา (Quota) คือเก็บข้อมูลตามชุมชนต่างๆ ทั้งนี้ โดยการเก็บข้อมูลแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) จนได้หน่วยตัวอย่างครบตามที่กำหนดไว้ คือ 350 คน

การศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถาม (Questionnaires) เป็นเครื่องมือสำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูลกับประชาชนในชุมชนตลาดบางหลวง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม การหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยด้านความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยหาค่า IOC (Item-Objective Congruence Index) ส่วนคุณภาพด้านความเชื่อมั่น (Reliability) โดยนำไปทดลองใช้ (Pre-test) กับพนักงานที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน จากนั้นหาความเชื่อมั่นโดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา

การวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป โดยใช้สถิติการแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบที (t-test) การวิเคราะห์ความแปรปรวน (Analysis of variance: ANOVA) และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Product - Moment Correlation Coefficient)

ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นรูปแบบตารางประกอบการบรรยาย โดยแบ่งเนื้อหาเป็น 7 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistic) เพื่อใช้อธิบายลักษณะข้อมูลส่วนบุคคล ด้วยสถิติค่าร้อยละ (Percentage) และการแจกแจงความถี่ (Frequency)

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยสภาพแวดล้อม โดยใช้สถิติ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (Standard Deviation)

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์ข้อมูลความผูกพันต่อชุมชน โดยใช้สถิติ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ตอนที่ 4 การวิเคราะห์ข้อมูลการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน โดยใช้สถิติ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ตอนที่ 5 การวิเคราะห์เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ที่มีปัจจัยส่วนบุคคลแตกต่างกัน โดยใช้สถิติการทดสอบที (t - test) ในการเปรียบเทียบความแตกต่างจำแนกตามเพศ ใช้สถิติในการวิเคราะห์ (Analysis of variance: ANOVA) ในการเปรียบเทียบความแตกต่างจำแนกตามอายุ สถานภาพการสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ ระยะเวลาที่ประกอบอาชีพ และรายได้ต่อเดือน

ตอนที่ 6 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนกับปัจจัยสภาพแวดล้อม ด้วยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Product - Moment Correlation Coefficient)

ตอนที่ 7 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนกับความผูกพันต่อชุมชน ด้วยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Product - Moment Correlation Coefficient)

สรุปผลการวิจัย

การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของตลาดบางหลวง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม สามารถสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม และการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง มีรายละเอียดดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงจำนวน 226 คน คิดเป็นร้อยละ 64.57 และเป็นเพศชายจำนวน 124 คน คิดเป็นร้อยละ 35.43

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 31-40 ปี จำนวน 135 คน คิดเป็นร้อยละ 38.57 รองลงมามีอายุระหว่าง 41-50 ปี จำนวน 68 คน คิดเป็นร้อยละ 19.43 21-30 ปี และกลุ่มตัวอย่างที่มีจำนวนน้อยที่สุด คืออายุน้อยกว่า 21 ปี จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 3.14

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรส จำนวน 271 คน คิดเป็นร้อยละ 77.43 รองลงามีสถานภาพโสด จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 9.14 และกลุ่มตัวอย่างที่มีจำนวนน้อยที่สุดคือสถานภาพหย่า จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 2.57

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับประถมศึกษา จำนวน 261 คน คิดเป็นร้อยละ 74.57 รองลงมาจบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นหรือเทียบเท่า จำนวน 43 คน คิดเป็นร้อยละ 12.29 และกลุ่มตัวอย่างจำนวนน้อยที่สุด คือไม่ได้ศึกษา จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 0.57

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ประกอบอาชีพผู้ประกอบการด้านธุรกิจบริการ/ค้าขาย จำนวน 177 คน คิดเป็นร้อยละ 50.57 รองลงมาประกอบอาชีพพนักงาน/ ลูกจ้าง/ รับจ้างทั่วไป จำนวน 71 คน คิดเป็นร้อยละ 20.29 และกลุ่มตัวอย่างที่มีจำนวนน้อยที่สุด คือไม่ได้ทำงาน/ว่างงาน จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 0.57

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีระยะเวลาที่ประกอบอาชีพ 1-10 ปี จำนวน 155 คน คิดเป็นร้อยละ 44.28 รองลงมามีระยะเวลาที่ประกอบอาชีพ 11-20 ปี จำนวน 98 คน คิดเป็นร้อยละ 28.00 และกลุ่มตัวอย่างที่มีจำนวนน้อยที่สุด คือระยะเวลาที่ประกอบอาชีพ 30 ปีขึ้นไป จำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 8.00

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีรายได้ต่อเดือน 5,001 - 10,000 บาท จำนวน 139 คน คิดเป็นร้อยละ 39.72 รองลงมาคือระดับ 10,001 - 15,000 บาท จำนวน 76 คน คิดเป็นร้อยละ 21.71 และกลุ่มตัวอย่างจำนวนน้อยที่สุด คือระดับน้อยกว่า 5,000 บาท จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 9.14

2. การวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยสภาพแวดล้อม

การวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยสภาพแวดล้อมของตัวแทนประชาชนในชุมชนตลาดบางหลวง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม ได้แก่ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านวัฒนธรรม และด้านสิ่งแวดล้อม พบว่าปัจจัยสภาพแวดล้อมโดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.36 โดยค่าเฉลี่ยของปัจจัยสภาพแวดล้อมสูงที่สุดคือ ด้านสังคม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.51 รองลงมาคือ ด้านเศรษฐกิจ อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.43 ด้านสิ่งแวดล้อม อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.25 และด้านวัฒนธรรม อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.24 ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

2.1 การวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยสภาพแวดล้อม ด้านเศรษฐกิจ พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยสภาพแวดล้อม ด้านเศรษฐกิจ อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.43 เมื่อพิจารณาโดยค่าเฉลี่ยของด้านเศรษฐกิจสูงที่สุด ได้แก่ ประชาชนมีความเป็นอยู่และการดำรงชีวิตที่ดีขึ้น อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.55 รองลงมาคือ ได้รับค่าตอบแทนจากการท่องเที่ยวในรูปแบบของตัวเงิน อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.54 และค่าเฉลี่ยของด้านเศรษฐกิจน้อยที่สุดคือ ประชาชนมีรายได้เพิ่มขึ้น อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.35

2.2 การวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยสภาพแวดล้อม ด้านสังคม พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยสภาพแวดล้อม ด้านสังคม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.51 เมื่อพิจารณาโดยค่าเฉลี่ยของด้านสังคมสูงที่สุด ได้แก่ ประชาชนในชุมชนได้รับความรู้และวิทยาการใหม่ๆ จากการท่องเที่ยว อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.89 รองลงมาคือ มีการร่วมมือกันเพื่อแก้ไขปัญหาของชุมชน อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.59 และค่าเฉลี่ยของด้านสังคมน้อยที่สุดคือ สภาพแวดล้อมของชุมชนได้รับการพัฒนา อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.22

2.3 การวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยสภาพแวดล้อม ด้านวัฒนธรรม พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยสภาพแวดล้อม ด้านวัฒนธรรม อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.24 เมื่อพิจารณาโดยค่าเฉลี่ยของด้านวัฒนธรรมสูงที่สุด ได้แก่ มีการรณรงค์ให้มีการอนุรักษ์พื้นที่ท่องเที่ยว อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.74 รองลงมาคือ กิจกรรมการท่องเที่ยวมีความเหมาะสมกับสภาพวัฒนธรรมของพื้นที่ อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.19 และค่าเฉลี่ยของด้านวัฒนธรรมน้อยที่สุดคือ มีการอนุรักษ์วัฒนธรรมและชีวิตความเป็นอยู่ของชุมชน อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.83

2.4 การวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยสภาพแวดล้อม ด้านสิ่งแวดล้อม พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยสภาพแวดล้อม ด้านสิ่งแวดล้อม อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ

3.25 เมื่อพิจารณาโดยค่าเฉลี่ยของ ด้านสิ่งแวดล้อมสูงสุด ได้แก่ สิ่งแวดล้อมและสภาพภูมิทัศน์ในพื้นที่ที่ถูกทำลายโดยนักท่องเที่ยว อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.31 รองลงมาคือ เกิดปัญหาความเสื่อมโทรมของแหล่งท่องเที่ยว อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.28 และค่าเฉลี่ยของด้านสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุดคือ ขาดการปรับปรุงสภาพพื้นที่ให้เหมาะสม เช่น สภาพถนนทางเดิน ทางเท้า อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.21

3. การวิเคราะห์ข้อมูลความผูกพันต่อชุมชน

การวิเคราะห์ข้อมูลความผูกพันต่อชุมชนของตัวแทนประชาชนในชุมชนตลาดบางหลวง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม ได้แก่ ด้านความเชื่อมั่นและยอมรับเป้าหมายรวมถึงค่านิยมของชุมชน ด้านความเต็มใจและใช้ความพยายามเต็มที่ในการปฏิบัติงานให้ชุมชน และด้านความต้องการที่จะรักษาความเป็นสมาชิกของชุมชน พบว่าความผูกพันต่อชุมชนโดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.34 เมื่อพิจารณาโดยค่าเฉลี่ยของความผูกพันต่อชุมชนสูงสุด ได้แก่ ด้านความเต็มใจและใช้ความพยายามเต็มที่ในการปฏิบัติงานให้ชุมชน อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.50 รองลงมาคือ ด้านความต้องการที่จะรักษาความเป็นสมาชิกของชุมชน อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.28 และค่าเฉลี่ยของความผูกพันต่อชุมชนน้อยที่สุดคือ ด้านความเชื่อมั่นและยอมรับเป้าหมายรวมถึงค่านิยมของชุมชน อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.24 ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

3.1 การวิเคราะห์ข้อมูลความผูกพันต่อชุมชน ด้านความเชื่อมั่นและยอมรับเป้าหมายรวมถึงค่านิยมของชุมชน พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.24 เมื่อพิจารณาโดยค่าเฉลี่ยของด้านความเชื่อมั่นและยอมรับเป้าหมายรวมถึงค่านิยมของชุมชนสูงสุด ได้แก่ ความรู้สึกมั่นคงเมื่อได้เป็นสมาชิกของชุมชนนี้อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.31 รองลงมาคือ ภูมิใจและยินดีที่จะบอกผู้อื่นว่าเป็นสมาชิกของชุมชนที่อาศัยอยู่ อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.26 และค่าเฉลี่ยของด้านความเชื่อมั่นและยอมรับเป้าหมายรวมถึงค่านิยมของชุมชนน้อยที่สุดคือ เต็มใจที่จะปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายสูงสุดของชุมชน อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.21

3.2 การวิเคราะห์ข้อมูลความผูกพันต่อชุมชน ด้านความเต็มใจและใช้ความพยายามเต็มที่ในการปฏิบัติงานให้ชุมชน พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.50 เมื่อพิจารณาโดยค่าเฉลี่ยของด้านความเต็มใจและใช้ความพยายามเต็มที่ในการปฏิบัติงานให้ชุมชนสูงสุด ได้แก่ การปฏิบัติงานทุกอย่างโดยคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดที่ชุมชนจะได้รับ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.73 รองลงมาคือ มีความพร้อมอยู่เสมอที่จะทำทุกอย่างเพื่อ

การพัฒนาและความก้าวหน้าของชุมชน อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.69 และค่าเฉลี่ยของด้านความเต็มใจและใช้ความพยายามเต็มที่ในการปฏิบัติงานให้ชุมชนน้อยที่สุด คือ ทุ่มเทและเสียดสละในการทำงานให้กับชุมชนอย่างเต็มความสามารถ อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.10

3.3 การวิเคราะห์ข้อมูลความผูกพันต่อชุมชน ด้านความต้องการที่จะรักษาความเป็นสมาชิกของชุมชน พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.28 เมื่อพิจารณาโดยค่าเฉลี่ยของด้านความต้องการที่จะรักษาความเป็นสมาชิกของชุมชนสูงที่สุด ได้แก่ ไม่ต้องการที่จะย้ายออกไปทำงานที่อื่น ที่ได้ค่าตอบแทนหรือรายได้ที่ดีกว่า อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.52 รองลงมาคือ คิดว่าชุมชนที่อาศัยอยู่ เป็นชุมชนที่ดีที่สุด อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.45 และค่าเฉลี่ยของด้านความต้องการที่จะรักษาความเป็นสมาชิกของชุมชนน้อยที่สุดคือมีความผูกพันต่อชุมชนที่ทำงานอาศัยอยู่ อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.09

4. การวิเคราะห์ข้อมูลการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

การวิเคราะห์ข้อมูลการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของชุมชนตลาดบางหลวง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและประเด็นปัญหาร่วมกัน การมีส่วนร่วมในการวางแผนร่วมกัน การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานร่วมกัน การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลร่วมกัน และการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ พบว่าการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนโดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.40 เมื่อพิจารณาโดยค่าเฉลี่ยของการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนสูงที่สุด ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการติดตาม ประเมินผลร่วมกัน อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.84 รองลงมาคือ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.63 และค่าเฉลี่ยของการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนน้อยที่สุดคือ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานร่วมกัน อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.07 ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลการมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและประเด็นปัญหาร่วมกัน พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.41 เมื่อพิจารณาโดยค่าเฉลี่ยของการมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและประเด็นปัญหาร่วมกันสูงที่สุด ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการศึกษาสาเหตุของปัญหาชุมชน อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.49 รองลงมาคือ การวิเคราะห์ปัญหาและกำหนดประเด็นปัญหาขึ้น อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.47 และค่าเฉลี่ยของการมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและประเด็นปัญหาร่วมกันน้อยที่สุดคือ ร่วมประเมินความเป็นไปได้ในการดำเนินการต่างๆของชุมชน อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.33

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลการมีส่วนร่วมในการวางแผนร่วมกัน พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็น อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.37 เมื่อพิจารณาโดยค่าเฉลี่ยของการมีส่วนร่วมในการวางแผนร่วมกันสูงสุด ได้แก่ ช่วยประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการวางแผนชุมชน อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.72 รองลงมาคือ มีส่วนร่วมในการเขียนและจัดทำแผนกิจกรรมต่างๆ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.65 และค่าเฉลี่ยของการมีส่วนร่วมในการวางแผนร่วมกันน้อยที่สุดคือ ช่วยอำนวยความสะดวกในการวางแผนกิจกรรมต่างๆ อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.12

4.3 การวิเคราะห์ข้อมูลการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานร่วมกัน พบว่ามีความคิดเห็น อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.07 เมื่อพิจารณาโดยค่าเฉลี่ยของการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานร่วมกันสูงสุด ได้แก่ ช่วยอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติกิจกรรม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.60 รองลงมาคือ การปฏิบัติตามแผนหรือกิจกรรมของชุมชน อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.42 และค่าเฉลี่ยของการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานร่วมกันน้อยที่สุดคือ ช่วยประสานงานกับหน่วยงานต่างๆ ในการดำเนินกิจกรรมของชุมชน อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.63

4.4 การวิเคราะห์ข้อมูลการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.63 เมื่อพิจารณาโดยค่าเฉลี่ยของการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจสูงสุด ได้แก่ ร่วมตัดสินใจวางกฎระเบียบของกิจกรรมต่างๆ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.45 รองลงมาคือ ตัดสินใจในการสรุปผลการดำเนินงานของชุมชน อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.11 และค่าเฉลี่ยของการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจน้อยที่สุดคือ ร่วมกำหนดแผนงานหรือ โครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวของชุมชน อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.85

4.5 การวิเคราะห์ข้อมูลการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลร่วมกัน พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.84 เมื่อพิจารณาโดยค่าเฉลี่ยของการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลร่วมกันสูงสุด ได้แก่ ร่วมติดตามและหาแนวทางในการปรับปรุงการดำเนินงานของชุมชน อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.16 รองลงมาคือมีส่วนร่วมในการประเมินผลการปฏิบัติงานตามแผนในรอบปีที่ผ่านมา อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.04 และค่าเฉลี่ยของการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลร่วมกันน้อยที่สุดคือ ร่วมประเมินผลกิจกรรมของชุมชน อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.43

4.6 การวิเคราะห์ข้อมูลการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.09 เมื่อพิจารณาโดยค่าเฉลี่ยของการมีส่วนร่วม

ร่วมในการรับผลประโยชน์สูงสุด ได้แก่ ได้รับประโยชน์จากการพัฒนาการบริการและสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยว อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.16 รองลงมาคือได้รับประโยชน์จากการยกระดับโครงสร้างพื้นฐาน การปรับปรุงระบบ สาธารณสุขและการขนส่ง อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.59 และค่าเฉลี่ยของการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์น้อยที่สุดคือผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจในระยะยาว คือส่งเสริมให้การท่องเที่ยวเป็นรายได้เสริมของชุมชน อยู่ในระดับน้อย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.13

5. การวิเคราะห์เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

การวิเคราะห์เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ ระยะเวลาที่ประกอบอาชีพ และรายได้ต่อเดือน โดยใช้สถิติการทดสอบที (t-test) ในการเปรียบเทียบความแตกต่างจำแนกตามเพศ ใช้สถิติในการวิเคราะห์ (Analysis of variance: ANOVA) ในการเปรียบเทียบความแตกต่างจำแนกตามอายุ สถานภาพการสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ ระยะเวลาที่ประกอบอาชีพ และรายได้ต่อเดือน มีรายละเอียดดังนี้

5.1 ประชาชนในชุมชนตลาดบางหลวงที่มีเพศแตกต่างกัน จะมีการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ทั้งโดยภาพรวมและเป็นรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

5.2 ประชาชนในชุมชนตลาดบางหลวงที่มีอายุแตกต่างกัน จะมีการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ทั้งโดยภาพรวมและเป็นรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

5.3 ประชาชนในชุมชนตลาดบางหลวงที่มีสถานภาพสมรสแตกต่างกัน จะมีการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ทั้งโดยภาพรวมและเป็นรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

5.4 ประชาชนในชุมชนตลาดบางหลวงที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน จะมีการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ทั้งโดยภาพรวมและเป็นรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

5.5 ประชาชนในชุมชนตลาดบางหลวงที่มีอาชีพแตกต่างกัน จะมีการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ทั้งโดยภาพรวมและเป็นรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

5.6 ประชาชนในชุมชนตลาดบางหลวงที่มีระยะเวลาที่ประกอบอาชีพแตกต่างกัน พบว่าการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน โดยภาพรวม แตกต่างกันอย่างไม่มี

นัยสำคัญทางสถิติ แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผนร่วมกัน การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานร่วมกัน การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์มีความแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ด้านการมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและประเด็นปัญหาร่วมกัน และการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลร่วมกัน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

5.7 ประชาชนในชุมชนตลาดบางหลวงที่มีรายได้ต่อเดือนแตกต่างกัน จะมีการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ทั้งโดยภาพรวมและเป็นรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

6. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน กับปัจจัยสภาพแวดล้อม

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของชุมชนตลาดบางหลวง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม กับปัจจัยสภาพแวดล้อม ได้แก่ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านวัฒนธรรมและด้านสิ่งแวดล้อม โดยใช้สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Product - Moment Correlation Coefficient) ในการวิเคราะห์ มีรายละเอียดดังนี้

6.1 ปัจจัยสภาพแวดล้อม ด้านเศรษฐกิจ มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของชุมชนตลาดบางหลวง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) มีค่าเท่ากับ 0.389 ซึ่งมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันในระดับต่ำ

6.2 ปัจจัยสภาพแวดล้อม ด้านสังคม มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของชุมชนตลาดบางหลวง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) มีค่าเท่ากับ 0.367 ซึ่งมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันในระดับต่ำ

6.3 ปัจจัยสภาพแวดล้อม ด้านวัฒนธรรม มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของชุมชนตลาดบางหลวง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) มีค่าเท่ากับ 0.293 ซึ่งมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันในระดับต่ำ

6.4 ปัจจัยสภาพแวดล้อม ด้านสิ่งแวดล้อม มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของชุมชนตลาดบางหลวง อำเภอบางเลน

จังหวัดนครปฐม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) มีค่าเท่ากับ 0.291 ซึ่งมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันในระดับต่ำ

7. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน กับความผูกพันต่อชุมชน

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของชุมชนตลาดบางหลวง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม กับความผูกพันต่อชุมชน ได้แก่ ด้านความเชื่อมั่นและยอมรับเป้าหมายรวมถึงค่านิยมของชุมชน ด้านความเต็มใจและใช้ความพยายามเต็มที่ในการปฏิบัติงานให้ชุมชน และด้านความต้องการที่จะรักษาความเป็นสมาชิกของชุมชน โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Product - Moment Correlation Coefficient) ในการวิเคราะห์ มีรายละเอียดดังนี้

7.1 ความผูกพันต่อชุมชน ด้านความเชื่อมั่นและยอมรับเป้าหมายรวมถึงค่านิยมของชุมชน มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของชุมชนตลาดบางหลวง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) มีค่าเท่ากับ 0.335 ซึ่งมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันในระดับต่ำ

7.2 ความผูกพันต่อชุมชน ด้านความเต็มใจและใช้ความพยายามเต็มที่ในการปฏิบัติงานให้ชุมชน มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของชุมชนตลาดบางหลวง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) มีค่าเท่ากับ 0.438 ซึ่งมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันในระดับต่ำ

7.3 ความผูกพันต่อชุมชน ด้านความต้องการที่จะรักษาความเป็นสมาชิกของชุมชน มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของชุมชนตลาดบางหลวง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) มีค่าเท่ากับ 0.482 ซึ่งมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันในระดับต่ำ

การอภิปรายผล

การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของตลาดบางหลวง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม สามารถนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ที่เป็นตัวแทนของชุมชนตลาดบางหลวง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม พบว่าส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงจำนวน 226 คน คิดเป็นร้อยละ 64.57 และเป็นเพศชายจำนวน 124 คน คิดเป็นร้อยละ 35.43 มีอายุระหว่าง 31-40 ปี จำนวน 135 คน คิดเป็นร้อยละ 38.57 มีสถานภาพสมรส จำนวน 271 คน คิดเป็นร้อยละ 77.43 จบการศึกษาระดับประถมศึกษา จำนวน 261 คน คิดเป็นร้อยละ 74.57 ประกอบอาชีพผู้ประกอบการด้านธุรกิจบริการ/ค้าขาย จำนวน 177 คน คิดเป็นร้อยละ 50.57 มีระยะเวลาที่ประกอบอาชีพ 1-10 ปี จำนวน 155 คน คิดเป็นร้อยละ 44.28 และมีรายได้ต่อเดือน 5,001 - 10,000 บาท จำนวน 139 คน คิดเป็นร้อยละ 39.72 รองลงมาคือระดับ 10,001 - 15,000 บาท จำนวน 76 คน คิดเป็นร้อยละ 21.71 และกลุ่มตัวอย่างที่มีจำนวนน้อยที่สุด คือระดับน้อยกว่า 5,000 บาท จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 9.14 ซึ่งเป็นไปตามเอกสารข้อมูลทั่วไปของจังหวัดนครปฐม.

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยสภาพแวดล้อม

การวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยสภาพแวดล้อมของตัวแทนประชาชนในชุมชนตลาดบางหลวง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม ได้แก่ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านวัฒนธรรม และด้านสิ่งแวดล้อม พบว่าปัจจัยสภาพแวดล้อมโดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.36 โดยค่าเฉลี่ยของปัจจัยสภาพแวดล้อมสูงที่สุดคือ ด้านสังคม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.51 รองลงมาคือ ด้านเศรษฐกิจ อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.43 ด้านสิ่งแวดล้อม อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.25 และด้านวัฒนธรรม อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.24 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพงษ์ศิริ เทพวงษ์ (2553) ได้ศึกษาเรื่องประวัติศาสตร์ชุมชนตลาดบางหลวง ร.ศ. 122 อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม ผลการศึกษาพบว่า สภาพทางเศรษฐกิจของชุมชนตลาดบางหลวง ร.ศ. 122 เป็นระบบเศรษฐกิจแบบพึ่งพาตนเอง ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพค้าขาย มีรายได้พอประมาณ ไม่มากไม่น้อย มีอาชีพที่โดดเด่นและเป็นอัตลักษณ์ คือการเปิดร้านขายอาหารต่างๆ และร้านขายยา นอกจากนี้ยังมีอาชีพที่พึ่งพิงธรรมชาติ คือการเก็บผักบุงขายและการท่องเที่ยว หากธรรมชาติไม่เอื้ออำนวยต่อการประกอบอาชีพ ชาวบ้านก็จะหันไปประกอบอาชีพอื่นๆ โดยเฉพาะการรับจ้าง สภาพทางสังคมของชุมชนตลาดบางหลวง ร.ศ. 122 มีความเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้น เมื่อมีความเจริญเข้ามาสู่พื้นที่ ทำให้เกิดความขัดแย้งขึ้นภายในชุมชนแต่ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นจะไม่รุนแรงมากนัก และสามารถพูดคุย เสรจจากลงกันได้ ความสัมพันธ์ระหว่างชาวบ้านใน

ชุมชนตลาดบางหลวงลดลง จากเดิมลักษณะครอบครัวเป็นครอบครัวขยายแต่ปัจจุบันเป็นครอบครัวเดี่ยวมากขึ้น การพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันน้อยลง ความสามัคคี ความร่วมแรงร่วมใจกันภายในชุมชนลดน้อยลง ด้านวัฒนธรรม พบว่าชุมชนตลาดบางหลวง ร.ศ. 122 มีประเพณีวัฒนธรรม และภูมิปัญญาชาวบ้านที่หลากหลาย แต่ในปัจจุบันชาวบ้านบางกลุ่มขาดความสามัคคีในการทำกิจกรรม การร่วมมือร่วมใจแบ่งออกเป็นฝักฝ่าย ทำให้สภาพวัฒนธรรมและประเพณีดั้งเดิมลดลง และสภาพแวดล้อมของชุมชนตลาดบางหลวง ร.ศ. 122 เป็นชุมชนอยู่ริมแม่น้ำท่าจีนในอดีตชาวบ้านมีวิถีชีวิตที่เรียบง่าย แต่ปัจจุบันเกิดปัญหาน้ำเน่าเสีย ส่งกลิ่นเหม็น ส่งผลกระทบต่อสภาพจิตใจของชาวบ้าน ซึ่งชาวบ้านได้รวมตัวกันช่วยปรับสภาพน้ำให้มีคุณภาพดีขึ้น มีการจัดการด้านขยะ เพื่อให้ชุมชนมีความสะอาดสวยงาม เป็นที่ชื่นชมของนักท่องเที่ยว

นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับรายงานการศึกษาของนริรัตน์ ทับทองกุล (2553) ได้ศึกษาเรื่อง โครงการค่ายเรียนรู้คุณธรรมนำชีวิตพอเพียง ปี 2553 ณ ชุมชนตลาดบางหลวง ตำบลบางหลวง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม จากการศึกษาพบว่าเศรษฐกิจของชุมชนตลาดบางหลวงเป็นระบบเศรษฐกิจแบบพึ่งพาตนเอง ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพค้าขาย มีรายได้พอประมาณไม่มากไม่น้อย มีฐานะดี มีอาชีพที่โดดเด่นและเอกลักษณ์ คือการเปิดร้านขายอาหารต่างๆ ตลาดบางหลวงมีสภาพเหมือนตลาดเก่าในอดีต ชาวบ้านตลาดบางหลวงจึงมีวิถีชีวิตที่เรียบง่ายเหมือนคนชนบท ไม่ค่อยพึ่งพากันเหมือนคนในเมือง แต่ละครอบครัวจะมุ่งมั่นทำมาหากินตามกำลังความสามารถของตนเอง เมื่อเสร็จแล้วจะพักผ่อนดูแลครอบครัวและไม่เข้าไปมีส่วนร่วม โดยเฉพาะเรื่องนั้นๆไม่เกี่ยวข้องหรือไม่เห็นด้วย มีความเป็นตัวของตัวเองค่อนข้างสูง เชื้อมั่นและเข้มแข็ง เนื่องจากคิดว่าตัวเองก็เป็นคนหนึ่งประสบความสำเร็จมาก่อน ตลาดบางหลวง ร.ศ.122 เป็นตลาดเก่าแก่ที่ปัจจุบันยังคงมีกลิ่นอายความเป็นชุมชนจีน โบราณทั้งด้านอาคารบ้านเรือนที่อนุรักษ์รูปแบบดั้งเดิมไว้ วัฒนธรรมประเพณีโบราณต่างๆ อาหารที่ไม่สามารถหารับประทานที่อื่นได้ แต่มีที่ตลาดบางหลวงแห่งนี้เพียงแห่งเดียว การใช้ทรัพยากรธรรมชาติของชุมชนตลาดบางหลวง มีลักษณะเด่น คือทุกครอบครัวจะใช้ที่ดินในการปลูกที่พื้กออาศัย และบางครอบครัวใช้เป็นที่พื้กออาศัยและเป็นสถานที่ประกอบอาชีพค้าขายด้วย ส่วนแหล่งน้ำจะมีแม่น้ำท่าจีนเป็นแหล่งน้ำสำคัญ นอกจากใช้น้ำในการอุปโภคแล้วยังเป็นแหล่งอาชีพที่สำคัญ คือ การเก็บผักบุ้ง ผักกระเฉดขาย และการล่องเรือเพื่อนักท่องเที่ยวชมธรรมชาติทั้งสองฝั่งแม่น้ำ

อธิบายได้ว่าการเปลี่ยนแปลงของตลาดบางหลวง จากประวัติชุมชนและกระบวนการปรับตัวเข้าสู่การเป็นสถานที่ท่องเที่ยว ที่แต่นั้นเดิมตลาดบางหลวงเป็นแหล่งค้าขายทางน้ำ ที่สำคัญแห่งหนึ่งของอำเภอบางเลน เพราะมีท่าเทียบเรือ หลายท่า สะดวกในการขนถ่ายสินค้า ทางการเกษตร มีบริษัทสุพรรณชนส่งให้บริการเดินเรือจากสุพรรณบุรีไปยังสถานีรถไฟวิภาวดี อ.นคร

ชัยศรี เพื่อเดินทางระหว่างหมู่บ้านหรือเข้ากรุงเทพฯ เมื่อกาลเวลาเปลี่ยนไปเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาแทน มีการสร้างถนน การสัญจรทางน้ำลดลง รถยนต์เข้ามาแทนที่เรือ ทำให้การค้าขายสินค้าทางน้ำเริ่มซบเซาลง แต่การค้าขายของชาวตลาดบางหลวงก็ยังคงอยู่ และยังคงรักษาเอกลักษณ์ด้านต่างๆ ไว้อย่างสมบูรณ์ จึงทำให้มีนายทุนจากภายนอกเข้ามาดำเนินธุรกิจการท่องเที่ยว และพัฒนารูปแบบตลาดเสียใหม่ให้กลายเป็นแหล่งท่องเที่ยว

การท่องเที่ยวมีผลกระทบต่อชุมชนทั้งในด้านบวกและลบ ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ ทำให้เกิดปัญหาการแออัดของการคมนาคม ปัญหาน้ำเสีย มลพิษทางเสียงและอากาศ แต่มีส่วนทำให้มีการปรับปรุงพื้นที่และสาธารณูปโภคในชุมชนให้ดีขึ้น ผลกระทบทางเศรษฐกิจ ทำให้เกิดการจ้างงานในชุมชน ไม่ต้องไปหางานนอกชุมชน มีทางเลือกด้านอาชีพเพิ่มขึ้นที่ตลาดบางหลวงการท่องเที่ยวสร้างรายได้ให้แก่สมาชิกชุมชน ผลกระทบทางสังคม การท่องเที่ยวก่อให้เกิดทั้งความร่วมมือและความขัดแย้งในชุมชน โดยเฉพาะเมื่อมีนักท่องเที่ยวมากและผลประโยชน์สูง มีความขัดแย้งระหว่างผู้ประกอบการด้วยกันและระหว่างผู้ประกอบการกับคนในชุมชนที่ถูกกีดกันด้านการค้า มีการเอาเปรียบและหลอกลวงนักท่องเที่ยวในการขายสินค้าและให้บริการ ผลกระทบทางวัฒนธรรมเป็นไปในทางบวกเป็นส่วนใหญ่ กล่าวคือกระตุ้นให้เกิดการอนุรักษ์วัฒนธรรมไทยในด้านการแต่งตัว กิจกรรมทางวัฒนธรรม ความรู้สึกภูมิใจในท้องถิ่นของตน ซึ่งตลาดบางหลวงสามารถจะพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ยั่งยืนได้ แต่ทั้งนี้ต้องให้ชุมชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการพัฒนาด้วยจึงจะนำไปสู่ความยั่งยืนอย่างแท้จริง ด้วยเหตุนี้จึงนำไปสู่ผลการวิจัยจากที่กล่าวมาแล้วข้างต้น

3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความผูกพันต่อชุมชน

การวิเคราะห์ข้อมูลความผูกพันต่อชุมชนของตัวแทนประชาชนในชุมชนตลาดบางหลวง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม ได้แก่ ด้านความเชื่อมั่นและยอมรับเป้าหมายรวมถึงค่านิยมของชุมชน ด้านความเต็มใจและใช้ความพยายามเต็มที่ในการปฏิบัติงานให้ชุมชน และด้านความต้องการที่จะรักษาความเป็นสมาชิกของชุมชน พบว่าความผูกพันต่อชุมชนโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.34 เมื่อพิจารณาโดยค่าเฉลี่ยของความผูกพันต่อชุมชนสูงที่สุด ได้แก่ ด้านความเต็มใจและใช้ความพยายามเต็มที่ในการปฏิบัติงานให้ชุมชน อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.50 รองลงมาคือ ด้านความต้องการที่จะรักษาความเป็นสมาชิกของชุมชน อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.28 และค่าเฉลี่ยของความผูกพันต่อชุมชนน้อยที่สุดคือ ด้านความเชื่อมั่นและยอมรับเป้าหมายรวมถึงค่านิยมของชุมชน อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.24 ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีความต้องการ (Need Hierarchy Theory) ของ Maslow ที่มีพื้นฐานมาจากความต้องการของมนุษย์ คือความต้องการทางด้านร่างกายของมนุษย์จำเป็นที่จะต้องได้รับอย่าง

สมบูรณ์เสียก่อนมนุษย์จึงจะเกิดความต้องการในขั้นต่อๆ จนกระทั่งถึงขั้นที่ 5 คือความต้องการที่จะได้รับความสำเร็จในชีวิต โดยสมาชิกในชุมชนได้เรียนรู้ถึงเป้าหมายและค่านิยมของชุมชนว่าเป็นชุมชนที่มีความมั่นคง มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักและได้รับการยกย่องจากบุคคลภายนอก ทำให้เกิดความคาดหวังในงานว่าสามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลเพิ่มขึ้นจนทำให้มีความตั้งใจอย่างแน่วแน่ที่จะดำรงอยู่ในชุมชน นอกจากนี้ทัศนคติกับเพื่อนบ้านทำให้การทำงานเป็นไปอย่างราบรื่น

อธิบายได้ว่าความผูกพันต่อชุมชน ได้แก่ ความผูกพันด้านความเชื่อมั่นและยอมรับเป้าหมายรวมถึงค่านิยมของชุมชน ด้านความเต็มใจและใช้ความพยายามเต็มที่ในการปฏิบัติงานให้ชุมชน และด้านความต้องการที่จะรักษาความเป็นสมาชิกของชุมชน เป็นความสัมพันธ์ของประชาชนที่มีต่อชุมชนในการยอมรับเป้าหมายและค่านิยมของชุมชน ในด้านความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกับชุมชน ความเต็มใจที่จะทุ่มเทความพยายามทั้งกายและจิตใจ เพื่อที่จะปฏิบัติงานในชุมชนให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ ตลอดจนมีความภักดีต่อชุมชน และมุ่งมั่นปรารถนาที่จะเป็นสมาชิกของชุมชนต่อไป ความผูกพันต่อชุมชนเป็นสิ่งที่มีความสำคัญยิ่งต่อความอยู่รอดและความมีประสิทธิภาพของชุมชน ในระดับผู้นำชุมชนหากมีความผูกพันต่อชุมชนสูงแล้ว จะเป็นแรงผลักดันให้บุคคลทุ่มเทความพยายามในการปฏิบัติงานอย่างเต็มที่และสอดคล้องกับเป้าหมายตลอดจนค่านิยมของชุมชนที่บุคคลเป็นสมาชิกอยู่เป็นผลให้ชุมชนเกิดการพัฒนา ส่วนในระดับสมาชิกในชุมชนนั้น ความผูกพันจะเป็นแรงผลักดันให้ปฏิบัติงานในชุมชน เพื่อผลประโยชน์ส่วนรวมได้ ดีกว่าผู้ไม่มีความผูกพันต่อชุมชน เนื่องจากรู้สึกมีส่วนร่วมเป็นเจ้าของชุมชนด้วยนั่นเอง นอกจากนั้นสมาชิกในชุมชนที่มีความผูกพันต่อชุมชนจะดำรงความเป็นสมาชิกในชุมชนนานกว่าสมาชิกที่ไม่มีความผูกพันต่อชุมชน เนื่องจากความผูกพันต่อชุมชนในแง่ของบุคคลเป็นความรู้สึกอย่างลึกซึ้งที่มีพื้นฐานมาจากชุมชน มิใช่เกิดจากความต้องการภายในตัวหรือความต้องการของตัวบุคคล กล่าวโดยสรุป ความผูกพันต่อชุมชนเป็นสิ่งบ่งชี้ถึงความทุ่มเทและความพยายามของสมาชิกในชุมชนในการปฏิบัติงาน เพื่อให้ชุมชนบรรลุเป้าหมายและนำไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน

จากผลการวิเคราะห์ความผูกพันต่อชุมชนสามารถสรุปได้ว่า ความผูกพันเป็นสภาพของประชาชนที่นำตนเองไปเกี่ยวข้องกับสัมพันธ์กับการกระทำ หรือพฤติกรรมบางอย่าง เป็นความตั้งใจที่จะปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของชุมชนและเต็มใจที่จะอยู่ในชุมชน เป็นทัศนคติหรือความรู้สึกอันเป็นผลจากความสัมพันธ์หรือปฏิสัมพันธ์ระหว่างประชาชนกับชุมชน เป็นระดับของความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของประชาชนกับชุมชน ความผูกพันต่อชุมชนเป็นทัศนคติที่ค่อนข้างจะซับซ้อน เป็นลักษณะความตั้งใจที่จะใช้ความพยายามอย่างเต็มที่ที่จะทำประโยชน์ เป็นความสัมพันธ์ที่เหนียวแน่นของความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของสมาชิกในชุมชน

4. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

การวิเคราะห์ข้อมูลการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของชุมชนตลาดบางหลวง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและประเด็นปัญหาร่วมกัน การมีส่วนร่วมในการวางแผนร่วมกัน การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานร่วมกัน การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลร่วมกัน และการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ พบว่าการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนโดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.40 เมื่อพิจารณาโดยค่าเฉลี่ยของการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนสูงสุด ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการติดตาม ประเมินผลร่วมกัน อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.84 รองลงมาคือ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.63 และค่าเฉลี่ยของการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนน้อยที่สุดคือ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานร่วมกัน อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.07 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของนาคม ชีรสวรรณจักร (2541) ได้ศึกษาเรื่องความคิดเห็นของประชาชนท้องถิ่นต่อการมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ กรณีศึกษา : อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นของประชาชนท้องถิ่นต่อการมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ปัจจัยที่มีผลต่อความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ รวมถึงปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ศึกษา คือ หัวหน้าครัวเรือนหรือตัวแทนครัวเรือน ซึ่งอาศัยอยู่ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี ไม่น้อยกว่า 1 ปี โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ คือ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นด้วยกับการมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในระดับปานกลางสำหรับผลการวิเคราะห์การผันแปรทางเดียว พบว่า อายุ ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในท้องถิ่น เป็นปัจจัยที่มีผลต่อความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและการให้คุณค่าต่อทรัพยากรธรรมชาติ เป็นปัจจัยที่มีผลต่อความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001

นอกจากนี้ยังพบว่าขัดแย้งกับงานวิจัยของจุฑารัตน์ จริยาอุดม (2549) ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาพื้นที่สีเขียวให้เป็นตลาดน้ำบางน้ำผึ้ง โดยใช้วิธีการแจกแบบสอบถามให้กับกลุ่มตัวอย่าง ผลการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมในการพัฒนาพื้นที่สีเขียวให้เป็นตลาดน้ำบางน้ำผึ้งด้านริเริ่มการพัฒนาอยู่ในระดับสูง เนื่องมาจากวิถีชีวิตแบบสังคมท้องถิ่นที่มีความผูกพันกัน ด้านวางแผนพัฒนา ด้านดำเนินการพัฒนาและด้านประเมินผลพัฒนาอยู่ในระดับต่ำซึ่งเป็นขั้นตอนที่ อดต. เป็นผู้กำหนดทรัพยากรและแหล่งทรัพยากรที่ใช้ในการพัฒนา ด้านรับผลประโยชน์จากการพัฒนาอยู่ในระดับสูง เพราะเป็นขั้นตอนที่ประชาชนที่มีส่วนร่วมได้รับ

ผลประโยชน์จากการพัฒนาอยู่ในระดับสูง เพราะเป็นขั้นตอนที่ประชาชนที่มีส่วนร่วมได้รับผลประโยชน์จากการพัฒนาทางด้านวัตถุและด้านจิตใจและก่อเกิดการสร้างงานสร้างอาชีพของประชาชนระดับสูงสุด และขัดแย้งกับงานวิจัยของวิไล บุญบรรจง (2543) ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวบริเวณชายฝั่งทะเลเมืองระยอง อำเภอเมืองจังหวัดระยอง โดยใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามและวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพรรณนา สถิติวิเคราะห์ ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวบริเวณชายฝั่งทะเลเมืองระยองอยู่ในระดับต่ำ ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวบริเวณชายฝั่งทะเลเมืองระยองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติคือ ความตระหนักถึงปัญหาความเสื่อมโทรมของแหล่งท่องเที่ยว และความต้องการเกียรติยศ โดยมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว

อธิบายได้ว่าการท่องเที่ยวทำให้เกิดผลกระทบทางสังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม จำเป็นที่ชุมชนต้องรวมตัวกันเข้ามาจัดการให้นักท่องเที่ยวและผู้ที่เกี่ยวข้องให้ปฏิบัติอยู่ในกฎ กติกาของชุมชน การจัดระเบียบการแบ่งปันผลประโยชน์แก่ผู้คนที่เกี่ยวข้องและผลประโยชน์ในชุมชน การสร้างมาตรฐานต่างๆ ของการท่องเที่ยวโดยชุมชนเอง ทั้งเพื่อไม่ให้เกิดผลกระทบมากเกินไปจนขีดความสามารถที่ชุมชนจะจัดการได้ เนื่องจากการจัดการท่องเที่ยวของชุมชนเป็นสิ่งที่ต้องเกี่ยวข้องกับคนภายนอก ดังนั้น ทักษะ ความชัดเจน การจัดการที่เหมาะสม จึงเป็นเรื่องที่ชุมชนเองยังมีคงความกังวลอยู่พอสมควร แม้ว่าจะมีปัจจัยที่เอื้อ และการสนับสนุนจากภายนอกพอสมควร แต่ชุมชนเองต้องสามารถคาดการณ์ และประเมินว่า วิสัยทัศน์ วัตถุประสงค์ของการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนนั้น มีความเป็นไปได้มากน้อยเพียงไร โดยการร่วมกันอภิปรายระดมความคิดเห็น จากชุมชนให้กว้างขวางจนสามารถสรุปด้วยมติของชุมชนเอง ซึ่งมีองค์ประกอบคือความสามารถในการวิเคราะห์สถานการณ์ภายนอก และสภาพปัญหาชุมชนตลอดจนมองแนวทางแก้ไขปัญหาก็ได้แบบชัดเจน และมองกิจกรรมการท่องเที่ยวเป็นกิจกรรมหนึ่ง หรือกิจกรรมร่วมเชื่อมต่อกับทิศทางแก้ไขปัญหาก็ได้โดยภาพรวมของชุมชนได้ แล้วจึงได้กำหนดเป็นวัตถุประสงค์เป้าหมายการทำกิจกรรมการท่องเที่ยว การมีส่วนร่วมของชุมชนทั้งหมด เนื่องจากเป็นเรื่องที่ต้องเกี่ยวข้องกับสิทธิของชุมชน การจัดการทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม ขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรมชุมชนที่ชุมชนต้องมีการคิดใคร่ครวญวินิจฉัย และร่วมตัดสินใจจะเปิดหมู่บ้านรองรับอย่างไร ควรเป็นรูปแบบใด ใครบ้างที่เกี่ยวข้อง ใครมีบทบาทจัดการอย่างไร และภายหลังนักท่องเที่ยวกลับแล้วมีการลดผลกระทบอย่างไร ด้วยวิธีการใด ตลอดจนการแบ่งปันผลประโยชน์ภายในชุมชน ชุมชนต้องมีส่วนร่วมในการจัดตั้งองค์กรภายในชุมชน เพื่อรับผิดชอบกิจกรรมนี้หรือผลักดันให้องค์กรชุมชนอื่นที่พิจารณาแล้วว่า มีความพร้อมทำหน้าที่รับผิดชอบเป็นหน่วยงาน

หนึ่งขององค์กรนั้นๆ แต่ทั้งนี้การดำเนินการขององค์กรต้องเป็นไปด้วยความโปร่งใส เพราะมีผลประโยชน์ที่เข้ามาเกี่ยวข้อง การพิจารณาเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นหรือของดีในชุมชนเพื่อจัดปรับเป็นกิจกรรมท่องเที่ยวให้สอดคล้องต่อชุมชน ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมให้น้อยที่สุดเท่าที่สามารถจะทำได้ ความพร้อมของผู้ที่สนใจจะเกี่ยวข้องกับกิจกรรมท่องเที่ยว จะมีบทบาทหลากหลายมากขึ้น คือจะมีผู้ที่เกี่ยวข้องกับที่พัก อาหาร การดูแลความปลอดภัย การนำพานักท่องเที่ยว การสื่อความหมาย และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ต้องไม่ใช่กระจุกตัวอยู่เฉพาะกลุ่มแกนนำภายในชุมชนเท่านั้น ควรมีระบบกระจายที่ทั่วถึงและเป็นธรรม การเสริมสร้างบรรยากาศการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง ที่ระรอนักท่องเที่ยวเพื่อสามารถจัดปรับกระบวนการให้เหมาะสมสอดคล้องยิ่งขึ้น และร่วมแก้ไขปัญหาก็ที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนการลดผลกระทบของการท่องเที่ยวในครั้งต่อไป และประสบการณ์ทักษะในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนที่ต้องบูรณาการความต้องการ ความเปลี่ยนแปลง และความตื่นตัวและการเรียนรู้ ให้เป็น โปรแกรมและกิจกรรมการท่องเที่ยวที่เหมาะสมของแต่ละพื้นที่

5. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

การวิเคราะห์เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ ระยะเวลาที่ประกอบอาชีพ และรายได้ต่อเดือน โดยใช้สถิติการทดสอบที (t – test) ในการเปรียบเทียบความแตกต่างจำแนกตามเพศ ใช้สถิติในการวิเคราะห์ (Analysis of variance: ANOVA) ในการเปรียบเทียบความแตกต่างจำแนกตามอายุ สถานภาพการสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ ระยะเวลาที่ประกอบอาชีพ และรายได้ต่อเดือน พบว่าประชาชนในชุมชนตลาดบางหลวงที่มีปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือนแตกต่างกัน จะมีการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ทั้งโดยภาพรวมและเป็นรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนประชาชนในชุมชนตลาดบางหลวงที่มีระยะเวลาที่ประกอบอาชีพแตกต่างกัน พบว่าการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน โดยภาพรวม แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผนร่วมกัน การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานร่วมกัน การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์มีความแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ด้านการมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและประเด็นปัญหาร่วมกัน และการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลร่วมกัน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจุฑารัตน์ จริยาอุคม (2549) ได้ศึกษา

เรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาพื้นที่สีเขียวให้เป็นตลาดน้ำบางน้ำผึ้ง โดยใช้วิธีการแจกแบบสอบถามให้กับกลุ่มตัวอย่าง ผลการศึกษาพบว่าการมีส่วนร่วมในการพัฒนาพื้นที่สีเขียวให้เป็นตลาดน้ำบางน้ำผึ้งด้านริเริ่มการพัฒนาอยู่ในระดับสูง เนื่องมาจากวิถีชีวิตแบบสังคมท้องถิ่นที่มีความผูกพันกัน ด้านวางแผนพัฒนา ด้านดำเนินการพัฒนาและด้านประเมินผลพัฒนาอยู่ในระดับต่ำซึ่งเป็นขั้นตอนที่ อบรม. เป็นผู้กำหนดทรัพยากรและแหล่งทรัพยากรที่ใช้ในการพัฒนา ด้านรับผลประโยชน์จากการพัฒนาอยู่ในระดับสูง เพราะเป็นขั้นตอนที่ประชาชนที่มีส่วนร่วมได้รับผลประโยชน์จากการพัฒนาอยู่ในระดับสูง เพราะเป็นขั้นตอนที่ประชาชนที่มีส่วนร่วมได้รับผลประโยชน์จากการพัฒนาทางด้านวัตถุประสงค์และด้านจิตใจและก่อเกิดการสร้างงานสร้างอาชีพของประชาชนระดับสูงสุด ศึกษาการมีส่วนร่วมของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ที่ต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาพื้นที่สีเขียวให้เป็นตลาดน้ำไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ข้อเสนอแนะการวิจัย การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาพื้นที่สีเขียวให้เป็นตลาดน้ำบางน้ำผึ้ง อบรม. ควรจัดให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการเสนอแนะข้อคิดเห็น และด้านวางแผนพัฒนามีการประชาสัมพันธ์ตลาดน้ำบางน้ำผึ้งให้เป็นที่รู้จักมากขึ้น และระบบการบริหารภายใน อบรม. ให้ใช้ระบบคุณธรรม เพื่อการพัฒนาพื้นที่ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวใหม่และการสร้างงาน สร้างอาชีพของชุมชนโดยใช้กระบวนการพัฒนาแบบบูรณาการ

นอกจากนี้ยังพบว่าขัดแย้งกับงานวิจัยของเกศินี มรณนที (2553) การศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดทำแผนพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในตำบลแหลมผักเบี้ย จังหวัดเพชรบุรี การศึกษามีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดทำแผนพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ในตำบลแหลมผักเบี้ย จังหวัดเพชรบุรี โดยการเปรียบเทียบปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ และปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมด้านความรู้ ความเข้าใจ การรับรู้ข่าวสารกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดทำแผนพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในตำบลแหลมผักเบี้ย จังหวัดเพชรบุรี กลุ่มประชากรและกลุ่มตัวอย่าง คือประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ตำบลแหลมผักเบี้ย จังหวัดเพชรบุรี จำนวน 400 คน รวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่า t-test และค่า F-test จากผลการศึกษาพบว่าการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดทำแผนพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวใน ตำบลแหลมผักเบี้ย จังหวัดเพชรบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมาก การมีส่วนร่วมมีค่าเฉลี่ยจากมากถึงน้อยดังนี้ ขั้นการดำเนินการพัฒนา มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ขั้นการประเมินผลการพัฒนา ขั้นการรับผลประโยชน์จากการพัฒนา ขั้นการริเริ่มการพัฒนาและขั้นการวางแผน ตามลำดับ ปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ เวลา และปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วม ด้านการรับรู้ข่าวสารที่แตกต่างกัน มีระดับการมีส่วนร่วมโดยรวมแตกต่างกัน

ส่วนปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ ได้แก่ รายได้ และปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมด้านความรู้ ความเข้าใจที่แตกต่างกันมีระดับการมีส่วนร่วมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

อธิบายได้ว่าการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของชุมชนตลาดบางหลวง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่าประชาชนที่มี เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือนแตกต่างกัน มีการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ทั้งโดยภาพรวมและเป็นรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ เนื่องจากการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเป็นการรักษาสภาพแวดล้อมในพื้นที่ให้คงอยู่ตลอดไป และการมีส่วนร่วมของประชาชนหรือชุมชนในท้องถิ่นในการรักษาสภาพแวดล้อมจะทำให้ได้รับผลตอบแทนมาสู่ชุมชนและท้องถิ่น เป็นการยกระดับคุณภาพชีวิตของตนให้ดีขึ้นด้วย และการมีส่วนร่วมไม่มีการบังคับประชาชนหรือชุมชนสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมตามโอกาส และความเหมาะสมของตน ซึ่งการเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของประชาชนในชุมชนนั้น บุคคลหรือกลุ่มบุคคลจะคำนึงถึงความสามารถ ความพร้อมและโอกาสหรือการได้รับการชักชวน และการมีส่วนร่วมของบุคคลขึ้นอยู่กับความพร้อมของตนเอง ในการที่จะเข้าใจเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นได้โดยการสังเกตการณ์และการเข้าใจในสิ่งเร้าที่สามารถแสดงออกมาได้ด้วยตนเอง

ส่วนประชาชนในชุมชนตลาดบางหลวงที่มีระยะเวลาที่ประกอบอาชีพแตกต่างกัน พบว่าการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน โดยภาพรวม แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผนร่วมกัน การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานร่วมกัน การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์มีความแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ด้านการมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและประเด็นปัญหาร่วมกัน และการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลร่วมกัน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ อธิบายได้ว่าประชาชนที่มีระยะเวลาที่ประกอบอาชีพอยู่ในชุมชนมาระยะหนึ่งแล้วจะเกิดความคุ้นเคยกับสภาพสังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมของชุมชน ซึ่งการประกอบอาชีพในชุมชนเป็นระยะเวลานานเท่าใด ก็จะทำให้เกิดความสะสมทรัพยากรที่จะได้รับจากชุมชนมากขึ้นเท่านั้น ดังนั้นประชาชนที่ประกอบอาชีพในชุมชนมานานย่อมมีความผูกพันต่อชุมชนในระดับมาก และการตัดสินใจที่จะย้ายออกจากชุมชนยากกว่าคนที่ประกอบอาชีพในชุมชนมาไม่นาน ดังนั้นประชาชนในชุมชนตลาดบางหลวงที่มีระยะเวลาที่ประกอบอาชีพแตกต่างกัน จึงมีการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ด้านการมีส่วน

ร่วมในการค้นหาปัญหาและประเด็นปัญหาร่วมกัน และการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลร่วมกัน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

6. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน กับปัจจัยสภาพแวดล้อม

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของชุมชนตลาดบางหลวง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม กับปัจจัยสภาพแวดล้อม ได้แก่ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านวัฒนธรรม และด้านสิ่งแวดล้อม โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Product - Moment Correlation Coefficient) ในการวิเคราะห์ มีรายละเอียดดังนี้

6.1 ปัจจัยสภาพแวดล้อม ด้านเศรษฐกิจ มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของชุมชนตลาดบางหลวง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ อธิบายได้ว่าปัจจัยสภาพแวดล้อม ด้านเศรษฐกิจถือเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลกระทบและมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน กล่าวคือหากเศรษฐกิจมีการเจริญเติบโตอย่างต่อเนื่องจะส่งผลให้ประชาชนมีรายได้มากขึ้น ความสามารถในการใช้จ่ายด้านการท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น ส่งผลต่ออัตราการเจริญเติบโตในธุรกิจท่องเที่ยวของชุมชนอย่างต่อเนื่อง การเพิ่มตลาดกลุ่มนักท่องเที่ยวในตลาดเดิมให้มีจำนวนเพิ่มขึ้น และการเจาะตลาดใหม่ ทำได้โดยการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวใหม่ให้เพียงพอและหลากหลาย เพื่อสร้างจุดดึงดูดหรือยกระดับแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวระดับโลก ทั้งนี้การที่จะบรรลุเป้าหมายได้ จำเป็นจะต้องอาศัยการบริหารจัดการโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน

6.2 ปัจจัยสภาพแวดล้อม ด้านสังคม มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของชุมชนตลาดบางหลวง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ อธิบายได้ว่าปัจจัยสภาพแวดล้อม ด้านสังคม เป็นการประสานความร่วมมือระหว่างสมาชิกในชุมชน ในการพัฒนาสภาพแวดล้อมของชุมชน การร่วมมือกันเพื่อแก้ไขปัญหาของชุมชน ทำให้ประชาชนในชุมชนได้รับความรู้และวิทยาการใหม่ๆ และพื้นที่ของชุมชนเป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยวมากขึ้น มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างคนในชุมชนนั้นๆ เป็นสำคัญที่น่าจะเป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพในการดำเนินกิจกรรมท่องเที่ยวที่มีประสิทธิภาพ การส่งเสริมให้ชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำพัฒนา มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างคนในชุมชนนั้นๆ เป็นสำคัญที่น่าจะเป็นเครื่องมือที่มี

ประสิทธิภาพในการดำเนินกิจกรรมท่องเที่ยวที่มีประสิทธิภาพ การส่งเสริมให้ชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรท้องถิ่น

6.3 ปัจจัยสภาพแวดล้อม ด้านวัฒนธรรม มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของชุมชนตลาดบางหลวง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ อธิบายได้ว่าปัจจัยสภาพแวดล้อม ด้านวัฒนธรรม เป็นรูปแบบของกิจกรรมในชุมชน และโครงสร้างเชิงสัญลักษณ์ที่ทำให้กิจกรรมนั้นเด่นชัดและมีความสำคัญ วิธีการดำเนินชีวิต ซึ่งเป็น พฤติกรรมและสิ่งที่สมาชิกในชุมชนผลิตสร้างขึ้น ด้วยการเรียนรู้จากกันและกัน และร่วมใจอยู่ในหมู่พวกของตน วัฒนธรรมส่วนหนึ่งสามารถแสดงออกผ่าน คนตรี วรรณกรรม จิตรกรรม ประติมากรรม การละครและภาพยนตร์ รวมถึงกระบวนการในการผลิตสินค้าและการให้ความหมายแก่สินค้านั้น ๆ ด้วย ทั้งยังรวมไปถึงความสัมพันธ์ทางสังคมและแนวการปฏิบัติที่ทำให้วัตถุประสงค์และกระบวนการผลิตหลอมรวมอยู่ด้วยกัน รวมไปถึงเทคโนโลยี ศิลปะ วิทยาศาสตร์รวมทั้งระบบศีลธรรมของชุมชนอีกด้วย เมื่อมีการพัฒนาพื้นที่ของชุมชนให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวส่งผลให้วิถีชีวิตและวัฒนธรรมในพื้นที่เปลี่ยนไปจากเดิม ดังนั้นสมาชิกในชุมชนจึงมีการรณรงค์ให้มีการอนุรักษ์พื้นที่ท่องเที่ยวของชุมชนไม่ให้เสื่อมโทรม ด้วยการร่วมมือพัฒนาพื้นที่ให้เป็นการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน การอนุรักษ์วัฒนธรรมและชีวิตความเป็นอยู่ของชุมชน เพื่อให้กิจกรรมการท่องเที่ยวมีความเหมาะสมกับสภาพวัฒนธรรมของพื้นที่ การรักษารากฐานวัฒนธรรมให้คงอยู่โดยการอนุรักษ์ บำรุงรักษา เพื่อจะสามารถใช้เป็นวัตถุประสงค์หรือต้นทุนของการท่องเที่ยว เช่น โบราณสถาน งานประเพณี เป็นต้น ถือได้ว่าเป็นส่วนสำคัญที่จะดึงดูดนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ

6.4 ปัจจัยสภาพแวดล้อม ด้านสิ่งแวดล้อม มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของชุมชนตลาดบางหลวง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ อธิบายได้ว่าปัจจัยทางสิ่งแวดล้อมเป็นส่วนหนึ่งที่มีผลกระทบต่อการท่องเที่ยวโดยตรง ควรมีการพัฒนาเพื่อยกระดับมาตรฐานคุณภาพและบริการด้านการท่องเที่ยว และรองรับความต้องการของนักท่องเที่ยวการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงจากสภาพเดิมไปสู่สภาพใหม่ที่ดีขึ้น เหมาะสมกับความต้องการของนักท่องเที่ยว เพื่อดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเดินทางเข้าไปเยี่ยมชม ในขณะที่เดียวกันต้องอนุรักษ์ทรัพยากรท่องเที่ยวควบคู่กันไป โดยการใชทรัพยากรท่องเที่ยวอย่างชาญฉลาดให้เกิดประโยชน์สูงสุดและยาวนานที่สุด แต่ก่อให้เกิดผลกระทบทางลบต่อเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด การพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนจำเป็นจะต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องอย่างเป็นระบบ ทั้งระดับกระทรวง กลุ่มจังหวัด ภาครัฐและเอกชน รวมถึง

ประชาชนในท้องถิ่น เนื่องจากในปัจจุบันยังไม่มีหน่วยงานที่ทำหน้าที่ในการบูรณาการ การบริหารจัดการ และขับเคลื่อนการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนอย่างเป็นระบบ ดังนั้นการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบทั้งในพื้นที่และท้องถิ่นให้มีความชัดเจน ลดความซ้ำซ้อน เชื่อมโยงและพัฒนาระบบฐานข้อมูลตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว จึงเป็นสิ่งที่ควรเร่งดำเนินการให้เกิดผลเป็นรูปธรรมอย่างเร่งด่วน

การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นกระบวนการซึ่งประชาชนหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้มีโอกาสแสดงทัศนะ และเข้าร่วมในกิจกรรมต่างๆ ที่มีผลต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน รวมทั้งมีการนำความคิดเห็นดังกล่าวไปประกอบการพิจารณา กำหนดนโยบายและการตัดสินใจของชุมชน การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นกระบวนการสื่อสารในระบบเปิด กล่าวคือ เป็นการสื่อสารสองทาง ทั้งอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ ซึ่งประกอบไปด้วยการแบ่งสรรข้อมูลร่วมกันระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและเป็นการเสริมสร้างความสามัคคีในชุมชน ทั้งนี้เพราะการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นการเพิ่มคุณภาพของการตัดสินใจการลดค่าใช้จ่ายและการสูญเสียเวลา เป็นการสร้างนันทมติ และทำให้ง่ายต่อการนำไปปฏิบัติ อีกทั้งช่วยหลีกเลี่ยงการเผชิญหน้า ช่วยให้เกิดความน่าเชื่อถือและความชอบธรรม และช่วยให้ทราบความห่วงกังวลของประชาชนและค่านิยมของชุมชน รวมทั้งเป็นการพัฒนาศักยภาพและประสิทธิภาพของสมาชิกในชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับยูวัฒน์ วุฒิเมธี (2546: 42) อธิบายว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนคือการให้ประชาชนคิดริเริ่มในกิจกรรมต่างๆ ของชุมชน การพิจารณาตัดสินใจ การรวมปฏิบัติและร่วมรับผิดชอบในเรื่องต่างๆ อันมีผลกระทบต่อตัวประชาชน การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นแนวคิดทางยุทธศาสตร์ของหลักการพัฒนาชุมชนที่จะนำประชาชนให้เกิดความศรัทธาในตัวเอง เชื่อมั่นในการดำเนินงานตามโครงการพัฒนาต่างๆ ในชุมชน ซึ่งจะนำไปสู่ประสิทธิภาพในการปกครองตนเองตามระบอบประชาธิปไตยของประชาชน

7. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน กับความผูกพันต่อชุมชน ด้วยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Product - Moment Correlation Coefficient)

การหาความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของตลาดบางหลวง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม กับความผูกพันต่อชุมชน ได้แก่ ด้านความเชื่อมั่นและยอมรับเป้าหมายรวมถึงค่านิยมของชุมชน ด้านความเต็มใจและใช้ความพยายามเต็มที่ในการปฏิบัติงานให้ชุมชน และด้านความต้องการที่จะรักษาความเป็นสมาชิกของชุมชน ด้วยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Product - Moment Correlation Coefficient) มีรายละเอียดดังนี้

7.1 ความผูกพันต่อชุมชน ด้านความเชื่อมั่นและยอมรับเป้าหมายรวมถึงค่านิยมของชุมชน มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของชุมชนตลาดบางหลวง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ อธิบายได้ว่าความผูกพันต่อชุมชน ด้านความเชื่อมั่นและยอมรับเป้าหมายรวมถึงค่านิยมของชุมชน เป็นความภูมิใจและยินดีที่จะบอกผู้อื่นว่าเป็นสมาชิกของชุมชนที่อาศัยอยู่ และรู้สึกมั่นคงเมื่อได้เป็นสมาชิกของชุมชนนี้ จึงทำให้สมาชิกในชุมชนเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ที่ชุมชนจัดขึ้นด้วยความเต็มใจเสมอ และจะปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายสูงสุดของชุมชน เนื่องจากเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ในการทำงานสอดคล้องกับชุมชน การมีส่วนร่วมของประชาชนจึงเป็นเป้าหมายสำคัญของการพัฒนาการท่องเที่ยว เนื่องจากประชาชนเป็นเจ้าของท้องถิ่นมีความรู้สึกในการเป็นเจ้าของซึ่งมีความรัก ความหวงแหน พึ่งพิงและใช้ประโยชน์ทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยวอยู่แล้ว สามารถนำมาประยุกต์ใช้ให้เกิดการพัฒนาแบบยั่งยืนแก่ทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยวได้ โดยชุมชนจะต้องพัฒนาตนเองให้เป็นศูนย์กลางเชื่อมโยงระหว่างหน่วยงานของรัฐกับชุมชนเอง และระหว่างชุมชนกับเอกชนที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เข้ามามีส่วนร่วมในการดูแลรักษาและจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้มีความสมบูรณ์ควบคู่ไปกับการเจริญเติบโตของแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่เพื่อที่จะคงสภาพความสมบูรณ์ต่อไป

การมีส่วนร่วมนั้นต้องอาศัยความเข้าใจและความจริงใจในการเข้าร่วมของประชาชน สิ่งที่จะได้ตามมาคือความเชื่อมั่นและไว้วางใจในชุมชน โดยการสร้างความเชื่อมั่นและไว้วางใจกันนั้น ต้องแสดงให้เห็นอย่างชัดเจน กำหนดให้เป็นรูปธรรมและเป็นวัฒนธรรมของชุมชน ซึ่งการสร้างเชื่อถือ ศรัทธา ความไว้วางใจกันและกัน เป็นเงื่อนไขสำคัญที่จะทำให้กระบวนการมีส่วนร่วมประสบความสำเร็จหรือล้มเหลว การสร้างความเชื่อถือไว้วางใจอาจทำได้คือการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร การดำเนินกิจกรรมการมีส่วนร่วมอย่างต่อเนื่อง และนำเสนอข้อมูลข้อเท็จจริงอย่างตรงไปตรงมาครบถ้วน รวมทั้งต้องมีการติดต่อระหว่างสมาชิกอย่างสม่ำเสมอบ่อยครั้ง และทำอย่างตั้งใจ ซึ่งเป็นสิ่งที่จะทำให้เกิดความสำเร็จในการสร้างและดำรงไว้ซึ่งความเชื่อมั่นและความไว้วางใจการร่วมมือซึ่งกันและกัน

7.2 ความผูกพันต่อชุมชน ด้านความเต็มใจและใช้ความพยายามเต็มที่ในการปฏิบัติงานให้ชุมชน มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของชุมชนตลาดบางหลวง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ อธิบายได้ว่าความผูกพันต่อชุมชน ด้านความเต็มใจและใช้ความพยายามเต็มที่ในการปฏิบัติงานให้ชุมชน คือการที่ประชาชนมีความพร้อมอยู่เสมอที่จะทำทุกอย่างเพื่อการพัฒนาและความก้าวหน้าของชุมชน และปฏิบัติงานทุกอย่างโดยคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดที่

ชุมชนจะได้รับ ดังนั้นเมื่อได้รับมอบหมายงานอย่างใดอย่างหนึ่ง ก็จะทุ่มเทให้กับงานนั้นอย่างเต็มที่ และเสียสละในการทำงานให้กับชุมชนอย่างเต็มความสามารถ ทำให้หน้าที่ที่ปฏิบัติอยู่นั้นมีผลต่อความสำเร็จของชุมชน

จากแนวคิดการท่องเที่ยวโดยชุมชน ที่มองชุมชนเป็นศูนย์กลางหรือฐานเพื่อกำหนดทิศทาง แผนงาน แผนปฏิบัติการของตนเองโดยดำเนินการพร้อมกันทั้งด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมนั้น จึงทำให้กิจกรรมการท่องเที่ยวเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการพัฒนาแบบองค์รวมและเกี่ยวข้องกับกลุ่มคนต่างๆ มากมาย เมื่อมองในบริบทของการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ต้องการให้ชุมชนมีส่วนร่วมและได้ประโยชน์จากการท่องเที่ยวจึงควรต้องมีหลักการร่วมกัน คือการท่องเที่ยวโดยชุมชนต้องมาจากความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริง ชุมชนได้มีการวินิจฉัยวิเคราะห์สภาพปัญหา ผลกระทบการท่องเที่ยวอย่างรอบด้านแล้ว ชุมชนร่วมตัดสินใจลงมติที่จะดำเนินการตามแนวทางที่ชุมชนเห็นสมควร สมาชิกในชุมชนต้องมีส่วนร่วมทั้งการคิด ร่วม วางแผนร่วม ทำกิจกรรมร่วม ติดตามประเมินผลร่วมกัน เรียนรู้ร่วมกันและรับประโยชน์ร่วมกัน ชุมชนต้องการรวมตัวกันเป็นกลุ่ม เป็นชมรม เป็นองค์กร หรือจะเป็นองค์กรชุมชนเดิมที่มีอยู่แล้วเช่นกัน องค์กรบริหารส่วนตำบล (อบต.) ก็ได้ เพื่อกลไกที่ทำหน้าที่แทนสมาชิกทั้งหมดในระดับหนึ่ง และดำเนินการด้านการกำหนดทิศทาง นโยบายการบริหาร การจัดการ การประสานงาน เพื่อให้การท่องเที่ยวโดยชุมชนเป็นไปตามเจตนารมณ์ของสมาชิกในชุมชนที่เห็นร่วมกัน รูปแบบเนื้อหา กิจกรรม ของการท่องเที่ยวโดยชุมชน ต้องคำนึงการอยู่ร่วมกันอย่างมีศักดิ์ศรี มีความเท่าเทียมกัน มีความเป็นธรรม และให้ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ การเมือง สังคม และวัฒนธรรมในเชิงสร้างสรรค์และลดผลกระทบในเชิงลบ มีกฎ กติกาที่เห็นร่วมจากชุมชน สำหรับการจัดการท่องเที่ยวที่ชัดเจน และสามารถกำกับดูแลให้เป็นไปตามกติกาที่วางไว้ ชุมชนที่จัดการท่องเที่ยว สมาชิกในชุมชน ชาวบ้านทั่วไปและนักท่องเที่ยว ควรมีกระบวนการเรียนรู้ระหว่างกัน และกันอย่างต่อเนื่อง เพื่อก่อให้เกิดการพัฒนากระบวนการทำงานการท่องเที่ยวโดยชุมชนให้ถูกต้องเหมาะสม และมีความชัดเจน การท่องเที่ยวโดยชุมชน จะต้องมีมาตรฐานที่มาจากข้อตกลงร่วมภายในชุมชนด้วย เช่น ความสะอาด ความปลอดภัย การกระจายรายได้ที่เป็นธรรมของผู้ที่เกี่ยวข้อง และพิจารณาร่วมกันถึงขีดความสามารถในการรองรับ

7.3 ความผูกพันต่อชุมชน ด้านความต้องการที่จะรักษาความเป็นสมาชิกของชุมชน มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของชุมชนตลาดบางหลวง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ อธิบายได้ว่าเมื่อประชาชนเกิดความผูกพันต่อชุมชนที่อาศัยอยู่ ก็จะอาศัยอยู่ในชุมชนนี้ トラบเท่าที่ชุมชนยังดำรงอยู่ โดยไม่ต้องการที่จะย้ายออกไปทำงานที่อื่น ที่ได้ค่าตอบแทน

หรือรายได้ที่ดีกว่า และตั้งใจจะทำงานให้กับชุมชน เพื่อประโยชน์ส่วนรวมของชุมชน เพราะคิดว่าชุมชนที่อาศัยอยู่ เป็นชุมชนที่ดีที่สุด กลุ่มคนที่มาอยู่รวมกันในอาณาบริเวณหนึ่ง โดยคนเหล่านั้นเชื่อว่าตนเองมีความผูกพันกับอาณาบริเวณนี้ มีความยึดเหนี่ยวกัน มีการกระทำกิจกรรมต่างๆ ร่วมกัน เพื่อตอบสนองความต้องการของสมาชิกไม่ว่าจะเป็นทางด้านเศรษฐกิจ หรือทางสังคม เนื่องจากการที่สมาชิกของชุมชนได้รับผลกระทบจากสภาวะการแข่งขันทางเศรษฐกิจ สภาวะข้าวยากหมากแพง สภาวะรายได้ไม่พอกับรายจ่ายและสภาวะผลกระทบจากราคาน้ำมันมีอิทธิพลต่อความต้องการสมัครเป็นสมาชิกของชุมชน รวมทั้งการได้รับแรงจูงใจโดยคำแนะนำจากสมาชิกภายในชุมชนด้วยกัน การรับรู้ข่าวสารประชาสัมพันธ์ทางสื่อ การเรียนรู้จากเรื่องราวที่ผ่านมาและความต้องการด้านการดำรงชีวิต จึงทำให้มีอิทธิพลต่อความต้องการสมัครเป็นสมาชิกของชุมชน และต้องการที่จะส่วนร่วมกับชุมชนในกิจกรรมต่างๆ เพื่อแสดงถึงการเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน

จากผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของตลาดบางหลวง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม กับความผูกพันต่อชุมชน ได้แก่ ด้านความเชื่อมั่นและยอมรับเป้าหมายรวมถึงค่านิยมของชุมชน ด้านความเต็มใจและใช้ความพยายามเต็มที่ในการปฏิบัติงานให้ชุมชน และด้านความต้องการที่จะรักษาความเป็นสมาชิกของชุมชน สอดคล้องกับงานวิจัยของวิไล บุญบรรจง (2543) ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวบริเวณชายฝั่งทะเลเมืองระยอง อำเภอเมือง จังหวัดระยอง โดยใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามและวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพรรณนา สถิติวิเคราะห์ ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวบริเวณชายฝั่งทะเลเมืองระยองอยู่ในระดับต่ำ ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวบริเวณชายฝั่งทะเลเมืองระยองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติคือ ความตระหนักถึงปัญหาความเสื่อมโทรมของแหล่งท่องเที่ยว และความต้องการเกียรติยศ โดยมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว เมื่อประชาชนในชุมชนมีความผูกพันต่อชุมชนแล้ว ก็จะเป็นปัจจัยที่เอื้ออำนวยต่อการเข้ามามีบทบาทในการมีส่วนร่วมจัดการการท่องเที่ยวของชุมชน โดยผู้นำชุมชนและแกนนำที่หลากหลาย ตัวแทนกลุ่มต่างๆ ในชุมชน เช่น กลุ่มเยาวชน กลุ่มสตรี กลุ่มออมทรัพย์ กลุ่มสหกรณ์การเกษตร ฯลฯ และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง เช่น องค์การบริหารส่วนตำบล เจ้าหน้าที่ป่าไม้ ครูอาจารย์ในโรงเรียน เป็นต้น มีส่วนร่วมกันประชุมสัมมนาเพื่อสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกับการท่องเที่ยวโดยชุมชน ซึ่งเป็นการฝึกกำลังความคิดสร้างสรรค์ ประสานแนวคิดของทุกคนให้เห็นเป็นภาพเดียวกัน ในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน และนำวิสัยทัศน์ที่ได้มากำหนดเป็นเป้าหมาย เป็นทิศทางของการดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวโดยชุมชนในระยะต่อไป ดังที่พจนาน ศวนศรี (2546: 185-188) ได้กล่าวไว้ว่าชุมชนหลายแห่งตัดสินใจ

เปิดการท่องเที่ยวโดยชุมชนและมีรูปแบบการคิดตัดสินใจด้วยการมองวิสัยทัศน์ 3 รูปแบบด้วยกัน คือ

1. มองกิจกรรมการท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือหนึ่งในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารกับคนภายนอก ให้เกิดความรู้ความเข้าใจต่อสภาพปัญหาชุมชนที่ประสบอยู่ และหวังว่าจะได้เพื่อนที่เข้าใจร่วมแก้ไขปัญหาต่างๆ ร่วมกัน อันเป็นการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างคนต่างวัฒนธรรม เพื่อประสานการมีส่วนร่วมแก้ไขปัญหาของชุมชนนั้น

2. การท่องเที่ยวทำให้เกิดผลกระทบทางสังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม จำเป็นที่ชุมชนต้องรวมตัวกันเข้ามาจัดการให้นักท่องเที่ยวและผู้ที่เกี่ยวข้องให้ปฏิบัติอยู่ในกฎ กติกาของชุมชน การจัดระเบียบการแบ่งปันผลประโยชน์แก่ผู้คนที่เกี่ยวข้องและผลประโยชน์ในชุมชน การสร้างมาตรฐานต่างๆ ของการท่องเที่ยวโดยชุมชนเอง ทั้งเพื่อไม่ให้เกิดผลกระทบมากเกินไปจนขีดความสามารถที่ชุมชนจะจัดการได้

3. การท่องเที่ยวเป็นกระบวนการเรียนรู้ระหว่างคนกับธรรมชาติ เป็นการสร้างโอกาสในการฟื้นฟูวัฒนธรรม ภูมิปัญญา และสิ่งแวดล้อม โดยมองที่รายได้เป็นเพียงแค่ผลพลอยได้จากกระบวนการเรียนรู้ท่ามกลางการท่องเที่ยว

ซึ่งทั้ง 3 รูปแบบนี้มีพื้นฐานการคิดจากชุมชนเอง ที่มีความภูมิใจในวัฒนธรรม และภูมิปัญญาของตนเองที่พร้อมจะสื่อต่อคนภายนอก โดยใช้การท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือในการถ่ายทอด นอกจากนั้นแล้ว ชุมชนเองยังต้องการความเข้าใจ ความร่วมมือของนักท่องเที่ยวในการพบในกฎ กติกา ที่ชุมชนร่วมกันสร้างไว้เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกันของคนต่างวัฒนธรรม

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. จากผลการวิจัยพบว่าความผูกพันต่อชุมชนของประชาชนในชุมชนตลาดบางหลวง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม ได้แก่ ด้านความเชื่อมั่นและยอมรับเป้าหมายรวมถึงค่านิยมของชุมชน ด้านความเต็มใจและใช้ความพยายามเต็มที่ในการปฏิบัติงานให้ชุมชน และด้านความต้องการที่จะรักษาความเป็นสมาชิกของชุมชน พบว่าอยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้นผู้ที่เกี่ยวข้องจำเป็นต้องสร้างความผูกพันของประชาชนในชุมชนให้เพิ่มขึ้น เนื่องจากความผูกพันต่อชุมชนจะส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนโดยตรง ซึ่งจะต้องทำกันอย่างเป็นระบบ โดยอาจเริ่มจากการร่วมรับฟังความคิดเห็นของประชาชน รวมไปถึงข้อร้องเรียนและข้อเสนอแนะ เพื่อทำให้เกิดความเข้าใจในทิศทางเดียวกันและทราบถึงความต้องการของสมาชิกในชุมชน การส่งเสริมกิจกรรมที่สร้างความสามัคคีให้เกิดขึ้นในชุมชน การตรวจสอบสภาพแวดล้อมของชุมชน สร้างวัฒนธรรมชุมชนที่ดี และเป็นที่ยอมรับของสมาชิกทุกคน จัดระบบบริหารงานที่มีความยืดหยุ่น เป็นต้น

2. จากผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของชุมชนตลาดบางหลวง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและประเด็นปัญหาาร่วมกัน การมีส่วนร่วมในการวางแผนร่วมกัน การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานร่วมกัน การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลร่วมกัน และการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ พบว่าอยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้นควรเปิดโอกาสให้ประชาชนทั่วไปที่มีใช้คณะกรรมการชุมชนและสมาชิกกลุ่มต่างๆ ได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยว โดยเฉพาะขั้นตอนการวางแผนและการติดตามและประเมินผลการดำเนินกิจกรรม หรือโครงการที่เกิดจากการท่องเที่ยวของชุมชน เพื่อหาทางป้องกันและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น ที่มีผลต่อความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยว รวมทั้งส่งเสริมให้ทุกฝ่ายได้มีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวอย่างจริงจัง ทั้งหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชนและประชาชนในท้องถิ่น นอกจากนี้ควรมีการจัดเวทีชาวบ้านประชุมและประชาพิจารณ์ เพื่อให้ประชาชนได้มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นต่อปัญหาและร่วมกันแก้ไขปัญหาดังกล่าวที่เกิดขึ้น

3. ควรมีการจัดอบรมและกิจกรรมด้านสิ่งแวดล้อม โดยเน้นให้เห็นถึงการจัดการการท่องเที่ยวและผลกระทบที่เกิดขึ้นกับท้องถิ่น หากไม่มีการรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่อสร้างจิตสำนึกแก่ประชาชนให้เกิดความรักและร่วมกันดูแลรักษาสภาพแวดล้อม

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาถึงปัจจัยอื่นๆ ที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของชุมชนตลาดบางหลวง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม หรือศึกษาตัวแปรอื่นๆ เพิ่มเติม เช่น ค่านิยมในชุมชน บรรยากาศในชุมชน หรือภาวะผู้นำ เป็นต้น เนื่องจากมีปัจจัยหลายตัวที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของชุมชน และควรมีการศึกษาวิจัยเชิงเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของชุมชนตลาดบางหลวง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐมกับพื้นที่อื่น เพื่อนำผลที่ได้มาพัฒนา ปรับปรุงแนวทางการบริหารภายในชุมชนด้านต่างๆ ที่ทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนให้ดีขึ้น

2. ประชาชนไม่มีความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ดังนั้นควรมีหน่วยงานให้การสนับสนุนให้ความรู้แก่ประชาชน เพื่อจะได้เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนให้เกิดความยั่งยืนต่อไป

3. ควรมีการติดตามและประเมินผลการดำเนินกิจกรรม โครงการที่เกิดจากการท่องเที่ยว เพื่อหาทางป้องกันและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น ที่มีผลต่อความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยวของชุมชน

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

- เกรียงไกร จิรจิรังชัย. “รูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในอารอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้เพื่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่อภเขาพระ-เขาสูง อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์.” วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขายุทธศาสตร์การพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์, 2548.
- เกศินี มรนนท์. “การศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดทำแผนพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในตำบลแหลมผักเบี้ย จังหวัดเพชรบุรี.” วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการโรงแรมและการท่องเที่ยว บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2553.
- กรมพัฒนาชุมชน, กระทรวงมหาดไทย. คู่มือปฏิบัติงานพัฒนาชุมชนสำหรับพัฒนาการ. กรุงเทพฯ : ไทยอนุเคราะห์ไทย, 2520.
- จุฑารัตน์ จริยาอุดม. “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาพื้นที่สีเขียวให้เป็นตลาดน้ำบางน้ำผึ้ง.” วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารทั่วไป มหาวิทยาลัยบูรพา, 2549.
- จำเนียร ชุณหโสภาค. “รูปแบบการเสริมสร้างศักยภาพของชุมชน โดยการมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนล่าง.” ปรัชญาคุณิบัณฑิต (สังคมวิทยา) มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2553.
- เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา. กรุงเทพมหานคร: ศักดิ์โสภาการพิมพ์, 2527.
- ชัยอนันต์ สมุทวณิช. วัฒนธรรมคือทุน. กรุงเทพมหานคร: บริษัทสุชมและบุตร จำกัด, 2540.
- ชัยชนะ สุทธิวรชัย. “ปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน ศึกษาเฉพาะกรณีอำเภอพานทอง จังหวัดชลบุรี.” วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต สาขารัฐศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2538.
- ชลธิชา หวังรวยนาม. “การรับรู้วัฒนธรรมองค์การกับความผูกพันต่อองค์การ: กรณีศึกษาสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี.” ภาคนิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาพัฒนาสังคม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2541.
- เทิดชาย ช่วยบำรุง. บทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนบนฐานแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง. นนทบุรี: สถาบันพระปกเกล้า, วิทยาลัยพัฒนาการปกครองท้องถิ่น, 2552.

- ธีระพงษ์ แก้วหาวงษ์. กระบวนการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็ง ประชาคม ประชาสังคม. ขอนแก่น: โครงการจัดตั้งมูลนิธิเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็ง ชมรมนักวิชาการสาธารณสุข ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ, 2543.
- ธีรสวัสดิ์ มานะกิจ. “ความผูกพันต่อองค์กร: ศึกษากรณีพนักงานบริษัท ผลิตภัณฑ์และวัตถุดิบก่อสร้าง จำกัด.” วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2543.
- นริรัตน์ ทับทองกุล. รายงานการศึกษาโครงการค่ายเรียนรู้คุณธรรมนำชีวิตพอเพียง ปี 2553 ณ ชุมชนตลาดบางหลวง ตำบลบางหลวง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม. นครปฐม: กองกิจการนักศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2553.
- นาคม ธีรสวรรณจักร. “ความคิดเห็นของประชาชนท้องถิ่นต่อการมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ กรณีศึกษา: อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี.” กรุงเทพฯ: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท มหาวิทยาลัยมหิดล, 2541.
- นำชัย ทนุผล. การดำเนินการเพื่อกำหนดนโยบายการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ. กรุงเทพฯ: ม.ป.ท., 2542.
- นิรันดร์ จงวุฒิเวศน์. กลวิธีแนวทางวิธีการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในงานพัฒนาชุมชน. กรุงเทพฯ: ศูนย์การศึกษานโยบายสาธารณสุข มหาวิทยาลัยมหิดล, 2547.
- นพพร นิลณรงค์. “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน หมู่บ้านไม้ตะเคียน ตำบลตะเคียนปม กิ่งอำเภอนาทม จังหวัดลำพูน.” วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2535.
- บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. การวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน. คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2542.
- ปาริชาติ วลัยเสถียร และคณะ. กระบวนการและเทคนิคการทำงานของนักพัฒนา. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย, 2543.
- ปรีชา มณีรัตน์. การศึกษาวัฒนธรรมการเรียนรู้ของชุมชนบนพื้นที่สูง: กรณีศึกษากระบวนการเรียนรู้และการถ่ายทอดความรู้ความเชื่อของชาวเขาเผ่าม้ง บ้านร่มเกล้า อำเภอชาติตระการ จังหวัดพิษณุโลก. พิษณุโลก: ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน, 2538.
- ประเวศ วะสี. ศักดิ์ศรีแห่งความเป็นคน ศักยภาพแห่งความสร้างสรรค์. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: หมอชาวบ้าน, 2540.
- ปธาน สุวรรณมงคล. ทัศนะบางประการในเรื่องสภาพตำบลกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาศูนย์การศึกษานโยบายสาธารณสุข. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยมหิดล, 2527.

- พันธ์ศักดิ์ ชูทอง. การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในธรรมชาติของประชาชนบ้านสะโง้ง ตำบลศรีดอนมูล อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยแม่โจ้, 2541.
- พลาญงาม สิงห์เรือง. การมีส่วนร่วมของชุมชนในการอนุรักษ์มรดกวัฒนธรรมพื้นบ้านเพื่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านหนองซาด ตำบลเขื่อนแก้ว จังหวัดอุบลราชธานี. สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี, 2549.
- พิกุล สิทธิประเสริฐกุล. การจัดการการท่องเที่ยวเพื่อการอนุรักษ์ของอำเภอปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยมหิดล, 2543.
- ไพรัตน์ เตชะรินทร์. นโยบายและกลไกการมีส่วนร่วมของชุมชนในยุทธศาสตร์การพัฒนาปัจจุบัน. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา. กรุงเทพฯ: ศักดิ์โสภณาการพิมพ์, 2527.
- ไพฑูรย์ เครือแก้ว. ลักษณะสังคมไทย และหลักการพัฒนาชุมชน. กรุงเทพฯ: การพิมพ์เกื้อกูล, 2506.
- ไพโรจน์ สุขสัมฤทธิ์. “การมีส่วนร่วมของประชาชน.” วารสารพัฒนาชุมชน 4, 1(กุมภาพันธ์): 241, 2531.
- พงษ์ศิริ เทพวงษ์. “ประวัติศาสตร์ชุมชนตลาดบางหลวง ร.ศ. 122 อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม.” การค้นคว้าอิสระปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2553.
- พจนาน สวนศรี. คู่มือการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน. กรุงเทพมหานคร: โครงการท่องเที่ยวเพื่อชีวิตและธรรมชาติ, 2546.
- ภราเดช พัทฒวิเชียร. พัฒนาการท่องเที่ยวไทยในทิศทางที่ยั่งยืน. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์วิจัยป่าไม้, 2539.
- มนัส สุวรรณ. โครงการศึกษาเพื่อจัดทำดัชนีวัดคุณภาพมาตรฐานแหล่งท่องเที่ยว (ฉบับสมบูรณ์). เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2544.
- ยุวัฒน์ วุฒิเมธี. หลักการพัฒนาชุมชนและการพัฒนาชนบท. กรุงเทพฯ: ไทยอนุเคราะห์ไทย, 2546.
- รำไพพรรณ แก้วสุริยะ. “การท่องเที่ยววิถีชีวิตชนบท.” ใน อนุสาร อสท. ปีที่ 41 ฉบับที่ 12 (ก.ค. 2544) หน้า 118-119. 2544.
- รังสรรค์ ประเสริฐศรี. พฤติกรรมองค์กร. กรุงเทพมหานคร: บริษัทธรรมสาร จำกัด, 2548.
- วันรักษ์ มิ่งมณีนาคิน. การพัฒนาชนบทไทย. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2538.
- วิจิต นันทสุวรรณ. การบริหารจัดการกองทุนสุขภาพของชุมชน. กรุงเทพฯ: มูลนิธิหมู่บ้าน, 2540.
- วิรัช วิรัชนิภาวรรณ. หลักการพัฒนาชุมชน: การพัฒนาชุมชนประยุกต์. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์, 2532.

- วิไล บุญบรรจง. “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวบริเวณชายฝั่งทะเลเมืองระยอง อำเภอเมือง จังหวัดระยอง.” วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการจัดการมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2543.
- วีระพล ทองมา และประเจต อานาจ. ผลที่เกิดขึ้นจากการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวต่อประชาชนในพื้นที่ตำบลแม่แรม อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยแม่โจ้, 2547.
- แววทิพย์ หนูทอง. “ความต้องการสวัสดิการสังคมของชาวนา อำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี.” วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2553.
- สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย. การดำเนินการเพื่อกำหนดนโยบายการท่องเที่ยวเพื่อรักษาระบบนิเวศ. กรุงเทพมหานคร: สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์, 2540.
- สำนักงานจังหวัดนครปฐม, กลุ่มงานข้อมูลสารสนเทศและการสื่อสาร. เอกสารข้อมูลทั่วไปจังหวัดนครปฐม. นครปฐม: ม.ป.ท., 2552.
- สมัย อากาศิกรม. สถานการณ์สิ่งแวดล้อมไทย. กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิโลกสีเขียว, 2538.
- สุเทพ เชาวลิต. หลักการพัฒนาชุมชน. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์, 2524.
- สากล สถิตวิทยานันท์. ภูมิศาสตร์ชนบท. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์, 2542.
- สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย. การดำเนินการเพื่อกำหนดนโยบายการท่องเที่ยวเพื่อรักษาระบบนิเวศ. กรุงเทพมหานคร: สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์, 2542.
- อคิน ระพีพัฒน์. การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาชนบทในสภาพสังคมและวัฒนธรรมไทย. ศูนย์ศึกษานโยบายสาธารณสุข, มหาวิทยาลัยมหิดล, 2527.
- อนุรักษ์ ปัญญาวัฒน์. รายงานการวิจัยการประเมินโครงการปกป้องป่าไม้เมืองไทย เพื่อเร่งรัดฟื้นฟูต้นน้ำลำธารในส่วนของกรมป่าไม้. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2539.
- อโนทัย เพียรคงชล. “ความต้องการในการมีส่วนร่วมของประชาชนท้องถิ่นต่อกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของพื้นที่อุทยานแห่งชาติแจ้ซ้อน จังหวัดลำปาง.” เชียงใหม่: วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยแม่โจ้, 2541.
- อานันท์ กาญจนพันธุ์. พลวัตของชุมชนในการจัดการทรัพยากรสถานการณ์ในประเทศไทย. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย, 2544.
- อินสอน บัวเขียว. วิถีชุมชน: คนเดินดินจะไปทางไหน. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: พิราบ, 2546.

อุดม ชิดมณี. “ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของชุมชนกับผลการดำเนินงานของกองทุนยา และเวชภัณฑ์ประจำหมู่บ้านในจังหวัดนครศรีธรรมราช.” วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต สาขารัฐศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2540.

ภาษาอังกฤษ

Buchanan, Bruce. “Building Organization Commitment: The Socialization of managers in Work Organization.” Administrative Science Quarterly, 1974.

Cronbach, Lee J. Essentials of Psychological Testing. 3th ed. New York: Harper & Row Publisher, 1974.

Clark, R. N., and Stankey, G. H. The recreation opportunity spectrum: A framework for planning, management and research. Portland, OR: Northwest Forest Experiment Station, Forest Service, USDA, 1974.

Hofstede, G.H. Culture and Organization: Software of the mind. New York: McGraw-Hill, 1997.

Mondy, Wayne R., and Robert M. Noe. Human resource management. New Jersey: Prentice Hall, 1996.

Porter, L.W. et al. “Organization Commitment, Job satisfaction, and turnover among psychiatric technicians”. Journal of Applied psychology, 1974.

Steer, M.R. Antecedents and Outcomes of Organizational Commitment. Administrative Science Quarterly, 22,(March), 1977.

World Tourism Organization. Guide for local authorities on developing sustainable tourism. Madrid, Spain: Author, 1998.

Hirschi, P. Development Dilemmas in Rural Thailand. New York: Oxford University Press, 1969.

สำนักหอสมุดกลาง

ภาคผนวก

สำนักหอสมุดกลาง

ภาคผนวก ก

แบบสอบถาม

แบบสอบถาม

เรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน
ของตลาดบางหลวง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม

คำชี้แจง แบบสอบถามชุดนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการค้นคว้าอิสระ หลักสูตรศิลปศาสตรมหา
บัณฑิต สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน มหาวิทยาลัยศิลปากร มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา
ระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของตลาดบางหลวง อำเภอบางเลน
จังหวัดนครปฐม และเพื่อศึกษาปัจจัยส่วนที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่าง
ยั่งยืนของตลาดบางหลวง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม

คำอธิบาย แบบสอบถามชุดนี้ประกอบด้วย 4 ส่วน ดังนี้
ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
ส่วนที่ 2 แบบสอบถามข้อมูลปัจจัยสภาพแวดล้อม
ส่วนที่ 3 แบบสอบถามข้อมูลความผูกพันต่อชุมชน
ส่วนที่ 4 แบบสอบถามข้อมูลการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

ผู้วิจัยขอขอบคุณทุกท่านที่กรุณาให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามครั้งนี้

นางสาว สุชาทิพย์ เข็มน้อย
นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องว่าง ของคำตอบตามความเป็นจริง (เพียงคำตอบเดียว)

1. เพศ

- ชาย หญิง

2. อายุ

- น้อยกว่า 21 ปี 21-30 ปี 31-40 ปี
 41-50 ปี 51-60 ปี มากกว่า 60 ปี

3. สถานภาพสมรส

- โสด สมรส แยกกันอยู่
 หย่า หม้าย

4. ระดับการศึกษา

- ไม่ได้ศึกษา
 ประถมศึกษา
 มัธยมศึกษาตอนต้นหรือเทียบเท่า
 มัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า
 ปริญญาตรี
 สูงกว่าปริญญาตรี

5. อาชีพ

- รับราชการ/ รัฐวิสาหกิจ/ หน่วยงานของรัฐ ครู/ อาจารย์/ นักวิชาการ/ ผู้ทรงคุณวุฒิ
 พนักงาน/ ลูกจ้าง/ รับจ้างทั่วไป ผู้ประกอบการด้านธุรกิจบริการ/ค้าขาย
 ผู้ประกอบการด้านธุรกิจส่วนตัว ผู้ประกอบการด้านการเกษตร
 นักเรียน/ นิสิต/ นักศึกษา ไม่ได้ทำงาน/ว่างงาน

6. ระยะเวลาที่ประกอบอาชีพ

☐ น้อยกว่า 1 ปี	☐ 1 – 10 ปี
☐ 11 – 20 ปี	☐ 21 – 30 ปี
☐ 30 ปีขึ้นไป	

7. รายได้ต่อเดือน

☐ น้อยกว่า 5,000 บาท	☐ 5,001 – 10,000 บาท
☐ 10,001 – 15,000 บาท	☐ 15,001 – 20,000 บาท
☐ มากกว่า 20,000 บาท	

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามข้อมูลปัจจัยสภาพแวดล้อม

คำชี้แจง : กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างตามความคิดเห็นของท่าน (เพียงคำตอบเดียว)

- 1 น้อยที่สุด หมายถึง ระดับความคิดเห็น ในระดับน้อยที่สุด
- 2 น้อย หมายถึง ระดับความคิดเห็น ในระดับน้อย
- 3 ปานกลาง หมายถึง ระดับความคิดเห็น ในระดับปานกลาง
- 4 มาก หมายถึง ระดับความคิดเห็น ในระดับมาก
- 5 มากที่สุด หมายถึง ระดับความคิดเห็น ในระดับมากที่สุด

ปัจจัยสภาพแวดล้อม	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	5	4	3	2	1
ด้านเศรษฐกิจ					
1. ท่านได้รับค่าตอบแทนจากการท่องเที่ยวในรูปแบบของตัวเงิน					
2. ท่านคิดว่าประชาชนในชุมชนมีรายได้เพิ่มขึ้น					
3. ท่านคิดว่าชุมชนของท่านได้รับความสนใจจากนักลงทุน เข้ามาประกอบธุรกิจมากขึ้น					
4. เศรษฐกิจของชุมชนได้รับการพัฒนาในทางที่ดีขึ้น					
5. ประชาชนมีความเป็นอยู่และการดำรงชีวิตที่ดีขึ้น					
ด้านสังคม					
6. มีการประสานความร่วมมือระหว่างสมาชิกในชุมชน					
7. ประชาชนในชุมชนได้รับความรู้และวิทยาการใหม่ๆ จากการท่องเที่ยว					
8. พื้นที่ของชุมชนเป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยวมากขึ้น					
9. สภาพแวดล้อมของชุมชนได้รับการพัฒนา					
10. มีการร่วมมือกันเพื่อแก้ไขปัญหาของชุมชน					

ส่วนที่ 2 (ต่อ)

ปัจจัยสภาพแวดล้อม	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	5	4	3	2	1
ด้านวัฒนธรรม					
11. มีการรณรงค์ให้มีการอนุรักษ์พื้นที่ท่องเที่ยว					
12. มีการร่วมมือพัฒนาพื้นที่ให้เป็นการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน					
13. ท่านคิดว่าวิถีชีวิตและวัฒนธรรมในพื้นที่เปลี่ยนไป					
14. มีการอนุรักษ์วัฒนธรรม และชีวิตความเป็นอยู่ของชุมชน					
15. ท่านคิดว่ากิจกรรมการท่องเที่ยวมีความเหมาะสมกับสภาพวัฒนธรรมของพื้นที่					
ด้านสิ่งแวดล้อม					
16. สิ่งแวดล้อมและสภาพภูมิทัศน์ในพื้นที่ถูกทำลายโดยนักท่องเที่ยว					
17. เกิดปัญหาความเสื่อมโทรมของแหล่งท่องเที่ยว					
18. ขาดการบริหารจัดการเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในพื้นที่					
19. ขาดการปรับปรุงสภาพพื้นที่ให้เหมาะสม เช่น สภาพถนน ทางเดิน ทางเท้า					
20. มีปัญหาเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชน					

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามข้อมูลความผูกพันต่อชุมชน

คำชี้แจง : กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างตามความคิดเห็นของท่าน (เพียงคำตอบเดียว)

- 1 น้อยที่สุด หมายถึง ระดับความผูกพัน ในระดับน้อยที่สุด
- 2 น้อย หมายถึง ระดับความผูกพัน ในระดับน้อย
- 3 ปานกลาง หมายถึง ระดับความผูกพัน ในระดับปานกลาง
- 4 มาก หมายถึง ระดับความผูกพัน ในระดับมาก
- 5 มากที่สุด หมายถึง ระดับความผูกพัน ในระดับมากที่สุด

ความผูกพันต่อชุมชน	ระดับความผูกพัน				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	5	4	3	2	1
ด้านความเชื่อมั่นและยอมรับเป้าหมาย รวมถึงค่านิยมของชุมชน					
1. ท่านภูมิใจและยินดีที่จะบอกผู้อื่นว่าท่านเป็นสมาชิกของชุมชนที่ท่านอาศัยอยู่					
2. ท่านเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ที่ชุมชนของท่านจัดขึ้นด้วยความเต็มใจเสมอ					
3. ท่านรู้สึกมั่นคงเมื่อได้เป็นสมาชิกของชุมชนนี้					
4. ท่านเต็มใจที่จะปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายสูงสุดของชุมชน					
5. เป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ในการทำงานของท่าน สอดคล้องกับชุมชน					
ด้านความเต็มใจและใช้ความพยายามเต็มที่ในการปฏิบัติงานให้ชุมชน					
6. เมื่อได้รับมอบหมายงานอย่างใดอย่างหนึ่ง ท่านจะทุ่มเทให้กับงานนั้นอย่างเต็มที่					

ส่วนที่ 3 (ต่อ)

ความผูกพันต่อชุมชน	ระดับความผูกพัน				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	5	4	3	2	1
7. ท่านปฏิบัติงานทุกอย่างโดยคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดที่ชุมชนจะได้รับ					
8. ท่านมีความพร้อมอยู่เสมอที่จะทำทุกอย่างเพื่อการพัฒนา และความก้าวหน้าของชุมชน					
9. หน้าที่ของท่านที่ปฏิบัติอยู่นั้นมีผลต่อความสำเร็จของชุมชน					
10. ท่านได้ทุ่มเท และเสียสละในการทำงานให้กับชุมชนอย่างเต็มความสามารถ					
ด้านความต้องการที่จะรักษาความเป็นสมาชิกภาพของชุมชน					
11. ท่านมีความผูกพันต่อชุมชนที่ท่านอาศัยอยู่					
12. ท่านจะอาศัยอยู่ในชุมชนนี้ ตราบเท่าที่ชุมชนยังดำรงอยู่					
13. ท่านตั้งใจจะทำงานให้กับชุมชน เพื่อประโยชน์ส่วนรวมของชุมชน					
14. ท่านไม่ต้องการที่จะย้ายออกไปทำงานที่อื่น ที่ได้ค่าตอบแทนหรือรายได้ที่ดีกว่า					
15. ท่านคิดว่าชุมชนของท่านเป็นชุมชนที่ดีที่สุดสำหรับท่าน					

ส่วนที่ 4 แบบสอบถามข้อมูลการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

คำชี้แจง : กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างตามความคิดเห็นของท่าน (เพียงคำตอบเดียว)

- 1 น้อยที่สุด หมายถึง ระดับความคิดเห็น ในระดับน้อยที่สุด
- 2 น้อย หมายถึง ระดับความคิดเห็น ในระดับน้อย
- 3 ปานกลาง หมายถึง ระดับความคิดเห็น ในระดับปานกลาง
- 4 มาก หมายถึง ระดับความคิดเห็น ในระดับมาก
- 5 มากที่สุด หมายถึง ระดับความคิดเห็น ในระดับมากที่สุด

การมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	5	4	3	2	1
การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหา และประเด็นปัญหาร่วมกัน					
1. ท่านมีส่วนร่วมในการสำรวจ เก็บข้อมูลของชุมชน					
2. ท่านมีส่วนร่วมในการศึกษาสาเหตุของปัญหาชุมชน					
3. ท่านวิเคราะห์ปัญหาและกำหนดประเด็นปัญหาขึ้น					
4. ท่านช่วยอำนวยความสะดวกในการค้นหาปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน					
5. ท่านมีส่วนร่วมประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการดำเนินการค้นหาปัญหาของชุมชน					
6. ท่านร่วมประเมินความเป็นไปได้ในการดำเนินการต่างๆของชุมชน					
การมีส่วนร่วมในการวางแผนร่วมกัน					
7. ท่านร่วมวางกฎระเบียบของแต่ละกิจกรรมในชุมชน					
8. ท่านช่วยอำนวยความสะดวกในการวางแผนกิจกรรมต่างๆ					

ส่วนที่ 4 (ต่อ)

การมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	5	4	3	2	1
9. ท่านช่วยสนับสนุนด้านวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ ในการวางแผนของชุมชน					
10. ท่านมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นในการวางแผน					
11. ท่านช่วยประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการวางแผนชุมชน					
12. ท่านมีส่วนร่วมในการเขียนและจัดทำแผนกิจกรรมต่างๆ					
การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานร่วมกัน					
13. ท่านปฏิบัติตามแผนหรือกิจกรรมของชุมชน					
14. ท่านช่วยชักชวนผู้อื่นให้เข้าร่วมกิจกรรมชุมชน					
15. ท่านช่วยอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติกิจกรรม					
16. ท่านช่วยประสานงานกับหน่วยงานต่างๆ ในการดำเนินกิจกรรมของชุมชน					
17. ท่านให้การสนับสนุนงบประมาณ วัสดุ หรืออุปกรณ์ต่างๆกับชุมชน					
18. ท่านช่วยจัดหางบประมาณในการปฏิบัติงานชุมชน					
การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ					
19. ท่านร่วมตัดสินใจในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน					
20. ท่านร่วมกำหนดแผนงาน หรือ โครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวของชุมชน					
21. ท่านร่วมเลือกกิจกรรมในการส่งเสริมการท่องเที่ยว					

ส่วนที่ 4 (ต่อ)

การมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	5	4	3	2	1
22. ท่านร่วมกำหนด คัดเลือก บุคลากรในการปฏิบัติกิจกรรมของชุมชน					
23. ท่านร่วมตัดสินใจวางกฎระเบียบของกิจกรรมต่างๆ					
24. ท่านตัดสินใจในการสรุปผลการดำเนินงานของชุมชน					
การมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลร่วมกัน					
25. ท่านร่วมประเมินผลกิจกรรมของชุมชน					
26. ท่านร่วมติดตามและหาแนวทางในการปรับปรุงการดำเนินงานของชุมชน					
27. ท่านมีส่วนร่วมในการประเมินผลการปฏิบัติงานตามแผนในรอบปีที่ผ่านมา					
28. ท่านมีส่วนร่วมวิเคราะห์ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานของชุมชน					
29. ท่านมีส่วนร่วมอำนวยความสะดวกและให้การสนับสนุนการประเมินผลชุมชน					
30. ท่านมีส่วนร่วมควบคุมกฎเกณฑ์และมาตรการด้านการท่องเที่ยวของชุมชน					
การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์					
31. ท่านได้รับประโยชน์จากการพัฒนาการบริการและสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยว					
32. ท่านได้รับประโยชน์จากการยกระดับโครงสร้างพื้นฐาน การปรับปรุงระบบ สาธารณสุขและการขนส่ง					

สำนักหอสมุดกลาง

ภาคผนวก ข

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

1. ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นครอนบาค ของข้อมูลปัจจัยสภาพแวดล้อมของตัวแทนประชาชนในชุมชนตลาดบางหลวง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม ได้แก่ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านวัฒนธรรม และด้านสิ่งแวดล้อม

Item-Total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
1.	65.67	41.885	.123	.779
2.	65.87	43.292	.090	.789
3.	65.53	41.361	.121	.782
4.	65.63	39.413	.363	.767
5.	65.53	41.706	.097	.782
6.	65.67	41.195	.195	.776
7.	64.93	39.306	.394	.765
8.	65.77	39.840	.255	.774
9.	65.70	38.700	.408	.764
10.	65.30	38.148	.402	.764
11.	65.23	39.702	.315	.770
12.	65.70	39.183	.301	.771
13.	66.20	40.855	.250	.773
14.	66.60	37.283	.364	.768
15.	66.03	37.482	.458	.759
16.	65.77	34.392	.774	.734
17.	66.07	38.409	.430	.762
18.	65.97	37.551	.411	.763
19.	66.13	38.120	.421	.762
20.	66.13	36.395	.572	.751

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	Cronbach's Alpha Based on Standardized Items	N of Items
.777	.760	20

2. ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นครอนบาค ของข้อมูลความผูกพันต่อชุมชนของตัวแทนประชาชนในชุมชนตลาดบางหลวง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม ได้แก่ ด้านความเชื่อมั่นและยอมรับเป้าหมายรวมถึงค่านิยมของชุมชน ด้านความเต็มใจและใช้ความพยายามเต็มที่ในการปฏิบัติงานให้ชุมชน และด้านความต้องการที่จะรักษาความเป็นสมาชิกของชุมชน

Item-Total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
1.	48.53	25.568	.352	.801
2.	48.37	25.482	.442	.791
3.	48.27	27.030	.290	.803
4.	48.43	27.082	.295	.802
5.	48.30	25.183	.553	.782
6.	48.13	27.775	.250	.804
7.	47.97	26.999	.431	.793
8.	47.97	25.413	.492	.787
9.	48.23	25.633	.588	.782
10.	48.57	26.530	.371	.796
11.	48.67	26.023	.490	.788
12.	48.57	27.013	.376	.796
13.	48.53	26.464	.453	.791
14.	48.13	26.189	.509	.787
15.	48.07	26.064	.411	.794

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	Cronbach's Alpha Based on Standardized Items	N of Items
.804	.810	15

3. คำศัพท์ที่วัดความเชื่อมั่นครอนบาค ของข้อมูลการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของชุมชนตลาดบางหลวง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและประเด็นปัญหาร่วมกัน การมีส่วนร่วมในการวางแผนร่วมกัน การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานร่วมกัน การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลร่วมกัน และการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์

Item-Total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
1.	120.60	83.490	.025	.741
2.	120.73	82.685	.088	.739
3.	120.70	84.907	.103	.747
4.	120.70	82.907	.048	.741
5.	120.57	82.116	.140	.737
6.	120.83	81.247	.201	.734
7.	120.90	83.886	.019	.743
8.	121.03	81.689	.175	.735
9.	120.57	82.185	.093	.740
10.	120.80	84.993	.105	.750
11.	120.33	77.471	.429	.722
12.	120.37	77.826	.455	.722
13.	120.57	76.875	.526	.719

Item-Total Statistics (ต่อ)

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
14.	121.43	84.599	.079	.749
15.	120.47	79.706	.309	.729
16.	121.10	85.197	.115	.754
17.	121.10	79.817	.131	.742
18.	120.57	76.185	.454	.720
19.	120.87	74.051	.472	.716
20.	121.30	80.079	.140	.740
21.	120.67	76.713	.466	.720
22.	120.80	73.200	.577	.710
23.	119.87	74.189	.604	.711
24.	120.03	71.413	.712	.701
25.	120.80	73.683	.628	.709
26.	119.70	80.286	.388	.729
27.	119.83	78.695	.466	.724
28.	119.87	79.430	.364	.727
29.	120.03	77.551	.466	.722
30.	120.17	78.695	.318	.728
31.	119.90	73.610	.619	.709
32.	120.47	73.775	.668	.708
33.	121.87	93.292	.507	.780
34.	120.47	82.395	.093	.739
35.	121.67	89.402	.319	.770

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	Cronbach's Alpha Based on Standardized Items	N of Items
.738	.756	35

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	สุรชาติพย์ เข็มน้อย
วัน เดือน ปีเกิด	20 มีนาคม 2528
ที่อยู่ปัจจุบัน	บ้านเลขที่ 37/1 หมู่ 5 ตำบลคอนยายหอม อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม 73000
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2547	จบปริญญาตรี คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยมหิดล
พ.ศ. 2552-ปัจจุบัน	ศึกษาต่อระดับปริญญาโท สาขาวิชาการจัดการภาครัฐ และภาคเอกชน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

